

Bulletin advokacie

Co rozhoduje o úspěchu věřitele v insolvenčním řízení firmy • K možné odpovědnosti za chybné provedení exekuce nebo insolvenčního řízení • Penále vyměřené dlužníkovi za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně a insolvenční řízení • Procesní management přihlásek věřitelů a postoupených pohledávek v insolvenčním řízení •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

šance

změna

INSOLVENCE NEMUSÍ BÝT KONEC, ALE ZAČÁTEK!
Přesvědčte se o tom v tomto monotematickém čísle BA,
věnovaném sanačním způsobům řešení úpadku korporací.

O oprávnění
advokáta
vyhledávat
důkazy čtete
na str. 71-73.

NOVINKY

Zákon o náhradě újmy způsobené povinným očkováním / Praktický komentář

Barbora Vráblová, Klára Dvořáková, Lenka Švarcová

Zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, umožnil očkovaným a jejich blízkým požadovat po státu náhradu újmy způsobené povinným očkováním. Tato možnost do přijetí zákona absentovala a je tak v českém právním řádu novinkou.

Jedná se o možnost zcela zásadní z hlediska ústavně garantovaného práva na náhradu újmy vzniklé zákrokem, který je pacient nucen podstoupit. Téma povinného očkování je navíc v posledních letech stále diskutovanější.

Vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče / Praktický komentář

Ivo Krýsa

Představujeme jediný praktický komentář vyhlášky č. 79/2013 Sb., o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče. Součástí odborného výkladu je i relevantní judikatura.

Oblast pracovnělékařských služeb se dotýká každého, kdo je v pozici zaměstnance, pracovního či praktického lékaře či osobou odpovědnou u zaměstnavatele za zajištění systému pracovnělékařských prohlídek.

Vyhláška o zdravotnické dokumentaci / Praktický komentář

Ivo Krýsa

Na trh se dostává první praktický komentář vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci. Součástí odborného výkladu je i relevantní judikatura.

Řádné vedení a nakládání se zdravotnickou dokumentací se týká všech lékařů i jiných zdravotních odborníků. Je nejenom předpokladem pro odpovědné poskytnutí odpovídající zdravotní péče podle dostupných vědeckých poznatků, ale zajišťuje rovněž to, že jsou shromažďovány jen údaje, u nichž to právní předpisy dovolují, a že jsou tyto údaje také předepsaným způsobem zabezpečeny a zajištěny před zneužitím.

Zákon o veřejném zdravotním pojištění / Komentář

Michal Koščik, Jaroslav Blatný, Jakub Král, Filip Křepelka, Jaroslav Stránský

Po více než 20 letech účinnosti zákona č. 48/1997 Sb. přichází na trh jeho první ucelený komentář. Zákon o veřejném zdravotním pojištění přitom dopadá na prakticky všechny činnosti v tuzemském zdravotnictví a po více než 60 novelizacích není jeho výklad vždy jednoduchý, i s ohledem na to, že do předpisu zasáhla téměř každá vláda a mnohokrát také Ústavní soud.

Výklad je orientován na hlavní problémy, které praxe přináší. Autoři vycházejí ze systematiky zákona, který „balancuje na pomezí veřejnoprávní a soukromoprávní regulace“, a snaží se najít vždy ústavně konformní závěr.

Komentář také mapuje bohatou judikaturu soudů všech stupňů.

Komentáře jsou k dispozici také v ASPI a jako e-knihy.

Objednávejte na
www.wolterskluwer.cz/obchod

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 273 193 111
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Šéfredaktorka: JUDr. Hana Rýdlová
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
PhDr. Dagmar Koutská, Hana Saitzová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman, LL.M.
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.,
prof. Dr. Alexander Bělohávek,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte

na adresu: ČAK, Národní třída 16,
110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč kromě
poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá
zdarma. S reklamacemi při problémech
s distribucí se obraťte na pí Dvořákovou,
e-mail dvorakova@cak.cz, tel. 273 193 165.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz).

Toto číslo vyšlo 23. 10. 2020 v nákladu
17 050 výtisků.

Obálka: ilustrační

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 2571-3558 (Advokátní deník)

Úvodník

Michal Žižlavský: **Malá sbírka trilobitů** 3

Aktuality

Výstava Advokáti proti totalitě se přestěhovala do brněnské káznice Red...... 5
Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném 8
Vyhlášen 16. ročník celojustiční soutěže Právník roku 2020 12
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 13

z právní teorie a praxe

Články

Poctivost – základní princip reorganizace, zkušenosti z jednoho insolvenčního řízení František Kučera	17
Co rozhoduje o úspěchu věřitele v insolvenčním řízení firmy Michal Žižlavský	21
K možné odpovědnosti za chybné provedení exekuce nebo insolvenčního řízení Tomáš Sokol, Iveta Jančová	26
Penále vyměřené dlužníkovi za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně a insolvenční řízení – oříšek k rozlousnutí pro rozšířený senát NSS Karel Šimka	31
Meze ochrany zástavního věřitele po zahájení insolvenčního řízení Monika Novotná	36
Procesní management přihlášek věřitelů a postoupených pohledávek v insolvenčním řízení Jiří Grygar	39
Reorganizace firem v České republice – probouzení Šípkové Růženky Adam Sigmund	43
Konsensuální (neformální) restrukturalizace Bohumil Havel, Václav Bílý	48
Reorganizace dlužníka a zachování provozu jeho podniku Petr Kališ, Jiří Prouza	52
Vydání dlužnických aktiv věřitelům jako osvěžující alternativa ke zpeněžení v konkursu či klasické prodejní reorganizaci Robert Klenka, Petra Borkovcová	56
Paralelní insolvenční řízení v České republice a v Hongkongu Martin Hrodek	60
Předbalená reorganizace v praxi Jiří Tomola, Václav Žalud, Diana Herdžinová	62
Specifika nabývání závodu z majetkové podstaty v konkursu Tomáš Brožek, Michal Buchta	64
Z odborné literatury	
Luboš Dörfel: Znalec a znalecký posudek v civilním řízení (Martin Mikyska)	69
Jiří Mulák: Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces (Marika Zahradníčková)	69
Lukáš Slanina, Michal Pazdera, Tomáš Grygar: Zákon o realitním zprostředkování. Praktický komentář realitního zákona (Blanka Vítová)	70

z advokacie

Z české advokacie

Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhovat důkazy v trestním řízení Jan Kocina, Jakub Vepřek	71
Aserktivní advokacie Daniela Kovářová	73
Obnova pojištění profesní odpovědnosti advokátů dle rámcové pojistné smlouvy (hromadné pojištění) a navazujících individuálních připojištění pro rok 2021 Tereza Poláková	74
Z kárné praxe Petra Vrábliková	76

Z Evropy a ze světa

Výroční kongres AIJA 2020 ONLINE Eva Indruchová, Eva Ropková	78
Evropský den advokátů 2020 Lenka Vojířová	79

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	80
Pozvánka na XIV. ročník turnaje „O šachového krále České advokátní komory 2020“	81

Z právnické společnosti

Za Stanislavem Kadečkou Jan Brož	82
--	----

Nakonec

O neutajených zápisnicích Petr Hajn	83
Kresba Lubomíra Lichého	84
Víte, že... Stanislav Balík	84
Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung	86
Summary	87
Table of Contents	88

ZIZLAVSKÝ > **25 let**

**Hledáme
advokáty do týmu!**

CV zasílejte na e-mail: vasinova@zizlavsky.cz

www.zizlavsky.cz

Pokyny pro autory

Vážení,

jsme potěšeni vašim zájmem publikovat v Bulletinu advokacie! Prosíme vás v zájmu urychlení publikace o dodržení několika mála instrukcí:

Příspěvky posílejte redakci elektronicky ve formátu programu Microsoft Word (DOC), a to na adresu bulletin@cak.cz.

Formát

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom entrem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně (důležité pasáže) nebo kurzívou (citace, cizojazyčné, zejména latinské výrazy), v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky pod čarou a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word a „Poznámky pod čarou“. Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky či grafy v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Obsah

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu, optimální rozsah je do 30 000 znaků včetně mezer.

K odbornému článku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.

Citace a odkazy provádějte dle vlastní bibliografické normy BA.

Vzory citací:

Kniha: J. Novák: Soukromé právo, C. H. Beck, Praha 2020, str. 120.

Časopis: J. Novák: Poznámky k soukromému právu, Bulletin advokacie č. 3/2020, str. 20.

Redakce přijímá články, které nebyly dosud publikovány a jsou původním autorským dílem, dostatečně odlišným od jiných příspěvků na stejné nebo podobné téma. Pokud autor nabízí rukopis současně více redakcím, je povinen redakci o této skutečnosti neprodleně informovat. Zjištění opaku může vést k ukončení recenzního řízení. Poskytnutím rukopisu bere autor na vědomí, že dílo před publikací musí projít úspěšně recenzním řízením, přičemž o jeho zařazení do recenzního řízení, jakož i o publikaci rozhodne šéfredaktor/ka.

Udělení souhlasu

Autor poskytnutím rukopisu dává redakci souhlas s rozmnožováním, rozšiřováním a sdělováním příspěvku na webových stránkách ČAK a v Advokátním deníku, v právních informačních systémech a na internetových portálech spolupracujících s ČAK, jakož i v oblasti zpracování dat v rámci monitoringu médií.

Korektury

Autorské korektury se provádí elektronicky po zalomení, e-mailem.

Ke každému příspěvku prosíme připojte:

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji barevnou portrétní fotografii
- telefonické spojení a e-mail
- korespondenční adresu
- datum narození
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Malá sbírka trilobitů

Je známo, že skuteční umělci znají kouzlo jemné úrovně lidského vnímání. Dokážou zachytit tajemný úsměv Mony Lisy nebo jiný detail, který se přírodě podaří.

La Gioconda nebyla podle vkusu své doby žádná modelka. Leonardo však neomylně uchopil záblesk její krásy. Překonal bránu času a jeho malba na nás působí dodnes. Velká díla mají tu moc zkamenět v čase jako trilobit. Lidé se k nim vracejí po staletí.

Da Vinci pracoval s modelem, jaký měl, stejně jako my advokáti pracujeme se situacemi a klienty, jak přicházejí. Hledáme grál úspěchu, nezpochybnitelnou hodnotu. Nejlepší z nás se přitom mění v umělce práva. Stávají se trilobity, otištěnými v myslích svých klientů a jejich protistran. Nebo se zvěční iniciálami v zelené Sběrce soudních rozhodnutí a stanovisek.

Pracujeme pro firmy, pro které není současná doba lehká. Bruslí se na tenkém ledu dominové insolvence. Když se led proboří, z věřitelů se stanou dlužníci. Právník bez znalosti ekonomie se stává veřejným nepřítelem. Vyvažujeme, hledáme rovnováhu, chráníme hodnoty.

Firmy jsou jen umělé konstrukty. Do nesnázi se dostávají konkrétní lidé: jednatele, členové představenstev a dozorčích rad, majitelé korporací. Ti dnes řeší obtížné situace a přijímají zásadní rozhodnutí. Zítřka za ně možná ponесou odpovědnost jako věřitelé nebo dlužníci v insolvenčních řízeních.

Svět insolvence je jiný než éra konjunktury. Pohybují se v něm predátoři, kraluje zde cash. Probouzejí se rizika, která dlouho předtím spala pod hladinou. Na nás, insolvenčních právníků, je, abychom jednajícím vysvětlili, že pravidla se změnila. Jen orientovaní jedinci překonají nástrahy dnešní doby, vyhnou se nepříjemným následkům a dokážou využít nové příležitosti.

Tento Bulletin advokacie zachycuje setkání některých z nás se světem velkých bankrotů. Snad v něm naleznete inspiraci a pár tipů pro vlastní tvůrčí řešení. Má oblíbená literární postava, slečna Marplová, by řekla: „*Když se člověku něco podle určitého receptu podaří, dá se to podle něj zkusit znovu.*“

✦ JUDr. MICHAL ŽÍŽLAVSKÝ,
předseda insolvenční sekce a člen představenstva ČAK

GRANDHOTEL
PUPP

CARLSBAD
1701

**DOPŘEJTE SI
PUPP**

Podzimní pobyt se slevou 20 %
díky promo kódu ADVOKATNIKOMORA.
Jen do konce listopadu.

Rezervujte na www.pupp.cz

Výstava Advokáti proti totalitě se přestěhovala do brněnské káznice

Kaple v Káznici na brněnském Cejlu hostí nejméně do konce listopadu výstavu Advokáti proti totalitě, která měla úspěšnou premiéru před rokem v Praze u příležitosti 30. výročí Sametové revoluce. Než bylo kvůli eskalující epidemii koronaviru vydáno usnesení vlády č. 996, které mj. uzavřelo i výstavy, měla rovněž moravská advokátní i širší laická veřejnost možnost seznámit se s životními příběhy deseti statečných advokátů, jejichž osudy by neměly být nikdy zapomenuty.

Výstavu v brněnské metropoli v pátek 18. září 2020 slavnostně zahájil předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek za účasti čelních představitelů justičních institucí z Brna i společností, které daly výstavě záštitu a podílely se na jejím

znovuootevření i finančně.

„Byť si mnozí mysleli, že Listopad 1989 zavřel za totalitními pořádky dveře,

pravda je taková, že totalitní myšlení a z toho plynoucí veřejné projevy nikoliv bezvýznamných osob, ať již v politických, či (nově) významných pedagogických funkcích, nás provází stále,“ uvedl Vladimír Jirousek. Celý text jeho projevu pak zájemci najdou na Advokátním deníku pod názvem „Kdo koketuje se zlehčováním totalitního režimu, ten jej svým způsobem obhajuje“.

Ještě před zahájením výstavy zástupci ČAK položili věnec na pietní místo na popravisti káznice, které se nacházelo na dvoře určeném pro vycházky. „Chtěli jsme tímto malým pietním aktem a minutou ticha uctít památku minimálně 17 nevinných obětí z řad politických vězňů, kteří zde byli popraveni

mezi únorem roku 1948 a rokem 1952, kdy káznice na Cejlu přestala jako věznice fungovat,“ uvedla vedoucí Odboru vnějších vztahů a mluvčí ČAK PhDr. Iva Chaloupková. Protože technický stav tohoto dvora nedovoluje, aby na něj návštěvníci hromadně vstupovali, je možné si toto nechvalně proslulé

místo prohlédnout alespoň zpozvdálí při cestě z kaple na prohlídku autenticky zachovaných cel smrti.

Některé z odsouzených,

kteří zdmi této káznice prošli, často neprávem, připomněl

ADVOKÁTI PROTI TOTALITĚ

ve svém vystoupení JUDr. Petr Poledník, brněnský advokát, člen představenstva a dlouholetý místopředseda ČAK.

A právě některým osudům těch, kteří byli v káznici na Cejlu vězněni nacisty či komunisty, je věnována **doprovodná výstava nazvaná Ticho na místech vzdechů**, která je instalována na panelech umístěných na vězeňském dvoře. Autorem této doprovodné výstavy je jihomoravská pobočka Paměti národa projektu neziskové organizace Post Bellum, jejíž ředitel David Butula ve svém vystoupení tuto doprovodnou výstavu představil. S historií káznice pak seznámil přítomné historik Michal Doležal.

A pak už všichni přítomní vstoupili do prostor kaple, kde bannery i výstavní vitríny dokumentují životy deseti osobností advokátního světa. Těch, které jsou veřejnosti dobře známé – **Otakara Motejla**, **Dagmar Burešové** nebo **Jána Čarnogurského**, ale i dalších advokátů – například dvou brněnských patriotů **Jirího Machourka** a **Františka Hejného**, obhájce disidentů **Milana Hulíka**, obhájce generála Heliodora Píky **Rastislava Váhaly**, obhájce K. H. Franka **Kamilla Reslera**, především však **Jirího Křížka**, který byl v procesu s Miladou Horákovou odsouzen k 22letému trestu, a advokátního koncipienta **Jaroslava Borkovce**, který jako jediný z deseti představovaných advokátních osobností zaplatil životem – byl 5. listopadu 1949 na dvoře pančrácké věznice popraven.

Mezi artefakty výstavy je například nepostradatelná rtěnka a oblíbená brož první dámy české justice Dagmar Burešové, talár s hermelínem Otakara Motejla, ve kterém jako předseda Nejvyššího soudu vítal i britskou královnu, bible Jána Čarnogurského, jež s ním „přežila“ komunistický kriminál a díky které ho přežil i on, či brýle Jaroslava Borkovce, které měl, když psal svůj poslední dopis manželce před popravou.

Vzhledem k usnesení vlády, které výstavu uzavřelo, Komora připravuje její komentovanou virtuální prohlídku, která bude dostupná na webu ČAK a především také na speciálním webu www.advokatiprotitotalite.cz. Pokud se situace zlepší, výstavu bude možné navštívit **v kapli Káznice na Cejlu (Bratislavská 68, Brno), vždy v úterý a v pátek od 10 do 17 hodin**. V ostatní dny bude možné výstavu navštívit po předchozí domluvě, pište na e-mailovou adresu regiony@cak.cz.

O projektu se mohou zájemci dozvědět víc právě na **webových stránkách www.advokatiprotitotalite.cz**, které Česká advokátní komora provozuje a kde jsou publikovány další dokumenty a fotografie, jež se na výstavu nevešly, stejně jako zajímavá dobová videa.

„I do budoucna mají tyto stránky ambici „žít“ dalšími příběhy podobně hrdinných advokátů, jejichž jména a osudy zatím zůstaly v zapomnění, ale dříve či později se objeví. Není tajemstvím, že díky jejich potomkům, přátelům nebo klientům se objevují už teď – jde například o osud advokáta JUDr. Vladimíra Lindnera, který v 50. letech obhajoval české hokejové reprezentanty, nebo advokáta nepřátel komunistického režimu JUDr. Emila Sobičky,“ uvedl advokát, který stál u zrodu tohoto projektu, a spoluautor stejnojmenné knihy JUDr. Petr Toman, LL.M.

Petr Toman i další ze spoluautorů, Ondřej Šebesta, pak knihu zájemcům podepisovali a zároveň se s nimi podělili o zážitky, které za dobu dvouleté práce na knížce nasbírali při téměř detektivním pátrání, rozsáhlém archivním výzkumu a při rozhovorech s mnoha pamětníky.

Všem partnerům celého projektu i brněnské výstavy patří velké poděkování za to, že jej i v této nelehké době podpořili a spolu s ČAK vzdali hold opravdovým hrdinům československé advokacie.

✿ Red.

✿ Foto: IGOR ZEHL + redakce

PREVENTIVNÍ PROHLÍDKA VÁM MŮŽE ZACHRÁNIT ŽIVOT

„VČASNÁ DIAGNÓZA MŮŽE
HRÁT ZÁSADNÍ ROLI V LÉČBĚ
JAKÉHOKOLIV ONEMOCNĚNÍ,“
ŘÍKÁ MUDR. ONDŘEJ BENEŠ,
INTERNÍ LÉKAŘ A ODBORNÝ
GARANT SPOLEČNOSTI ALTOA.
„PROTO JE DOBRÉ NEPODCEŇOVAT
PRAVIDELNOU PREVENCI.“

KOMPLEXNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

„Nejrozšířenější a nejčastěji vyhledávaný je v současné době komplexní preventivní program, který v rámci screeningu zahrnuje odběry a vyšetření velkého spektra potenciálních onemocnění. Jeho cílem je zjištění celkového zdravotního stavu a vyloučení významných změn vedoucích k možnému onemocnění. Můžete vše absolvovat během jediného dne. Po celou dobu je vám k dispozici koordinátor zdravotní péče, který vás na všechna vyšetření doprovodí.“

Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném

- výši a splatnosti příspěvku na činnost České advokátní komory (dále jen „Komora“) za rok 2021
- výši a splatnosti odvodu do sociálního fondu Komory za rok 2021
- výši a splatnosti odvodu do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2020
- výši a splatnosti pojistného pro rok 2021

I. Příspěvek na činnost Komory za rok 2021

Výše příspěvku advokáta na činnost Komory za rok 2021 činí

- 10 600 Kč,
- 3 800 Kč, byl-li advokátovi pozastaven výkon advokacie,
- 5 300 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2021.

Příspěvek je splatný do 20. ledna 2021.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2021, je příspěvek splatný do jednoho týdne ode dne zápisu. Tato lhůta platí při změnách v průběhu roku a u všech plateb.

II. Odvod do sociálního fondu Komory za rok 2021

Výše odvodu advokáta do sociálního fondu Komory za rok 2021 činí

- 500 Kč,
- 250 Kč, byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 30. červnu 2021,
- odvod neplatí advokáti, kterým byl pozastaven výkon advokacie.

Odvod je splatný do 20. ledna 2021.

Byl-li advokát zapsán do seznamu advokátů po 20. lednu 2021, je odvod splatný do jednoho týdne ode dne zápisu.

Výše a splatnost příspěvku na činnost Komory a odvodu do sociálního fondu Komory se vztahuje rovněž na usazené evropské advokáty a advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii.

Příspěvek na činnost Komory a odvod do sociálního fondu Komory se **platí převodem na účet Komory č. 12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést **variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který je příspěvek nebo odvod placen, a pětímístného registračního čísla advokáta.**

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2021 je 20214876.

III. Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů za rok 2020

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů jsou povinni platit advokáti, usazení evropská advokáti a obchodní společnosti zřízené k výkonu advokacie, kteří zaměstnávají advokátní koncipienty.

Výše odvodu za jednoho advokátního koncipienta za rok 2020 činí

- 3 600 Kč;
- pokud pracovní poměr advokátního koncipienta netrval celý kalendářní rok, činí výše odvodu 1/12 z částky uvedené ad a) za každý započatý měsíc trvání pracovního poměru; povinnost platit odvod vzniká dnem zápisu do seznamu advokátních koncipientů;
- pokud byl advokátnímu koncipientovi pozastaven výkon právní praxe, ale jeho pracovní poměr k povinnému advokátovi nadále trvá, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který pozastavení právní praxe advokátního koncipienta trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k pozastavení výkonu právní praxe advokátního koncipienta došlo;
- pokud advokátní koncipient přeruší výkon právní praxe z důležitých osobních překážek v práci na dobu delší než 60 po sobě následujících pracovních dnů, snižuje se výše odvodu uvedená ad a) o 1/12 za každý kalendářní měsíc, po který přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu trvá, a to počínaje kalendářním měsícem následujícím po měsíci, ve kterém k přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta z tohoto důvodu došlo. Povinný advokát je na vyzvu Komory povinen důvod a dobu trvání přerušení výkonu právní praxe advokátního koncipienta hodnověrně doložit; pokud tak neučiní, nárok na snížení výše odvodu mu zanikne.

Odvod je splatný do 20. ledna 2021.

Poměrná částka příspěvku do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů je splatná posledním dnem měsíce následujícího po měsíci, v němž pracovní poměr advokátního koncipienta skončil.

Odvod do fondu Komory pro vzdělávání advokátních koncipientů se **platí převodem na účet Komory č. 6724361087/2700**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést **variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající z posledního dvojčíslí roku, za který je odvod placen (20), a pětimístného registračního čísla advokátního koncipienta.**

Příklad: Variabilní symbol pro odvod za advokátního koncipienta s registračním číslem 14876 za rok 2020 je 2014876.

IV. Pojištění profesní odpovědnosti pro rok 2021

HROMADNÉ POJIŠTĚNÍ

1. ADVOKÁTI VYKONÁVJÍCÍ ADVOKACII SAMOSTATNĚ, KTEŘÍ JSOU POJIŠTĚNÍ V RÁMCI HROMADNÉHO POJIŠTĚNÍ

- platí pojistné ve výši **6 700 Kč** na rok 2021 **do 31. 12. 2020**; č. ú. **12432011/0100**
- nezasílají Komoře certifikát o navýšeném limitu pojistného plnění
- a mají pozastaven výkon advokacie, hromadné pojištění neplatí
- a nepřejí si být nadále účastni hromadného pojištění, sdělí neprodleně tuto skutečnost Komoře

POJIŠTĚNÍ NA ZÁKLADĚ RÁMCOVÉ POJISTNÉ SMLOUVY Č. 2904309313, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH DODATKŮ (DÁLE JEN „HROMADNÉ POJIŠTĚNÍ ADVOKÁTŮ“), UZAVŘENÉ MEZI GENERALI ČESKOU POJIŠŤOVNOU, A. S., A KOMOROU:

Hromadné pojištění advokátů se vztahuje pouze na odpovědnost advokáta za škodu, kterou způsobí v souvislosti s poskytováním právních služeb on sám, tzn. hromadné pojištění advokátů se u advokátů vykonávajících advokacii samostatně bude vztahovat na odpovědnost za škodu, za kterou advokát sám odpovídá klientovi podle § 24 odst. 1 zákona o advokacii.

Pojistné se vztahuje na minimální limit pojistného plnění z pojištění advokátů podle § 24a odst. 1 zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, ve výši 5 000 000 Kč.

Pojistné se platí převodem na účet Komory č. **12432011/0100**. Při platbě převodním příkazem je třeba uvést **variabilní symbol, kterým je číslo nerozdělené pomlčkou nebo lomítkem, sestávající ze čtyřmístného čísla roku, na který se pojistné vztahuje, a pětimístného registračního čísla advokáta.**

Příklad: Variabilní symbol advokáta s registračním číslem 04876 pro rok 2021 je 202104876.

Pro hromadné pojištění advokátů je rozhodný seznam advokátů ke dni 1. 1. a 1. 7. kalendářního roku.

Podle pojistné smlouvy jsou hromadným pojištěním advokátů pojištěni advokáti zapsaní do seznamu advokátů v půlročním období, a to od 1. 1. do 30. 6. a od 1. 7. do 31. 12. příslušného kalendářního roku (bez ohledu na to, zda v průběhu těchto období byli do tohoto seznamu zapsáni další advokáti nebo z něj byli někteří advokáti vyškrtnutí). Znamená to, že účastníky hromadného pojištění advokátů do 30. 6. 2021 budou i advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 1. až 30. 6. 2021, aniž by měli povinnost platit za toto období pojistné. Tito advokáti budou platit pojistné až na II. pololetí roku 2021, a to v poloviční výši. Advokáti zapsaní do seznamu advokátů v období 2. 7. až 31. 12. 2021 budou účastníky hromadného pojištění advokátů do 31. 12. 2021, aniž by měli povinnost platit za toto období pojistné. Povinnost zaplatit pojistné budou mít až pro rok 2022. Znamená to, že advokáti, kteří budou zapsaní do seznamu advokátů v období od 2. 1. do 1. 7. 2021, hradí pouze poloviční pojistné ve výši 3 350 Kč. Toto poloviční pojistné je splatné do týdne po zápisu nebo změně ve způsobu výkonu advokacie.

Hromadné pojištění se nevztahuje na:

- Advokáty s **pozastaveným výkonem advokacie**, neboť v době pozastavení výkonu advokacie advokacii nevykonávají.
- Advokáty, kteří **advokacii vykonávají v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti**, jejímž předmětem podnikání je výkon advokacie (dále jen „zaměstnaný advokát“). Za škodu způsobenou klientovi v souvislosti s výkonem advokacie zaměstnaným advokátem odpovídá jeho zaměstnavatel. Zaměstnaný advokát odpovídá svému zaměstnavateli za škodu takto způsobenou při plnění pracovních úkolů podle zákoníku práce.

Pokud advokát nechce být hromadného pojištění advokátů účasten, předloží nejpozději do 31. 12. 2020 Komoře stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy dosvědčující, že je pro rok 2021 individuálně pojištěn. Rozsah takového pojištění nesmí však být užší, než by činil v případě hromadného pojištění advokátů, a minimální limit pojistného plnění nesmí být nikdy nižší, než který stanoví usnesení představenstva České advokátní komory č. 4/2009 Věstníku, ve znění pozdějších předpisů. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

2. ADVOKÁTI VYKONÁVJÍCÍ ADVOKACII VE SDRUŽENÍ, KTEŘÍ JSOU POJIŠTĚNÍ V RÁMCI HROMADNÉHO POJIŠTĚNÍ

- platí pojistné ve výši **6 700 Kč** na rok 2021 **do 31. 12. 2020**; č. ú. **12432011/0100**
- nedokládají Komoře certifikát o navýšeném limitu pojistného plnění; advokáti odpovídají sami za správné nastavení limitu pojistného plnění

Viz předchozí informace týkající se advokátů vykonávajících advokacii samostatně, kteří jsou pojištěni v rámci hromadného pojištění, a navíc:

Advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, kteří jsou účastni hromadného pojištění advokátů, jsou dále povinni být individuálně pojištěni pro případ vzniku závazku, k jehož splnění je advokát podle zvláštních právních předpisů povinen z důvodu solidární odpovědnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako společník sdružení (§ 14 zákona) za újmu, za kterou advokát odpovídá podle § 24 odst. 1 zákona a podle zvláštních právních předpisů z důvodu solidární odpovědnosti, je i pro rok 2021 stanoven částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem všech společníků sdružení, a to u každého společníka sdružení.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník sdružení z důvodu solidární odpovědnosti, se vztahuje i na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky sdružení.

Příklad: U tříletného sdružení je povinný minimální limit pojistného plnění pro každého ze společníků sdružení 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč. Pokud je tento společník sdružení účasten hromadného pojištění s limitem pojistného plnění 5 000 000 Kč, je třeba, aby se dále individuálně pojistil do limitu 9 000 000 Kč, tj. zvýšil si limit o další 4 000 000 Kč.

INDIVIDUÁLNÍ POJIŠTĚNÍ

Advokáti pojištění individuální pojistnou smlouvou, stejně jako společnosti pojištěné individuální pojistnou smlouvou, doručí Komoře potvrzení o pojištění do datové schránky, osobně, příp. poštou. Na e-maily nebude brán zřetel. Individuálně pojištěnými se rozumí:

1. ADVOKÁTI VYKONÁVAJÍCÍ ADVOKACII SAMOSTATNĚ

Spolupracující advokáti

Pokud je spolupracující advokát pojištěn v rámci individuálního pojištění společnosti nebo advokáta, se kterými trvale spolupracuje, a z tohoto důvodu si nepřeje být účastníkem hromadného pojištění, je povinen tuto skutečnost Komoře oznámit do 31. 12. 2020; pokud tak neučiní, bude zahrnut do hromadného pojištění advokátů a bude povinen zaplatit pojistné jako samostatný advokát.

2. ZAHRANIČNÍ ADVOKÁTI A USAZENÍ EVROPŠTÍ ADVOKÁTI

Hromadné pojištění advokátů se nevztahuje na advokáty zapsané do seznamu advokátů podle § 5a zákona o advokacii (tzv. zahraniční advokáti) a na usazené evropské advokáty. Ti jsou povinni pojistit se individuálně. Minimální limit pojistného plnění s účinností od 1. 1. 2019 činí 5 000 000 Kč.

3. ADVOKÁTI VYKONÁVAJÍCÍ ADVOKACII JAKO SPOLEČNÍCI OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Advokáti vykonávající advokacii jako společníci veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementáři komanditní společnosti nejsou účastni hromadného pojištění, a jsou tedy povinni být pojištěni samostatně, včetně pojištění pro případ vzniku závazku k náhradě škody, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost, a advokát je podle zvláštních předpisů povinen k jeho splnění z důvodu ručení jako její společník.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii ve veřejné obchodní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, je stanoven pro rok 2021 částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem společníků veřejné obchodní společnosti, a to u každého ze společníků společnosti.

Minimální limit pojistného plnění advokáta vykonávajícího advokacii jako komplementář komanditní společnosti (§ 15 odst. 1 zákona) za škodu, za kterou odpovídá podle § 24 odst. 2 zákona společnost a za kterou advokát odpovídá podle zvláštních právních předpisů z důvodu ručení jako její společník, je pro rok 2021 stanoven částkou 3 000 000 Kč, násobenou počtem komplementářů této společnosti, a to u každého z komplementářů.

Povinnost být pojištěn pro případ vzniku závazku k náhradě škody, k jehož splnění je advokát povinen jako společník veřejné obchodní společnosti nebo jako komplementář komanditní společnosti z důvodu ručení, se vztahuje také na ty advokáty, kteří zůstávají po dobu pozastavení výkonu advokacie společníky příslušné obchodní společnosti.

Příklad: Společnost (veřejná obchodní nebo komanditní) se třemi společníky/komplementáři hradí pojistné pro povinný limit pojistného plnění 3 x 3 000 000 Kč, tj. 9 000 000 Kč za každého společníka/komplementáře. Pojistné platí přímo pojistiteli.

4. ADVOKÁTNÍ SPOLEČNOSTI

Společnost s ručením omezeným a komanditní společnost musejí být od vzniku do dne svého zrušení pojištěny pro případ odpovědnosti za škodu, za kterou klientovi odpovídají podle § 24 odst. 2. Minimální limit pojistného plnění z pojištění společnosti musí činit nejméně 50 000 000 Kč za každého společníka společnosti s ručením omezeným, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, nebo nejméně 10 000 000 Kč za každého komanditistu komanditní společnosti, kterému nebyl pozastaven výkon advokacie, minimálně však 50 000 000 Kč u společnosti s ručením omezeným a 10 000 000 Kč u komanditní společnosti.

Individuální pojistné smlouvy sjednané pro pojistné období roku 2021 jsou advokáti povinni předložit Komoře nejpozději do 31. 12. 2020, bez ohledu na to, že již v předchozím roce či v předchozích letech doklad o individuálním pojištění Komoře předložili. Stejnopis nebo úředně ověřenou kopii pojistné smlouvy může nahradit „Certifikát“, v němž pojišťovna potvrzuje základní údaje uzavřené pojistné smlouvy.

Platné znění usnesení představenstva ČAK č. 4/2009 Věstníku je k dispozici na webových stránkách Komory www.cak.cz.

Audi originální příslušenství

Dokonalý den?

Naložte své vášně.

~

Převážíte lyže, snowboard, sáně, sněžnice? **Audi originální příslušenství®** nabízí spoustu řešení a užitečných pomocníků na míru Vaší sportovní vášni. Nyní navíc se **zvýhodněním 25 %** na vybrané transportní systémy. Více zjistíte u našich servisních poradců.

Střešní box na lyže a zavazadla

~~22 910 Kč~~

17 190 Kč

Porsche Praha-Prosek

Liberecká 12, 182 00 Praha 8
tel.: 286 001 703, www.porsche-prosek.cz

Uvedené ceny jsou v Kč včetně DPH.
Akce platí do vyprodání zásob.

ČESKÁ ADVOKÁTNÍ
KOMORA

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují **16. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE**

Právník roku 2020

Společně jsme založili
tradici, kterou si
právníký svět
zaslouží!

Soutěž již tradičně probíhá pod záštitou
Ministerstva spravedlnosti.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz
od 31. 5. 2020 do 31. 10. 2020. Zde jsou k dispozici
i podrobné instrukce k nominacím a nominační formulář.
Informace o PR 2020 naleznete též na webových stránkách
všech partnerů soutěže a v právnických periodikách.
Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru
se společenským programem v lednu 2021 v Praze.
Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin
advokacie č. 11/2020 nebo web ČAK.

Stálé kategorie:

- Občanské právo
- Trestní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- IT právo

Kategorie se speciálními kritérii:

- Talent roku
- Pro bono
- Právníká síň slávy

Partneři soutěže:

Soudcovská unie ČR
Notářská komora ČR
Exekutorská komora ČR
Unie státních zástupců ČR
Unie podnikových právníků ČR
Unie obhájců ČR
Jednota českých právníků
Unie rodinných advokátů

CEZ GROUP

WI-ASS ČR
pojišťovací makléř

RENOMIA

LITFIN
LITIGATION FINANCER

GENERALI
ČESKÁ POJIŠŤOVNA

JAVORINA

RIPER

Royal Comfort

DAS

SingleCase

CEVROINSTITUT
[vysoká škola]

Vydavatelský
a nakladatelský
A&F Čeněk, s.r.o.

euro

DeLonghi
Better Everyday

CHATEAU VALEČEK

Wolters Kluwer

KONSEPTI

Praetor

Synopsis

Wolters Kluwer

KONSEPTI

Praetor

Praetor

Wolters Kluwer

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Velká novela trestněprávních předpisů

Dne 1. října 2020 vstoupila v účinnost velká novela trestněprávních předpisů. Mimo jiné se mění pravidla pro ukládání peněžitých trestů – v souladu s nimi tak mohou být peněžitými tresty nahrazeny krátkodobé tresty odnětí svobody. Prodlužují se také lhůty pro jejich úhradu. Možné je i povolení odkladu zaplacení peněžitého trestu až o jeden rok nebo jeho rozložení na měsíční splátky. Změn doznala také úprava dohod o vině a trestu. *Příspěvek k těmto změnám připravujeme do listopadového vydání BA.*

ÚPV nepodpořil návrhy na zavedení teritoriality

Místní příslušnost exekutorů sněmovna patrně neschválí. Ústavněprávní výbor dne 23. září 2020 při jednání o vládní novele příslušných zákonů všechny poslanceké návrhy na uzákonění takzvané teritoriality odmítl. Z předlohy chce výbor navíc vypustit pravidlo, podle kterého by dlužníci, kteří čelí více exekucím, mohli mít do budoucna jednoho exekutora.

Novela zákona proti praní špinavých peněz

Poslanecká sněmovna na své schůzi dne 1. října 2020 přijala k vládní novele zákona o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti i změnu rozpočtových pravidel, která počítá s tím, že žadatelé o dotace z řad firem zřejmě budou muset uvádět svého skutečného majitele. Novela má rovněž rozšířit data v centrální evidenci účtů o údaje o bezpečnostních schránkách a od poskytovatelů platebních služeb.

Novela zákona o finančním arbitrovi

Působnost finančního arbitra v řešení sporů spotřebitelů s finančními institucemi by se mohla rozšířit. Nově by mohl rozhodovat spory ze smluv o neživotní pojištění, doplňkové penzijní spoření a penzijní připojištění. V novele zákona o finančním arbitrovi to navrhla skupina poslanců v čele s předsedou sněmovního podvýboru pro ochranu spotřebitele Patrikem Nacherem. Předlohu nyní dostane k projednání vláda.

Návrh zákona o ochraně oznamovatelů

Ministerstvo spravedlnosti předložilo dne 6. října 2020 vládě návrh zákona o ochraně oznamovatelů a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o ochraně oznamovatelů. Předložené materiály mají transponovat do českého právního řádu evropskou směrnici.

Legislativu pro vás sledujeme denně. Čtěte **ADVOKÁTNÍ DENÍK**

Z judikatury

NS: Výklad § 1987 odst. 2 o. z.

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu podal v rozsudku ze dne 9. září 2020 (sp. zn. 31 Cdo 684/2020) výklad § 1987 odst. 2 o. z., podle kterého pohledávka nejistá nebo neurčitá není způsobilá k započtení. Citované ustanovení vyvolává zejména v obchodní praxi značnou nejistotu, které pohledávky lze započíst, a zda v důsledku provedeného započtení došlo k zániku střetnuvších se pohledávek. Jeho výkladu příliš nepomáhá ani matoucí a nejasná důvodová zpráva k návrhu občanského zákoníku. Velký senát vysvětlil, že „nejistotou“ či „neurčitostí“ pohledávky se rozumí tzv. ilikvidita pohledávky v právním smyslu; aby bylo možné pohledávku jednostranně započíst, musí být tato (k započtení použitá) pohledávka likvidní, tj. musí ji být možné co do základu i výše snadno prokázat (zjistit). Jinak řečeno, musí jít o pohledávku, o níž není rozumných pochyb.

ÚS: Odůvodněný telefonát s klientem je rovnocenný osobnímu jednání

Ve smyslu § 11 odst. 1 písm. c) advokátního tarifu jsou telefonické porady advokáta s klientem v rámci jeho obhajoby rovnocenné poradám tzv. tváří v tvář. Soudy nemohou automaticky odmítnout jejich proplacení. Takový je verdikt Ústavního soudu (nález sp. zn. I. ÚS 1232/20), který vyhověl stížnosti advokáta na postup soudů nižšího stupně, které mu nepřiznaly odměnu za sedm telefonických, více než hodinu trvajících rozhovorů s klientem.

Judikaturu pro vás sledujeme denně. Čtěte **ADVOKÁTNÍ DENÍK**

ÚS: Právo na zákonného soudce patří k ústavně zaručeným právům

Podle nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 2565/19, kterým vyhověl ústavní stížnosti stěžovatele a zrušil usnesení a rozsudek soudů nižšího stupně, jimiž bylo porušeno jeho právo na zákonného soudce, platí, že požadavek na nezmenitelnost složení soudního tělesa je součástí zásady bezprostřednosti, která zajišťuje integritu procesu dokazování v trestním řízení; výjimky z něj lze stanovit jen zákonem pro případ závažných objektivních překážek. Nejsou-li naplněny zákonné předpoklady těchto výjimek a podílí-li se přesto na meritorním rozhodování soudce, který nebyl přítomen celému průběhu dokazování, dochází tím k porušení práva na zákonného soudce dle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Ze světa práva**O post soudce ESLP se uchází sedm zájemců**

Do výběrového řízení na soudce Evropského soudu pro lidská práva se Ministerstvu spravedlnosti přihlásilo sedm zájemců. Nový soudce za Českou republiku by měl do funkce ve Štrasburku nastoupit od listopadu příštího roku. Nahradí JUDr. Aleše Pejchala, kterému skončí devítiletý mandát. Kandidáti mohli zaslát své přihlášky do 30. září. Ministerstvo spravedlnosti obdrželo ve stanovené lhůtě sedm kandidatur. Po jejich přezkoumání shledalo, že všichni uchazeči splňují stanovené předpoklady a mohou být pozváni k ústnímu pohovoru před výběrovou komisí.

Noví členové Soudního dvora EU

Na slavnostním zasedání Soudního dvora Evropské unie konaném dne 6. října 2020 u příležitosti ukončení funkce soudce SD EU a odchodu prof. JUDr. Jiřího Malenovského, CSc., složili přísahy a nastoupili do svých funkcí dva noví členové Soudního dvora EU – Lotyška Ineta Ziemele a Čech JUDr. Jan M. Passer, Ph.D., LL.M.

JUDr. Jan M. Passer, Ph.D., LL.M., byl jmenován soudcem Soudního dvora na období od 6. října 2020 do 6. října 2024 právě jako nástupce odcházejícího profesora Jiřího Malenovského.

Rozumné právo: Daně v Česku jsou nepřehledné a sankce přísné

Podle nejnovějšího stanoviska platformy Rozumné právo je český daňový systém nepřehledný. Nedává podnikateli možnost se od státu dozvědět, jak má v konkrétní věci správně postupovat. I přesto ale stát nechává veškerou odpovědnost za řádně odvedenou daň na podnikateli. Navíc, pokud finanční úřad podnikateli doměří daň na základě daňové kontroly, vzniká rovněž povinnost uhradit vysoké sankce. Kromě úroku z prodlení (aktuálně cca 15 % ročně) je to rovněž penále ve výši 20 % z doměřené částky. Podle členů platformy Rozumné právo je tento stav do budoucna neudržitelný.

Etický kodex soudců

Předseda Nejvyššího soudu JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D., věří, že nový Etický kodex soudců, na němž spolupracoval s dvacítkou dalších soudců ze všech stupňů soudní soustavy, bude plošně akceptován nejpozději do konce letošního roku. Vzhledem k tomu, že kodex není závazná norma nebo předpis, nemusí být formálně schvalován, k akceptaci postačí projednání soudcovskými radami. Výhledově by měl být kodex přístupný veřejnosti na webech jednotlivých soudů.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

ADVOKÁTNÍ ONLINE DENÍK

Téma tohoto čísla Bulletinu advokacie reorganizace a insolvence doplňují další příspěvky, které naleznete na stránkách Advokátního deníku:

Restrukturalizace společnosti VEBA

Ing. Radim Baše

Svěřenský fond – jiný způsob výkonu vlastnického práva

JUDr. Jaroslav Svejkský

Kolize práv věřitelů – výhrada vlastnictví versus zajišťovací převod práva

Mgr. Aleš Eppinger, Mgr. Šárka Gregorová, LL.M., a Mgr. Ing. Jan Durica

Pojištění vkladů u úvěrových institucí

JUDr. René Kurka a Mgr. et Mgr. Anežka Paříková

Případ úpadku německého mediálního koncernu KirchMedia

doc JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.

Specifika konkursu developerské společnosti

Mgr. Ing. Jan Vavřina

NAVŠTIVTE **NOVÝ** SHOWROOM **LEXUS V PRŮHONICÍCH**

Navštivte nový Lexus showroom v pražských Průhonicích a zažijte vyhlášenou japonskou pohostinnost v duchu „Omotenashi“. Díky ní se tu budete cítit jako doma. V úchvatném interiéru najdete na velkorysém prostoru kompletní řadu hybridních modelů značky Lexus i špičkově vybavenou servisní zónu. Objevte svět unikátní hybridní technologie a zažijte jedinečnou atmosféru nově otevřeného showroomu. Těšíme se na vás na adrese K Chotobuzi 330, Čestlice.

POSTARÁME SE O **VAŠE POHODLÍ**

www.lexus-pruhonice.cz

Kombinovaná spotřeba paliva a kombinované emise CO₂ Lexus IS 300h: 4,6-4,8 l/100km; 104-109 g/km.

PRŮHONICE

Vše pro kancelář

Bleskové doručení

Množstevní slevy

a alza.cz
pro firmy

Jistota je jistota

Bonsai 3S30

Tichý skartovač s vysokým stupněm utajení P-4
Kapacita skartace: 18 listů A4, zvládne i CD/DVD
Automatická ochrana proti přehřátí a zahlcení

S tímhle výběrem zaperlíte

Veuve Clicquot Rose 0,75l 12%

Šampaňské z oblasti Champagne-Ardenne
Luxusní dárek pro obchodního partnera
Zboží je určeno pro osoby starší 18 let

Dárek jako víno

GUZZANTI GZ 18S

Samostatně stojící jednozónová vinotéka
Kapacita: 18 lahví vína, vnitřní LED osvětlení
Ovládání displejem, tichý chod bez vibrací

Trůn pro šéfa

Herman Miller Aeron

Prémiová kancelářská židle s podporou zad PostureFit SL
Speciální prodyšný materiál Pellicle, 8 ergonomických zón
Nastavitelná aretace, plynulý přechod do záklonu

Speciální ceny pro firmy na

alza.cz/pro-firmy

B2B@alza.cz

225 340 610

z právní teorie a praxe

Poctivost – základní princip reorganizace, zkušenosti z jednoho insolvenčního řízení

Následující článek shrnuje zkušenosti z insolvenčního řízení, které projednával Vrchní soud v Praze. Klade důraz na to, že jedním ze základních principů reorganizace je poctivost. Ta se projevuje především v tom, že osoba, jež prosazuje sanační řešení úpadku, bude mít snahu vyřešit úpadek způsobem, který zohlední oprávněné zájmy věřitelů, a to zejména co nejrychlejší, nejvyšší a zásadně poměrně uspokojení jejich pohledávek při dodržení postupů stanovených insolvenčním zákonem.

JUDr. František Kučera
působí jako místopředseda Vrchního soudu v Praze.

Poctivý záměr předkladatele reorganizačního plánu je jedním z předpokladů pro schválení reorganizačního plánu. Jestliže po jeho předložení insolvenční soud se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládá, že předkladatel sleduje jeho předložením nepoctivý záměr, reorganizační plán zamítne. Zamítnutí reorganizačního plánu může následně vést k přeměně reorganizace v konkurs. Závěr, že osoba prosazující řešení úpadku sanačním způsobem sleduje nepoctivý záměr, bude závislý vždy na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení.

Vrchní soud v Praze se v řízení vedeném u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 76 INS 2762/2011 při posuzování důvodnosti vícero odvolání zabýval **podminkami, jež musí být zásadně splněny, aby dlužníkův úpadek mohl být řešen jedním ze zákonem** [míněn tím zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) – dále v článku též „ins. zák.“] **předvídaných sanačních způsobů, tedy reorganizací.** Především v usneseních ze dne 24. 10. 2019, sp. zn. 4 VSPH 1217/2019, a ze dne 13. 5. 2020, sp. zn. 4 VSPH 3/2020, **dospěl k následujícím závěrům:**

1. Reorganizace patří k tzv. sanačním způsobům řešení dlužníkovy úpadku (srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 29 NSČR 12/2011, uveřejněno jako R 110/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo ze dne 24. 7. 2014, sp. zn. 29 NSČR 53/2012, uveřejněno jako

R 10/2015 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), jehož cílem je náprava nepříznivých finančních poměrů dlužníka do té míry, aby se vyřešil jeho úpadek a zároveň se umožnilo další ekonomické fungování, nebo alespoň dosáhlo vyššího uspokojení věřitelů než v případě řešení úpadku konkursem.

2. Základním principem je zde **poctivost**, již se do ins. zák. promítá právní zásada *nemo turpitudinem suam allegare potest* (nikdo nemůže těžit ze svého nepoctivého jednání). Samotná poctivost se projevuje především v tom, že osoba, jež prosazuje sanační řešení úpadku (v případě reorganizace navrhovatel reorganizace či předkladatel reorganizačního plánu), bude mít snahu vyřešit úpadek způsobem, který zohlední oprávněné zájmy věřitelů, a to zejména co nejrychlejší, nejvyšší a zásadně poměrně uspokojení jejich pohledávek při dodržení postupů stanovených ins. zák.

Právní normy obsahující požadavek poctivosti přitom patří k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností. **Závěr, že osoba prosazující řešení úpadku sanačním způsobem sleduje nepoctivý záměr, bude závislý vždy na posouzení konkrétních okolností, jež vyjdou najevo v rámci daného insolvenčního řízení** (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 29 NSČR 8/2012, uveřejněno v Soudní judikatuře č. 4/2015, pod č. 47, v němž je shrnuta judikatura k nepoctivému zámeru dlužníka při oddlužení).

3. Posouzení toho, zda dlužník (ne)sleduje návrhem na povolení reorganizace nepoctivý záměr [§ 326 odst. 1 písm. a) ins. zák.], je logicky navázáno na **hodnocení všech okolností, které se udály v určitém časovém rámci**, zpravidla před zahájením insolvenčního řízení. Nalézt hranici, po jejímž překročení lze z událostí předcházejících zahájení insolvenčního řízení dovodit, že dlužník sleduje podáním návrhu na povolení reorganizace nepoctivý záměr, může být

v některých situacích obtížné, podstatné však je, zda nejspíše v době rozhodování insolvenčního soudu o schválení reorganizačního plánu [§ 348 odst. 1 písm. b) ins. zák.] je důvod usuzovat, že dlužník se poctivě snaží vypořádat s věřiteli a napravit stav vyvolaný předchozí nehospodárnou (jelikož k úpadku vedoucí) správou svého majetku.

4. Reorganizace spočívá většinou v tom, že dlužník – podnikatel jako osoba s plným dispozičním oprávněním vyvine činnost k „přežití“ podniku (obchodního závodu) podle reorganizačního plánu, který má být základem jak pro řešení dlužníkovy úpadku, tak pro další fungování dlužníka v průběhu plnění reorganizačního plánu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1430/2014, uveřejněno jako R 63/2018 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek).

5. Při řešení úpadku reorganizací požaduje ins. zák. poctivý záměr vždy s ohledem na danou fázi reorganizace. Ve fázi od podání návrhu na povolení reorganizace do rozhodnutí o tomto návrhu brání nepoctivý záměr povolení reorganizace [§ 326 odst. 1 písm. a) ins. zák.]. Nepoctivý záměr může být dále důvodem k tomu, aby insolvenční soud omezil dispoziční oprávnění dlužníka (§ 332 ins. zák.). Od povolení reorganizace do uplynutí lhůty k předložení reorganizačního plánu se pak případná nepoctivost záměru (spočívající v tom, že není řádně pokračováno v sestavování plánu, event. v postupu, který by mohl reorganizaci zmařit) osoby, jež připravuje reorganizační plán, může projevit tak, že insolvenční soud podle § 339 odst. 4 ins. zák. tuto osobu z přípravy reorganizačního plánu vyřadí.

6. Podmínkou schválení reorganizačního plánu je přitom kumulativní naplnění všech předpokladů uvedených v § 348 odst. 1 ins. zák., kdy každý z těchto předpokladů se posuzuje samostatně (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. 29 NSČR 43/2013, uveřejněno jako R 23/2016 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek). Při nesplnění byť jediného předpokladu (s výjimkou uvedenou v § 348 odst. 2 ins. zák.) musí insolvenční soud reorganizační plán zamítnout.

7. Poctivý záměr předkladatele reorganizačního plánu je jedním z předpokladů pro schválení reorganizačního plánu [§ 348 odst. 1 písm. b) ins. zák.]. Jestliže po předložení reorganizačního plánu insolvenční soud se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládá, že předkladatel sleduje reorganizačním plánem nepoctivý záměr, reorganizační plán zamítne. Zamítnutí reorganizačního plánu může následně vést k přeměně reorganizace v konkurs podle § 363 odst. 1 písm. c) ins. zák.

8. Podle ustálené judikatury se poctivost projevuje především v tom, že osoba, jež prosazuje řešení úpadku tímto způsobem (v případě oddlužení dlužník, v případě reorganizace navrhovatel reorganizace či předkladatel reorganizačního plánu), bude mít snahu vyřešit úpadek způsobem, který zohlední oprávněné zájmy věřitelů, a to zejména co nejrychlejší, nejvyšší a zásadně poměrné uspokojení jejich pohledávek při dodržení postupů stanovených ins. zák.

V situaci, kdy je reorganizační plán předložen, však musí insolvenční soud o tomto plánu rozhodnout (s výjimkou případu, kdy bude vzat zpět podle § 350 odst. 2 ins. zák.), a to tak, že reorganizační plán buď schválí, anebo jej zamítne.

Jestliže po předložení reorganizačního plánu insolvenční soud se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládá, že předkladatel sleduje nepoctivý záměr, reorganizační plán zamítne (srov. usnesení ze dne 27. 6. 2018, sp. zn. 29 NSČR 15/2016-B-332).

9. Z uvedeného je zřejmé, že ins. zák. stejně jako judikatura rozlišuje jednotlivé fáze insolvenčního řízení, resp. v daném případě fázi do povolení reorganizace a fázi, kdy již byl reorganizační plán předložen; zde je úkolem insolvenčního soudu (mimo jiné) posoudit jeho poctivost. To sice neznamená, že by měl soud ve všech případech zcela rezignovat na posuzování pohnutek (poctivosti) předkladatele reorganizačního plánu, ale pouze ve vztahu k poctivosti reorganizačního plánu. Je tomu tak mj. proto, že ins. zák. sice dává přednostní právo k sestavení reorganizačního plánu dlužníkovi (§ 339 odst. 1 ins. zák.), přiznává však právo na jeho sestavení i dalším dlužníkovým věřitelům; mohla by tedy zcela jistě nastat situace, kdy by se na základě usnesení schůze věřitelů sestavení reorganizačního plánu ujal některý z „neutrálních“ věřitelů, jenž by veden zájmem na co nejvyšším uspokojení své pohledávky předložil totožný reorganizační plán, který by ovšem argumentací odvolatelů ve vztahu k jeho (ne)poctivosti rozhodně postižen být nemohl. Je podstatné, zda nejspíše v době rozhodování insolvenčního soudu o schválení [§ 348 odst. 1 písm. b) ins. zák.] je důvod usuzovat, že dlužník se poctivě snaží vypořádat s věřiteli a napravit stav vyvolaný předchozí nehospodárnou (jelikož k úpadku vedoucí) správou svého majetku.

10. Skutečnost, že předjednaná reorganizace byla prohlášena rovněž hlasy věřitelů, jejichž pohledávky byly následně při přezkumném jednání popřeny (např. pohledávky z před-smluvní odpovědnosti), není v rozporu s ins. zák. a nelze z ní dovozovat ani nepoctivý záměr dlužníka, což potvrzuje rovněž judikatura insolvenčních soudů, které povolují reorganizaci dle § 148 odst. 2 ins. zák. na základě seznamu sestaveného dlužníkem v době vydání takového rozhodnutí (bez toho, aniž by takový seznam musel nutně přesně korespondovat se seznamem přihlášených věřitelů, resp. výsledky přezkumu).

11. Domněnka nepoctivosti záměru podle § 326 odst. 2 písm. b) ins. zák. založená na trestním stíhání členů statutárního orgánu se vztahuje na osoby, které jimi byly v okamžiku rozhodování o povolení reorganizace. Nelze trestat dlužníka domněnkou nepoctivého záměru pouze proto, že v jeho statutárních orgánech historicky působily osoby, které byly za svou činnost trestně stíhány, obžalovány či odsouzeny, rozhodující v daném případě je, že dlouho před podáním návrhu na povolení reorganizace tyto osoby členem představenstva dlužníka nebyly.

12. Výčet základních reorganizačních opatření uvedený v § 341 odst. 1 ins. zák. je jen příkladný a v reorganizačním plánu může být uplatněno i více opatření, pokud to jejich povaha připouští. Proto ve snížení základního kapitálu dlužníka na nulu, zrušení současných akcií a vydání nových akcií, které budou upsány věřitelem, a v kapitalizaci, tj. započtení přihlášené pohledávky věřitele a pohledávky dlužníka na zaplacení emisního kurzu nových akcií, neshledává odvolací soud ničeho nepřijatelného.

Právní praxe shora uvedená reorganizační opatření běžně akceptuje. Tak např. Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 28. 3. 2019, č. j. KSOS 37 INS 4078/2018-B-240, jež nabylo právní moci dne 17. 4. 2019, schválil reorganizaci dlužníka VÍTKOVICE HEAVY MACHINERY, a. s., jež spočívala právě ve snížení a následném zvýšení základního kapitálu dlužníka, ve zrušení současných akcií a ve vydání nových akcií, které budou upsány investorem a věřiteli, kteří projevíli zájem o uspokojení svých pohledávek prostřednictvím kapitalizace, a s tím související změna stanov dlužníka.

Snížení základního kapitálu na nulu spojené s „výtěsněním“ dosavadního společníka a s následným zvýšením základního kapitálu obsahoval též reorganizační plán dlužníka Ernst Leopold, s. r. o., jež byl schválen Krajským soudem v Brně usnesením ze dne 13. 10. 2016, č. j. KSBR 33 INS 30979/2015-B-128, jež nabylo právní moci dne 1. 11. 2016.

Taktéž Krajský soud v Praze v usnesení ze dne 5. 3. 2018, č. j. KSPH 66 INS 7580/2017-B-69, jež nabylo právní moci dne 21. 3. 2018, schválil reorganizační plán dlužníka ESSA CZECH, s. r. o., jež rovněž obsahoval snížení základního kapitálu, zánik podílu současného společníka a následné zvýšení základního kapitálu a jeho převzetí investorem.

Snížení základního kapitálu dlužníka na nulu a jeho následné zvýšení spojené s převzetím vkladové povinnosti stávajícími společníky pak obsahoval též reorganizační plán dlužníka CP Praha, s. r. o., schválený usnesením Městského soudu v Praze ze dne 25. 9. 2015, č. j. MSPH 60 INS 851/2015-B-43.

Shodně tak i Krajský soud v Ostravě v usnesení ze dne 2. 7. 2018, č. j. KSOS 37 INS 4477/2017-B-66, jež nabylo právní moci dne 18. 7. 2018, akceptoval u dlužníka VÍTKOVICE REVMONT, a. s., reorganizační opatření spočívající ve snížení základního kapitálu dlužníka na nulu a jeho následné zvýšení úpisem nových akcií dlužníka novými akcionáři.

Snížení a zvýšení základního kapitálu spojené se zrušením současných akcií a vydání nových akcií, které budou upsány novým investorem, obsahoval také reorganizační plán dlužníka VEBA, textilní závody, a. s., schválený Krajským soudem v Hradci Králové usnesením ze dne 21. 5. 2019, č. j. KSHK 33 INS 7406/2018-B-156, jež nabylo právní moci dne 21. 5. 2019. *(K této kauze viz článek Petra Kalíše a Jiřího Prouzy „Reorganizace dlužníka a zachování provozy jeho podniku“ na str. 52-55 – pozn. red.)*

Reorganizační opatření spočívající mj. ve vydání nových obchodních podílů dlužníka formou kapitalizace pohledávek a současným snížením základního kapitálu dlužníka a z toho vyplývající změnou stanov dlužníka bylo akceptováno též Vrchním soudem v Olomouci v usnesení ze dne 5. 3. 2013, č. j. 1 VSOL 30/2013-B-82, přičemž stejný odvolací soud v usnesení ze dne 10. 9. 2015, č. j. 2 VSOL 387/2015-B-68, vyjádřil též názor, že **pokud pohledávky vyplývající z účasti společníka nebo člena dlužníka ve společnosti nebo družstvu mají být rovny nule (§ 335 odst. 2 ins. zák.) pro potřeby jejich uspokojování, nemělo by prakticky docházet k tomu, že společníci obdrží nějaké plnění**, a že tato podmínka není splněna, zůstane-li společníkovi dlužníka zachován celý podíl ve společnosti dlužníka i po splnění reorganizačního plánu, který nepředpokládá likvidaci dlužníka ani změnu vlastnic-

kých poměrů společnosti, z čehož dále dovodil, že dlužník mohl a měl v reorganizačním plánu řešit situaci kupř. změnou vlastnických poměrů ve společnosti dle § 356 odst. 4 ins. zák. (změna práv k majetkové podstatě) a že neměl dát přednost řešení, při němž zůstává celý podíl ve společnosti (oddlužené a nezlikvidované) témuž společníkovi na úkor uspokojení skupin nezajištěných věřitelů, neboť takové řešení spravedlnost vůči věřitelům vylučuje.

Odvolací soud zastává názor, že **reorganizační opatření spočívající ve snížení základního kapitálu dlužníka na nulu a jeho současné zvýšení spojené s „výtěsněním“ stávajících společníků dlužníka je nepochybně v souladu s ins. zák. a nelze je poměřovat optikou zákona o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. (dále též „z. o. k.“),** neboť povaha reorganizace jako rychlého a efektivního sanačního prostředku pro řešení úpadku dlužníka vylučuje aplikaci standardních postupů upravených v z. o. k. pro snižování a zvyšování základního kapitálu obchodní korporace.

Odlišný postup preferovaný soudem I. stupně, dle něhož je třeba i v reorganizačním plánu bazírovat na souhlasu valné hromady dlužníka [(§ 421 odst. 2 písm. b), c), m), a p) z. o. k.], respektovat postupy při snižování a zvyšování základního kapitálu (§ 517 odst. 1, § 246 odst. 2, § 464 z. o. k.), zjišťovat emisní kurz nových akcií znaleckým posudkem (§ 15 odst. 4 z. o. k.), anebo snad šetřit dosavadním akcionářům dlužníka přednostní právo upsat část nových akcií (§ 484 odst. 1, § 487 z. o. k.), odvolací soud nesdílí. Je tomu tak především z toho důvodu, že **reorganizační opatření, jež se týkají institutů upravených v z. o. k., se řídí primárně pravidly stanovenými v ins. zák.,** neboť reorganizace probíhá v rámci (soudního) insolvenčního řízení, v němž o reorganizačních opatřeních rozhodují věřitelé dlužníka a insolvenční soud; nejde tedy o běžné právní jednání uvnitř obchodní korporace, jež se – v mimoinsolvenčních poměrech – jinak řídí pravidly stanovenými v z. o. k. Proto také ins. zák. v § 341 odst. 4 výslovně stanoví, že má-li dojít ke změně údajů, které se zapisují do obchodního rejstříku, musí být z reorganizačního plánu zřejmé, jaké údaje mají být z obchodního rejstříku vymazány a jaké údaje nově zapsány. Ostatně to, že se ustanovení z. o. k. upravující vnitřní poměry dlužníka při reorganizaci nepoužijí, plyne zřetelně též z § 353 odst. 3 ins. zák., dle něhož se od účinnosti reorganizačního plánu mění zakladatelský dokument nebo stanovy anebo jiné dokumenty upravující vnitřní poměry dlužníka a údaje, které se zapisují do obchodního rejstříku, anebo jiného rejstříku právnických osob, a to způsobem, který je uveden v reorganizačním plánu. Tyto skutečnosti se zapisují do obchodního rejstříku na základě reorganizačního plánu, který se zakládá do sbírky listin. Ustanovení právních předpisů, které obecně upravují způsob změny zapisovaných skutečností, se přitom nepoužijí.

13. To, že se reorganizační plán odchyluje od obecných ust. § 421 odst. 2 písm. b), c), m), p), § 517 odst. 1, § 464, § 15 odst. 4, § 484 odst. 1, § 487 a § 488 odst. 1 z. o. k., je irelevantní, neboť **všechny tyto odchylky jsou podle § 353 odst. 3 ins. zák. přípustné.**

14. Z povahy věci je vyloučeno vyžadovat, aby reorganizační plán předložený dlužníkem byl nadto schválen ještě jeho

valnou hromadou. Opačný názor postrádá logiku právě v případě, kdy jedním z reorganizačních opatření je „vytěsnění“ stávajících akcionářů dlužníka. Podmiňovat každý reorganizační plán předložený dlužníkem (k čemuž je mimočodem málo času, srov. § 339 odst. 2 ins. zák.) ještě souhlasem jeho valné hromady, která by ho tak mohla účinně blokovat, by ve svém důsledku vedlo jen k tomu, že by dlužník v reorganizačním plánu jen těžko mohl navrhnout „vytěsnění“ stávajících akcionářů, neboť lze důvodně očekávat, že jeho stávající akcionáři nebudou ochotni dobrovolně akceptovat ukončení své účasti ve společnosti dlužníka.

Ostatně rozhodnutím o povolení reorganizace se mj. **poza stavuje výkon funkce valné hromady a místo valné hromady rozhoduje v její působnosti insolvenční správce** (§ 333 odst. 1 ins. zák.); k tomu budiž doplněno, že správce s dlužníkovým reorganizačním plánem souhlasil. Je tedy zjevné, že se valná hromada dlužníka ani nemůže jakkoli závazně usnášet k reorganizačnímu plánu. Kdyby snad zákonodárce vyžadoval souhlas valné hromady dlužníka s jeho reorganizačním plánem, jistě by takový požadavek neopomněl a zahrnul by jej do taxativního výčtu povinných dokladů k reorganizačnímu plánu (§ 342 ins. zák.) a valné hromadě dlužníka by takové oprávnění v § 333 odst. 2 ins. zák. též výslovně přiznal. Není proto žádného důvodu trvat na tom, aby opatření navrhovaná v reorganizačním plánu byla přijata valnou hromadou dlužníka nebo namísto ní rozhodnutím insolvenčního správce.

15. Pokud se týká přeměny reorganizace v konkurs [(§ 363 odst. 1 písm. c) ins. zák.], pak podle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. 29 NSCR 15/2016 (uveřejněno jako R 105/2019 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek), platí, že **přeměnit reorganizaci v konkurs v době po předložení reorganizačního plánu lze pouze po zamítnutí reorganizačního plánu a poté, co dalším oprávněným osobám marně uplyne lhůta k předložení (jiného) reorganizačního plánu.**

Z tohoto rozhodnutí se **podávají tyto závěry:**

K přeměně reorganizace v konkurs nemůže dojít bez dalšího jen na základě zamítnutí reorganizačního plánu. Z § 363 odst. 1 písm. c) ins. zák. plyne, že přeměnit reorganizaci v konkurs je možné pouze tehdy, jestliže kromě zamítnutí reorganizačního plánu dojde současně k tomu, že oprávněným osobám (marně) uplynula lhůta k předložení (dalšího) reorganizačního plánu.

Ačkoli reorganizace a oddlužení mají některé společné prvky (např. již výše zmíněná poctivost nebo dvoufázovost rozhodování – povolení a následně schválení), je mezi těmito způsoby řešení úpadku také několik odlišností. Základní rozdíl tkví především v tom, že **dlužník nemá možnost prosadit reorganizaci (rozhodnutí o povolení reorganizace) proti vůli svých věřitelů, kdežto prosadit oddlužení (rozhodnutí o povolení oddlužení) proti vůli svých věřitelů může.** Srov. k tomu § 148 odst. 2, § 149 odst. 1, § 150 a 152 ins. zák. a závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2011, sp. zn. 29 NSCR 30/2010, uveřejněno jako R 96/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, na straně jedné (při reorganizaci) a § 148 odst. 3 a § 397 ins. zák. na straně druhé (při oddlužení). Srov. též R 10/2015.

Postavení věřitelů v reorganizaci je tak mnohem silnější než v oddlužení a věřitelé mají výsadní „právo“ rozhodnout, zda

reorganizace u dlužníka proběhne, či nikoli. To se projevuje nejen ve fázi před rozhodnutím o povolení reorganizace, ale i ve fázi po tomto rozhodnutí, a to nejen při schvalování reorganizačního plánu. Pouze věřitelé (schůze věřitelů) totiž mohou rozhodovat o tom, kdo je oprávněn sestavit reorganizační plán, či zda v případě, kdy byl reorganizační plán zamítnut, bude připravovat reorganizační plán další (jiná) osoba.

Insolvenční zákon umožňuje předložit reorganizační plán třem subjektům:

- 1. dlužníku,**
- 2. osobě určené schůzí věřitelů,**
- 3. přihlášenému věřiteli, který podal návrh na povolení reorganizace.**

Každému subjektu by přitom měla být dána možnost reorganizační plán předložit; tato možnost může být regulována (omezena) pouze rozhodnutím schůze věřitelů.

Přednostní právo k předložení reorganizačního plánu má dlužník. Ten může toto právo pozbyt tím, že oznámil, že reorganizační plán předložit nehodlá – § 339 odst. 2 ins. zák., nebo rozhodnutím schůze věřitelů – § 339 odst. 3 ins. zák., anebo rozhodnutím insolvenčního soudu – § 339 odst. 4 ins. zák., případně tím, že reorganizační plán sice předloží, ale ten nebude schválen a ve stanovené lhůtě nebude dlužníkem předložen ani jiný reorganizační plán – § 351 odst. 3 ins. zák.

Je přitom nutné zdůraznit, že **zamítnutí reorganizačního plánu z důvodu nepoctivého záměru vyřazuje původního předkladatele z možnosti předložit další reorganizační plán** (byť ve lhůtě určené pro předložení reorganizačního plánu), když osoba vedená nepoctivým záměrem nemůže prosazovat ji koncipovaný způsob sanačního řešení úpadku.

Jestliže dlužník právo k předložení reorganizačního plánu pozbyl, může schůze věřitelů postupem podle § 339 odst. 6, § 363 odst. 1 písm. b) ins. zák. určit jinou osobu, která bude mít přednostní právo sestavit reorganizační plán. Neurčí-li schůze věřitelů takovou osobu, přechází právo k předložení reorganizačního plánu na věřitele, kteří podali návrh na povolení reorganizace nebo se k tomuto návrhu připojili.

Teprve poté, co byly všechny zmíněné osoby vyloučeny z práva předložit reorganizační plán nebo měly možnost reorganizační plán předložit, a buď tak neučinily, nebo jejich reorganizační plán nebyl schválen a uplynula lhůta pro jeho předložení, může být v závislosti na tom, zda bylo rozhodováno o předloženém reorganizačním plánu, přeměněna reorganizace v konkurs podle § 363 odst. 1 písm. b) ins. zák. (pokud nebyl předložen reorganizační plán), či podle § 363 odst. 1 písm. c) ins. zák. (pokud reorganizační plán předložen byl a bylo o něm rozhodováno).

Přeměna reorganizace v konkurs na základě nepoctivého záměru dlužníka, aniž byl reorganizační plán zamítnut a aniž schůze věřitelů měla možnost určit jinou osobu, jež reorganizační plán sestaví, kráčí práva věřitelů v **insolvenčním řízení** (ti mohou přes nepoctivý záměr dlužníka dále trvat na řešení úpadku reorganizací).

Jinak řečeno, přeměnit reorganizaci v konkurs lze po zamítnutí reorganizačního plánu teprve tehdy, jestliže možnost předložit reorganizační plán nevyužily další osoby, které toto právo měly. ❖

Co rozhoduje o úspěchu věřitele v insolvenčním řízení firmy

Insolvence korporace má dominový efekt. Dopadá na dodavatele, ze kterých se stávají věřitelé. Co mají dělat? Odhalíme faktory, které rozhodují o úspěchu obchodních věřitelů v insolvenčních řízeních.

JUDr. Michal Žižlavský
působí jako vedoucí partner
ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář
s. r. o., a AS ZIZLAVSKY, v. o. s.,
insolvenční správci.

V psychologii se používá faktorová analýza. Vědci s její pomocí např. zjistili, že lidé s vysokým skóre v testu verbálních schopností mívají dobré výsledky také v jiných testech. Izolovali dominantní faktor, který je jim společný, *krytalizovanou inteligenci*. My použijeme podobnou metodu k tomu, abychom **pojmenovali faktory, které jsou společné obchodním věřitelům, kteří bývají úspěšní v insolvenčních řízeních**. Úspěchem rozumíme pozitivní výsledek jejich snahy minimalizovat ztrátu a maximalizovat užitek. Jako ilustraci použijeme konkrétní případ těžební společnosti OKD (dále také jen „společnost“).

Velký příběh OKD

Těžba uhlí na Ostravsku formálně začala dne 28. 10. 1776, kdy místní kovář Jan Ketlička získal jako první soukromník oprávnění k dobývání uhlí. Hornictví se zde rychle rozvíjelo. Až do druhé světové války těžily horninu soukromé společnosti. Ty ale krátce po válce znárodnil dekret prezidenta Beneše¹ a spojil je do národního podniku OKD.²

Po únoru 1948 se hornictví rozvíjelo jako strategické odvětví. OKD vyrostla v jeden z nejbohatších podniků komunistického Československa.

Změna režimu a pověstná devadesátá léta minulého století přinesla částečnou privatizaci tehdy již státní akciové společnosti, kterou později prověřovala policie. Zajímala se o to, jak stát přišel o majoritu, kterou získali prostřednictvím firmy Karbon invest manažeři OKD Petr Otava a Viktor Koláček. Jedna z verzí příběhu to pojmenovala jako „kapitálový incest“.³ Otava a Koláček byli obžalováni z trestného činu zneužívání informací v obchodním styku. Soud je ale v roce 2009 zprostil obžaloby. Rozhodnutí je dnes pravomocné.

Současnost je poznamenána úpadkem korporace. Z právního pohledu musíme říct, že o příčinách úpadku zatím není konečným způsobem rozhodnuto. Jeden z názorů je ten, že za úpadek mohou klesající ceny uhlí, druhý ten, že

za něj může akcionář, který ze společnosti vysával majetek.

Ať je to tak, nebo tak, statutární zástupci podali 3. 5. 2016 u Krajského soudu v Ostravě návrh na insolvenční řízení společnosti. **Dne 9. 5. 2016 soud vyhlásil úpadek a o tři měsíce později, 12. 8. 2016, povolil reorganizaci.** Věřitelé přihlásili v řízení pohledávky za více než 20 miliard korun. Větší část nominálu těchto pohledávek ale insolvenční správce spolu s manažery společnosti popřel. To je zajímavý moment příběhu, který někteří jazykové komentují tak, že tím společnost sama popřela svůj úpadek a manažeři tím zpochybnili svá vlastní tvrzení v insolvenčním návrhu.

Věřitelé, kteří si udrželi po přezkumu pohledávek hlasovací právo, přijali na své schůzi reorganizační plán a soud jej schválil dne 11. 10. 2017, tedy zhruba rok a půl po zahájení insolvenčního řízení.⁴ Tím byly položeny koleje, po kterých jede těžební gigant dodnes. Aktiva společnosti byla převedena na korporaci OKD Nástupnická, která změnila 1. 4. 2018 název na OKD. **Jediným akcionářem se stala 3. 5. 2018 společnost PRISKO, kontrolovaná státem, konkrétně Ministerstvem financí.** „Nová“ OKD pokračuje v těžbě. K útlumu hornické činnosti mělo dojít podle původního plánu až někdy v roce 2030. Pokles cen uhlí a koronavirus, který řádl v dolech, ale vše zřejmě urychlí, takže útlum těžby bude otázkou nejbližších let. A co se stalo se „starou“ OKD? Ta změnila již 1. 4. 2018 svůj název na Správu pohledávek OKD a soustředí se na dokončení soudních sporů. Až je vyřaděná, její osud se naplní.

Insolvence OKD

Než se dostaneme k insolvenčnímu řízení společnosti, musíme přiznat, že naše advokátní kancelář v něm zastupovala největšího obchodního věřitele, koncern AWT.⁵ Jde o jednoho z nejvýznamnějších nákladních železničních dopravců v Evropě, který pro OKD zajišťoval přepravu uhlí. Přihlašovali jsme za něj v řízení pohledávky ve výši téměř čtyři sta milionů korun (398 826 773 Kč).⁶ Údaje, které dále uvádíme, plynou z veřejných zdrojů, jsou jen orientační a slouží pouze k ilustraci obecných faktorů úpadku korporace.

1 Dekret č. 100/1945 Sb.

2 Název podniku se měnil, jde o zjednodušení, odpovídající účelu článku.

3 D. Bártek: Od incestu k miliardám, Respekt, 23. 3. 2003.

4 KSOS 25 INS 10525/2016-B-357.

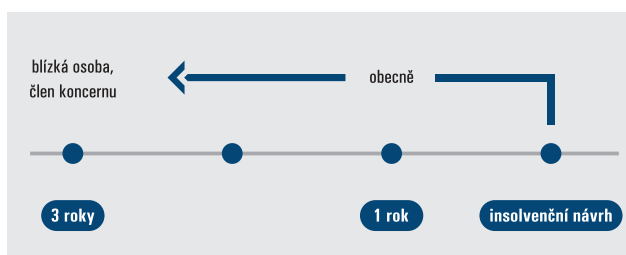
5 Uvádím opět zjednodušený název, který se navíc v průběhu řízení změnil. Dnes jde o PKP CARGO INTERNATIONAL, a. s., a AWT Rekulivace, a. s.

6 KSOS 25 INS 10525/2016- P1, P2 a P10.

První z těchto faktorů je spojený s tím, že zahájení insolvenčního řízení vrhá dlouhé světlo na některé stíny minulosti. Smlouvy nebo jiná jednání dlužníka z doby před zahájením insolvenčního řízení se zkoumají z toho pohledu, zda nemohly poškodit nebo zvýhodnit některé věřitele. Šetření provádí za pomoci soudu insolvenční správce, vybavený značnými pravomocemi. Zkoumá stopy, které zanechal dlužník v bankovních a jiných evidencích.

Rozhodnutí o úpadku spouští pomyslné reflektory, které osvětlují minulost dlužníka v předepsaných časových režech. Standardně je to interval jednoho roku, v případě jednání dlužníka v rámci koncernu nebo s osobou blízkou jsou to tři roky před zahájením řízení.

Poškozující a zvýhodňující jednání

V případě oboustranně úmyslného jednání se může insolvenční správce vrátit zpět dokonce až pět let před okamžikem zahájení insolvenčního řízení. Tak tomu bylo i v případě OKD.

Incidenční spor No. 1 – úpadek firmy před vyhlášením insolvence

Správce zpochybnil výplatu dividend jedinému akcionáři OKD, společnosti NWR, za roky 2010 a 2011.⁷ Domáhá se vrácení částky více než 12 miliard korun (12 095 025 041 Kč). Využil toho, že mu insolvenční právo umožňuje prolomit korporátní štít. Žaluje nejen NWR, ale také Zdeňka Bakalu, Petera Kadase a některé další osoby.⁸ Ti všichni podle něj měli prospěch z vyplacené dividendy. Insolvenční právo usnadňuje správci život v tom, že ačkoli jde o spor s cizím prvkem, protože NWR má sídlo v Londýně, věc projednává český insolvenční soud.

O důvodnosti uplatněného nároku teprve probíhá řízení. V době, kdy píšeme tento článek, se nachází ve stadiu před rozhodnutím soudu prvního stupně.⁹ Pro výsledek sporu bude podle nás důležité zejména to, zda se společnost již v době pěti let před zahájením insolvenčního řízení nacházela v materiálním úpadku.

7 Opět jde o zjednodušení. Celý název je New World Resources N. V.

8 Správce žaluje ještě firmy BXR Group Limited a CERCL Mining B.V. Celou žalovanou částku požaduje po NWR, po ostatních žalovaných žádá částečné plnění.

9 KSOS 25 INS 10525/2016-C-26.

10 Často jde o protiprávní stav, vzniklý porušením zákonných povinností manažerů podat insolvenční návrh na jimi spravovanou korporaci.

11 K problematice rozhodnutí jediného akcionáře v působnosti valné hromady viz i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2014, sp. zn. 29 ICo do 6/2012.

12 *Par conditio creditorum*.

13 Ust. § 240 až 242 ins. zák.

Materiální úpadek je stav, kdy se někdo nachází *objektivně* v úpadku, aniž běží insolvenční řízení a aniž o úpadku formálně rozhodl soud.¹⁰ Aby byl správce úspěšný, bude muset přesvědčit soud o tom, že společnost byla v materiálním úpadku již ke dni 17. 5. 2011, kdy valná hromada schválila dividendu za období roku 2010 ve výši 6 000 000 000 Kč, a ke dni 15. 5. 2012, kdy schválila dividendu za období roku 2011 ve výši 6 095 025 041 Kč.¹¹ Mýlil by se ale ten, kdo by si myslel, že v tom správci pomohou audity společnosti. Ty totiž nejenže neodhalily materiální úpadek společnosti v letech 2011 a 2012, ale neodhalily jej dokonce ještě ani v únoru 2016, pár měsíců před zahájením insolvenčního řízení. Auditor vydal výrok bez výhrad, jen upozornil na záporný vlastní kapitál a nezbytnou pomoc ze strany vlastníka, věřitelů nebo státu.

Další incidenční spory z doby skrytého úpadku

Správce vyvolal také další spory, o kterých již soudy rozhodly. Prozatím neuspěl ve věci údajně nevýhodné kupní smlouvy a směny pozemků mezi OKD a společností Asental Land z roku 2014 nebo platby ve prospěch společnosti RESIDOMO z roku 2016. Uspěl naopak v celé řadě sporů o vrácení plateb, které prováděla společnost v době materiálního úpadku ve prospěch finančního úřadu, správy sociálního zabezpečení nebo některých zdravotních pojišťoven. Soudy rozhodly, že společnost tyto věřitele zvýhodnila na úkor jiných a porušila zásadu *pari passu*,¹² která brání selektivnímu uspokojování některých věřitelů v neprospěch druhých v době úpadku dlužníka.

Zásada *pari passu* je základní zásadou insolvenčního řízení. Zdálo by se tedy, že platí až v zahájeném řízení. To je ale poměrně rozšířený omyl, na který už doplatila nejedna korporace. Jak jsme znázornili v časovém schématu poškozujících a zvýhodňujících jednání, insolvenční právní rámec se aktivuje zpětně.¹³ Správce, který po rozhodnutí o úpadku rozsvítí pomyslný reflektor, vidí standardně jeden rok, v některých případech ale až tři nebo pět let zpátky do minulosti. Finanční úřad, správa sociálního zabezpečení nebo zdravotní pojišťovny již musely vrátit plnění, která je zvýhodnila oproti ostatním věřitelům v době, kdy již společnost byla v materiálním úpadku. Možná bude muset také akcionářka NWR vrátit dividendu, kterou jí společnost vyplatila pět let před zahájením insolvenčního řízení.

Proč tomu věnujeme tolik pozornosti? Máme k tomu konkrétní důvod. Správce se svým reflektorem samozřejmě nevidí všechno. Z minulosti, zahalené závojem času, mu vystupují spíše robustní objekty. Ty menší se ztrácejí v mlze. Jeho pozornost se logicky upíná především na velké transakce a opakující se platby. A právě ty se často odehrávají mezi dlužníkem a jeho dodavateli, ze kterých se v insolvenčním řízení stávají obchodní věřitelé.

První faktor úspěchu obchodního věřitele v insolvenčním řízení bychom tedy pojmenovali jako jeho **schopnost minimalizovat ztrátu spočívající v tom, že by musel vracet plnění, které od dlužníka přijal v době před podáním insolvenčního návrhu.** Toto riziko jsme vnímali i my jako zástupci největšího obchodního věřitele. AWT obchodoval s OKD dlouhá

léta před zahájením insolvenčního řízení. Zajišťoval pro něj železniční i silniční přepravu uhlí, prováděl zemní a stavební práce, pronajímal ji technologická zařízení a dopravní prostředky a poskytoval servis. **Považujeme za úspěch, že žádný z těchto minulých obchodů správce nezpochybil incidenční žalobou.**

Tah černou dámou a rozhodnutí o úpadku firmy

Jak jsme již zmínili, insolvence firmy byla formálně odstartována 3. 5. 2016, kdy statutární zástupci společnosti podali dlužnický insolvenční návrh. Formální insolvenční proces se podobá šachové hře, ve které dlužník drží černé figury, přičemž tu nejsilnější, dámu, mají v rukou jeho statutární zástupci a vězemi hrají (často skrytě) jeho společníci a jiné ovládající osoby.¹⁴ Černou barvu jsme dlužníkovi přisoudili proto, že manažeri dlužníků zpravidla neřeší úpadek korporace včas. V důsledku toho, že hru poměrně často zahajují aktivní věřitelé na bílé straně šachovnice věřitelskými insolvenčními návrhy. Dlužník pak ztrácí výhodu prvního tahu, reaguje nepřipraveně, často dezorientovaně, nedokáže prosadit svou vůli a dělá prostě jen to, k čemu jej donutí věřitelé. To ale nebyl případ OKD.

Její statutární zástupci zahájili hru proaktivně tahem černou dámou, svým způsobem vabank. Založili svou strategii na tvrzení o konfliktu zájmů OKD a její akcionářky NWR. Soud jejich verzi příběhu uvěřil a vydal předběžné opatření, kterým podmínil účinky jednání NWR souhlasem soudu a věřitelského orgánu.¹⁵ NWR tím ztratila svéprávnost odvolat „své“ manažery z funkcí a najmenovat si poslušnější představenstvo. Z jejího pohledu to možná připomínalo situaci, kdy černá dáma vyhodí v šachu ze hry vlastní věž. My jsme to ale vnímali tak, že tím soud do řízení instaloval nástroj na ochranu zájmů společnosti a jejích věřitelů před zájmy akcionáře.

Z našeho pohledu bylo podstatné, že **formální insolvenční řízení ani rozhodnutí o úpadku nezastavilo provoz podniku.** Společnost pokračovala v těžbě uhlí, ačkoli soud zatím nepovolil reorganizaci. Oproti rozšířené mylné představě totiž **insolvenční řízení nebrání dalšímu provozu podniku dlužníka**, a to nejen v případě reorganizace korporace, ale ani v případě konkursu.¹⁶ **Pozice obchodních partnerů dlužníka se dokonce zlepšuje a obchodování s dlužníkem se stává bezpečné.** Dodavatelé mají totiž tu výhodu, že jejich pohledávky dlužník hradí přednostně a v plné výši.¹⁷ To byl ostatně i případ AWT, který pokračoval v přepravě uhlí a poskytoval další plnění. Kromě „zmražených“ starých („předinsolvenčních“) pohledávek mu dlužník po dobu několika let řádně platil v plné výši nové pohledávky za aktuální dodávky a práce. AWT tím dlouhodobě získával doplňkový užitek nad rámec starých pohledávek.

Příhláška pohledávky do insolvenčního řízení – vstupenka do hry

Obecně se ví, že každý věřitel musí přihlásit do insolvenčního řízení svou pohledávku. Etapu řízení, ve které se pohledávky přezkoumávají, bychom nazvali *hrou o pozice*. Smyslem této hry je vyjasnit výši podílu jednotlivých věřite-

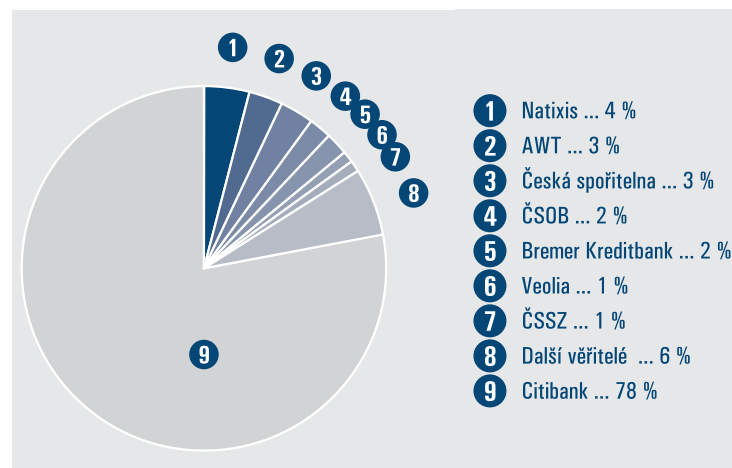
lů na aktivech, případně i na příjmech dlužníka.¹⁸ Můžeme to také vnímat jako restrukturalizaci pravé strany rozvahy dlužníka (pasív), danou výsledkem přezkumného jednání. V principu nejde o nic jiného než o to, jaký díl ze společného koláče aktiv dlužníka ten který věřitel získá.

Příhlášky pohledávek se podávají na formuláři, a možná právě proto se často podceňují. Formulář ale jen usnadňuje práci insolvenčního správce a soudu. Nemění nic na tom, že přihláška je žalobou svého druhu. Každý věřitel musí tvrdit a prokázat, že má vůči dlužníkovi konkrétní pohledávku. Musí vylíčit, jak jeho pohledávka vznikla, a doložit to. Jestliže nedokáže zformulovat všechna skutková tvrzení k právnímu důvodu, výši a pořadí pohledávky nebo mu chybějí důkazní prostředky, udělá lépe, když pohledávku odepíše a vůbec ji nepřihlašuje. Ušetří si alespoň výdaje.

Insolvenční řízení je soudní proces. Platí v něm, že nemá-li věřitel jak prokázat svá tvrzení, měl by raději mlčet. **Užitek získá v insolvenčním řízení jen ten věřitel, který dosáhne zjištění své pohledávky.** Je to stejně náročné, jako uspět u soudu se žalobou na zaplacení pohledávky. O existenci, výši nebo pořadí mnoha pohledávek se ostatně vedou letité incidenční spory. Můžeme se podívat, jak to vypadalo v kauze OKD.

Jak velký byl apetit jednotlivých věřitelů a jak to nakonec dopadlo, znázorní dva poměrové grafy. To, co na nich vidíte, je veřejná informace, sestavená z údajů v insolvenčním rejstříku.

Věřitelé před přezkumem

14 S touto úvahou jsme započali již dříve v článku Řízený konkurs a reorganizace – proaktivní řešení úpadku podniku, Bulletin advokacie č. 9/2012, str. 46 a násled.

15 KSOS 25 INS 10525 / 2016-B-133. Předběžné opatření potvrdil i odvolací Vrchní soud v Olomouci.

16 V případě reorganizace je provoz podniku dlužníka pojmovou podmínkou, v případě konkursu končí, jen pokud to navrhne insolvenční správce, vyjádří se k tomu věřitelský výbor a rozhodne o tom insolvenční soud [ust. § 261 odst. 2 písm. b) ins. zák.].

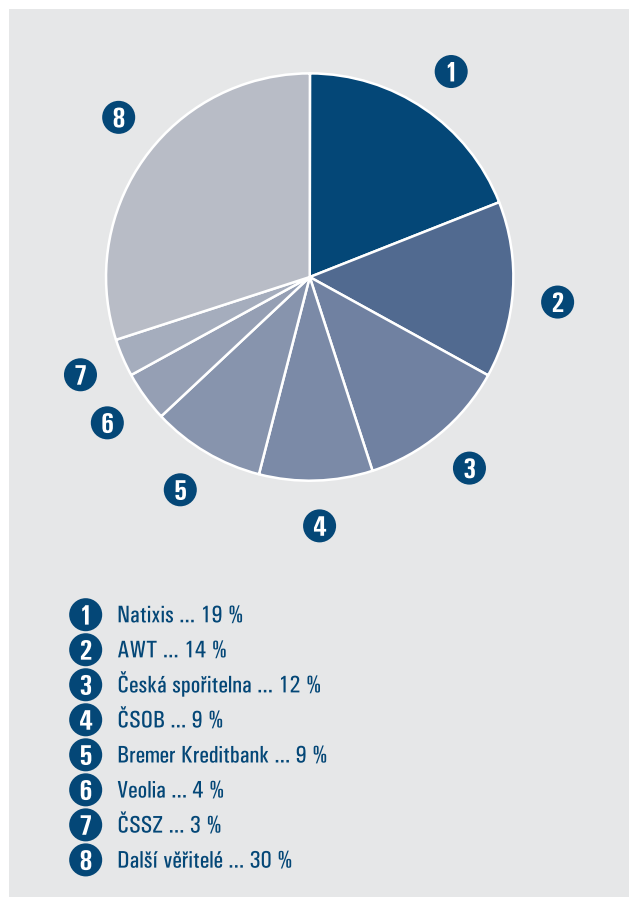
17 Ust. § 111 odst. 2 ins. zák.

18 V principu lze rozlišit provozní variantu reorganizace, kde se věřitelé mohou uspokojovat jen z výnosů, které plynou z provozu dlužníkovy podniku, a prodejní variantu řešení úpadku dlužníka, kde se věřitelé uspokojují z prodeje podniku jeho závodu nebo z faktického prodeje podílů společníků v korporaci dlužníka. V případě OKD šlo o prodejní variantu reorganizace. Dále budeme pro zjednodušení uvažovat tímto směrem.

Podle stavu přihlášených věřitelů to v insolvenčním řízení nejprve vypadalo tak, že AWT případnou ze společného koláče aktiv dlužníka 3 %. Největší díl ve výši 78 % měla ziskat Citibank.¹⁹

Jak ukazuje další graf, znázorňující stav po přezkumném jednání, dopadlo to ale jinak.

Věřitelé po přezkumu

Při přezkumu byla popřena pohledávka Citibank. Naše 3 % tím narostla na 14 %. Konkrétní míra užitku jednotlivých věřitelů

19 Opět jde o zjednodušený název. Celý název je Citibank N.A., London Branch.

20 Jde o velmi zjednodušený výpočet. Pohledávka AWT činí cca 400 milionů, což představuje 14 %. Při dosažení částky zhruba 3 miliard, která představuje 100 %, by bylo možné po odečtení nákladů uhradit zjištěné pohledávky všech věřitelů v plné výši (uspokojení věřitelů z jiných aktiv dlužníka bylo s ohledem na stav majetkové podstaty velmi nízké).

21 Pro určení, zda je pohledávka malá nebo velká, není podstatné žádné absolutní číslo. Důležitý je poměr nominálu pohledávky k nominálu všech zjištěných pohledávek (pohledávek s hlasovacími právy). V menších řízeních může mít charakter velké pohledávky pohledávka ve výši jednotek milionů, někdy i statisíců korun. V OKD šlo o stamiliony korun.

22 To se může změnit, pokud jim soud v rámci pozičního boje přizná hlasovací právo.

23 To se ještě může změnit, pokud Citibank uspěje v incidenčním sporu o existenci dvou popřených pohledávek ve výši 9 530 033 808,71 Kč a 621 273 214,79 Kč (KSOS 25 INS 10525/2016-C19, aktuálně spojeno do KSOS 25 INS 10525/2016-C22).

24 Míněno optikou pohledu obchodních věřitelů, resp. společného zájmu věřitelů, což je obtížně naplnitelná maxima, které jsem se věnoval v článku Kvadratura kruhu – společný zájem věřitelů a pokyny zajištěného věřitele při provozu podniku dlužníka v insolvenční řízení, Bulletin advokacie č. 7-8/2013, str. 41 a násl.

25 Prostřednictvím společnosti PRISKO, a. s.

26 Přesněji řečeno jde o poměr síly hlasu věřitele k síle hlasů všech věřitelů se zjištěnými pohledávkami.

27 Výsledek hry samozřejmě ovlivňují kromě hlavních hráčů, věřitelů a dlužníka, také administrátoři insolvenčních procesů. Jsou to konkrétní soudci,

telů, vyjádřená v penězích, se odvine až od výsledku dvanáctimiliardového incidenčního sporu s NWR. Pohledávka, kterou proti ní uplatňuje insolvenční správce, představuje nejvýznamnější aktivum „staré“ OKD. Za situace, kdy má AWT na společném koláči aktiv dlužníka 14 %, dosáhne plného uspokojení své pohledávky 400 milionů, bude-li správce ve sporu úspěšný alespoň z jedné čtvrtiny a vymůže částku kolem 3 miliard.²⁰

Přezkumné jednání – hra o pozice

Při přezkumném jednání získává každý věřitel se zjištěnou pohledávkou určitý počet hlasů. Ty materializují sílu jeho pozice v řízení. Slabý hlas, odpovídající pozici bílého pěšce, mají v řízení věřitelé s malými zjištěnými pohledávkami.²¹ Ti bývají zpravidla racionálně apatičtí, nevstupují aktivně do hry, přihlášou si své pohledávky a čekají, co na ně zůstane. Mohou ale také vytvořit koalici, jako ji v OKD vytvořili zaměstnanci dlužníka, sdružení v odborech, a získat tím společně figuru vyšší hodnoty.

Věřitelé s popřenou pohledávkou (bez hlasovacího práva) drží v rukou fantomovou figuru. Ačkoli se někdy cítí, jako by měli v ruce jezdce nebo dokonce dámu, nikdo jiný to tak nevidí, a tudíž to ve své herní strategii nezohledňuje.²² V našem případě je řeč o fantomové figuře Citibank.²³

Skutečné bílé jezdce drží v rukou obchodní věřitelé s velkými zjištěnými pohledávkami, kteří prosazují konstruktivní řešení. Bývají to největší dodavatelé dlužníka se zájmem na pokračování společného byznysu. Mezi ně patřil i přepravce uhlí AWT.

Bílé střelce mají další věřitelé s významnými zjištěnými pohledávkami, kteří naopak do konstruktivních řešení střelí. Takoví hráči se vyskytují téměř ve všech korporátních insolvenčních řízeních, kde o něco jde. Často také podávají prostřednictvím jiných osob trestní oznámení. Raději nebudeme prozrazovat, kdo mezi ně patřil v kauze OKD.

Důležitou figuru bílé věže drží zajištění věřitelé, zpravidla konzervativní, někdy i konstruktivní hráči.²⁴ Často jsou to banky nebo jiné korporace, dohlížené ČNB. Mohou mít jinou motivaci než obchodní věřitelé, a pokud svou pohledávku neprodají, brání si své výsadní pozici. Někdy mají také nejcennější figuru hry, bílou dámu, pokud jako investor financují provoz podniku dlužníka v průběhu insolvenčního řízení. Kdo platí, ten poroučí.

Ačkoli je úvěrové financování dlužníka v úpadku v průběhu insolvenčního řízení (nikoli před ním) velmi bezpečné, častěji než banky jej poskytují finanční investoři. Získávají tím figuru bílé dámy. Někdy za to na konci příběhu dostanou i pomyslnou princeznu a půl království v podobě podniku nebo korporace dlužníka. **Případ OKD je zajímavý tím, že bílou dámu držel v rukou stát, který také na konci dne při prodeji firmy v insolvenční řízení uspěl jako kupující a stal se vlastníkem „nové“ OKD.**²⁵

Hra o aktiva – doplňkové zdroje užitku

Hra o pozice je čistá hra s nulovým součtem. Platí v ní, že přesně tolik hlasů, které při přezkumném jednání získá jeden věřitel, ztratí jiný.²⁶ Až přezkum pohledávek zobrazuje skutečnou sílu jednotlivých věřitelů vstoupit do hry o aktiva dlužníka a ovlivnit její výsledek.²⁷ Často dochází k různým

překvapením, což se stalo i v případě OKD, kde přezkum zcela změnil mocenské poměry ve hře.

Když se vrátíme ke grafu s názvem *Věřitelé před přezkumem*, nejprve to vypadalo tak, že hru zcela ovládne Citibank a nastolí v řízení „jednobarevnou vládu“ svých 78 %. Další významní věřitelé s pohledávkami v řádu stamilionů korun, včetně našeho klienta AWT, by jako bílí pěšci jen těžko čelili dominantní síle bílé věže, která by ovládla šachovnici. Jejich pozice vypadala v počáteční fázi řízení tak, že Natixis měl 4 %, AWT 3 %, Česká spořitelna 3 %, ČSOB 2 %, Bremer Kreditbank 2 %, Veolia 1 % a Česká správa sociálního zabezpečení (stát) necelé 1 %. I kdyby všichni utvořili koalici, nedali by dohromady více než 15 % hlasů.

Jak je ale patrné z dalšího grafu, nakonec to dopadlo jinak. Citibank byla vyřazena ze hry, v ruce jí zbyla jen fantomová bílá dáma, se kterou nelze hrát, protože nemá žádný hlas. Naopak odpovídajícím způsobem posílily Natixis na 19 %, AWT na 14 %, Česká spořitelna na 12 %, ČSOB na 9 %, Bremer Kreditbank na 9 %, Veolia na 4 % a Česká správa sociálního zabezpečení na 3 %, což už dává dohromady 70 %.

Když se takto vyjasnily pozice jednotlivých hráčů, postoupilo řízení do rozhodující fáze hry o aktiva dlužníka. V ní jde o to, co se stane s příjmy z provozu podniku dlužníka a ve finále s dlužníkem jako takovým. **Hra o aktiva je na rozdíl od hry o pozice hrou s nenulovým součtem, ve které se vyplatí spolupracovat a utvářet koalici. Prosperit jednoho věřitele nemusí jít nutně k tíži druhého.** Naopak, strategie win-win často posiluje šanci kooperujících věřitelů maximalizovat užitek. Proto vznikají různé koalice věřitelů, ve kterých hraje roli nejen počet hlasů, ale také jejich zájmová orientace. AWT obhájil pozici bílého jezdce, získal silný mandát pro vyjednávání a vstoupil do vítězné koalice.²⁸

Musíme říci, že při úpadku velkých korporací zpravidla neexistuje jediné možné ideální řešení pro všechny. Oproti šachové hře je zde jeden podstatný rozdíl. Pochopíte jej, když si představíte, že hra nemá jen dva hráče, kteří ovládají všechny figury své barvy, ale naopak v každé figurě pulzují její vlastní motivy a žije si svým vlastním životem. I na stejné straně šachovnice je proto třeba hledat společný zájem. Stejně jako v šachové hře se ale nelze vracet zpět k tahům, které již proběhly, a to i kdyby se úplně nevydařily. Co se stalo, nemůže se odestát a jde se dál. Proces hledání průniku zájmů významných figur a nalézání řešení bývá někdy docela dobrodružný. V daném případě existovaly např. až děsivé aspekty toho, co by se mohlo stát při náhlém ukončení provozu podniku dlužníka. Mohlo dojít k výbuchům podzemních důlních plynů, sesuvům půdy a vzniku škod nedozírného rozsahu. Byly ohroženy lidské životy.

Popis celého procesu hry o aktiva společnosti by vydal na román. Nebyla by v něm nouze o napínavé zápletky. S ohledem na rozsah tohoto článku nám ale nezbyvá než se omezit na konstatování, že **vítězná koalice věřitelů rozhodla o udržení provozu podniku dlužníka s pozvolným útlumem důlní činnosti a přechodem závodu OKD do rukou státu, což podpořila i společnost AWT.**

Zvolené řešení vytvořilo prostor pro doplňkový užitek některých věřitelů. Doplňkovým užitek rozumíme vše, co konkrétní věřitel získá nad rámec (částečně) úhrady své předinsolvenční

pohledávky. Tento užitek může mít různé podoby. Je-li věřitel současně obchodním partnerem dlužníka, může s ním např. nadále obchodovat v průběhu insolvenčního řízení. Tak tomu bylo i v případě společnosti AWT, která po řadu let trvání insolvenčního řízení nadále přepravovala pro společnost OKD uhlí.

Užitek, který plyne věřitelům z doplňkových zdrojů, často mnohonásobně převyšuje jejich ztráty a limitovaný užitek ze starých pohledávek, které se uspokojují až v konečné fázi řízení, a to jen poměrně. Kouzlo nových pohledávek, vznikajících při provozu podniku dlužníka v průběhu insolvenčního řízení, spočívá v tom, že „přeskakují“ staré pohledávky a platí se ihned, v plné výši.

Shrnutí

Co z toho tedy plyne? **Úspěch obchodního věřitele v insolvenčním řízení lze měřit podle toho, nakolik dokáže minimalizovat ztrátu a maximalizovat svůj užitek. Tři dominantní faktory, které o úspěchu rozhodují, bychom pojmenovali takto:**

1. schopnost věřitele ubránit se požadavku správce na vrácení plnění z obchodů, které realizoval s dlužníkem v kritickém období materiálního úpadku, tedy ještě před zahájením insolvenčního řízení,
2. schopnost věřitele dosáhnout při přezkumném jednání zjištění vlastní pohledávky a současně popření nedůvodných pohledávek jiných věřitelů, které zmenšují jeho podíl na společném koláči aktiv dlužníka,
3. schopnost věřitele identifikovat v insolvenčním řízení vhodné spoluhráče, vytvořit vítěznou koalici a čerpat doplňkové zdroje užítku.

Jak lze toho všeho dosáhnout? Vede k tomu jen jedna správná cesta. Informovaný postup věřitele po jednotlivých polích šachovnice insolvenčního procesu. Konkurenční výhodu má ten, kdo nestojí na šachovnici poprvé. ♣

insolvenční správci a případně státní zástupci. Spolu s právními zástupci velkých hráčů dávají do hry buď konstruktivní energii, nebo v ní působí destruktivně. Tím se podepisují na konečném výsledku konkrétních reorganizací a konkursů. Kdo a jak, to je zajímavé téma, které zde ale není předmětem našeho zájmu.

- 28 V případě úpadku velkých korporací vznikají samozřejmě *předběžné* koalice věřitelů ještě před poziciční fází hry, často ještě před zahájením insolvenčního řízení. V případě předpřipravené varianty reorganizace je to dokonce nutné.

TRESTNÍ PŘEDPISY

- velké změny TZ a TŘ od 1. 10. 2020
- změny zákona o trestní odpovědnosti právnických osob
- změny několika dalších zákonů, nařízení vlády a vyhlášek

objednávejte na www.tre.sagit.cz

inzerce

K možné odpovědnosti za chybné provedení exekuce nebo insolvenčního řízení

Následující článek vychází z konkrétního případu, v němž nejdříve exekutor měl exekuvovat majetek dlužníka, avšak dlužník později vstoupil do insolvence, a proto prodej majetku realizoval až insolvenční správce. Exekutor stihl nemovitosti ocenit pomocí znaleckého posudku, avšak následně insolvenční správce zjistil, že toto ocenění je zcela neadekvátní. Později se ukázalo, že bylo čtyřikrát nižší než výsledná cena, získaná v rámci insolvence. Výnos z prodeje byl dokonce tak vysoký, že zbylo i na úpadce, tedy byla vytvořena hyperocha. Na tomto skutkovém základě je analyzována možná právní odpovědnost exekutora či insolvenčního správce za to, že majetek povinného nebo úpadce, který má prodat tak, aby to bylo pro věřitele co nejvýhodnější, naopak prodá za cenu nepřiměřeně nízkou. Jsou analyzovány obě dvě odpovědnostní alternativy, tedy odpovědnost podle občanského zákoníku a odpovědnost podle trestního zákoníku.

JUDr. Tomáš Sokol
působí jako advokát a společník AK Brož & Sokol & Novák, je místopředsedou České advokátní komory a prezidentem Unie obhájců ČR.

Mgr. Iveta Jančová,
je samostatnou advokátkou a spolupracuje s AK Brož & Sokol & Novák.

K analýze možné odpovědnosti exekutora či insolvenčního správce za nesprávný postup při realizaci jejich činnosti, v jehož důsledku vznikla povinnému či úpadci majetková újma, mě inspiroval případ exekučního řízení, které posléze přešlo do řízení insolvenčního. Na metamorfóze samé zřejmě nebylo nic až tak mimořádného. Obvyklá ale nebyla možnost poměrně exaktního srovnávání výsledků postupu exekutora a následně insolvenčního správce při realizaci majetku povinného, resp. úpadce.

Na počátku byla obchodní společnost, relativně velká na regionální poměry, která vedla dlouholetý majetkový spor. Nejdříve v rozhodčím řízení, posléze v řízení o zrušení rozhodčího nálezu. V rozhodčím řízení tato společnost úspěšná nebyla, před nalézacím a posléze odvolacím soudem však dosáhla zrušení rozhodčího nálezu. Dovolací soud ale pro společnost příznivé rozhodnutí změnil v její neprospěch, což kromě povinnosti zaplatit částku, kterou protistraně přiznal rozhodčí nález, znamenalo i podstatné zvětšení této částky díky sankčním úrokům načítaným po řadu let.

Již po vyhlášení rozhodčího nálezu zahájila protistrana exekuční řízení, které původně vedlo ke zřízení exekutorského zástavního práva na nemovitosti uvedené společností, byť exekuce samotná byla odložena do skončení pravomocného řízení. Již ale samotný fakt exekuce vedl k tomu, že obchodní společnost neuspěla v žádném z výběrových řízení, v nichž usilovala o získání nové zakázky, a lze-li to tak říci, žila ze své majetkové podstaty. Tu tvořily již zmíněné nemovitosti s nebytovými jednotkami, zčásti sloužícími jako sídlo společnosti, zčásti pronajatými. Ale též současně zatíženými zástavním právem ve prospěch banky, která společností poskytla v minulosti úvěr a z toho titulu měla i zajištěnou pohledávku.

Jakmile skončil spor o neplatnost rozhodčího nálezu, pokračovala odložená exekuce a byl vydán exekuční příkaz příkázáním pohledávky z účtu povinné společnosti, čímž byla její obchodní činnost prakticky paralyzována. Dluh tím ale uhrazen nebyl, a tak následoval i exekuční příkaz k prodeji majetku společnosti jako podniku. Jak se ale později ukázalo, **podnik byl pro účely exekuce oceněn na zlomek jeho skutečné ceny.** Současně vedení společnosti nezbylo nic jiného než podat návrh na zahájení insolvenčního řízení, které vyústilo v konkurs. Následovalo z mého pohledu vcelku nezajímavé intermezzo, spočívající ve sporu dvou skupin věřitelů, což se projevilo incidenčními spory.

Mezitím ovšem insolvenční správce provedl ekonomickou analýzu úpadce a dospěl k závěru, že podnik, který jakýmsi způsobem stále fungoval, je schopen generovat nemalé finanční prostředky na účet majetkové podstaty a tyto generované prostředky jednak pokrývají náklady spojené s provozem podniku a do budoucna by mohly zcela pokrýt i pohledávky nezajištěných věřitelů.

Proto začal insolvenční správce zvažovat možnost prodeje nebytových jednotek samostatně a nechal tyto nebytové jednotky znalecky ocenit. Současně ale **zadal vypracování znaleckého posudku na celý podnik, což vedlo k jednoznačnému zjištění, že takto určená cena celého podniku je čtyřnásobně vyšší, než byl odhad zpracovaný v rámci exekuce.** Do určité míry s touto cenou korelovala i cena jednotlivých nebytových jednotek dlouhodobě pronajatých za tržní nájem. Následně pak již insolvenční správce řešil výběr nej-

vhodnějšího zájemce a samozřejmě i to, zda prodat celý podnik, anebo přece jen samotné nebytové jednotky.

Dospěl k závěru, že výhodnější je prodej jednotek, což není z mého pohledu až tak významné, stejně jako to, že „do hry“ vstoupil zajištěný věřitel s prvním pořadím i další zajištěný věřitel s pokynem ke zpeněžení zástav mimo dražbu. Tento postup byl schválen věřitelským výborem a posléze i insolvenčním soudem, načež **následoval prodej, jehož výnos byl zhruba čtyřikrát větší, než by byl výnos prodejem v rámci exekuce.** Což znamenalo přebytek po zaplacení všech dluhů, resp. závazků věřitelům i odměny insolvenčnímu správci, vznikla tedy hyperocha, která byla vyplacena úpadci. Z uvedeného vyplývá, že **v případě prodeje majetku povinného v exekuci by byla získána částka, která by byla významně nižší než součet pohledávek věřitelů a pochopitelně by nezbylo ani na povinného.**

Na tomto skutkovém podkladě lze především formulovat otázku, **jaké právní důsledky by měl prodej majetku v rámci exekuce za cenu, která byla zcela zjevně a významně nižší než tržní hodnota majetku povinného.** Bez ohledu na faktický výsledek insolvenčního řízení se samozřejmě nabízí i další, byť mírně spekulativní otázka, **jaké právní důsledky by mohly vzniknout pro insolvenčního správce, pokud by se spokojil s podklady, které byly zpracovány v rámci exekučního řízení,** a tedy fakticky majetek úpadce prodal za takto stanovenou cenu. Pro ryze právní analýzu ponechávám stranou všechny vedlejší faktory, které by mohly či měly působit. To znamená především aktivitu původního povinného a následného úpadce, případně podobné aktivity ze strany některých věřitelů, zaměřené na prosazení co nejvyšší ceny prodáváného majetku. Budu vycházet z modelové, v praxi ale nijak neobvyklé situace, v níž jsou další účastníci pasivní, a řízení je tak plně v rukou exekutora či insolvenčního správce, což vede k tomu, že majetek povinného či úpadce je prodán za cenu, o jejíž výhodnosti lze pochybovat.

Pokud by tedy byl v rámci exekuce či následně insolvenčního řízení realizován majetek povinného, resp. úpadce, za významně nižší cenu, než za jakou mohl být při přiměřené péči řádného hospodáře prodán, a následně jakýmkoliv relevantním způsobem byl tento fakt zjištěn či minimálně namítnut, je třeba se zabývat možnou **odpovědností za újmu,** která vznikla.

Přitom, budu-li vycházet z konečného ekonomického výsledku, šlo by jednak o škodu způsobenou věřitelům, jejichž pohledávky by nebyly uspokojeny, ač při výhodnější cenové variantě by byly uspokojeny ve větší míře, případně zcela. A, vycházející z modelového případu, poškozen by mohl být i původní povinný a následně úpadce vzhledem k tomu, že při prodeji za původně stanovenou cenu v rámci exekuce by pochopitelně nevznikla žádná hyperocha.

Základní právní podstata činnosti exekutora i insolvenčního správce

V této souvislosti je třeba zmínit **základní právní podstatu činnosti exekutora i insolvenčního správce.** Nebude asi sporu o tom, že exekutor, stejně jako insolvenční správce disponují v mezích svých zákonných oprávnění s cizím majetkem.

V případě exekutora je důvodem této dispozice realizace exekučního titulu (§ 40 zák. č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů, dále „ex. řád“). Ať již jde o výkon soudního rozhodnutí, případně rozhodčího nálezu, nebo realizaci závazku se svolením vykonatelnosti (§ 71a ex. řádu). **Podle § 2 odst. 2 ex. řádu je exekutor povinen vykonávat své povolání svědomitě.**

Podobně, pokud jde o základní povinnost insolvenčního správce, kterou stanoví § 36 odst. 1 zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ins. zák.“). Podle tohoto ustanovení **je insolvenční správce „... povinen při výkonu funkce postupovat svědomitě a s odbornou péčí; je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře. Společnému zájmu věřitelů je povinen dát při výkonu funkce přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.“**

Odpovědnost za porušení povinnosti může být posuzována kritérii práva civilního, anebo trestního. Pokud jde o první variantu, pak zásadní je ust. § 2910 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále „o. z.“). Podle něho škůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem, a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva. Kritické, stejně jako v době platnosti předchozího občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., je především to, zda škůdce vlastním zaviněním porušil povinnost stanovenou zákonem.

Podle § 2911 o. z., způsobil-li škůdce poškozenému škodu porušením zákonné povinnosti, má se za to, že škodu způsobil z nedbalosti. A ust. § 2912 o. z. uvádí, že nejedná-li škůdce, jak lze od osoby průměrných vlastností v soukromém styku důvodně očekávat, má se za to, že jedná nedbale. Podle druhého odstavce této normy, dá-li škůdce najevo zvláštní znalost, dovednost anebo pečlivost, nebo zavázal-li se k činnosti, k níž je zvláštní znalostí, dovedností nebo pečlivostí zapotřebí, a neuplatnil-li tyto zvláštní vlastnosti, má se za to, že jedná nedbale. Bez jakéhokoliv hlubšího rozboru lze na základě uvedeného dospět k **závěru, že pokud exekutor či insolvenční správce poruší výše zmíněné povinnosti, které mu ukládají exekuční řád, anebo insolvenční zákon, zcela jistě jim vzniká povinnost nahradit způsobenou škodu. A také to, že prodej exekuovaného majetku za nižší cenu, než jaké mohlo být při náležitě pečlivosti dosaženo, porušením povinností exekutora je. Mutatis mutandis to platí pro insolvenčního správce.**

Řešení situace

Je zřejmé, že v případě, z něhož má analýza vycházet, není situace zcela jednoduchá. Exekutor i insolvenční správce spravovali cizí majetek, měli k němu popsané povinnosti, ale pokud jde o realizaci tohoto majetku, tedy i jeho případný prodej, ať již jakoukoliv formou, pak zřejmě nebyli odborně zcela kompetentní k tomu, aby stanovili výchozí

údaj, totiž tržní cenu či obvyklou cenu tohoto majetku. Dosti zjednodušeně řečeno, bylo by tedy možné dospět k závěru, že **pokud exekutor zadal ocenění majetku povinného a s tímto oceněním posléze pracoval jako s určujícím údajem, neporušil žádnou svoji povinnost, a tedy není odpovědný za to, že majetek by případně byl prodán za cenu významně nižší, než jaké bylo možné dosáhnout. Jestliže by zde odpovědnost za vzniklou škodu měla být, pak by odpovědným byl ten, kdo majetek ocenil.** Zde znalec. Podobně zjednodušenou úvahou by bylo možné dospět k závěru, že **převzal-li insolvenční správce nastupující po exekutorovi ocenění, jež zajistil exekutor, a nadále s ním pracoval jako s jediným podkladem pro další postup insolvenčního řízení, ani on by nemohl být odpovědný za případnou škodu způsobenou prodejem tohoto majetku tzv. pod cenou.**

Nic z toho ale nemusí být pravda. Zejména to ale platí pro insolvenčního správce. Podstatné je, a to jak pro exekutora, tak pro insolvenčního správce, **jaké je především zadání znaleckého posudku.** Konfrontací následného postupu insolvenčního správce s předchozím postupem exekutora lze dospět ke zjištění, že exekutor zadal zpracování znaleckého posudku na hmotný majetek povinného jako takový. Tedy nemovitosti, nebytové prostory atd. Zřetelně se nezajímal o cenu podniku provozovaného povinným. Ponechávám stranou spekulaci (vypadající pro exekutora nebezpečně), podle níž i tak bylo ocenění nemovitého majetku podezřele nízké, neboť pozdější ocenění realizované insolvenčním správcem se dost významně lišilo. Obecněji použitelný závěr totiž směřuje jinam a tato spekulace není podstatná. Podstatné je to, že **exekutor či insolvenční správce nepochybně odpovídají i za volbu způsobu ocenění, anebo minimálně za to, že po poradě s odborníkem zvolí adekvátní způsob nebo způsoby ocenění.**

Podle rozsudku NS ČR: „*Hodnocení důkazu znaleckým posudkem spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Aby soud mohl znalecký posudek odpovědně hodnotit, nesmí se znalec omezit ve svém posudku na podání odborného závěru, nýbrž z jeho posudku musí mít soud možnost seznat, ze kterých zjištění v posudku znalec vychází, jakou cestou k těmto zjištěním dospěl a na základě jakých úvah došel ke svému závěru. To platí i pro znalecké posouzení učiněné ústně, resp. pro případ, kdy se znalec při svém slyšení soudem odchýlí od závěru svého písemného posudku.*“¹

Z čehož lze dovodit, že **ani exekutor, ani insolvenční správce nemohou závěr znaleckého posudku „slepě“ převzít, ale musí jej hodnotit kriticky.** Ostatně vývoj v modelové kauze to plně potvrzuje a lze na něm jasně demonstrovat rozdíl mezi pečlivým a, mírně řečeno, nepečlivým výkonem činnosti, k níž byl exekutor a insolvenční správce zákonem pověřen.

Cena za prodej a odpovědnost za škodu

Základní otázka, vycházející ze skutkového syžetu předloženého v úvodu tohoto článku, zněla, jaké právní následky by měl prodej majetku původně exekuovaného, který by byl prodán v rámci exekuce či konkursu za cenu zhruba čtyřikrát nižší, než by to odpovídalo ceně obvyklé.

V této souvislosti je třeba učinit krátkou odbočku ve vztahu k pojmu **obvyklá cena.** Jeho definice je zřejmě známa, ovšem ta zcela nevyhovuje podmínkám exekučního, resp. insolvenčního řízení. V případě prodeje v rámci exekuce či insolvenčního řízení nejde o běžný obchodní vztah přibližně stejně informovaného prodávajícího a kupujícího, z nichž každý má také přibližně stejný zájem na prodeji či koupi nabízené komodity. Je zřejmé, že exekutor i insolvenční správce z povahy své činnosti směřují (insolvenční správce v případě konkursu) k prodeji majetku povinného či úpadce co možná nejrychleji. To poněkud deformuje standardní tržní vztah, a lze tedy připustit, že **cena majetku prodávajícího v exekuci nebo v konkursu nemusí dosáhnout takové výše, jakou by dosáhla, kdyby byl ten samý majetek prodáván zcela volně** tzv. z ruky, aniž by byl k prodeji prodávající nějakým způsobem nucen. To je jistě faktor, který nelze nezmínit a který činí převodní ceny poněkud méně transparentní než při normálním prodeji. Na druhé straně tyto důsledky exekuce či insolvenčního řízení jsou toliko relativní. Lze si představit řadu komodit, o které bude zájem a které dokonce umožní takový majetek prodávat v dražbě, a tedy, lidově řečeno, o vyšší ceny takto licitovat. V každém případě je tedy ale povinností insolvenčního správce učinit vše pro to, aby prodej majetku (podobně ale i další způsoby realizace insolvence) byl pro věřitele co nejvýhodnější.

Jak uvedeno, jde o **kritérium výhodnosti pro věřitele** (jednoho či více), přičemž vcelku irelevantní je případný zájem úpadce, byť jistě, striktně vzato, i on může za jistých okolností participovat na zvláště výhodném prodeji svého majetku. To, pokud by se jej podařilo prodat za cenu, která převyšuje nejen vyšší pohledávek věřitele či věřitelů, ale i všechny ostatní náklady insolvence a vznikla by tzv. hyperocha. Podle zákona je ale podstatné uspokojení věřitele či věřitelů. Podobně ovšem, jako může úpadce participovat na případném zvláště výhodném prodeji svého majetku, si lze představit i poškození úpadce tam, kde by naopak byl jeho majetek prodán nevýhodně, a buď by díky tomu výtěžek nepřesáhl vyšší dluhu, ačkoliv mohl, anebo by úpadci vznikla nějaká jiná újma.

Pokud jde o výše položenou otázku možného důsledku nevýhodného prodeje, je pravděpodobné či nejpravděpodobnější, že by se nestalo nic, protože by nebylo žalobce, a tedy ani soudce. Pokud by ovšem povinný nabyt podezření, že jeho majetek byl prodán pod cenou, nemohlo by mu nic zabránit v tom, aby udělal to, co posléze udělal insolvenční správce, tedy provedl **své vlastní ocenění prodávajícího majetku. Pokud by toto ocenění signalizovalo nízkou prodejní cenu, a tedy následně vznik majetkové újmy, byl by to nepochybně velmi relevantní důvod pro vymáhání náhrady škody.**

Je samozřejmě otázkou, **kdo by byl k takovému vymáhání aktivně legitimován,** když primárně by šlo o újmu věřitelů přihlášených do dražby, jejichž pohledávka by nebyla uspo-

¹ Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2009, sp. zn. 22 Cdo 1810/2009. Dostupné na www.n soud.cz. Publikováno též v Soudních rozhledech č. 4/2010, str. 132.

kojena, ale to již není pro tento článek podstatné. Stejně jako to, že stejný přezkumný postup by mohli zvolit i nedostatečně uspokojení věřitelé. Sice by zřejmě museli čelit námitce v duchu sentence *vigilantibus iura scripta sunt*, tedy že se měli ozvat před exekuční dražbou v souladu s ust. § 336a odst. 3 o. s. ř. ti, kdo do řízení přistoupili jako další oprávnění, povinnému a osobám, o jejichž právech a povinnostech soud rozhodl, ovšem podstatná je hrozba možné odpovědnosti za skutečně vzniklou škodu. Ta by musela být v příčinné souvislosti s dražbou a speciálně s nastavením nejnižšího podání, anebo s jinou formou exekuce.

A samozřejmě totéž by platilo pro insolvenčního správce, pokud by podobné pochybení bylo shledáno ve vztahu ke způsobu, jakým on realizoval majetek úpadce. V jeho případě je ale situace ještě složitější. Prodej majetku musí schválit věřitelský výbor, je-li konstituován, a pak ještě insolvenční soud. **Pro případ prodeje majetku tzv. pod cenou by bylo možné ze strany insolvenčního správce očekávat námitku, že odpovědní jsou ti, kteří po něm operaci schválili.** Pokud je známo, praxe takovýto případ dělené odpovědnosti neřešila. Nepochybně by ale záleželo na tom, jak kvalitní byly podklady pro určení ceny, za níž by byla prodávaná věc nabízena. Lze důvodně předpokládat námitku členů věřitelského výboru a zejména pak insolvenčního soudce, že za odbornou kvalitu správy majetku, resp. jeho realizace, primárně odpovídá insolvenční správce. Tedy např. za rozhodnutí, zda bude majetek prodán vcelku, případně jako podnik, nebo po částech. **Jak by si v případě soudního sporu o náhradu vzniklé újmy počínal soud a jak by se vypořádal s možnou pluralitou škůdců, by již záviselo na konkrétních okolnostech případu.** V tom našem by např. bylo zcela zjevné, že možnost, že cena podniku či jeho věcných komponentů se mohla od doby, kdy byla připravována exekuce, změnit, možná i výrazně, měla být primárně zřejmá insolvenčnímu správci. Což mimo vši pochybnost potvrzuje fakt, že insolvenční správce tento rozdíl skutečně zjistil a adekvátně reagoval. Jakýkoliv jiný postup by tedy vcelku logicky musel být považován za pochybení insolvenčního správce.

Trestněprávní odpovědnost

Další možný úhel pohledu je pohled z hlediska případné trestněprávní odpovědnosti. Zde však je třeba předeslat, že trestní odpovědnost a vše, co s ní souvisí, je subsidiární ve vztahu k jiným možnostem řešení. Aplikace trestního práva je krajním prostředkem, což jasně deklaruje ust. § 12 odst. 2 tr. zákoníku, podle něhož „*Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“

Kdy již nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, nemusí být v případech, obdobných zmíněnému, zcela jednoznačné patrné. Kromě toho je tu další faktor, který vede k tomu, že se poškození či ti, kdo se za poškozeného považují, obrací spíše na policii, než by šli cestou civilního sporu o náhradu škody. Tímto faktorem je **důkazní břemeno**. Jeho unešení bez možnosti speciálních vyšetřovacích oprávnění a vyšetřovacích postupů je

Potěšil/Hejč/Rigel/Marek

Správní řád Komentář. 2. vydání

- cílem publikace je poskytnout co nejpřehlednější výklad s důrazem na využitelnost a přínosnost v praxi
- autoři v maximální možné míře přibližují relevantní a aktuální judikaturu a správní praxi a přinášejí zcela konkrétní odpovědi na otázky, s nimiž se praxe potýká
- komentář je vhodný pro všechny, kteří se dostávají do kontaktu s veřejnou správou a správními orgány, ale stejně tak je užitečný pro aplikační praxi samotnou – tj. úřady a úředníky, kteří se správním řádem pracují

2020 | vázané v plátně | 920
1 390 Kč | obj. číslo BK80

Karel Svoboda

Exekuční řízení Civilní proces z pohledu účastníka

- čtenář v knize najde kapitolu věnovanou nákladům exekuce nebo účinkům tzv. generálního a speciálního inhibitoria
- jde-li o způsoby vedení exekuce, publikace se podrobně rozepisuje o srážkách ze mzdy, o postižení účtu, o prodeji movitých a nemovitých věcí
- autoři se věnují především tématům, která pokládají za problematičtější a o nichž vědí, že se s nimi praxe aktuálně potýká

2020 | vázané s přebalem | 552
990 Kč | obj. číslo VP15

Lichnovský/Vučka/Křístek

Trestní právo daňové

- problematika daňových trestných činů je pro svou mezioborovost velice komplikovaná
- pro pochopení vyžaduje jak znalost daňových a trestních zákonů, tak i schopnost chápat ekonomické souvislosti; všechny tyto znalosti autoři v této publikaci zúročují
- čtenáři je srozumitelným způsobem poskytnut vzhled do tématu daňových trestných činů
- publikace kategorizuje jednotlivé typy daňových trestných činů a na základě judikatury osvětluje způsoby jejich postihu; to nejenom v rovině trestní, ale i v rovině správního soudnictví

2020 | brožované | 312
590 Kč | obj. číslo PP158

velmi obtížné, ne-li nemožné. A samozřejmě hraje roli i to, že výsledek soudního sporu je nejistý, náklady ale mohou být značné. Iniciované trestní řízení je jen nejisté, pokud jde o výsledek. Ale zaručeně bezplatné.

Podle ust. § 220 odst. 1 tr. zákoníku se porušení povinnosti při správě cizího majetku dopustí ten, kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatřovat nebo spravovat cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu nikoliv malou. Jen pro přesnost připomínám, že tato skutková podstata musí být naplněna po subjektivní stránce úmyslným jednáním, tedy jednáním, jímž pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem tímto zákonem chráněný anebo věděl, že jej porušit nebo ohrozit může, ale pro takový případ s tím byl srozuměn.

Velmi podobnou skutkovou podstatu trestného činu upravuje § 221 odst. 1 tr. zákoníku, rozdíl je pouze v tom, že toto ustanovení umožňuje postihnout pachatele, který se porušení povinnosti při správě cizího majetku dopustil z hrubé nedbalosti. Tedy jinak řečeno, jde o nedbalostní delikt, ovšem k naplnění skutkové podstaty nestačí pouhé spáchání z nedbalosti [§ 16 odst. 1 písm. a) a b) tr. zákoníku], ale musí jít o hrubou nedbalost, kterou odst. 2 téhož ustanovení definuje jako přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčící o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem.

A jen pro úplnost, nikoliv malá škoda je od 1. 10. 2020 nejmeně 50 000 Kč. Exekutor či insolvenční správce spravuje cizí majetek, ovšem primárně nikoliv v zájmu vlastníka toho majetku, ale v zájmu jiných osob, věřitelů. To ale nic nemění na případné trestní odpovědnosti dle § 220 a 221 tr. zákoníku. Povinnosti obou jmenovaných jsou jasné.

Byť v poněkud jiném skutkovém kontextu, ale obecně platný je požadavek na jednání toho, kdo spravuje cizí majetek, jak jej vyjádřil NS, podle něhož: „*Uvedená definice hrubé nedbalosti pak váže intenzitu nedbalosti právě na postoj pachatele k požadavku náležité opatrnosti, kterou definice hrubé nedbalosti uvedená v § 16 odst. 2 tr. zákoníku uvádí výslovně, přičemž používá formulaci, že přístup pachatele k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé, bezohlednos-*

ti pachatele k zájmům chráněným trestním zákonem, zdůrazňuje tedy přístup pachatele, při jehož hodnocení se musí zvažovat obě hlediska, jak subjektivní, tak i objektivní, byť vzhledem k uvedené dikci bude jistě subjektivní hledisko převažovat. Posouzení zjevné bezohlednosti pachatele nutno zvažovat z hlediska zkušenosti pachatele a ostatních okolností případu, kdy je třeba posuzovat na jedné straně povinnosti uložené pachateli zvláštními právními nebo bezpečnostními předpisy nebo uznávanými pravidly a na druhé straně vlastnosti, zkušenosti, znalosti a okamžitý stav pachatele (vzdělání, kvalifikace, obecné i speciální zkušenosti, inteligence, postavení v zaměstnání apod.), a dále i okolnosti konkrétního případu, ať už existují nezávisle na pachateli, nebo jsou jím vyvolané. Zvláštní pozornost je třeba tedy věnovat právě přístupu pachatele k požadavku náležité opatrnosti, neboť v tom je jádro posouzení míry jeho zavinění, tedy zda jeho nedbalost byla hrubá či jen lehká či menší (s nižší mírou nedbalosti).“²

Citovaná úvaha řeší primárně otázku, zda byla po subjektivní stránce naplněna skutková podstata hrubé nedbalosti. Ale **požadavek obecné opatrnosti by byl podobně aplikován i při úvaze, zda jednáním exekutora či insolvenčního správce, který prodal majetek povinného či úpadce pod cenou, nebyla naplněna subjektivní stránka trestného činu dle § 220 tr. zákoníku.** S výjimkou explicitně kriminálního jednání asi ne úmyslem přímým. Ovšem úmysl nepřímý, tedy situace, kdy jednatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn, je velice blízký hrubé nedbalosti. A namnoze rozhoduje jen hodnocení toho, kdo věc řeší. V modelovém případě by to znamenalo posuzování toho, zda exekutor či insolvenční správce v intencích shora definované opatrnosti zvolili vhodný způsob prodeje, vhodně předmět exekuce či konkursu ocenili apod. Jak již bylo zmíněno, v daném případě postup insolvenčního správce usvědčuje exekutora minimálně z nedbalosti, byť zřejmě v možném spolupachatelství se znalcem, který nemovitosti oceňoval. To nejen ve vztahu k ceně, ale k volbě způsobu exekuce, tedy prodeje. Lze předpokládat, že stejnou cestou, jen opačně, by postupovaly orgány činné v trestním řízení.

Jsem si vědom, že *ex post* se řada kroků snadno posuzuje jako pochybení. Nicméně, nejde o žádná subjektivní kritéria. **Direktiva je poměrně jasná. Co nejvýhodněji prodat exekuoovaný majetek, resp. majetek úpadce. Což je nesporné i zákonná povinnost exekutora či insolvenčního správce. A jakékoliv později zjištěné pochybení bude zkoumáno z hlediska uváděných kritérií. Je věcí každého exekutora a insolvenčního správce, aby s touto možností počítal a jednal úměrně svým schopnostem a kvalifikací, což oboje deklaruje tím, že vykonává svoji profesi, a dále i okolnostem případu „... ať už existují nezávisle na pachateli, nebo jsou jím vyvolané“.**

Poznámka na závěr

Jak je snad patrné, článek se zabýval možnými právními důsledky pochybení exekutora nebo insolvenčního správce. Něco zcela jiného jsou případy, kdy je prokazováno, že exekutor či insolvenční správce zcela úmyslně, tedy v úmyslu přímém, jednali ke škodě věřitelů a současně v úmyslu jiného či sebe tím obohatit. ❀

² Viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2012, sp. zn. 5 Tdo 540/2012, uveřejněný pod č. 5/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní, dostupné na www.nsouid.cz.

Kazašská advokátní kancelář

**Suleiman
& Partners**

otevřít pobočku v Praze.

Specializujeme se na poskytování služeb společností – poradenství a soudní spory. Nabízíme českým právním firmám spolupráci na projektech souvisejících s postsovětskými zeměmi.

ceo@suleimanpartners.com

<http://suleimanpartners.com/>

Penále vyměřené dlužníkovi za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně a insolvenční řízení – oříšek k rozlousknutí pro rozšířený senát NSS

Před rokem předložil třetí senát Nejvyššího správního soudu podle § 17 odst. 1 s. ř. s. rozšířenému senátu věc,¹ jejíž řešení může mít podstatné dopady do hospodaření osob v úpadku spravovaných insolvenčními správci. Správní soudnictví má s insolvenčními styčnými plochami spíše méně než více. Veřejnoprávní povinnosti či naopak veřejnoprávní nároky dlužníka však mohou významně ovlivnit velikost jeho majetkové podstaty. Nejčastější oblastí, v níž se insolvenční potkávají se správním soudnictvím, jsou daně, dotace či veřejnoprávní peněžité sankce, a tak tomu je i v nyníšším, dosud rozšířeným senátem nerozhodnutém případě. O co v něm jde?

JUDr. PhDr. Karel Šimka,
Ph.D., LL.M.,
je soudcem Nejvyššího správního soudu.

Řízení před správci daně

Žalobcem (a v řízení před NSS stěžovatelem) je insolvenční správce kdysi významné stavební a dopravní společnosti VIAMONT, a. s. (dlužník). Usnesení o jejím úpadku bylo vydáno a nabylo právní moci 17. 9. 2012. Žalovaným je Odvolací finanční ředitelství (OFŘ). **Jde o vrácení přeplatku na dani z přidané hodnoty.** OFŘ rozhodnutím z 25. 3. 2015 zamítlo odvolání insolvenčního správce a potvrdilo dvě rozhodnutí Specializovaného finančního úřadu (SFÚ) z 26. 11. 2014 a 19. 12. 2014. SFÚ jimi nevyhověl žádosti o vrácení přeplatku na DPH za květen až červenec 2014, vzniklého v důsledku nadměrného odpočtu.

Problém nebyl v oprávněnosti odpočtu DPH, nýbrž v jiném veřejnoprávním dluhu, na nějž správce daně přeplatek na DPH „započítal“. Správce daně totiž dlužníkovi uložil platebním výměrem z 27. 12. 2012 odvod za porušení rozpočtové kázně, jenž nabylo právní moci 9. 8. 2013; dlužník odvod uhradil. V návaznosti na odvod pak správce daně platebním výměrem z 12. 9. 2013 uložil dlužníkovi penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně. Dlužníkovi přeplatky na DPH za tři měsíce roku 2014 proto správce daně převedl na úhradu penále třemi vyrozuměními z 13. 8. 2014, 19. 8. 2014 a 19. 9. 2014. Proti nim podal dlužník námitky podle § 159 daňového řádu (spolu s žádos-

tí o vrácení přeplatku), které SFÚ zamítl již zmíněnými rozhodnutími z 26. 11. 2014 a 19. 12. 2014. Odvolání proti těmto rozhodnutím bylo rozhodnutím žalovaného zamítnuto.

Řízení před krajským soudem ve správním soudnictví

Insolvenční správce dlužníka podal proti rozhodnutí SFÚ žalobu, již Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 28. 11. 2017, č. j. 15 Af 39/2015-35, zamítl. Podle krajského soudu bylo spornou právní otázkou, zda lze po rozhodnutí o úpadku dlužníka převést přeplatek na dani na úhradu daňových pohledávek za majetkovou podstatou. Příslušný soud se opřel o judikaturu NSS:² „Přeplatek vzniklý na základě daňových povinností, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku, lze použít na úhradu splatných pohledávek za majetkovou podstatou [§ 168 odst. 2 písm. e) zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení]. (...) Za majetek daňového subjektu se pro potřeby insolvenčního řízení považuje pouze přeplatek, který je vratitelný (§ 242 odst. 2 věta první daňového řádu). Je jím tedy pouze částka, která zůstane poté, co správce daně převede přeplatek na úhradu nedoplatku téhož daňového subjektu na jiném osobním daňovém účtu, případně na úhradu nedoplatku u jiného správce daně (§ 154 odst. 2 a 4 daňového řádu). Převedení přeplatku na úhradu nedoplatků je však omezeno; pravidla se liší podle dne vzniku přeplatku. Přeplatek z daňových povinností vzniklých nejpozději dnem předcházejícím rozhodnutí o úpadku lze použít pouze na úhradu splatných daňových pohledávek, které nejsou pohledávkami za podstatou. Jedná se tedy o pohledávky, které vznikly před rozhodnutím o úpadku a které musí správce daně uplatnit přihláškou pohledávky; pokud by je správce daně

1 Předkládací usnesení třetího senátu bylo vydáno 13. 6. 2019 pod č. j. 9 Afs 4/2018-50, viz www.nssoud.cz.

2 Viz rozsudek NSS ze dne 21. 4. 2016, č. j. 7 Afs 261/2015-18, č. 3416/2016 Sb. NSS.

příhláškou neuplatnil, nemohl by na jejich úhradu přeplatek vůbec použít, neboť by tím obcházel insolvenční zákon a zjednával si lepší postavení než insolvenční věřitelé. Přeplatek z daňových povinností vzniklých v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku se použije pouze na úhradu splatných pohledávek za majetkovou podstatou.“

Podle krajského soudu je penále z odvodu za porušení rozpočtové kázně daní v širším slova smyslu podle § 2 odst. 3 písm. b) daňového řádu. Proto na věc dopadá jeho § 242 odst. 3, podle něhož **přeplatek vzniklý na základě daňových povinností, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku, se použije pouze na úhradu splatných pohledávek za majetkovou podstatou.** Též se užije § 242 odst. 1 daňového řádu, podle něhož **daňové pohledávky, jež vznikají v důsledku daňových povinností, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku do ukončení insolvenčního řízení, jsou pohledávky za majetkovou podstatou.** Penále je **daňovou pohledávkou** vzniklou po účinnosti rozhodnutí o úpadku, která vznikla dne 17. 9. 2012, tj. pohledávkou za majetkovou podstatou. Ust. § 152 odst. 3 daňového řádu pak počítá i s úhradou nedoplatku na příslušenství daně.

Podle krajského soudu správci daně postupovali v souladu s § 170 písm. d) ins. zák., podle něhož **v insolvenčním řízení se neuspokojují žádným ze způsobů řešení úpadku, není-li dále stanoveno jinak, mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka, s výjimkou penále za nezaplacení daní, poplatků, a jiných obdobných peněžitých plnění, pojistného na sociální zabezpečení, příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného za veřejné zdravotní pojištění, pokud povinnost zaplatit toto penále vznikla před rozhodnutím o úpadku.** Daňový řád je ve vztahu k insolvenčnímu zákonu předpisem zvláštním, a proto citované ustanovení insolvenčního zákona nebrání v užití § 242 odst. 3 daňového řádu. Postup podle daňového řádu není uspokojováním pohledávek v insolvenčním řízení, nýbrž vypořádáním přeplatku podle daňového řádu; přeplatek je ze zákona automaticky užít na úhradu daňového nedoplatku a do insolvenčního řízení vstupuje až případný vratitelný přeplatek, neboť teprve ten se považuje za majetek daňového subjektu. V rámci vypořádání přeplatku proto správce daně s majetkem dlužníka nenakládá.

Kasační stížnost

Insolvenční správce dlužníka podal kasační stížnost. Připustil, že § 242 daňového řádu je speciální k úpravě insolvenčního zákona. Neumožňuje však uspokojení pohledávky, jež je jinak vyloučena z uspokojení podle § 170 písm. d) ins. zák., který **vylučuje z uspokojení v insolvenčním řízení penále za nezaplacení daní a jiných obdobných peněžitých plnění.** Účelem § 242 daňového řádu je pouze modifikace právní úpravy pohledávek za majetkovou podstatou, nikoli prolomení právní úpravy v oblasti pohledávek vyloučených z uspokojení dle insolvenčního zákona. Bylo by proto *„zcela mimo kontext právní úpravy insolvenčního zákona“*

vykládat § 242 odst. 1 daňového řádu tak, že veškeré daňové pohledávky jsou pohledávkami za majetkovou podstatou. **Vyloučení penále z uspokojení v insolvenčním řízení je přitom z hlediska systematické úpravy pohledávek vyloučených z uspokojení logické a nezbytné,** neboť stejně tak jsou vyloučeny z uspokojení úroky z prodlení, poplatky z prodlení a jiné sankce za pozdní úhradu jiných pohledávek, na něž vznikl nárok po prohlášení úpadku. Nutnost vyloučení takových pohledávek z uspokojení vyplývá z charakteru insolvenčního řízení, při němž dochází k ukončení běžné činnosti dlužníka a vše směřuje k uspokojení věřitelů. Finanční prostředky v majetkové podstatě mají být prioritně užity na úhradu nákladů nezbytných pro udržení a správu majetkové podstaty bez ohledu na jejich splatnost. Proto je základní zásadou, že k uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou může dojít kdykoli v průběhu insolvenčního řízení až do rozvrhu.

Mohl-li by stát uspokojovat své pohledávky, které spočívají v penále za pozdní úhradu daně a které vznikly po nabytí účinnosti rozhodnutí o úpadku, byl by významně zvýhodněn oproti ostatním věřitelům, a to v rozporu se stěžejní zásadou insolvenčního řízení vyjádřenou v § 5 písm. b) ins. zák. Podle něho mají věřitelé zásadně stejné nebo obdobné postavení. Výklad § 242 daňového řádu zaujatý krajským soudem je tak podle insolvenčního správce dlužníka ústavně nekonformní.³

Pohledávky státu z porušení rozpočtové kázně navíc podle insolvenčního správce dlužníka nelze považovat za daňové pohledávky ve smyslu § 242 daňového řádu. Insolvenční zákon rozlišuje mezi daněmi na jedné straně a jinými obdobnými peněžitými plněními na straně druhé [§ 168 odst. 2 písm. e) a § 170 písm. d) ins. zák.]. Je nevhodným a nepřipustně rozšiřujícím výkladem § 242 daňového řádu chápat toto ustanovení pouze pomocí daňových právních institutů, bez ohledu na logiku právní úpravy insolvenčního řízení. Takový výklad by odporoval požadavku na vnitřně nerozpornou a konzistentní právní úpravu insolvenčního práva.

Vyjádření OFŘ ke kasační stížnosti

K argumentu, že § 242 daňového řádu nemůže být vykládán tak, aby vedl k uspokojení pohledávky, která je z uspokojení vyloučena dle § 170 písm. d) ins. zák., OFŘ uvedlo, že **v daném případě nešlo o uspokojování pohledávky v rámci insolvenčního řízení, takže na věc zmíněné ustanovení insolvenčního zákona nedopadá.**

Podle OFŘ daňový řád nezná dělení pohledávek na ty, které jsou vyloučeny z uspokojení, a na ty, které vyloučeny nejsou. Definiuje pouze pohledávky za majetkovou podstatou jako pohledávky, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku do ukončení insolvenčního řízení. Dále přeplatek musí projít testem vratitelnosti. Není však důležitý charakter daňové pohledávky ani důvod vzniku nedoplatku, na něž se přeplatek převádí. Nejdříve se posuzuje, zda je přeplatek vratitelný, a až poté může přeplatek vstoupit do majetkové podstaty v režimu insolvenčního zákona (a až poté se tedy lze zabývat tím, zda daná pohledávka je či není vyloučena z uspokojení). Při správě daní totiž

3 A to s ohledem na náleží ÚS ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 544/02.

neustále probíhá proces, v němž jsou na jedné straně osobních daňových účtů podle § 149 a 150 daňového řádu evidovány předpisy a odpisy daní a na druhé straně jsou evidovány platby a vratky, přičemž je třeba daňové povinnosti daňového subjektu a v jeho prospěch uskutečněné platby posuzovat v jejich komplexnosti, sumárně za všechny druhy daní, ke kterým má daňový subjekt povinnost.

Rozsudek sp. zn. 7 Afs 261/2015 dovedl aplikační přednost § 242 daňového řádu. Při použití přeplatku na uhrazení nedoplatku se postupuje v režimu daňového řádu a podle něho spadá penále pod definici daně.

Replika

Na argumentaci OFŘ reagoval insolvenční správce dlužníka tak, že „*převedení přeplatku na úhradu*“ daňového penále má podle jeho názoru z hlediska dopadu na majetkovou podstatu dlužníka stejné účinky jako „*uspokojení v insolvenčním řízení*“. Správce daně tak uspokojí daňové penále vzniklé po dni rozhodnutí o úpadku. Konstrukce vratitelného přeplatku je pro účely probíhajícího insolvenčního řízení omezena pravidly obsaženými v § 242 odst. 2 a 3 daňového řádu, která vycházejí z rozlišení pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek uspokojovaných na základě výsledku jejich přezkoumání v rozvrhovém řízení, jinými slovy, pohledávek vzniklých do dne rozhodnutí o úpadku a pohledávek vzniklých ode dne rozhodnutí o úpadku. **Že do majetkové podstaty náleží ve smyslu § 242 odst. 2 daňového řádu až vratitelný přeplatek, ještě samo o sobě neumožňuje přeplatek na dani v insolvenčním řízení použít na úhradu daňových pohledávek ve stejném rozsahu, jako by insolvenční řízení neprobíhalo.**

Stát nesmí být v zásadě jediným privilegovaným druhem věřitele, jemuž se dostane uspokojení za pozdní úhradu pohledávky za podstatou. Průběžný clearing daňového účtu daňového subjektu je pouze „*legislativní technikálí*“. Ta by neměla narušovat stěžejní zásadu insolvenčního zákona, která vychází z komplexního uspořádání majetkových vztahů k osobám dotčeným dlužníkovým úpadkem (stát nevyjímaje), jež povede k co nejvyššímu a zásadně poměrnému uspokojení dlužníkových věřitelů [§ 1 písm. a) ins. zák.] při zachování rovných možností věřitelů [§ 5 písm. b) ins. zák.].

Ust. § 152 odst. 3 písm. b) daňového řádu, jež vskutku předpokládá úhradu příslušenství daně z daňových povinností, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku, na tom nic nemění. S ohledem na širokou definici *příslušenství daně* v daňovém řádu toto ustanovení samo o sobě nemůže prolamovat zákaz uspokojení daňového penále vzniklého ode dne rozhodnutí o úpadku podle § 170 písm. d) ins. zák.

Prejudikatura

Třetí senát rešersí judikatury zjistil, že rozhodné právní otázky posuzoval **desátý senát NSS shodně s názorem krajského soudu ve dvou věcech** (jedna se také týkala společnosti VIAMONT, a. s.).⁴ Podle desátého senátu „... *stěžovatelova námitka je založena na chybném předpokladu, že žalovaný uspokojil svou pohledávku za majetkovou podstatou dlužníka ve stejném zákonném režimu (v režimu insolvenčního zákona)*

jako jiní věřitelé. Tak tomu však nebylo, protože faktické zvýhodnění správce daně při uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou má oporu v již zmíněném § 242 daňového řádu.“ Ústavní soud ve věci sp. zn. I. ÚS 544/02, ještě před účinností daňového řádu, kdy taková výslovná úprava neexistovala, vyžadoval existenci výslovného zákonného ustanovení umožňujícího správci daně převést daňový přeplatek (vzniklý po účinnosti rozhodnutí o úpadku) na daňový nedoplatek. Jeho závěry proto nelze vztáhnout na situaci řešenou v této věci. **Žalovaný tedy podle desátého senátu vykládal § 242 daňového řádu ústavně konformním způsobem.**

Podle desátého senátu je daňový řád speciální k insolvenčnímu zákonu, proto penále může být daní ve smyslu insolvenčního zákona. **Insolvenční zákon pojem daně nedefinuje, takže není zřejmé, na jaká peněžítá plnění by se pojem daně podle insolvenčního zákona vztahoval.** Pro přednostní užití daňového řádu hovoří i to, že pojem penále má být vykládán ve smyslu toho zákona, v jehož režimu byl přeplatek na dani převeden na úhradu daňového nedoplatku. Proto penále za prodlení s odvodem za porušení rozpočtové kázně je *daní* podle § 2 odst. 3 písm. b) daňového řádu. Podle desátého senátu „... *žalovaný neuspokojil svou pohledávku některým ze způsobů řešení úpadku, ale použil přeplatek na úhradu daňového nedoplatku na základě ustanovení daňového řádu. K uspokojení pohledávky žalovaného za majetkovou podstatou dlužníka tak nedochází v rámci insolvenčního řízení, ale v režimu daňového řádu (byť po prohlášení úpadku). Rozpor mezi uvedenými ustanoveními daňového řádu a insolvenčního zákona je tedy spíše zdánlivý, protože ustanovení insolvenčního zákona míří na skutkově odlišnou situaci.*“

Převedení daňového přeplatku na daňový nedoplatek nevedlo podle desátého senátu k omezení stěžovatele v nakládání s prostředky v majetkové podstatě. Z rozsudku č. j. 7 Afs 261/2015-18 totiž plyne, že „... *za majetek daňového subjektu se pro potřeby insolvenčního řízení považuje pouze přeplatek, který je vratitelný (§ 242 odst. 2 věta první daňového řádu). Je jím tedy pouze částka, která zbude poté, co správce daně převede přeplatek na úhradu nedoplatku téhož daňového subjektu na jiném osobním daňovém účtu, případně na úhradu nedoplatku u jiného správce daně (§ 154 odst. 2 a 4 daňového řádu).*“ Správce daně na daňovém účtu dlužníka evidoval nedoplatek v podobě neuhrazených penále, který vznikl po účinnosti rozhodnutí o úpadku; dlužníku nevznikl **vratitelný přeplatek.**

Právní názor třetího senátu, s nímž se obrátil na rozšířený senát

Ústavní souvislosti

Třetí senát má názor desátého senátu za ústavně problematický. Podle rozšířeného senátu⁵ „... *smyslem a účelem řešení úpadku dlužníka postupy podle insolvenčního zákona je docílit toho, aby jeho peněžité závazky, které není schopen vůči více věřitelům plnit, byly vypořádány v jednom jediném řízení, jehož*

4 Šlo o rozsudky desátého senátu, oba ze dne 28. 3. 2019, č. j. 10 Afs 4/2018-48 a 10 Afs 49/2018-46.

5 Rozsudek rozšířeného senátu NSS ze dne 10. 7. 2018, č. j. 4 As 149/2017-121, č. 3767/2018 Sb. NSS, bod 58.

se mohou účastnit zásadně všichni jeho věřitelé. Řešení úpadku má tedy mít koncentrovanou podobu – je prováděno jedním soudem (insolvenčním soudem) a má vést k vypořádání zásadně všech peněžitých závazků dlužníka (ne však nezbytně k zániku těchto závazků).“ Podle třetího senátu s tímto smyslem insolvenčního řízení jsou úzce spjaty také jeho základní zásady, zejména pak, že podle § 5 písm. b) ins. zák. **věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti.** Jde o odraz rovnosti před zákonem (čl. 1 a čl. 37 odst. 3 LZPS) s klíčovým významem pro ochranu vlastnického práva dlužníka i věřitelů v insolvenčním řízení.

Ústavní soud⁶ deklaroval neústavnost ust. § 105 odst. 1 věty třetí zák. č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění před novelizací provedenou zákonem č. 296/2007 Sb.: „*Prohlášením konkursu se daňové řízení nepřerušuje a po prohlášení konkursu se plátcí vrátí vyměřený nadměrný odpočet, pokud nemá daňové nedoplatky vzniklé před prohlášením i po prohlášení konkursu.*“ Podle Ústavního soudu „... *vlastnické právo jako právo základní, jehož ochrana je napadeným ustanovením dotčena, je chráněno čl. 11 Listiny. Podle věty první a druhé prvního odstavce uvedeného článku Listiny má každý právo vlastnit majetek a vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Z uvedeného ustanovení Listiny nelze žádnou interpretací dovodit zvýšenou ochranu práv státu jako vlastníka. V posuzované věci však aplikací napadeného ustanovení nutně k takovému neodůvodněnému zvýhodnění státu dochází, a předmětné ustanovení tak de facto státu, reprezentovanému v daňových věcech správcem daně, přiznávalo privilegované postavení oproti ostatním konkursním věřitelům.*“

Desátý senát dovodil ústavní konformitu nynější úpravy z toho, že náleží sp. zn. I. ÚS 544/02 je z doby před účinností daňového řádu, jenž upravil vztah daňového a insolvenčního řízení v § 242. Podle nálezu, „... *pokud by mělo být přijato výhodnější postavení finančních úřadů jako správců daně v uspokojování jejich pohledávek (reprezentujících určitý veřejný zájem), takové zvýhodnění by musel zákonodárce formulovat explicitně, ústavně konformně a mělo by být i obhajitelné. V českém právním řádu žádné ustanovení takové povahy nalézt nelze. Za takové ustanovení nelze považovat finančním úřadem zmiňované ust. § 40 odst. 11 zákona o SpDP [zák. č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků], podle kterého se prohlášením konkursu daňové řízení nepřerušuje.*“ Ani nová podrobnější úprava v daňovém řádu však ještě nemusí splňovat kritéria stanovená Ústavním soudem.

6 Učinil tak v nálezu ze dne 9. 12. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 48/06.

7 Učinil tak v nálezu ze dne 7. 4. 2005, sp. zn. I. ÚS 544/02.

8 Třetí senát poukázal zejména na usnesení NS ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. 29 IČdo 3/2016, č. 69/2019 Sb. NS: „*Odvod za porušení rozpočtové kázně, jehož prostřednictvím má být poskytovateli dotace vrácena dotace (nebo její část) proto, že příjemce dotace nedodržel podmínky, při jejichž splnění by se poskytnutá dotace (nebo její část) stala nenávratnou, není mimosmluvní sankcí ve smyslu § 170 písm. d) ins. zák. Jde-li o pohledávku, která vznikla po rozhodnutí o úpadku, je odvod za porušení rozpočtové kázně, jehož prostřednictvím má být poskytovateli dotace vrácena dotace (nebo její část) proto, že příjemce dotace nedodržel podmínky, při jejichž splnění by se poskytnutá dotace (nebo její část) stala nenávratnou, pohledávkou za majetkovou podstatou ve smyslu ust. § 168 odst. 2 písm. e) ins. zák. Insolvenční zákon má ve vztahu k zákonu č. 280/2009 Sb., daňovému řádu, povahu zákona speciálního (jehož uplatnění má v případě dlužníka úpadku přednost) ve vztahu k plnění těch funkcí daňového řádu, které se týkají vymáhání daňových pohledávek.*“

Ústavní soud vycházel ze zásady rovného postavení věřitelů v insolvenčním řízení. Kriticky se vyjádřil i k praxi volného započítávání přeplatků a nedoplatků v průběhu konkursu:⁷ „*Ústavní soud nesdílí rozlišování mezi vratitelným a nevratitelným přeplatkem, jak činí krajský soud. Součástí konkursní podstaty by se tak staly pouze ‚vratitelné‘ pohledávky stanovené až po odečtení pohledávky věřitele vůči úpadci. Tato konstrukce jde proti smyslu kogentního zákazu jakéhokoli započtení podle § 14 odst. 1 písm. i) zákona o KV [minimálně tehdejší zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání]. Pro výklad toho, co je vratitelným přeplatkem, se po prohlášení konkursu nepoužije izolovaně již pouze ust. § 62 odst. 2 a 4 zákona o SpDP, ale také ust. § 14 odst. 1 písm. i) zákona o KV, tedy již výše zmíněný bezvýjimečný zákaz započtení. Jednostranné započítávání prováděné finančním úřadem by v konečném důsledku vedlo k odčerpávání prostředků z konkursní podstaty a zákon o KV by tím ztrácel svůj smysl.*“

Ústavní soud shledal porušení striktního zákazu započtení podle tehdejšího zákona o konkursu a vyrovnání; nynější úprava obsahuje odlišnou úpravu započtení (§ 140 ins. zák.). Podle třetího senátu však je podobnost v tom, že správce daně operacemi na daňovém účtu dlužníka získává výhodu oproti ostatním věřitelům – (částečné) uspokojení daňové pohledávky na penále mimo insolvenční řízení.

Povaha pohledávky na penále z pohledu insolvenčního zákona

Podle třetího senátu je třeba řešit i charakter penále za nezaplacení odvodu za porušení rozpočtové kázně v insolvenčním řízení daňového subjektu – jde o pohledávku za majetkovou podstatou dle § 168 odst. 2 písm. e) ins. zák., nebo o pohledávku vyloučenou z uspokojení dle jeho § 170 písm. d)? Jen pokud by penále bylo pohledávkou za majetkovou podstatou, mělo by smysl zkoumat zákonnost (a ústavnost) operací na daňovém účtu dlužníka vedoucích ve svém důsledku k započtení pohledávek daňové správy proti pohledávce dlužníka na vrácení přeplatku na DPH, které správce daně provádí mimo insolvenční řízení.

Podle třetího senátu je tedy třeba posoudit jednak, zda pohledávka na penále je pohledávkou za majetkovou podstatou, anebo pohledávkou vyloučenou z uspokojení. Dále je třeba uvážit, zda ji může správce daně uspokojit postupem dle daňového řádu mimo insolvenční řízení. Druhou otázkou má smysl řešit, jen je-li pohledávka na penále vskutku pohledávkou za majetkovou podstatou.

Aby tomu tak bylo, muselo by penále být ve smyslu § 168 odst. 2 písm. e) ins. zák. **daní nebo jiným obdobným peněžitým plněním** (ostatní kategorie pohledávek dle uvedeného ustanovení zjevně nepadají v úvahu). **Desátý senát zařadil penále pod pojem daň užitím široké definice daně** podle § 2 daňového řádu a tím, že použitelnost této definice dovodil ze speciality (a tedy aplikační přednosti) daňového řádu vůči insolvenčnímu zákonu. **Podle třetího senátu jde o nesprávnou úvahu,** jednak pro její rozpor s ustálenou judikaturou Nejvyššího soudu,⁸ jednak proto, že přednostní aplikace daňového řádu před insolvenčním zákonem naráží na stěžejní zásady insolvenčního řízení, zvláště zásadu rovného postavení věřitelů.

Podle Nejvyššího soudu „... insolvenční zákon má ve vztahu k daňovému řádu povahu zákona speciálního (jehož uplatnění má v případě dlužníkovy úpadku přednost) ohledně plnění těch funkcí daňového řádu, které se týkají vymáhání daňových pohledávek. To lze dokumentovat i tím, že daňové pohledávky vzniklé před rozhodnutím o úpadku dlužníka musí být přihlášeny do insolvenčního řízení a po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku je zásadně nelze uspokojit jinak, než jak předjímá (podle zvoleného způsobu řešení úpadku dlužníka) insolvenční zákon.“⁹ K pojetí pohledávek za majetkovou podstatou NS odkázal na svoji dřívější judikaturu a uvedl, že „... má jít o ty pohledávky, jež zjednodušeně řečeno doprovázejí správu a udržování majetkové podstaty dlužníka, a jde tedy o pohledávky, s nimiž je nutné počítat právě proto, že vznikají za trvání insolvenčního řízení pravidelně (včetně daňových pohledávek tvořených daní z přidané hodnoty tam, kde je dlužník plátcem této daně i v průběhu insolvenčního řízení) a jejich přednostní hrazení je svým způsobem nutné (nezbytné) k naplnění účelu a cíle insolvenčního řízení“.¹⁰

Pohledávkami správce daně za majetkovou podstatou nejsou všechny ty, které odpovídají širokému vymezení daně dle daňového řádu, nýbrž jen ty, které nutně a „přirozeně“ vznikají za trvání insolvenčního řízení. Nejsou jimi tedy veškeré daňové pohledávky, které – za běžného chodu věci, tj. mimo insolvenční řízení – jsou spravovány a vymáhány orgány daňové správy dle daňového řádu. Třetí senát míní, že pohledávka na penále takovým typem pohledávky není.

Podle třetího senátu vztah insolvenčního zákona a daňového řádu závisí na konkrétní zkoumané otázce a dílčí oblasti právní úpravy, na míře její podrobnosti a jejím účelu. Kupř. § 242 daňového řádu (i další ustanovení v jeho hlavě VII., dílu druhém) je speciální k insolvenčnímu zákonu. Obecně však bude spíše platit teze NS, podle níž v souvislosti s vymáháním daňových pohledávek bude speciální úpravu obsahovat insolvenční zákon.

Především však **ohledně povahy daňové pohledávky na penále nelze dovozovat aplikační přednost široké definice daně dle daňového řádu před specifickými ustanoveními insolvenčního zákona (§ 170), která vylučují z uspokojení určitý typ příslušenství všech pohledávek – tedy soukromoprávních (úrok z prodlení, poplatky z prodlení apod.) i veřejnoprávních (mimosmluvní sankce, penále). V § 170 ins. zák. je speciální úprava režimu příslušenství pohledávek – mimosmluvních sankcí – v insolvenčním řízení a § 168 obsahuje speciální taxativní vymezení pohledávek za majetkovou podstatou, kde se pojem daň užívá v užším smyslu než v daňovém řádu. Přitom úprava § 170 ins. zák. odpovídá zásadě rovného postavení věřitelů v insolvenční řízení, protože vůči všem z nich (ať jsou osobami soukromého práva, anebo správci daně) vylučuje z uspokojení obdobný typ příslušenství pohledávek. Podle třetího senátu nelze tuto úpravu „vyprázdnit“ tím, že se upřednostní správce daně v rozporu s uvedeným ustanovením insolvenčního zákona a jeho účelem. Insolvenční řízení má uspořádat majetkové poměry dlužníka komplexně; vyloučí-li insolvenční zákon určité pohledávky z uspokojení, nelze to obcházet postupy mimo insolvenční řízení.**

Ani § 152 odst. 3 písm. b) daňového řádu, podle něhož úhrada daně hrazené jako pohledávka za majetkovou podstatou se na osobním daňovém účtu použije na úhradu splatných

daňových pohledávek postupně podle těchto skupin: [...] nedoplatky na příslušenství daně z daňových povinností, které vznikly v době ode dne účinnosti rozhodnutí o úpadku, není podle třetího senátu přesvědčivým argumentem. Daňový řád počítá s tím, že se během insolvenčního řízení uspokojuje i příslušenství daně. Obecně totiž nelze vyloučit situaci, kdy bude určité příslušenství daně uspokojeno jako pohledávka za majetkovou podstatou. Avšak to, že může existovat určité příslušenství daně uspokojované podle zmíněného ustanovení daňového řádu, ještě neznamená, že tento postup nemá být korigován ust. § 170 ins. zák. tak, aby bylo zachováno rovné postavení věřitelů.

Závěr

Jak bude věc předložena rozšířenému senátu NSS rozhodnuta, v tuto chvíli¹¹ nikdo neví. S ohledem na obvyklou délku řízení před ním lze vyslovit naději, že odpověď dostaneme v nejbližších měsících. Závěrem tohoto textu tak může být jen shrnutí, **jaké základní problémy ve věci vidí předkládající senát:**

V první řadě má za neústavní, aby příslušná ustanovení insolvenčního zákona a daňového řádu byla užitá tak, že by stát (prostřednictvím správce daně) získal privilegované postavení oproti ostatním věřitelům, protože by byl oprávněn uspokojit kdykoli během insolvenčního řízení svou pohledávku za dlužníkem v úpadku na penále z nezaplacení odvodu za porušení rozpočtové kázně tak, že převede na úhradu tohoto penále dlužníkovy daňové přeplatky.

Dále třetí senát míní, že pohledávkou správce daně za majetkovou podstatou není každá daň v širokém smyslu dle § 2 odst. 3 a 4 daňového řádu, ale pouze daň v užším smyslu či jiná podobná platba dle § 168 odst. 2 písm. e) ins. zák., jak jsou tyto pojmy vyloženy v konstantní judikatuře NS.

Konečně má třetí senát za to, že dříve judikovaný názor, že do majetkové podstaty dlužníka náleží výlučně vratitelný přeplatek, musí být korigován právě výše popsány mi omezujícími pravidly pro chápání pohledávek správce daně za majetkovou podstatou. ❖

⁹ Viz bod 51 zmíněného usnesení NS.

¹⁰ Viz bod 52 usnesení NS.

¹¹ Text příspěvku byl dokončen 23. 8. 2020.

C. H. BECK NOVINKA

Lucie Balýová

Veřejné zakázky 2. vydání

2020 | brožované | 192

490 Kč | obj. číslo PP167

Objednávejte na www.beck.cz

Meze ochrany zástavního věřitele po zahájení insolvenčního řízení

Tento příspěvek na konkrétním případě dokumentuje právní střet ochrany práv zástavního věřitele v případě, že zastavená věc byla před zahájením insolvenčního řízení zpeněžena v rámci exekučního řízení. Zabývá se právním pohledem na dvě varianty důsledků, tj. zda v daném případě dochází k zániku zástavního práva v důsledku prodeje zástavy v dražbě, nebo zda jde o transformaci práva zástavního věřitele na vydání výtěžku z jejího prodeje. Zaměřuje se především na rizika postupu podle § 336l odst. 3 o. s. ř. v případě, že před vydáním rozvrhového usnesení podle § 337g odst. 1 o. s. ř. dojde ke zjištění úpadku a prohlášení konkursu na dlužníka.

JUDr. Monika Novotná
je advokátkou, partnerkou kanceláře Rödler & Partner, advokáti, v. o. s., a místopředsedkyní České advokátní komory.

Při realizaci zástavního práva prodejem zastavené věci může v praxi dojít k tomu, že před pravomocným ukončením exekučního řízení bude zahájeno insolvenční řízení, zjištěn úpadek dlužníka a prohlášen konkurs. Tyto skutečnosti mohou zcela zásadním způsobem ovlivnit uspokojení zástavního věřitele.

K napsání tohoto příspěvku mě motivoval jeden případ z praxe. Zástavní věřitel poskytl dlužníkovi zápůjčku a k zajištění dluhu uzavřel s dlužníkem zástavní smlouvu, kterou bylo zřízeno zástavní právo k nemovité věci ve vlastnictví dlužníka. Zástavní právo bylo vloženo do katastru nemovitostí jako první v pořadí. Dlužník měl však řadu dalších věřitelů, a proto v rámci exekučního řízení, vedeného na návrh jednoho z nich, vydal exekutor dražební vyhlášku v souladu s ust. § 52 odst. 1 a § 69 zák. č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ex. řád“), a ve vazbě na § 336b zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), a nemovitá věc, na které vázlo zástavní právo, byla předmětem dražby.

Zástavní věřitel svou zajištěnou pohledávku do dražby řádně přihlásil a požádal, aby byla uspokojena z výtěžku dražby. Shodou okolností byl zástavní věřitel i dražitelem zastavené nemovité věci, a protože jeho podání bylo nejvyšší, byl mu udělen příklep soudního exekutora. Dle ust. § 336l o. s. ř. uplatnil zástavní věřitel osvobození od doplacení nejvyššího podání v rozsahu dvou třetin, když bylo důvodné předpokládat, že jeho pohledávka bude uspokojena z rozvrhu v dostatečné výši, že postačí k uhrazení pouze jedna třetina podání. Toto osvobození mu bylo soudním exekutorem přiznáno a současně byl zástavní věřitel vyzván k doplacení jedné třetiny podání.

Zástavní věřitel byl jako vydražitel zapsán na základě usnesení soudního exekutora o příklepu do katastru nemovitostí

jako vlastník vydražených nemovitostí. Částku odpovídající jedné třetině podání uhradil k rukám soudního exekutora. Vzhledem k tomu, že zajištěná pohledávka zástavního věřitele přesahovala výtěžek z dražby zastavené nemovité věci, důvodně očekával, že mu po vydání rozvrhového usnesení bude zaplacená částka vyplacena – po odečtení nákladů dražby – jako výnos z prodeje zastavené nemovité věci. Před vydáním rozvrhového usnesení v exekuci však bylo ohledně majetku dlužníka zahájeno insolvenční řízení, byl zjištěn úpadek a rozhodnuto o způsobu řešení konkursem.

Zástavní věřitel přihlásil do insolvenčního řízení jen pohledávku ve výši jedné třetiny pohledávky, která byla popřena insolvenčním správcem. Soud však dospěl k závěru, že přihláška pohledávky byla vadná a zástavní věřitel měl být před popěrným úkonem vyzván insolvenčním správcem k opravě přihlášky, proto žalobu označil jako předčasnou a uložil insolvenčnímu správci vyzvat zástavního věřitele k opravě přihlášky. V rámci opravy zástavní věřitel opravil i výši předmětné pohledávky tak, že přihlásil celou výši předmětné pohledávky včetně příslušenství (tedy ve výši přesahující celkový výtěžek z prodeje zastavené nemovité věci), a to jako pohledávku zajištěnou.

V rámci popsaného případu jsou k řešení následující otázky:

1. komu svědčí právo na vyplacení výtěžku z exekuce (tedy vydání zaplacené jedné třetiny podání, po odečtení nákladů zpeněžení),
2. existuje pohledávka na doplacení zbývajících dvou třetin podání, od jejichž zaplacení byl zástavní věřitel osvobozen, a pokud ano, komu svědčí,
3. je možné v rámci opravy pohledávky opravovat i její výši, a
4. jde o zajištěnou pohledávku, když zastavená nemovitá věc byla prodána v dražbě?

Právo na vyplacení výtěžku z exekuce

V popsaném případě dospěl exekutor a následně i odvolací soud k závěru, že exekuční výtěžek po úhradě nákladů exekutora náleží insolvenčnímu správci. Důvodem je právní úprava v § 109 odst. 1 písm. c) zák. č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) [dále jen „ins. zák.“], podle něhož nelze po zahájení insolvenčního řízení provést exekuci, která by postihovala majetek dlužníka.

Dospěli k závěru, že „provedením“ exekuce je právě vydání rozvrhového usnesení. **Za situace, kdy rozvrhové usnesení nemůže exekutor vydat, náleží právo na vydání výtěžku z dražby insolvenčnímu správci a připadá do majetkové podstaty dlužníka. Soud se přiklonil k závěru, že právo na vydání výtěžku z dražby může věřitel uplatnit výhradně přihláškou pohledávky do insolvenčního řízení.**

Tento právní názor je zcela zásadní nejen v popsaném případě, ale ve všech případech, kdy po prodeji zastavené nemovité věci v exekučním řízení, ale před vydáním rozvrhového usnesení, dojde k zahájení insolvenčního řízení. V takovém případě pak podle výše popsaného právního názoru „ztrácí“ zástavní věřitel právo na vydání výtěžku z exekuce a pro uspokojení jeho pohledávky mu zbývá jediná možnost, a to přihláška pohledávky v rámci insolvenčního řízení.

V popsaném případě tak **mezi výtěžek z prodeje zastavené věci a právo zástavního věřitele na jeho vydání vstupuje zcela nový účastník, a to insolvenční správce.** Takový pohled se jeví jako zcela nespravedlivý pro zástavního věřitele, kterému svědčí jednoznačně dle § 1359 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), právo na uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy.

Pohledávka na doplacení dvou třetin podání

Spornou právní otázkou je i to, **zda vůbec existuje pohledávka na doplacení dvou třetin podání, a pokud ano, komu svědčí, tedy kdo je jejím věřitelem.** Ve shora popsaném případě insolvenční správce tuto pohledávku sepsal do majetkové podstaty a začal ji vymáhat po zástavním věřiteli – neboť dovodil, že on je osobou, která musí dané podání doplatit, protože za vydražené nemovitosti zaplatil jen jednu třetinu podání.

Řešení této otázky přitom dle mého názoru nemůže být odlišné v případě, kdy (jako v popisované kauze) vydražil zastavenou nemovitou věc zástavní věřitel, od případu, kdy by ji vydražila jiná osoba a z nějakého důvodu by před zahájením insolvenčního řízení své podání nezaplatila. Na druhé straně znemožňovalo zahájené insolvenční řízení exekutorovi vydat rozvrhové usnesení podle § 337g odst. 1 al. druhá o. s. ř., ve kterém by exekutor určil, v jakém rozsahu pohledávku vydražitele (zástavního věřitele) vyplatí a v jakém ji započte na nejvyšší podání. Je zjevné, že se osvobození od doplacení nejvyššího podání již zástavní věřitel domáhat nemůže, to však neznamená, že mu nespědí právo na vyplacení výtěžku z prodeje.

Významné pro posouzení této právní otázky je ust. § 337h o. s. ř., podle něhož teprve dnem právní moci rozvrhového usnesení zanikají zástavní práva váznoucí na nemovité věci. Za dané situace, kdy se zástavní věřitel stal nezpochybnitelným vlastníkem zastavené nemovité věci, by zástavní právo váznoucí na této nemovité věci bylo nonsensem, muselo tedy dojít k jeho transformaci na právo na vydání výtěžku ze zpeněžení ve smyslu § 1359 odst. 1 o. z. Přesto soud prvního stupně a následně též odvolací Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 21. 12. 2019, sp. zn. 101 VSPH 607/2019, na základě žaloby zástavního věřitele o vyloučení uvedené pohledávky z majetkové podstaty dospěli k závěru, že tato pohledávka existuje a oprávněným přitom není zástavní věřitel, ale insolvenční správce.

Vrchní soud v Praze v citovaném rozsudku konstatoval, že zástavní věřitel „podáním excindační žaloby fakticky obchází zákonný postup uplatňování zajištěných pohledávek za dlužníkem v insolvenčním řízení. K dovršení celého procesu uspokojení pohledávky zajištěného věřitele, který se současně stal nabyvatelem předmětu zajištění v průběhu exekučního řízení, je nezbytné vydání rozvrhového usnesení, v němž je ve smyslu ust. § 337g odst. 1 o. s. ř. rozhodováno o přiznání pohledávek jejich věřitelům a o jejich vyplacení po právní moci usnesení a ve vztahu k vydražiteli také o tom, v jakém rozsahu mu soud (soudní exekutor) vyplatí jeho pohledávku a v jakém rozsahu ji případně započte proti nejvyššímu podání. Teprve v důsledku úkonu započtení dojde v rozsahu započtení k zániku pohledávky vydražitele za dlužníkem a pohledávky „nedoplatku nejvyššího podání“ tedy zásadně té části nejvyššího podání, od jehož placení byl zajištěný věřitel dlužníka v postavení vydražitele osvobozen dle ust. § 336l odst. 3 o. s. ř. Smyslem osvobození od povinnosti zaplatit v určitém rozsahu nejvyšší podání je výhradně odstranění formálně nevhodného postupu při vypořádání pohledávky zajištěného věřitele, který se stane současně vydražitelem předmětu zástavy, a pohledávky nejvyššího podání. Nemění to ale nic na tom, že je vydražitel vždy povinen za vydraženou zástavu poskytnout celé nejvyšší podání, byť se tak stane formou zákonem předpokládaného zápočtu vůči pohledávce za dlužníkem postupem dle ust. § 337g o. s. ř.“

Vrchní soud v Praze tak uzavřel, že v situaci, kdy exekutor nemohl učinit úkon započtení, byl povinen vydat rozdělovací podstatu insolvenčnímu správci. Současně konstatoval, že „zástavní věřitel nemá bez dalšího právo na to, aby byla z výtěžku zpeněžení zástavy uspokojena jeho pohledávka za dlužníkem. V insolvenčním řízení je pohledávka takového zástavního věřitele uspokojována z výtěžku zpeněžení zástavy, s nímž je pro tyto účely nakládáno, jako by ke zpeněžení zajištění došlo v insolvenčním řízení, a to v zásadě jen tehdy, jestliže se do insolvenčního řízení přihlásil jako zajištěný věřitel.“

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2015, sp. zn. 29 ICdo 10/2014, přitom vyplývá, že oprávněný má postavení zajištěného věřitele, byť předmět zajištění již není ve vlastnictví dlužníka, a do majetkové podstaty náleží výtěžek zajištění. Zpeněžením zástavy proto nemohlo majetkové právo zástavního věřitele zaniknout, mohlo se pouze změnit v jiné majetkové právo. V této souvislosti je možné analogicky poukázat na obecně přijímanou doktrínu o zachování práva i v případě změny věci, která je obecně uplatňována v zákonném manželském majetkovém režimu (společném jmění manželů, dříve bezpodílovém spoluvlastnictví manželů). Z výkladu Nejvyššího soudu ČSR, publikovaném pod R 42/1972 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, k § 143 zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v tehdy účinném znění, vyplývá, že věci získané výměnou za věc nebo z výtěžku věci, která byla v osobním vlastnictví jednoho z manželů, jsou i nadále v osobním vlastnictví tohoto manžela. Nejde tu totiž o nabytí nového majetku ani rozmnožení dosavadního majetku za trvání manželství, nýbrž o změnu, která nemá vliv na povahu těchto věcí jako předmětu osobního vlastnictví.¹

¹ Jde o stanovisko „K výkladu ustanovení občanského zákoníku o bezpodílovém spoluvlastnictví manželů“.

Výklad Vrchního soudu v Praze není výkladem jediným možným. Akcentuje totiž především procesní stránku věci, tedy způsob uplatnění pohledávky zajištěného věřitele, a dospívá k závěru, že je tak možné činit jen v rámci insolvenčního řízení a jen na základě přihlášky pohledávky. Pohledávka je však v pojetí o. z. věcí, byť nehmotnou, a můžeme tak diskutovat o tom, kdo je vlastníkem takové věci a jakým způsobem by se měl svého vlastnického práva dovolávat.

Ust. § 3 odst. 2 písm. f) o. z. zakazuje odepřít komukoli to, co mu po právu náleží. Ust. § 2 odst. 1 o. z. pak přikazuje, aby bylo každé ustanovení soukromého práva vykládáno jen ve shodě s Listinou a ústavním pořádkem vůbec, se zásadami, na nichž občanský zákoník spočívá, jakož i se zřetelem k trvalým hodnotám, které tím chrání. Rozejde-li se výklad jednotlivého ustanovení s tímto příkazem, musí mu ustoupit. Citované rozhodnutí Vrchního soudu v Praze lze přitom chápat tak, že pohledávka na výtěžek ze zpeněžení zajištěné věci nesvědčí zajištěnému věřiteli, ale náleží dlužníkovi a dispoziční právo k ní náleží insolvenčnímu správci. Tento výklad tak popírá věcný (absolutní) charakter zástavního práva, resp. věcný charakter práva zajištěného věřitele na vydání zpeněžení zástavy, k němuž došlo před zahájením insolvenčního řízení, a neřeší otázku vlastnictví dané pohledávky. Hmotné právo se při řešení této otázky dostává do střetu s právem procesním, kdy však aplikace norem procesního práva musí vést ke stejnému výsledku jako aplikace práva hmotného – tedy k respektování zásady formulované v § 3 odst. 2 písm. f) o. z.

Konflikt může vycházet i z toho, že insolvenční zákon je předpisem vydaným před nabytím účinnosti občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Vyloučení věci z majetkové podstaty tak chápe zužujícím způsobem, tedy toliko ve vztahu k věcem hmotným – tomuto závěru svědčí např. ust. § 159 odst. 1 písm. b), podle něhož jsou incidenčními spory spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty. Z citovaného ustanovení je zjevné, že právo nebo pohledávku nechápe insolvenční zákon – v rozporu s o. z. – jako věc. Pokud bychom na právo zajištěného věřitele na vydání výtěžku ze zpeněžení zástavy hleděli jako na věc, pak by vlastnické právo k této věci mělo rovněž svědčit zástavnímu věřiteli, a nikoli dlužníkovi, resp. insolvenčnímu správci. Tím, že insolvenční zákon rozlišuje mezi věcí, pohledávkou a právem, dává prostor pro výklad, že zatímco vlastnické právo k věci (hmotnému předmětu) může oprávněná osoba uplatnit vylučovací žalobou a domáhat se, aby tato věc byla vyloučena z majetkové podstaty, vlastnické právo k pohledávce (věci nehmotné) lze uplatnit jen v režimu přihlášení pohledávky, nikoli v režimu excindančního řízení.

Hmotné právo by však nemělo být natolik modifikováno normami práva procesního, mezi něž lze zařadit i insolvenční zákon. Aplikace norem procesního práva musí vést ke stejnému výsledku jako aplikace norem práva hmotného, tedy k respektování výše popsané zásady formulované v § 3 odst. 2 písm. f) o. z. Pokud bychom ve shodě s citovaným rozhodnutím Vrchního soudu v Praze dospěli k závěru, že stávající znění insolvenčního zákona striktně trvá na rozlišení odlišných procesních postupů pro (hmotné) věci a pohledávky a neumožňuje mimo režim přihlášené pohledávky uspokojit majetkové právo zástavního věřitele na vydání výtěžku ze zpe-

něžení zástavy, pak by byla namíste i úvaha o novelizaci insolvenčního zákona. V daném případě má totiž zástavní věřitel dvě souběžná práva – jednak právo na plnění pohledávky z právního jednání, tedy na splnění dluhu ze smlouvy o zápůjčce, jednak právo na uspokojení této své pohledávky z výtěžku prodeje zastavené věci, tedy právo na vydání výtěžku ze zpeněžení zástavy (odhlédneme-li pro zjednodušení od hyperochy). Pokud by si zástavní věřitel se zástavním dlužníkem ujednal, že zástavu může prodat i mimo veřejnou dražbu, např. na základě inzerce, učinil by tak a nabyvatel by řádně za prodanou zastavenou věc nezapltil, pak by bylo věci zástavního věřitele, a nikoli zástavního dlužníka, aby po nabyvateli zaplacení kupní ceny vymáhal. Současně by osobní dlužník mohl oprávněně namítat, že zaplatí v souladu s § 1370 al. první o. z. jen to, čeho se nedostává, pokud bude výtěžek ze zpeněžení zástavy nižší, než činila pohledávka. V rámci insolvenčního řízení je však Vrchním soudem v Praze dovozováno, že výtěžek ze zpeněžení náleží dlužníkovi, tj. do majetkové podstaty, věřitel má pouze pohledávku ze zápůjčky a výtěžek ze zpeněžení je toliko zajištěním této pohledávky. Taková interpretace, byť by byla shledána za souladnou se zněním insolvenčního zákona, neodpovídá dikci § 1359 odst. 1 o. z.

Pokud však *de lege lata* připustíme, že věřitel se musí domáhat práva na zaplacení pohledávky ze zápůjčky, nikoli práva na vydání výtěžku ze zpeněžení zastavené věci, ocitáme se v bludném kruhu, pokud bude v insolvenční zástavní dlužník, ale nikoli dlužník osobní, případně, pokud budou v insolvenční oba, a dojde k popsání situaci, totiž, že zástava byla v rámci exekuce zpeněžena, avšak před vydáním rozvrhového usnesení došlo k zahájení insolvenčního řízení.

***De lege ferenda* by bylo proto namíste vyřešit uvedené konflikty mezi insolvenčním zákonem a občanským zákoníkem ve prospěch ochrany zástavního věřitele, např. výslovným zakotvením práva na výtěžek ze zpeněžení s tím, že jen ta část pohledávky z právního jednání (tj. v daném případě ze zápůjčky), která by převyšovala výtěžek ze zpeněžení, by byla řešena jako pohledávka v rámci insolvenčního řízení. V tomto smyslu by bylo vhodné provázat ust. § 109 odst. 1 písm. c) ins. zák., které jako jeden z účinků zahájení insolvenčního řízení zakotvuje to, že exekuci, která by postihovala majetek, který náleží do majetkové podstaty, lze nařídit nebo zahájit, nelze ji však provést, s ust. § 337h odst. 3 o. s. ř., podle něhož po vydání usnesení o příklepu nelze zastavit výkon rozhodnutí.**

Oprava pohledávky v insolvenčním řízení

Podle § 188 ins. zák. je povinností insolvenčního správce, aby vyzval věřitele k opravě nebo doplnění přihlášky pohledávky, pokud přihlášku nelze přezkoumat pro její vady nebo neúplnost. K opravě nebo doplnění přihlášky musí insolvenční správce věřiteli poskytnout lhůtu v délce nejméně 15 dnů. Současně platí ust. § 192 odst. 4 ins. zák., podle něhož může věřitel až do skončení přezkumného jednání, dokud jeho pohledávka není zjištěna, měnit výši přihlašované pohledávky. Vrchní soud v Praze v rozsudku ze dne 13. 9. 2012, č. j. VSPH 101/2012-67, potvrdil, že „*insolvenční zákon* v § 192 odst. 4 ve znění po novelizaci provedené zákonem

č. 69/2011 Sb. připouští, aby až do skončení přezkumného jednání, dokud není pohledávka zjištěna, byla měněna pouze výše pohledávky, nikoliv pořadí“.

Pokud tedy v popisovaném případě zástavní věřitel ve vadné přihlášce pohledávky uplatnil svou pohledávku jen do výše jím zaplacené jedné třetiny podání, může v rámci opravy přihlášky navýšit pohledávku, a to do výše nezaplacené pohledávky ze zápůjčky včetně příslušenství, bez zohlednění nezaplacených dvou třetin podání. Jinými slovy, shora citovaný rozsudek Vrchního soudu v Praze lze v praxi (s respektováním ochrany práva zástavního věřitele) naplnit tak, že zástavní věřitel zcela odhlédne od výsledku dražby a bude jednat tak, že k žádnému uspokojení jeho zajištěné pohledávky nedošlo. Titulem jeho pohledávky tak bude zápůjčka – nárok na vrácení zapůjčené částky včetně příslušenství, a nikoli nárok ze zástavní smlouvy – nárok na vydání výtěžku ze zpeněžení zástavy.

Existence zajištění

Zástavní právo zaniká podle § 1376 o. z. zánikem zajištěného dluhu, podle § 1377 odst. 1 o. z. dále zánikem zástavy, vzdáním se zástavního práva, vrácením zastavené věci zástavci nebo zástavnímu dlužníkovi, složením ceny zastavené věci nebo uplynutím doby, na kterou bylo zřízeno. Podle § 337h odst. 1 o. s. ř. zaniká zástavní právo dnem právní

moci rozvrhového usnesení vydaného v exekuci, která vázla na nemovité věci.

Ve shodě s právním názorem Vrchního soudu v Praze, citovaným shora, tak lze uzavřít, že zajištění dané pohledávky (ze zápůjčky) trvá a spočívá v právu zajištěného věřitele domáhat se uspokojení pohledávky ze zápůjčky z výtěžku zpeněžení zastavené věci.

Závěr

Popisovaný případ ilustruje rozpory mezi občanským zákoníkem a insolvenčním zákonem i mezi občanským soudním řádem a insolvenčním zákonem. V praxi lze v podobných případech ve shodě se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* doporučit věřitelům, aby využili všechny prostředky své ochrany, tedy včetně přihlášení pohledávky z právního jednání (zápůjčky), a to jako pohledávky zajištěné, přičemž jistotou by v daném případě byl výtěžek ze zpeněžení. Tím sice dojde ke zvýšení šance zástavního věřitele získat uspokojení své pohledávky, naznačené rozpory však odstraněny nebudou.

De lege ferenda by proto bylo namísto posílení ochrany i právní jistoty zástavních věřitelů, např. tím, že po právní moci usnesení o příklepu nebude následně zahájení insolvenčního řízení překážkou pro vydání rozvrhového usnesení, pokud jde o rozvrh výtěžku zpeněžení. ♣

Procesní management přihlášek věřitelů a postoupených pohledávek v insolvenčním řízení

Následující příspěvek provádí na základě statistických dat insolvenčního úseku Krajského soudu v Praze shrnutí a rozbor vývoje nápadu insolvenčních věcí podle způsobu řešení úpadku od počátku účinnosti insolvenčního zákona v roce 2008 až do současnosti. Zaměřuje se přitom speciálně na problematiku přihlášek věřitelů do insolvenčního řízení a následné změny v osobě věřitele v souvislosti s postupováním pohledávek mezi věřiteli. Komentuje vliv či dopady velkých novel insolvenčního zákona z období posledních tří let a ty demonstruje na vývoji počtu podávaných návrhů na oddlužení, počtu přihlašovaných pohledávek a počtu návrhů na změnu věřitele. Odhaluje tak vývojové trendy v oblasti oddlužení, technické či personální limity pro zpracování daných agend a rovněž predikuje jejich budoucí vývoj.

JUDr. Jiří Grygar, Ph.D.,
je místopředsedou Krajského soudu
v Praze.

Poslední roky lze ve vztahu k insolvenčnímu právu označit jako přelomové, byť laická veřejnost si zřejmě nějaké revoluce není vědoma. I když spíše než revoluce je možná namísto použít darwinovskou teorii a ho-

vořit o evoluci, byť nikoli pozvolné, ale v několika evolučních skocích. Z hlediska své vnitřní struktury ustrnul vývoj insolvenčního práva v jeho původním základu (typicky konkurs – kdysi insolvenční tygr, kterého nyní vidíme občas, a reorganizace se stala tak výjimečnou až raritní jako bílý slon). Oproti tomu křídla oddlužení, původně předpokládaná jako zakrnělý doplněk, se roztáhla do rozpětí, které by záviděl i pravěký pterodaktyl, nebo, máme-li si vzít příklad z moderního monstra, které nejspíš zanikne, tak Boeing Jumbo Jet. U oddlužení by možná bylo přiléhavé připodobnění k mnohonožce o tisících člancích. Je proto ale namísto se ptát, zda se tento systém skutečně jen přizpůsobuje prostředí a vylepšuje se, aby přežil a lépe fungoval, nebo zda jej v nové podobě jeho nožky budou schopny nést i dlouhodobě.

Chci se zaměřit jen na **dílčí problematiku**, upravenou v insolvenčním zákoně¹ (dále „ins. zák.“) v jediném ustanovení, a sice § 18 ins. zák.,² kde je řešen postup v případě, kdy došlo k převodu nebo přechodu přihlášené pohledávky z původního věřitele na nabyvatele pohledávky, aniž původní věřitel ztratil způsobilost být účastníkem řízení. Zde se nevyhneme exkurzu nejen do hmotného práva, ale i určité generalizaci ohledně ekonomických záměrů věřitelů. Již dříve jsem se vyjadřoval, že dosavadní filozofie oddlužení se stanovenou povinností dlužníka splatit alespoň 30 % svých pohledávek se téměř vyčerpala, ale nikoli z koncepčních, ale ekonomicko-sociálních důvodů. Jinými slovy, nechybí dlužníci, kteří by splňovali podmínky úpadku, ale jde o dlužníky, kteří nejsou schopni takto nastavenou laťku úspěšně zdolat.

Pokud jde o změnu v osobě věřitele, typickým případem důvodu převodu je smlouva o postoupení pohledávky podle § 1879 občanského zákoníku (dále „o. z.“), u přechodu pak např. smlouva o koupi závodu podle § 2175 o. z. **Proč dochází k postupování pohledávek?** Odpověď všichni známe. Zpravidla proto, že původní věřitel považuje takový postup za pro něj výhodnější. Výhodnější z ekonomického hlediska v užším smyslu nebo v širším smyslu daňovém a v ostatní organizačně-technické zátěži spojené s managementem problémových pohledávek. Lukrativní, rozuměj snadno dobyté pohledávky, se věřitel z logiky věci většinou nezbaví. Víme, že zákonem stanovená výše minimálního plnění v oddlužení v rozsahu 30 % mnohdy kopírovala obvyklou cenu při postupování balíků pohledávek vzhledem k výši jejich nominálu. Zákonná a komerční hladina tedy v insolvenčním rybníku vykazovaly hospodářský soulad. Hranice 30 % minimálního plnění v oddlužení sice formálně zachována zůstala, ale fakticky byla prolomena a v dohledné době zřejmě padne i pětiletá doba trvání oddlužení ve prospěch tříleté doby, odvozené z evropské insolvenční směrnice o druhé šanci.

Vytyčme si proto zlomové body, které přinesly poslední novely ins. zák., a podívejme se na jejich projevy optikou insolvenční statistiky. Pro účely tohoto článku na základě dat Krajského soudu v Praze. Domnívám se, že s jistou drobnou odchylkou, ať již plusovou, či minusovou, budou závěry relevantní i vůči ostatním insolvenčním soudům v České republice.

1 Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

2 § 18

(1) Nastane-li v průběhu insolvenčního řízení skutečnost, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod přihlášené pohledávky z původního věřitele na nabyvatele pohledávky, aniž původní věřitel ztrácí způsobilost být účastníkem řízení, insolvenční soud rozhodne, že místo tohoto věřitele vstupuje do insolvenčního řízení nabyvatel jeho pohledávky. Učiní tak na základě návrhu věřitele, který lze podat pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví prováděcí právní předpis, a po písemném souhlasu nabyvatele jeho pohledávky. Převod nebo přechod pohledávky, který nevyplývá přímo z právního předpisu, je nutné doložit veřejnou listinou nebo listinou, na které je úředně ověřena pravost podpisů osob, které ji podepsaly.

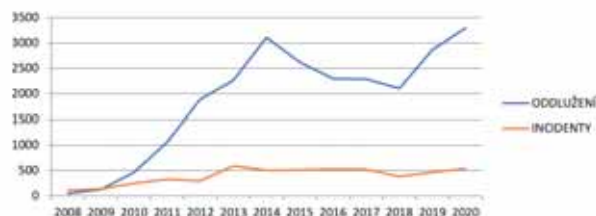
(2) O návrhu podle odstavce 1 rozhodne insolvenční soud do 3 pracovních dnů ode dne, kdy mu takový návrh došel; ustanovení § 43 občanského soudního řádu se nepoužije. K návrhu, který nebude podán na formuláři podle odstavce 1, se nepřihlíží. Nerozhodne-li insolvenční soud ve lhůtě podle věty první, není již povinen o návrhu podle odstavce 1 rozhodnout a má se za to, že insolvenční soud vydal rozhodnutí, jímž návrhu vyhověl; toto rozhodnutí není soud povinen vyhotovit.

(3) Rozhodnutí podle odstavce 1 vydá insolvenční soud také tehdy, učiní-li věřitel a nabyvatel jeho pohledávky do protokolu u tohoto soudu společně prohlášení o tom, že nastala skutečnost uvedená v odstavci 1; odstavce 2 platí obdobně.

(4) Rozhodnutí podle odstavců 1 a 3 se nedoručuje zvlášť dlužníku. Odvolání proti němu není přípustné, insolvenční soud však tímto rozhodnutím není vázán.

Na grafu vývoje jednotlivých forem řešení úpadku je jasné **patrné, do které insolvenční agendy se přesunulo těžiště (oddlužení)**, a současně, že klesající trend od roku 2015 volal po oživení, k němuž mělo dojít novelou účinnou od července 2017 a následně novelou účinnou od června 2019. Současně je zřejmé, že **vzhledem k množství osob, o nichž víme, že se nacházejí ve vícečetných exekucích, a na které novely chtěly cílit a umožnit jim ekonomický restart, tak v tomto konkrétním cíli evidentně neuspěly.** Můžeme spekulovat o tom, že se sice vystavěla širší brána pro vstup do oddlužení, ale postavil se před ni úzký trychtýř sepisovatelů návrhů na oddlužení s nedostatečnou kapacitou či nevhodně nastavenými podmínkami, nebo zda prostě i benevolentnější podmínky nejsou cílovou skupinou stále považovány za odpovídající. Důvodů bude více, ale jejich rozbor by přesáhl účel tohoto příspěvku. Osobně bych zde spatřoval spíše celkovou obtížnost zasáhnout účinně do šedé ekonomiky, v níž se zřejmě část dlužníků pohybuje. **Počet oddlužení je pak jen nepřímo kopírován počtem souvisejících incidenčních sporů,** neboť každé oddlužení generuje jiný počet incidenčních sporů.

Pokud došlo k výkyvu směrem nahoru u incidenčních sporů oproti počtu oddlužení, tak budeme-li vycházet z racionality věřitelů, kteří vymáhají svůj nárok tam, kde šance jeho uspokojení je vyšší než nepatrná, opět to hovoří o tom, že v daných letech majetková struktura dlužníků, resp. schopnost dlužníků generovat majetkové hodnoty k plnění svých závazků, byla relativně vyšší než v následujících letech.

Pokud jako zlomové body z nedávné doby vybereme novely z let 2017 a 2019, tak je vidět, že **novela 2017 přinesla výraznější efekt směrem nahoru, a to v počtu oddlužení, na což trend navázal i po novele z roku 2019. Stejný trend ale nelze tak výrazně pozorovat u incidenčních sporů,** kdy sice k nárůstu došlo, ale nikoli v takových objemech.

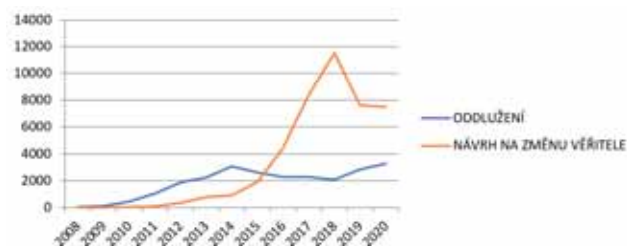
Nicméně lze konstatovat to, co graf počtu věcí nezachytí, a sice že **z rozhodovací praxe máme poznatky, že složitost incidenčních sporů narůstá a rovněž že se objevují spory účelového charakteru,** kdy někteří účastníci jsou schopni cíleně postu-

povat až obstrukčním způsobem. Odpověď na otázku, proč nedošlo ještě k vyššímu nárůstu incidenčních sporů, můžeme nejspíše nalézt v tom, že došlo k přesunu vlastního přezkumu pohledávek z insolvenčních soudů na insolvenční správce.

Předmětný graf ale vybízí k další otázce. Proč není počet oddlužení ještě vyšší? Vždyť exekucemi je dotčeno v ČR mezi půl až tři čtvrtě milionem osob, přičemž na obvod Krajského soudu v Praze by připadalo cca 86 tisíc exekučních dlužníků, vůči nimž je vedena více než jedna exekuce, a tedy splňují domněnku úpadku ve smyslu insolvenčního zákona, což představuje zhruba trojnásobek ročního nápadu insolvenčních věcí v celé ČR. **Půl milionu exekučních „multidlužníků“ by přitom představovalo nápad věcí pro všechny naše insolvenční soudy na 25 let. Z toho je evidentní, že přiměřeně rychlé řešení této masy dluhů pomocí insolvenčního řízení není reálné, resp. je nereálné při nezměněné koncepci insolvenčního práva.** Dovolím si zde odbočku, že evropská insolvenční směrnice, která čeká na transpozici do českého práva v následujícím roce, by se mohla na první pohled jevit jako šance, ale jen na první pohled. Potřebná změna koncepce v odpovídající kvalitě, kdy by bylo zřejmě nutné zcela nově přepsat insolvenční zákon, se takto rychle zvládnout nedá. Vrátime se proto k hlavnímu tématu tohoto článku, jímž je problematika postoupených pohledávek.

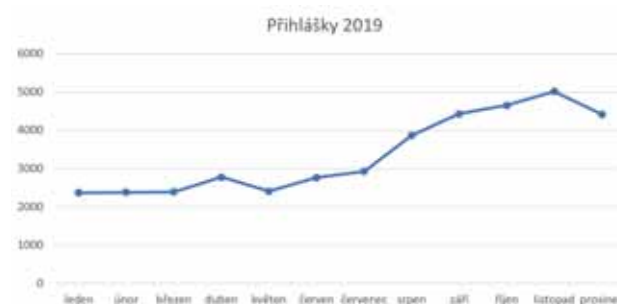
Počet návrhů na změnu věřitele z důvodu postoupené pohledávky rostl exponenciálně od roku 2015 do roku 2018 a novela z roku 2017 se zde výrazněji nepromítla, naopak, po novele z roku 2019 se trend víceméně stabilizoval na úrovni, která byla před rokem 2017. Nicméně je evidentní, že jde o tisíce návrhů, s nimiž se soudy musí vypořádat a které představují ohromnou administrativní zátěž. Promítněme si přes sebe křivku počtu oddlužení a počtu návrhů na změnu věřitele.

Zde je vidět, že pokud „zlatý věk“ oddlužení kulminoval v letech 2013 až 2015, tak právě v době, kdy počet oddlužení začal po roce 2015 klesat, začalo docházet k masivnímu nárůstu návrhů na změnu věřitele a ke zlomu došlo až v roce 2019 v období poslední velké novely. Vlna postoupo-

vání balíků pohledávek tedy zřejmě trvala hlavně v tomto období, protože nelze předpokládat, že by noví věřitelé do řízení namísto původního věřitele nevstoupili. Návrh na změnu podává původní věřitel a je v jeho zájmu, aby již nebyl uváděn jako věřitel, pokud pohledávku (nebo její část) postoupil. Zde je namístě zdůraznit, že by nemělo docházet k tomu, aby byla uzavřena smlouva o postoupení pohledávek a původní věřitel vymáhal pro nového věřitele postoupenou pohledávku svým jménem na jeho účet; resp. může, ale i tak v evidenci insolvenčního rejstříku musí dojít ke změně ohledně osoby věřitele.

Uvedli jsme, že k podstatnějším změnám došlo po novele insolvenčního zákona z června 2019. Podívejme se na období roku 2019 podrobněji.

Na grafu za rok 2019 je krásně vidět, jak od června, tedy od účinnosti novely, došlo k nárůstu počtu přihlášek věřitelů do insolvenčního řízení. Ptáme-li se po důvodu, tak je jednoduchý. Novela přinesla sjednocení doby pro podání přihlášky věřitelů, kdy v oddlužení byla doba prodloužena z třiceti dnů na dva měsíce, stejně jako je tomu v případě řešení úpadku konkursem. Je tak zřejmé, že stát má v podobě této lhůty poměrně účinný nástroj, jak regulovat počty přihlášených pohledávek v insolvenčních řízeních. S velkým zjednodušením bychom v daném případě mohli říci, že dvojnásobná doba pro přihlášky rovná se dvojnásobný počet přihlášek. Na druhou stranu je evidentní, že jde o nadsazení a že další prodloužení lhůty by pravděpodobně již tak velký nárůst počtu přihlášek nepřineslo. Nárůst se však v roce 2019 nezastavil a pokračuje i v roce 2020.

Aktuální trend počtu přihlášek je od května víceméně setrvalý s lehce klesající tendencí a uvidíme ke konci roku, zda se naplní predikce ustálení na hladině 3-3,5 tisíce přihlášek měsíčně. Uvědomíme-li si, že od počátku roku 2020 započala epidemie viru SARS-COVID-19 a striktní opatření proti naze trvala do května 2020, tak z uvedené křivky je patrné, že na běh insolvencí, pokud jde o podávání přihlášek, neměla žádný negativní vliv. K poklesu došlo jen v únoru 2020

a následovala naopak progresa, která se ustálila až v průběhu května a června 2020. Pokud tedy soudy fungovaly z důvodu pandemie v omezeném režimu, nelze totéž tvrdit o soudech insolvenčních. Částečně lze vychýlení směrem nahoru v období března sice vysvětlit tím, že v únoru došlo ke skluzu při zápisu dříve podaných přihlášek, nicméně průměr stále osciluje kolem 4 tisíc zapsaných přihlášek měsíčně.

Zmiňovali-li jsme obrovský nárůst počtu postoupených pohledávek za dobu účinnosti insolvenčního zákona, pak počet nárůstu přihlášek za poslední dva roky je mnohem vyšší, když počet přihlášek je oproti počtu postoupených pohledávek až pětinasobný.

Podíváme-li se podrobně na rok 2020, tak z následujícího přehledu vyplývá, že křivka počtu přihlášek pohledávek nekopíruje křivku počtu návrhů na změnu věřitele, kdy první lze přirovnat k setrvalému hustému dešti, zatímco druhou k nečekané přívalové vlně. Současné jsou v grafu uvedeny pro dokreslení administrativní zátěže počty ostatních událostí, které pracovníci insolvenčního soudu učinili, tj. zjednodušeně řečeno – „vše, při čem vzali spisy do rukou“.

Zprůměrujeme-li počet zapsaných přihlášek a návrhů na změnu věřitele, které administrativa insolvenčního soudu zpracovává denně, pak vývoj od účinnosti insolvenčního zákona do současnosti je více než zajímavý.

Z grafu plyne, že administrativní náročnost průměrně insolvenční věci vzrostla a že k odbřemenění insolvenčních soudů přesunem části agendy na insolvenční správce došlo, ale bylo do značné míry neutralizováno vyšším zatížením v souvislosti s počtem přihlášek a návrhů na změnu věřitele. Poslední novely ust. § 18 ins. zák. sice přinesly zjednodušený režim, založený na konstrukci, že nerozhodne-li soud do tří pracovních dnů, tak se má za to, že návrhu vyhověl a rozhodnutí již vydávat nemusí, ale zde dobrý úmysl zákonodárce naráží na realitu. Jednak přechodné ustanovení brání aplikaci tohoto pravidla při postoupení pohledávek ve všech tisících věcech zahájených před novelou 2019, ale fakticky i u nových věcí by vedla k nepřehlednosti, kdo je věřitelem. Je tomu tak proto, že balíky listin u smluv o postoupení pohledávek jsou někdy natolik rozsáhlé, že jde o takový objem dat, který veřejný insolvenční rejstřík nemůže pojmout. Insolvenční správci by se proto nemohli dostat k potřebným údajům, aby mohli aktualizovat tabulky distribučních schémat. Zejména v případech, kdy došlo k postoupení jen části pohledávky (např. kapitalizovaného příslušenství nebo smluvní pokuty) a kdy místo jednoho věřitele najednou máme v řízení věřitele dva. Pro zachování přehledu, zejména v případech „multiplikace“ věřitelů při dělení postupovaných pohledávek, je nanejvýš potřebné, aby insolvenční soud rozhodnutí vydal, i kdyby k tomu mělo dojít po lhůtě. Zde je třeba říci, že u dobře zpracovaných návrhů na změnu věřitele, kdy soudní systémy jsou schopné strojově načíst data potřebná pro vydání rozhodnutí o změně věřitele a provést filtraci, zda jde o řízení v režimu před či po novele, jde sice o náročnou, ale administrativně zvládnutelnou agendu. Bude-li pak v budoucnu u plánovaného elektronického spisu i možnost, aby soudce takto připravené stovky usnesení také elektronicky hromadně podepsal, šlo by skutečně o velkou úsporu.

Na závěr se vrátím k poslednímu grafu. Je zřejmé, že administrativní zátěž insolvenčních soudů roste i přes snahy o jejich odbřemenění a přesun části činnosti soudů na insolvenční správce. Systemizace administrativy se z tohoto pohledu (byť byla stanovena v nedávných letech) jeví jako limitní. Přenášení dalších částí soudních agend mimo soudy také z dlouhodobého hlediska není a nemůže být systémovým řešením.

Ve svých dřívějších příspěvcích jsem opakovaně uváděl, že v důsledku kombinace účinků změn socioekonomické situace ve společnosti může nastat stav, kdy insolvenční soudy budou narážet nejen na technické, ale i lidské limity. Tento závěr mohu jen zopakovat. Není však namístě jej vnímat negativně. Naopak by měl být chápán pozitivně, jako příležitost pro zahájení komplexních změn v oblasti insolvenčního práva. ❀

Sledujte ČAK
na Twitteru!

Nejnovější krátké zprávy o dění v české advokacii naleznete na www.twitter.com/CAK_cz.

Reorganizace firem v České republice – probouzení Šípkové Růženky

Proč je lepší reorganizovat upadnuvší firmu¹ než ji podrobit konkursu? A proč je to lepší jak pro upadnuvší firmu, její vlastníky a statutáry, tak pro její věřitele, a konečně i pro zaměstnance takové firmy? Využíváme reorganizaci při úpadku českých podniků dostatečně, nebo se pohybujeme pod svými možnostmi? Je reorganizace vždy použitelným univerzálním řešením, je to jednoduchý proces, nebo má svá úskalí? Doba je nanejvýše příhodná k zamyšlení nad těmito otázkami. Po horkém létě přichází i horký podzim a přelom roku. Horký z pohledu výzev, kterým česká ekonomika a jednotlivé české firmy čelí a budou čelit v rámci celosvětové hospodářské recese, následující po řadě let nebývalé konjunktury. Hledejme odpověď na otázku, zda je reorganizace právě tím správným nástrojem, který pomůže vyřešit situaci českých firem, které nyní postihl nebo v nejbližší době postihne úpadek.

Mgr. Adam Sigmund
působí jako partner ŽIŽLAVSKÝ,
advokátní kancelář s. r. o.,
a AS ZIZLAVSKY, v. o. s.,
insolvenční správci.

Srovnání reorganizace firmy s konkursem

České insolvenční právo zná dva způsoby, kterými lze legálně řešit insolvenční firmu (resp. úpadek společnosti). Jedná se o konkurs a reorganizaci. Konkurs je označován za likvidační variantu řešení úpadku, reorganizace naproti tomu za variantu sanační. V konkursu jde primárně o rychlé zalkonzervování základních firemních majetkových hodnot a jejich rychlý prodej s tím, že výtěžek prodeje je následně rozdělen věřitelům poměrným způsobem. Při tomto procesu však zpravidla dochází k vedlejším škodám na „civilistech“, jak by to označila vojenská terminologie. V konkursu totiž zpravidla dochází k ukončení provozu podniku² upadnuvší firmy, propuštění jejích zaměstnanců a ke ztrátě *goodwillu*³ podniku v důsledku snížení *going concern* hodnoty podniku na hodnotu (nižší) likvidační. To vše má výrazné negativní finanční dopady na hodnotu majetkové podstaty upadnuvší firmy, a tím přímo úměrně i na uspokojení věřitelů jako celku. Se snížením výše uspokojení věřitelů jde ruku v ruce apetit věřitelů uspokojit své nároky vůči statutárům upadnuvší firmy, k čemuž bude v České republice nově zaveden speciální nástroj (viz níže žaloba na doplnění pasiv).

Reorganizace jako oddlužení firmy *sui generis*

Reorganizaci, jako sanační variantu insolvenční firmy, charakterizuje zákon jako **zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu podniku**, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plá-

nu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.⁴ V této jedné větě je zakletých dalších 49 paragrafů, které náš insolvenční zákon reorganizaci věnuje, jakož i další desítky souvisejících ustanovení napříč insolvenčním zákonem. Přes značnou procesní komplikovanost těchto ustanovení je však podstata reorganizace podniku jasná. Má být zachován provoz podniku upadnuvší firmy, tedy má být zachována hodnota *going concern*, a tím *goodwill* firmy. Jako jakási „vedlejší výhoda“ oproti ukončení provozu podniku typickému pro konkurs stojí v reorganizaci zachování pracovních míst a stávajících obchodních vztahů. Sanace se manifestuje v přežití hlavní hodnoty firmy, tj. v přežití jejího podniku; ať už se tak stane v rámci stávající struktury upadnuvší firmy, kdy nový vlastník nabude obchodní podíl na ní a ona přežije jako celek (tzv. *share deal*⁵), nebo ať obchodní závod vstoupí do korporátní struktury (a účetní bilance) investora, který jej koupí jako majetkovou hodnotu (tzv. *asset deal*⁶). Reorganizaci firmy cestou *share deal* lze při zjednodušení přirovnat k jakémusi **oddlužení firmy**, podobně, jako je tomu u oddlužení ve formě osobního bankrotu fyzických osob (§ 389 a násl. ins. zák.). Firma touto cestou obvykle provede **restrukturalizaci svého dluhu** a vyjde z reorganizace oddlužená (obdobně jako fyzická osoba osvobozená od povinnosti hradit zbytek dluhu). A co je hlavní – přežívá. **Reorganizace je tak legální procesní variantou restrukturalizace firmy, přičemž restrukturalizace u nás**

- 1 Termínem firma, jenž je běžnější v podnikatelském světě, o kterém hovořím, mám v tomto textu na mysli právní termín korporace (resp. obchodní korporace).
- 2 Občanský zákoník používá aktuálně pojem obchodní závod, avšak terminologie insolvenčního zákona se nezměnila, proto v textu používám insolvenční termín podnik, byť jeho legální definice je dnes dána definicí obchodního závodu.
- 3 *Goodwill* obchodní společnosti je ekonomický pojem označující rozdíl mezi tržní hodnotou firmy a aktivy obchodní společnosti, snížený o závazky. Označuje hodnotu nevlastněného, nehmotného majetku obchodní společnosti, jako jsou např. dobré vztahy se zákazníky, jméno firmy nebo zkušební zaměstnanci. Reflektuje postavení obchodní společnosti na trhu, kvalitu a hlavně tradici (více <https://cs.wikipedia.org/wiki/Goodwill>).
- 4 § 316 ins. zák.
- 5 *Share deal*: tento pojem obvykle značí převod obchodního podílu na korporaci, která vlastní cílový investiční majetek. Jde o způsob, jak nepřímo nabýt tento majetek.
- 6 *Asset deal*: tento pojem obvykle značí přímý převod cílového investičního majetku (např. podniku či jiných aktiv korporace).

zatím nemá právní rámec ani hmatatelná pozitivní pravidla.⁷

Realizace obou, pro upadnuvší firmu (resp. její podnik), sanačních řešení je ze zákona podmíněna **testem nejlepšího zájmu věřitelů** (§ 348 a 349 ins. zák.⁸). Ten spočívá v tom, že soud nemůže aprobovat uskutečnění reorganizace v případě, že by s věřiteli stejného postavení nebylo zacházeno spravedlivě a pokud by věřitelé neměli získat alespoň stejné (lépe ještě vyšší) plnění než v konkursu. Testů, kterými musí reorganizace podle českého insolvenčního zákona projít, aby mohla být úspěšně realizována, je ovšem více a všechny tyto testy zajišťují, že reorganizace subjektu, který jim vyhoví, je tím nejlepším dostupným legálním řešením úpadku.

Reorganizace firmy musí mít jak od svého počátku (povolání – § 150 ins. zák.), tak ve svém průběhu (reorganizační plán – § 347 ins. zák.) **podporu věřitelů, vyjádřenou jejich hlasováním na schůzi věřitelů**. Tato hlasování jsou **testem legitimacy** reorganizace, neboť vyjadřují vůli těch, pro které je insolvenční řízení vedeno a kteří v něm mají být uspokojeni. Následuje **test legality** reorganizace, kdy podmínkou jejího uskutečnění je schválení reorganizačního plánu soudem (§ 348 ins. zák.), přičemž soud může pozitivně rozhodnout za předchozího splnění testu legitimacy, testu nejlepšího zájmu věřitelů, a dále zejména za podmínky souladu s právními předpisy a absence nepoctivého záměru dlužníka (§ 326 ins. zák.). Obligatorní přítomnost dalších zákonných kontrolních mechanismů v podobě dohledové činnosti soudu, kontrolní činnosti insolvenčního správce a věřitelského orgánu (§ 46 ins. zák.), či dokonce veřejného žalobce, zajišťuje, že se reorganizace nevykme z kloubů.

Reorganizace podniku, resp. firmy, která nabízí pozitivní sanační řešení implicitně výhodnější než konkurs, je tedy jakousi **nástavbou** jinak ultimátního **likvidačního řešení v podobě konkursu**. Pokud reorganizace selže, konkursní řešení nastupuje automaticky. Proč se tedy nezkusit poprat o hodnotnější *prize money* pro vítěze a namísto toho se automaticky spokojit s cenou pro poraženého? Možná proto, že to vyžaduje více bojovnosti v ringu, větší tréninkové úsilí, lepšího trenéra a sparringpartnery. Ale je tohle důvodem předem vzdávat zápas? Naši sousedé v Německu to nevzdávají a podle statistik využívají sanační řešení téměř třikrát častěji než my.

Srovnání s Německem přitom není od věci. Obě právní úpravy, naše i německá, stojí na podobných kořenech, tj. na inspiraci úpravou Spojených států amerických, resp. kapitolou 11 jejich insolvenčního zákona z roku 1978 (*United States Bankruptcy Code*). Německý insolvenční zákon (*Insolvenzordnung*) je starší než náš, účinnosti nabyl už v roce 1999, tudíž Němci mají bohatší aplikační zkušenosti i s reorganizacemi. Inspiraci reorganizace zahraniční právní úpravou náš legislativec otevřeně přiznal přímo v důvodo-

vé zprávě k insolvenčnímu zákonu, když shrnul, že: „*Jde o institut, který je v našem právním řádu zcela nový. Nebylo možné navázat na předchozí legislativní úpravu ani na soudní judikaturu. Za těchto okolností se vzorem pro novou úpravu staly úpravy obsažené v jiných právních rádech, které již určitou dobu platí a s jejichž aplikací jsou již zkušenosti. Základním vzorem byla úprava platná v USA (Bankruptcy Law z roku 1978), doplňovaná některými úpravami evropskými (zejména německou a rakouskou).*“ A proč ne.

Vzhledem k mnoha smutným zkušenostem s některými pokusy o čistě českou kreativní cestu buďme rádi za převzetí fungujících zahraničních modelů. O tom, že jak americká, tak německá ekonomika fungují v celosvětovém srovnání efektivně, včetně tržních samočisticích mechanismů, není mezi ekonomy větších pochyb. Proto **není důvodu, aby reorganizace jako sanační úpadkový mechanismus nefungovala u nás**, v ekonomice hospodářského satelitu, svázaného intenzivní obchodní výměnou se středobodem svého orbitu, kterým je Německá spolková republika. Ve prospěch reorganizace jednoznačně hovoří i statistiky výtěžnosti pro věřitele. Např. Jaroslav Schönfeld ve svém srovnání konkursů a reorganizací uvádí, že v rámci srovnávacího vzorku zkoumaného na půdě VŠE dospěli k závěru, že v konkursním řešení bylo dosaženo uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů ve výši 24 % a nezajištěných věřitelů ve výši 6 %, oproti tomu v reorganizacích to činilo u zajištěných věřitelů 64 % a u nezajištěných 24 %.⁹ Proč tedy přes všechny shora uvedené argumenty využíváme v ČR reorganizaci jako účinný nástroj řešení insolvence firmy méně, než je ve světě obvyklé?

Reorganizace firmy v praxi

*Ještě spí a spí a spí zámek šípkový,
žádný princ tam v lesích ptáky neloví,
ještě spí a spí a spí dívka zakletá,
u lůžka jí planá růže rozkvétá.¹⁰*

Takto popisuje situaci Jiří Schellinger v písni Šípková Růženka. Pojednává samozřejmě o romantičtější pohádkové realitě, nicméně i institut reorganizace v našich zemích lze v této chvíli označit za jakousi Šípkovou Růženku. Stejně jako v případě uvedené pohádkové bytosti se jedná o vysoce sofistikovaný mechanismus se značným, avšak dočasně nevyužitým potenciálem. Samozřejmě že i reorganizace, které jsem doposud popisoval výhradně v růžových barvách, mají svá úskalí a slabé stránky.

Hned na počátku se jedná o **vstupní bariéru velikosti reorganizovatelného subjektu** (§ 316 ins. zák.). Musí se jednat o podnikatele, který ještě stále provozuje svůj podnik (existence podniku je judikaturou dovozená podmínka), přičemž jeho minimální obrat za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu musel činit alespoň 50 000 000 Kč, nebo musí zaměstnávat nejméně 50 zaměstnanců v pracovním poměru. Ovšem naštěstí tato hranice, která se zdá být iracionálně diskriminační (a např. v německé úpravě v této podobě neexistuje), není dogmatem a za splnění podmínky předložení reorganizačního plánu přijatého alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek a alespoň polovinou všech neza-

7 Příslušná evropská směrnice o restrukturalizaci a insolvenčnímu zákonu bude do našeho právního řádu transponována až v budoucnosti.

8 Zkratka ins. zák. značí v tomto textu zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

9 Jaroslav Schönfeld: Reorganizace vs. sanační konkurz, in L. Smrčka, J. Plaček, J. Schönfeld, L. Louda: Insolvenční řízení – očekávání, realita, budoucnost, Professional Publishing, Praha 2016.

10 Šípková Růženka, zpívá Jiří Schellinger, původní píseň *Soldier of Fortune* britské kapely *Deep Purple* otextoval Zdeněk Svěrák pod pseudonymem Emanuel Synek.

jištěných věřitelů počítanou podle výše pohledávek (§ 316 odst. 5 ins. zák.) je možné reorganizovat i obrátově a personálně menší subjekty (předem splněný test legitimacy).

Vzhledem k tomu, že hovoříme o řešení úpadkové situace, je zřejmé, že podniku, který aspiruje na reorganizaci, se z různých důvodů ekonomicky nedaří. Může jít o externí, či interní faktory, či o jejich kombinaci. Může jít např. o špatné manažerské vedení, druhotnou platební neschopnost, krizi likvidity vedoucí k finanční krizi podniku, selhání technologií, lidského faktoru, může jít o dopad tržního rizika, či o mnoho dalších faktorů. Společnost PwC nedávno zpracovala globální průzkum Global Crisis Survey 2019, z něhož vyplynulo, že v uplynulých pěti letech muselo celosvětově řešit krizovou situaci 69 % dotázaných firem, přičemž jako nejčastější důvody krize uváděly nedostatek likvidity a selhání technologií, do budoucna se nejvíce obávají narušení kybernetické bezpečnosti. Dle této studie je pak možné označit firemní krize typově za provozní v 53 % případů, za technologické v 33 % případů a za finanční v 28 % případů. Spouštěče krizí jsou ve 23 % případů finanční/likviditní povahy, ve 23 % technologické povahy a v 19 % konkurenčně tržní povahy.¹¹ Podnik je tedy v obtížné (finanční) situaci. **Ovšem jednoznačnou podmínkou reorganizace je, že v rámci ekonomického srdce podniku, který má být určen k sanaci, je vůbec co zachraňovat.** O jaké situace se jedná? Především je to tehdy, pokud má podnik **životaschopný produkt**, se kterým bývá spojen i životaschopný tým. Musí to být produkt a s ním jeho tým, který za pomoci úsporných opatření nebo za pomoci čerstvých peněz přežije krizi a buď ve starém obalu (*share deal*), nebo v nové struktuře (*asset deal*) začne znovu fungovat a generovat zisk.

SAMETEX – příběh reorganizace podniku se stoprocentním happy endem

O tom, že míra uspokojení věřitelů za současné záchranu upadnuvší firmy nezná hranic, svědčí příběh insolvence SAMETEX.¹² V této insolvenční českého výrobce sametu, jehož širší historie se datuje až do 19. století (založení továrny roku 1886), se nám podařilo cestou reorganizace dosáhnout 100% uspokojení zajištěných, ale i nezajištěných pohledávek věřitelů, což doposud v historii našeho insolvenčního práva nemá (pokud se nepletu) obdoby. Reorganizovaná sanovaná firma dnes pod svým novým italským vlastníkem patří k předním evropským výrobcům sametu, manšestru a plyše a dělá čest tradičnímu českému textilnímu průmyslu. Předpokladem zde byla existence unikátního a na trhu zajímavého produktu, který byl celosvětově konkurenceschopný, neboť zahraniční mimoevropská konkurence nebyla schopna tento typ textilních tkanin vyrábět na srovnatelné kvalitativní úrovni. O podnik, zaměstnávající v počátku insolvenčního řízení 113 zaměstnanců, disponující dostatečnou zakázkovou náplní, avšak trpící nedostatkem pracovního kapitálu, záhy projevíli zájem italské investoři.

Tato reorganizace se realizovala formou *share deal*, tj. odkoupením obchodního podílu původního vlastníka investorem, spojeným s odkoupením pohledávky zajištěného věřitele a její kapitalizací zvýšením základního kapitálu dlužníka,

a dále **uhrazením pohledávek nezajištěných věřitelů částečně z čerstvých peněz investora a částečně kapitalizací investorem nabytých pohledávek věřitelů.** Vzhledem k nedostatku pracovního kapitálu pro provoz podniku dlužníka na začátku reorganizace bylo zapotřebí i provozního úvěru, který je možné poskytnout v insolvenční privilegovanou prioritní formou (s právem na přednostní uspokojení úvěrové pohledávky i na její případné adekvátní zajištění) tzv. úvěrového insolvenčního financování (§ 41 a násl. ins. zák.). Aktuální kritický nedostatek pracovního kapitálu ze začátku reorganizace se tak podařilo stabilizovat a následně se podařilo i stabilizovat provoz podniku na samofinancovatelnou úroveň. Samozřejmostí bylo uplatnění úsporných opatření, jako zejména utlumení nerentabilních provozů a radikální snížení nákladů. Paleta dostupných reorganizačních opatření, které zákon poskytuje, je v těchto otázkách velmi široká a pouze demonstrativní, tudíž je v podstatě možné uplatnit jakékoliv legální řešení, které dává ekonomický smysl.

Zákon výslovně zmiňuje např. restrukturalizaci pohledávek věřitelů, spočívající v prominutí části dluhů dlužníka nebo v odkladu jejich splatnosti (*hair cut*), prodej celé majetkové podstaty nebo její části nebo prodej dlužníkovu podniku (*asset deal*), vydání části dlužnických aktiv věřitelům, fúzi dlužníka s jinou osobou, nebo vydání akcií nebo jiných cenných papírů dlužníkem (kapitalizace pohledávek). Role insolvenčního správce spočívala v kontrole provozu dlužníkovu podniku za účelem zabránění dalšímu zadlužování dlužníka a „projíždání“ majetkové podstaty [nárůstem neuhrazených nových pohledávek za podstatou (§ 168 ins. zák.)]. Dále pak šlo o roli koordinační při jednáních mezi dlužníkem, věřiteli a investory. V neposlední řadě pak o garanci legality celého insolvenčního řízení a jeho zákonného průběhu.

JAWA – příběh o záchraně české značky

Příběhem životaschopného produktu je rovněž insolvence JAWA Divišov, světově proslulého výrobce plochodrážních závodních motocyklů. Svět ploché dráhy je relativně malý, ale např. ve Skandinávii, v Austrálii a na Novém Zélandu, v Německu, v Rusku či v sousedním Polsku má poměrně hodně obdivovatelů a čeští jezdci v něm historicky zanechali výraznou stopu. A vítězili právě na Jawách. Co je ale důležité pro tento příběh, na Jawách jezdila i jejich světová konkurence. Plochodrážní motocykly Jawa se navíc staly unikátními tím, že továrna za svoji šedesátiletou historii nashromáždila jedinečný zkušený tým a specifické výrobní zařízení, za jehož pomoci byla schopná obsáhnout kompletní výrobu závodních strojů, přičemž časem se stala jediným světovým výrobcem kompletního motocyklu, tj. motocyklu včetně rámu. Jedinečný a oceňovaný byl také následný servis pro závodníky přímo na dráze. A takový produkt stálo za to zachránit.

Stav podniku při zahájení insolvenčního řízení nebyl ideální. Panoval absolutní nedostatek pracovního kapitálu. V sou-

¹¹ PwC's Global Crisis Survey 2019.

¹² Insolvenční řízení vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. KSUL 43 INS 2132/2012 lze dohledat ve veřejně dostupném insolvenčním rejstříku na webu Ministerstva spravedlnosti (www.justice.cz).

činnosti se zajištěným věřitelem, kterým byl bankovní ústav, jakož i v souladu s jeho pokynem (§ 293 ins. zák.), bylo rozhodnuto o tom, že provoz podniku, stále zaměstnávajícího několik desítek aktivních zaměstnanců, nebude přerušeno, nýbrž že bude pouze zásadním způsobem utlumen a následně dojde k jeho rychlému prodeji. Z dostupných variant prodeje mimo dražbu (§ 289 ins. zák.), prodeje podniku jedinou smlouvou (§ 290 ins. zák.) a veřejnou dražbou (§ 287 ins. zák.) byla nakonec zvolena poslední uvedená cesta, jako cesta maximální transparentnosti. Veřejná dražba je navíc i cestou, kterou lze omezit nekalé pokusy o maření insolvenčních prodejů. Ty jsou poměrně běžné a zaměřují se na nevázně míněné nabídky, podávané do jinak více či méně volných prodejních tendrů. Tyto nabídky, podávané zhusta na poslední chvíli, cílí na prodlužování výsledků a protahování tendru až do chvíle, kdy skuteční zájemci odejdou a cena aktiva poklesne pod jeho dříve reálnou hodnotu. **V případě JAWA Divišov došlo k úspěšnému vydražení podniku již v první dražbě a následnému úspěšnému předání vydražiteli, který překročil k obnovení výroby, a unikátní produkt s historií byl tak zachráněn.**

Žaloba na doplnění pasiv – francouzský bič na české statutáry

Reorganizace jako možný způsob záchrany při insolvenční firmě získává na atraktivitě i díky aktuálním legislativním počínům v korporátním právu. Hned s počátkem příštího roku vstoupí v účinnost nenápadná novela zákona o obchodních korporacích.¹³ Tato novela má své konotace i vůči insolvencím. Kromě sjednocení doposud nejednotné úpravy a procesní dichotomie některých institutů (vyloučení z výkonu funkce, *clawback*, statutární ručení) přináší i úplnou novinku, převzatou z francouzské právní úpravy. Náš zákonodárce obvykle co do inspirace loví v německých vodách, což dává historicko-geopolitickou logiku. S příchodem tzv. nového občanského zákoníku se však objevily i exotičtější inspirační zdroje, jako např. Itálie (rodinný závod), Quebec (svěřenský fond), Švýcarsko (vojenská závět) aj. V obchodním právu se francouzské prvky objevovaly již dříve, v době obchodního zákoníku (obligatorní nabídka převzetí či některá práva minoritních akcionářů). Proč tedy nesáhnout k francouzské úpravě i nyní a nezavést u nás doposud neznámý institut, pro který používá důvodová zpráva k novele název „žaloba na doplnění pasiv“. Tento název však může předtím, než se zájemce seznámí s textem právní úpravy, vyvolat mylná očekávání. V insolvenčních řízeních obvykle není problémem nedostatek pasiv, která by bylo zapotřebí doplňovat. Výše pohledávek věřitelů (představující z pohledu bilance dlužníka část jeho pasiv, jmenovitě cizí zdroje) je obvykle dostatečně vysoká, aby několikanásobně překročila hodnotu jeho aktiv (hodnotu jeho majetku). Užitečným by se tedy jevílo spíše uspokojení těch pasiv dlužníka v podobě pohledávek jeho věřitelů, na něž nepostačují dlužníková aktiva. A tak by v podstatě měl i znít přesnější český překlad francouzského pojmu „*L'action*

en comblement de passif“, tedy přesněji žaloba na naplnění pasiv (ve smyslu uhrazení jejich neuhrazené části). Francouzi sami tento nevhodný název opustili a dnes tento institut, kterým se inspirujeme, nazývají „*L'action en responsabilité pour insuffisance d'actif*“, tedy **žaloba na odpovědnost za nedostatek aktiv**. S novým názvem této žaloby také Francouzi v roce 2005 vyloučili možnost jejího použití (představuje bič na statutáry upadnuvších firem) na sanační způsoby řešení úpadku.

Tento koncept jsme převzali i my a naše **statutární orgány tak bude možné hnát k majetkové odpovědnosti pomocí nového institutu pouze v případě, že řešením úpadku jejich firmy bude konkurs. V případě reorganizace nebude tato cesta možná. Z pohledu statutárního orgánu (resp. ještě většího okruhu osob) tak nový institut obsahuje i pomyslný cukr namísto biče; a tím je odměna za maximální úsilí a kooperaci ze strany statutárů na přípravě a realizaci reorganizace jako výhodnějšího řešení pro věřitele jejich upadnuvší firmy. Odměnou pro statutáry je v případě reorganizace nemožnost uplatnit vůči nim bič v podobě žaloby na doplnění pasiv.**

A čemu se tedy vlastně mohou legální cestou statutáři v reorganizaci vyhnout? Ust. § 66 z. o. k. ve svém novelizovaném znění od příštího roku cílí na případy, kdy člen statutárního orgánu přispěl porušením svých povinností k úpadku firmy. V takovém případě **bude možné k návrhu insolvenčního správce zahájit u insolvenčního soudu incidenční spor o uložení povinností statutárnímu orgánu poskytnout do majetkové podstaty plnění až do výše rozdílu mezi souhrnem dluhů a hodnotou majetku firmy**. To ovšem pouze v případě, byl-li na majetek firmy prohlášen konkurs.

Za takové situace tedy bude prakticky možné požadovat po statutáři např. v případě, že se v rámci konkursu podaří uspokojit z hodnoty aktiv dlužníka toliko 2 000 000 Kč z celkových 10 000 000 Kč pohledávek věřitelů, aby do majetkové podstaty uhradil částku rozdílu, tj. 8 000 000 Kč. Podání žaloby na doplnění pasiv může insolvenčnímu správci uložit věřitelský orgán, ale insolvenční správce je k jejímu podání motivován i tím, že je odměňován procentuálně podílovou odměnou z výtěžku zpeněžení majetku dlužníka, který získá ve prospěch věřitelů. Jedná se samozřejmě o formu náhrady škody, tudíž obligátními podmínkami jsou porušení povinnosti (zde péče řádného hospodáře, ve Francii koncept „*La faute de gestion*“), vznik škody spočívající v nedostatečné hodnotě majetku sloužícího k uspokojení věřitelů a příčinná souvislost mezi porušením povinnosti a škodou v podobě rozdílu výše pohledávek věřitelů a hodnotou majetku dlužníka.

Jak zmiňuje důvodová zpráva k novele, **francouzská judikatura dovodila např. odpovědnost v případě zkrslého vedení účetnictví, nepřiměřených či nevhodných investic, pokračování ve ztrátové činnosti bez přijetí patřičných opatření či v případě zpronevěry majetku firmy**. Naše justice nemá ve zvyku bez dalšího přejímat zahraniční judikaturu tak, jak je tomu např. v Rakousku ve vztahu k některé německé judikatuře. Jednoznačně ovšem francouzská judikatura může sloužit jako argumentační báze pro budoucí spory ze žalob na doplnění pasiv, vzhledem k francouzské inspiraci naší právní úpravy. Ze zkušenosti z nároků, uplatňovaných námi jako insolvenčními správci, je možné říci, že např. zkrslé účetnictví je zcela dobře prokazatelná skutečnost, které se navíc poctivý sta-

¹³ Zákon č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zák. č. 458/2016 Sb., a další související zákony, dále „z. o. k.“.

tutár z povahy věci ani nedopouští, což platí ještě intenzivněji pro zpronevěru majetku firmy. Co se ovšem týče zpětného posuzování nepřiměřených či nevhodných investic nebo pokračování ve ztrátové činnosti bez přijetí patřičných opatření, tak to mi nutkavě připomíná slova mého otce (kriminální vyšetřujícího hospodářskou kriminalitu) o tom, že: „každý podnikatel je jednou nohou v kriminále“. Každé podnikání je až do doby dosažení bodu zvratu ztrátové a smysluplnost investice je možné hodnotit teprve zpětně, přičemž v okamžiku, kdy statutár investici činí, musí nutně předvídat. A to je extrémně těžké, zejména pokud se jedná o budoucnost... jak prý kdysi řekl nobelista Niels Bohr.

Reorganizace podniku v době, kdy nastupuje hospodářská recese

*Kdo ji ústa k ústům dá, kdo ji zachrání,
kdo si dívku pobledlou vezme za paní,
vyjdi zítra za ní a nevěř pohádkám,
žádný princ už není, musíš tam jít sám.¹⁴*

Jiří Schellinger doporučuje nečekat na pohádkového prince, ale vzít osud do vlastních rukou. Ekonomové i právníci se dnes shodují na tom, že na podzim přijde v ČR vlna **firmních insolvencí**. Ekonomové tuší, že státní podpora nemůže zachránit všechny české firmy před finančními problémy, zejména pak ne ty, které nebudou konkurenceschopné, nedokážou si zajistit zakázkovou náplň a potřebný pracovní kapitál. Většina COVID opatření bude mít efekt pouhého oddálení problému, který zázrakem nezmizí. Právníci zase vědí, že až do 1. září byla vytvořena umělá legislativní překážka pro podávání věřitelských insolvenčních návrhů, spolu s odkladem povinnosti podávání insolvenčních návrhů dlužnických. Tento čas bylo možné využít pro nadechnutí, koncentraci sil a přípravu na další kolo konkurenčního boje na trhu. Ne každému se to samozřejmě podaří.

Ti, kteří však budou řešit problém zahájení insolvenčního řízení, budou mít jedinečnou příležitost zamyslet se nad tím, zda neprobudit dosud spící Šipkovou Růženku – **reorganizaci** – právě pro **záchranu (sanaci) jejich firmy**. Tomuto rozhodování může pomoci i statistika naší správcovské firmy, ze které vychází **reorganizace jako životaschopný koncept**; a to zejména v podobě *prepacked*, neboli předpřipravených reorganizací. Podle našich statistik činí jejich úspěšnost 71 %, což je číslo, které dává naději.

REORGANIZACE

Interní analýza AK ŽIŽLAVSKÝ (dílič výstup)

	počet	splněný RP	úspěšnost
Všechny zkoumané	96	43	44 %
Základní verze	61	18	29 %
Předpřipravené	35	25	71 %

Předmětem zkoumání byla insolvenční řízení, ukončená k 1.3.2019, publikovaná v insolvenčním rejstříku, ve kterých byla navržena způsobem řešení úpadku dlužníka reorganizace.

© ŽIŽLAVSKÝ 2021

Každý statutár, který stojí před rozhodnutím, jak řešit úpadek své firmy a uvažuje o **reorganizaci**, může kromě na-

děje na **vyšší uspokojení věřitelů** a naděje na možnou **záchranu firmy**, či alespoň jejího **podniku**, přihodit na misku vah důvodů pro a proti také **osobní ochranu před žalobou na doplnění pasiv**. Cestou ochrany před touto žalobou není ignorování úpadkového stavu firmy (ba naopak), ale buď činnosti takových opatření, která úpadek (a možný bankrot firmy) spolehlivě odvrátí (což však není nikterak jednoduché), nebo sanační způsob jeho řešení, kterým je reorganizace. Likvidační způsob řešení úpadku konkursem naopak může aktivovat insolvenčního správce k podání této žaloby. Při úvahách, jak k přípravě reorganizace přistoupit, může pomoci naše statistika, ze které plyne, že štěstí více přeje připraveným, kteří spolu s insolvenčním návrhem předloží současně už i většinou věřitelů odsouhlasený reorganizační plán. To vyžaduje maximálně koncentrovanou přípravu, vyhodnocení stavu aktiv a pasiv dlužníka, zpracování business plánu na nejbližší období, vypracování ekonomické nabídky uspokojení věřitelů, formální zpracování veškeré procesní dokumentace k zahájení soudního insolvenčního řízení a jednání se zainteresovanými *stakeholdery* (věřitelé, obchodní partneři, zaměstnanci, státní orgány a další). Tuto novou výzvu si může každý statutár vyzkoušet sám na vlastní kůži, ale vzhledem k tomu, že řada z nich bude krachovat poprvé, není od věci angažování specialistů na insolvenční právo, neboť ačkoliv jde v reorganizaci primárně o uspokojení věřitelů cestou záchranu podniku (tedy cestou ekonomické nabídky), **řešení spočívá ve formálním soudním procesu, vedeném před insolvenčním soudem právními prostředky**.

Statisticky úspěšnější typ předpřipravené (*prepacked*) reorganizace navíc nabízí jednu nezanedbatelnou výhodu. Dlužník, předkládající reorganizační plán podpořený věřiteli, má možnost **sám nominovat insolvenčního správce**, a neponechat tak výběr na náhodě rotačního softwarového principu. Osoba insolvenčního správce je pro úspěch reorganizace velmi významná, neboť je to právě správce, který plní kontrolní a dohledovou činnost nad dlužníkem, zajišťuje komunikaci mezi procesními subjekty a informační bázi pro rozhodování insolvenčního soudu o osudu reorganizace. Obecně musí reorganizační zvláštní insolvenční správci, kteří jsou licencováni Ministerstvem spravedlnosti, splnit řadu velmi náročných kritérií. Podmínkou licence je přezkoušení (dvoustupňově) z oborů občanského, obchodního, pracovního práva, občanského práva procesního, insolvenčního práva, správního práva, finančního práva včetně daňového řízení, řízení podniku a účetnictví a financování podniku, fungování finančního trhu, organizace podniku, investičních nástrojů apod. Jiná takto široce licencovaná profese u nás neexistuje. Zásadní jsou však zejména **zkušenosti a individuální schopnosti** konkrétní osoby. Vyplatí se tedy hledat mezi osobami s referencemi. Jeden z kdysi nejvýše postavených normalizačních vůdců strany a vlády, vyučený pánský krejčí, měl prý ve výučním listě (z dob první republiky) uvedeno: „*kalhoty šije dobře, na saka nepouštět*“. Do nejvyšších mocenských patet tehdejšího režimu ovšem vpuštěn byl. Jak to nakonec dopadlo, víme všichni... ❀

¹⁴ Op. cit. sub 10.

Konsensuální (neformální) restrukturalizace

Následující článek popisuje neformální restrukturalizaci strojírenského závodu, který se dostal do hospodářských potíží, nicméně jeho management a vlastník situaci nepodcenili, včas problémy zvažili a navrhli rozhodným věřitelům možné řešení. Věřitelé, finanční instituce, věc vyhodnotili a vzhledem k plauzibilitě navrženého řešení začali s dlužníkem a jeho vlastníkem vyjednávat. Ačkoliv pozice každého věřitele byla svébytná, v rámci vyjednávání došlo ke konsensuálnímu řešení, které stálo na standstill dohody. Celá restrukturalizace využívala nejen upraveného financování provozu závodu dlužníka, ale také finančního vstupu akcionáře, snížení nákladů a konkrétních restrukturalizačních opatření v rámci provozu závodu, zejména pak dokončování určitých ziskových projektů.

Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D.,
působí jako vědecký pracovník Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., a jako of counsel v PRK Partners Praha.

JUDr. Václav Bílý, LL.M., Ph.D.,
je partnerem v PRK Partners Praha.

Důvěra a trpělivost financujících věřitelů a schopnost dlužníka předložit a obhájit ozdravný program pomohly zabránit úpadku a restrukturalizovaná společnost dodnes úspěšně podniká. Článek na bázi tohoto případu ukazuje **neformální restrukturalizaci jako možnou cestu řešení složité finanční situace dlužníka, aniž by muselo dojít ke krokům předvídaným insolvenčním zákonem.** Prospěšnost neformální restrukturalizace respektuje i evropské právo aktuální směrnici, která je právě transponována do českého právního řádu.

Nefornální restrukturalizace před závorkou

Není dnes žádnou novinkou, že **vedle klasického insolvenčního práva, jak ho v našich podmínkách známe z insol-**

venčního zákona, využívají některé státy i jiné standardizované řešení situací, kdy dlužník není v dobré hospodářské kondici. Na rozdíl od insolvenčního řešení však **tyto modely stojí na vysokém stupni konsensu zúčastněných a na negociaci, která využívá nástrojů soukromého práva** – srov. např. britská pravidla pro *Scheme of Arrangement* (srov. část 26 Companies Act 2006¹) nebo od těchto pravidel odvozené regulace Singapuru, Austrálie nebo JAR. Je nutné samozřejmě dodat, že prvky těchto neformálních modelů umí právní řady aplikovat i bez konkrétních právních regulací, přičemž i české právo umělo a umí pracovat s různými formami restrukturalizačních dohod na bázi *standstill agreements*.² Protože tyto dohody stojí na dobrovolnosti a včasné zahájení negociace, je jejich limitem nemožnost jejich vnučení tomu, kdo s nimi nesouhlasí, jak to známe např. z britského práva nebo koneckonců i z českého insolvenčního zákona (*cram-down* – § 348 a 349 ins. zák.). Každé řešení má své výhody a nevýhody, nicméně ukazuje se, že zákon by měl strany motivovat k řešení, které přijde včas a nebude zatíženo vysokými náklady, jež s sebou nese insolvenční řízení, a proto se jak národní, tak evropský zákonodárce snaží podporovat řešení označovaná jako *prepack approach*.³

Popsanou cestou se vydal i evropský zákonodárce, když přijal směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 **o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení** a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční).⁴ Není účelem tohoto textu směrnici rozebírat, poukážeme pouze na to, že v současné době probíhá její transpozice, která má ambici vstoupit během října tohoto roku do připomínkového řízení, nicméně její prvky se již objevily v covid-19 mimořádném moratoriu, jak jej reguluje § 127a ins. zák., nebo se zvažují v možné regulaci pravidel chránících některé formy úvěrového financování (tzv. antipredátor). Základní teze české transpozice je možné najít i v literatuře⁵ nebo v publikovaných materiálech pracovní komise Ministerstva spravedlnosti ČR.⁶

Snad poslední obecnou úvahu uvedeme k tomu, že samozřejmě ani česká praxe nebyla a není výše uvedených modelů prosta a pracuje s řadou standardních či standardizovaných postupů sanací či restrukturalizací.⁷ Ostatně i námi dále popisovaný případ ukazuje, že je-li zde vůle všech zúčastněných a životaschopný závod, může se velmi dobře ukázat jako vhodnější využít jiné řešení než to insolvenční, případně je rozumné jiná řešení využít i proto, aby se následně celá

1 <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/part/26>.

2 Zpravidla využívajících prvků smluv o spolupráci či narovnání – v praxi označované např. jako smlouvy o společném postupu při řešení úvěrové angažovanosti apod.

3 Srov. např. B. Xie: *Comparative Insolvency Law, The Pre-pack Approach in Corporate Rescue*, Edward Elgar, Cheltenham 2016, nebo *INSOL Statement of Principles for a Global Approach to Multi-creditor Workouts (2000)* – <http://www.turnaround-sa.com/pdf/Lenders.pdf>.

4 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32019L1023>.

5 Srov. J. Schönfeld, M. Kuděj, B. Havel, P. Sprinz et al.: *Insolvenční praxe, Problémy a výzvy pro léta dvacátá*, C. H. Beck, Praha 2020, zejm. str. 153 a násl., nebo <http://www.vyzkuminsolvence.cz/>.

6 https://www.justice.cz/documents/12681/2158815/MSp+-+Shrnut%C3%AD+EPS+k+preventivn%C3%AD+restrukturalizaci_%C3%BA+or_2020_fin.pdf/fcd7f78a-0c82-4f86-812f-656103148972.

7 Srov. např. J. Schönfeld et al.: *Transformace a restrukturalizace podniku*, C. H. Beck, Praha 2018.

situace komplexně řešila v předpřipravené insolvenční reorganizaci. Tato varianta samozřejmě není použitelná obecně, nýbrž pouze tam, kde jsou k tomu dány potřebné předpoklady, tedy zejména skutečně realistický výhled na zlepšení nedobré hospodářské situace a společná vůle skutečně všech zúčastněných subjektů, tj. v našem případě dlužníka, jeho akcionáře, všech významných poskytovatelů financování, ale i součinnost významných dodavatelů, i když nebyli stranou *standstill* dohody.

Životaschopnost podniku jako předpoklad restrukturalizace

Je vcelku pochopitelné, že stěžejním předpokladem jakéhokoliv obhajitelné restrukturalizace je nejen ochota zúčastněných se dohodnout, ale zejména schopnost dlužníka popsat problém a nabídnout obhajitelné a životaschopné řešení, které nepovede k poškození těch věřitelů, kteří nejsou na procesu restrukturalizace přímo angažováni. V našem případě se jednalo o funkční strojírenský závod, který vykazoval prvky hrozícího úpadku, nicméně nepřesáhl testy úpadku, a jehož provoz byl významně zatížen bankovními dluhy, které vytvářely dusivý efekt. Současně však vlastníci a management dlužníka předpokládali, že bude-li společnosti poskytnut „čas oddechu“ a bude-li se tak moci soustředit na dokončení konkrétně vymezeného projektu, celý závod se postupně revitalizuje a bude schopen včas a řádně hradit své dluhy. V rámci diskusí o prognózách provozu závodu se současně ukázalo, že dlužník může snížit některé provozní náklady, soustředit se na výdělečnou část závodu a současně může prodat část svého zbytečného majetku a z toho uspokojit nikoliv nevýznamnou část svých dluhů. Bylo dále logické, že předpokladem pro další možná jednání byl rovněž požadavek věřitelů, aby akcionář dlužníka významně posílil jeho vlastní kapitál, aby tak i on ukázal vlastní ochotu k sanaci a zájem na jejím výsledku.

Jakkoliv se mohou zdát tyto předpoklady obhajitelné a ukazující životaschopnost dlužníka, bylo o nich samozřejmě mezi managementem dlužníka, akcionářem a věřiteli velmi mnoho sporů, a to i proto, že věřitelé neměli v průběhu diskusí stejný zájem – část z nich měla tendenci z celého projektu vystoupit, část ho naopak chtěla podpořit. Ani akcionář nebyl připraven do budoucnosti dlužníka vkládat více vlastních zdrojů, než je nezbytně potřeba, resp. se omezovat na příliš dlouhý čas. Jako Damoklův meč však nad všemi viselo riziko úpadku a navazujícího insolvenčního řízení, které by pro většinu zúčastněných znamenalo ztrátu a další utopené náklady. Ekonomická realita a schopnost najít rozumný průsečík proto vedly k tomu, že se **financující věřitelé s dlužníkem a jeho akcionářem dohodli na smluvním řešení, které přineslo sanaci, nepoškodilo ostatní věřitele a znamenalo jen přechodné omezení dlužníka.**

Restrukturalizační plán

Ač byla výsledkem negociace dlužníka, akcionáře a věřitelů smlouva, její obsah lze optikou dnešního chápání restrukturalizační směrnice vnímat jako základ pro restrukturalizační plán, tedy plán toho, co má být a bude uděláno ze strany dlužníka a jeho akcionáře a co v reakci na to či v souvislosti s tím

učiní strany dohody z řad věřitelů. Jak bylo řečeno výše, **právně lze výsledný dokument vnímat jako smíšenou smlouvu o spolupráci, kterou se dohodl nejen společný postup, ale zavedla se také vzájemná, byť místy přechodná práva a povinnosti, jejichž cílem bylo vyřešit nedobrou hospodářskou situaci dlužníka ve prospěch řešení, které bude hospodářsky přínosné nejen pro smluvní strany, ale i pro všechny věřitele, při vědomí toho, že nedochází ani nesmí dojít ke zvýhodnění nebo poškození jakéhokoliv věřitele, ledaže by s poškozením souhlasil.**

Účel smlouvy byl v našem případě vymezen výslovně i proto, že obsahuje klíčové kameny celé smluvní struktury – strany hledají společné řešení, vzájemně se mohou omezit či přechodně dohodnutým způsobem poškodit, nicméně nic z toho, co učiní, nesmí vést ke zvýhodnění nebo poškození ostatních věřitelů. Tyto teze zrcadlily některé ze základních předpokladů restrukturalizace, totiž eliminaci rizika možné relativní neúčinnosti (odporovatelnosti) celé dohody pro případ, že by v době jejího plnění měl nastat úpadek dlužníka, a také ochranu proti riziku vzniku ovládnutí ze strany věřitelů, kteří s dlužníkem dohodu uzavřeli (viz dále).

Smlouva sama samozřejmě restrukturalizaci nepředstavovala, byla ale jejím předpokladem a obsahovala některá ze základních restrukturalizačních opatření. Samotný technický detail navazující restrukturalizace byl ponechán jednak v rukou dlužníka, a jednak v rukou restrukturalizačního týmu, do jehož složení ingerovali také věřitelé (příprava konkrétního restrukturalizačního plánu).

a) Smluvní předpoklady restrukturalizace

Analyzujeme-li obsah smlouvy a v ní sjednaných restrukturalizačních opatření, je vhodné začít odkládacími podmínkami, které tvořily základní předpoklad funkčnosti celé restrukturalizace. Smluvní strany se dohodly, že ještě předtím, než se aktivují práva a povinnosti stran, musí dlužník, resp. jeho jediný akcionář, učinit předepsané kroky. Bylo tak dohodnuto, že:

- akcionář navýší vlastní kapitál dlužníka o vymezenou částku;
- akcionář a dlužník předloží věřitelům písemné dohody s poskytovateli financování ohledně jednoho nového, velmi významného a konkrétně vymezeného projektu;
- dlužník uzavře s určitými věřiteli separátní písemné dohody o splátkách dluhů z běžného obchodního styku, které jsou ke konkrétnímu datu více než x dnů po splatnosti a které odpovídají určitému procentuálně vymezenému objemu všech takových dluhů, a to s umožněním splátek během následujícího určitého počtu měsíců vymezeného ve smlouvě;
- dlužník i akcionář písemně prohlásí, že nenastala žádná ze skutečností vymezených v dohodě jako tzv. případ porušení (*event of default*).

Po doložení splnění výše uvedených předpokladů byla smlouva zcela aktivována a začala být realizována restrukturalizace. **Optikou práva byla sjednána zejména tato základní restrukturalizační opatření:**

b) Povinnosti akcionáře/dlužníka

- Akcionář musel provést další posílení vlastního kapitálu dlužníka;
- akcionář podřídil ve prospěch určených věřitelů své pohledávky vůči dlužníkovi a zavázal se spolu s dlužníkem, že

se bez předchozího písemného souhlasu seniorních věřitelů žádá z podřízených pohledávek nestane splatnou;

- dlužník se zavázal předat k přepravě kompletní dodávku konkrétně vymezeného projektu, který byl současně jedním z věřitelů financován, resp. na něj byly dalším věřitelem vydány záruky;
- akcionář se dále také zavázal:
 - vykonávat svá akcionářská práva a poskytovat dlužníkovi finanční prostředky takovým způsobem, aby dlužník dostal veškerým svým povinnostem souvisejícím s dokončením konkrétně určeného projektu,
 - bez předchozího písemného souhlasu věřitelů nerozhodnout v rámci výkonu působnosti valné hromady o jeho zrušení (včetně přeměny), snížení základního kapitálu, rozpuštění, vrácení či výplatě kapitálových fondů,
 - bez předchozího písemného souhlasu věřitelů nezměnit vlastnickou strukturu dlužníka či její kvalitu oproti stavu ke dni uzavření smlouvy,
 - bez předchozího písemného souhlasu věřitelů nevyplácet žádné plnění akcionáři a/nebo jiným společnostem ze skupiny, ani tantiémy či obdobné plnění členům orgánů dlužníka (s výjimkou odměny za výkon funkce do výše předem odsouhlasené věřiteli);
- dlužník se dále v rámci vykazovaných a sledovaných finančních ukazatelů zavázal:
 - dodržovat ukazatel EBITDA v konkrétní výši,
 - dodržovat ukazatel CAPEX v hodnotě nepřevyšující konkrétní částku,
 - udržovat zadluženost dlužníka v takové podobě, aby splácení dluhů z běžného obchodního styku, které jsou více než x dnů po splatnosti a které odpovídají alespoň y% objemu všech takových dluhů dlužníka, bylo odloženo na období nejméně 6 měsíců,
 - testovat finanční ukazatele EBITDA a zadluženosti dlužníka čtvrtletně ke konci každého kalendářního čtvrtletí a ukazatel CAPEX ročně,
 - notifikovat věřitele o finančních ukazatelích v souladu se smlouvou.
- Nad rámec popsaného se akcionář a dlužník dále v rámci správy majetku zavázali:
 - k dojednání modifikací stávajících leasingových smluv, bude-li to rozumně možné,
 - k prodeji zbytného majetku dlužníka, který není předmětem zajištění, a to s předem dohodnutou minimální výtěžností,
 - k vázání převodu jakéhokoliv majetku dlužníka na předchozí písemný souhlas věřitelů s výjimkou prodeje majetku a zásob v rámci běžného obchodního styku uskučeného za tržních podmínek.

Je zjevné, že ze strany dlužníka, resp. jeho akcionáře, byla restrukturalizace nastavena tak, že se do závodu vloží nové finanční prostředky, bude přednostně dokončen konkrétní projekt, další správa závodu bude sledovat jeho udržení mimo sféru úpadku a dojde k širokému přechodnému omezení dis-

tribučních práv akcionáře. Formulace pravidel, která výslovně omezovala akcionáře ve výkonu jeho akcionářských práv, byla přitom velmi jemná a nepřímá – jak zmíníme dále. Důvodem pro tento postup byla obava některých ze zúčastněných věřitelů z dobově panujícího, byť nesprávného, rizika závěru o tom, že věřitelé by mohli takto splnit předpoklady pro jejich klasifikaci jako ovládajících osob (viz níže kapitola o restrukturalizační správě).

V rámci nastaveného procesu restrukturalizace věřitelé sami sebe ve smlouvě omezili níže uvedeným způsobem:

c) Povinnosti věřitelů

- Věřitelé odložili splatnost jistin veškeré zadluženosti do určitého data, s výjimkou financování konkrétně určeného projektu.
- Bude-li se v plnění dle smlouvy pokračovat i po určité době (tj. k určitému datu nedojde k ukončení smlouvy) a nedohodnou-li se strany následně jinak, bude od vymezeného data splácení jistin dluhů jednotlivým věřitelům probíhat v poměru *pro rata*.
- Věřitelé budou úročit jistiny veškerých dluhů běžným úrokem ve sjednané maximální výši, s výjimkou úvěru na financování konkrétně vymezeného projektu (pro ten byla stanovena separátně zvláštní pravidla).
- Po dobu účinnosti smlouvy nebudou věřitelé účtovat dlužníkovi úroky z prodlení.
- V případě, že bude smlouva stále účinná ke konkrétnímu datu, vzdají se věřitelé běžných úroků a úroků z prodlení převyšujících vymezený rámec.
- Věřitelé se vůči sobě vzájemně zavázali, že po dobu účinnosti smlouvy nepodají proti dlužníkovi návrh na zahájení insolvenčního řízení, ledaže pohledávky příslušného věřitele vůči dlužníkovi budou déle než určitý počet dnů po lhůtě splatnosti.

Restrukturalizační správa dlužníka

Jak bylo naznačeno výše, řízení závodu a celého procesu zůstalo v rukou dlužníka, resp. ani akcionář nepřišel o svá akcionářská práva, pouze je dílčím způsobem omezil. Celý proces byl totiž nastaven tak, aby věřitelé neměli na existenci dlužníka, resp. jeho správu, takový, byť hypotetický, vliv, aby je bylo možné považovat za ovládající osoby ve smyslu příslušných zákonných ustanovení. Bohužel ještě velmi dlouho poté, co byl tento názor Krajským soudem v Brně vysloven, panovala na trhu obava z extrapolace jeho závěrů z kauzy *Oděvní podnik Prostějov*, kde byl vliv banky na sanační proces dlužníka interpretován jako koncernové řízení. Ačkoliv se jednalo o exces a nesprávný výklad, k čemuž se vyjádřila také doktrína,⁹ byla tomuto problému ve zde popisované restrukturalizaci věnována velká pozornost.

Bylo nicméně současně logické, že kromě velmi široké notificační povinnosti a přísné sankce pro případ ukončení smlouvy z důvodu jejího porušení dlužníkem či jeho akcionářem byly sjednány další kontrolní mechanismy správy a řízení dlužníkovy závodu. Bylo proto dohodnuto, že v řízení dlužníka bude působit krizový manažer, jehož úkolem bude zejména detailní rozpracování jednotlivých částí restrukturalizačního plánu a komunikace s věřiteli. **Krizového manažera nicméně**

8 Jen věřitelé, kteří byli stranami této smlouvy, jiných se tato pravidla netýkala, resp. vůči nim se dlužník zavázal své dluhy plnit, případně s nimi vyjednávat.

9 Srov. např. B. Havel: Věřitel coby vlivná osoba (aneb vliv není totéž co být pod vlivem), XXIV. Karlovarské právnícké dny, 2016, str. 522 a násl.

do funkce jmenoval dlužník sám, byť smluvní strany z řad věřitelů musely s určenou osobou souhlasit. Za účelem podpory krizového manažera byl dlužník dále povinen zřídit restrukturalizační tým, jehož složení (včetně případných pozdějších změn jeho členů) již předpokládá souhlas věřitelů – tento tým je však koncipován pouze jako poradní sbor, nijak nezasahuje do obchodního vedení dlužníka. Dlužník se současně zavázal vypracovat společně s krizovým manažerem restrukturalizační plán, který bude ve formě a obsahu akceptovatelném pro věřitele – i tento plán byl ale primárně v rukou dlužníka, byť na jeho tvorbě spolupracoval jak krizový manažer, tak restrukturalizační tým a bylo zapotřebí i souhlasu smluvních stran z řad věřitelů.

Z výše popsaného je zjevné, že věřitelé si založili a podrželi relativně širokou míru ingerence do života dlužníka, ale jak z účelu restrukturalizace, tak z konkrétních pravidel smlouvy je zjevné, že tak nečinili za účelem uplatňování přímého nebo nepřímého rozhodujícího vlivu, jak předpokládá § 74 odst. 1 z. o. k., ale činili tak za účelem kontroly své finanční angažovanosti a podpory dlužníkovy restrukturalizace.

Trvání smlouvy, resp. restrukturalizace

Jak již bylo nastíněno, smlouva byla nastavena tak, že automaticky zaniká s účinky *ex nunc*, pokud akcionář nesplní včas a řádně svou povinnost posílení vlastního kapitálu dlužníka, pokud dlužník poruší některou z podstatných povinností vymezených ve smlouvě, nebo se ukáže, že některé z prohlášení dlužníka nebo akcionáře není pravdivé nebo bude zahájeno insolvenční řízení (osobami odlišnými od finančních věřitelů, kteří byli smluvní stranou samotné smlouvy). Samotná smlouva, a tedy i proces restrukturalizace, se předpokládaly na období jednoho roku s tím, že smluvní strany vstoupí s přiměřeným předstihem před uplynutím tohoto roku v jednání o případném prodloužení účinnosti této smlouvy, příp. o jiných odpovídajících změnách.

Aktuální stav dlužníka a závěr

Popsaný obsah celého procesu ukazuje, že restrukturalizační řešení dlužníkovy nedostatečné hospodářské situace se odehrálo v režimu práva soukromého a bez zásahu insolvenčního řízení. Podstatné je zjištění, což má význam pro dnešní diskusi o transpozici zmíněné evropské směrnice, že předpokladem restrukturalizací je konsensus nejen o tom, co dělat, ale také o věřitelském a majetkovém portfoliu dlužníka. Konsensuální restrukturalizace nemají a nemohou být kolbištěm pro řešení sporů, protože je-li dosaženo určitého stupně antagonismu, zpravidla věc končí insolvenčním nebo jiným soudním řízením.

Zvolený způsob restrukturalizace není samozřejmě použitelný obecně, avšak v případě, kdy jsou pro tuto variantu sanace dány vhodné předpoklady, může představovat výrazně efektivnější způsob (a to jak z hlediska časové, tak finanční náročnosti) nežli kterýkoliv z postupů předvídaných insolvenčním zákonem.

O našem dlužníkovy můžeme na konec článku snad jen dodat, že se mu, nepochybně i díky společné vůli a součinnosti klíčových věřitelů, podařilo nepříznivý vývoj odvrátit a úspěšně rozvinout svou podnikatelskou aktivitu. V posledních letech již dokonce hospodařil se ziskem. Samozřejmě nelze předvídat jeho další osud v době koronavirové a postkoronavirové. ♣

Stavební zákon Praktický komentář 2. aktualizované vydání podle stavu k 1. 6. 2020

Petr Průcha, Jana Gregorová
a kolektiv

Nové vydání komentáře reflektuje všechny novelizace účinné k 1. 6. 2020, například změny týkající se terénních úprav k zadržování vody, oznamování dokončených staveb nebo podrobností územního a regulačního plánu.

1104 stran, váz., 1490 Kč

Autorský zákon Praktický komentář s judikaturou podle stavu k 1. dubnu 2020

s předmluvou
prof. J. Malenovského

Radim Polčák et al.

Nejnovější praktický komentář k autorskému zákonu sestavil kolektiv čtrnácti renomovaných autorů, kteří v něm uplatnili své hluboké teoretické znalosti i dlouholeté zkušenosti z právní praxe.

864 stran, váz., 1390 Kč

Zákon o realitním zprostředkování Komentář

Markéta Selucká,
Martin Losenický,
Ludvík Matoušek,
Jana Mlýnková

Komentář zasazuje novou úpravu realitního zprostředkování do souvislosti s právními předpisy českými i evropskými a s ustálenou judikaturou. Podrobně vysvětluje práva a povinnosti poskytovatelů i příjemců realitních služeb.

148 stran, 430 Kč

Při objednávce v e-shopu knihyleges.cz
zadejte slevový kód advo20 a sleva 20 %
na všechny knihy Leges je vaše!

Platí do 20. 11. 2020.

Reorganizace dlužníka a zachování provozu jeho podniku

Reorganizace je sanačním způsobem řešení úpadku dlužníka. Jejím cílem je zajistit pokračování provozu dlužníkovy podniku prostřednictvím restrukturalizačních opatření, aby mohl postupně uspokojovat pohledávky věřitelů. Pokud je reorganizace úspěšná, přináší věřitelům vyšší míru uspokojení, než by získali v konkursu. Jak může dlužník úspěšně provést reorganizaci, vylíčí tento článek na insolvenčním případu textilní společnosti VEBA.¹

JUDr. Petr Kališ, Ph.D.,
působí jako advokát a společník
v Cerha Hempel Kališ & Partners.

Mgr. Jiří Prouza
působí rovněž jako advokát v Cerha
Hempel Kališ & Partners.

Začátek krize a standstill dohoda s bankami

Insolvenční příběh textilky VEBA² se začal psát v roce 2015, kdy její hospodářské výsledky negativně ovlivnila nestabilní politická a sociální situace na klíčových afrických trzích, což vedlo k významnému poklesu poptávky a tržeb společnosti. V roce 2016 klesly tržby společnosti až na 812 milionů korun a byla vygenerována záporná EBITDA 114 milionů korun. V důsledku toho společnost neměla dostatek peněžních prostředků na to, aby plnila své závazky z bankovních úvěrů, které byly nastaveny na tržby dosažované před krizí na africkém trhu, a velké investice společnosti z předchozího období prosperity.

Společnost tehdy provedla řadu restrukturalizačních opatření směřujících ke snižování nákladů, včetně snížení

počtu zaměstnanců a omezení kapacity výroby. Současně vyjednala s bankovními věřiteli dohodu o odložení výkonu věřitelských práv (tzv. standstill dohodu), podle níž byly do června 2017 sníženy výše splátek úvěrů a odložena jejich splatnost. **Standstill dohoda je efektivním nástrojem při dočasném výpadku likvidity dlužníka s cílem zajistit stabilizaci ekonomické situace dlužníka pro realizaci restrukturalizačních opatření.** Věřitelé se touto dohodou zpravidla zavazují, že nebudou vůči dlužníkovi vymáhat dlužné částky (s výjimkou splátek stanovených standstill dohodou), realizovat svá zástavní práva či jiná zajištění ani uplatňovat sankce vyplývající z prodlení s plněním smluvních závazků dlužníka. Na druhé straně dlužník se obvykle zavazuje poskytnout dodatečné zajištění ve prospěch věřitelů. Dále může být dlužník povinen pravidelně informovat věřitele o svém hospodaření, dodržovat stanovené finanční ukazatele a provádět restrukturalizační opatření pod dohledem věřitelů.

Díky implementaci restrukturalizačních opatření a rostoucí poptávce na africkém trhu došlo v období standstillu k mírnému zlepšení ekonomické situace společnosti, avšak stále nebyla schopna platit své závazky vůči bankovním věřitelům. Proto požádala bankovní věřitele o prodloužení standstill dohody až do dubna 2018. Ti tomuto požadavku nakonec vyhověli za podmínky, že jim společnost bude hradit mimořádné čtvrtletní splátky, aby postupně umořovala svůj bankovní dluh.

Výsledky hospodaření společnosti za rok 2017 potvrdily očekávané oživení trhu s africkým brokátem, který byl hlavním vývozním artiklem společnosti, a pozvolný nárůst tržeb. Avšak tlak ze strany bankovních věřitelů a dodavatelů materiálu na snižování jejich dluhové expozice nepřímo vedl k významnému poklesu pracovního kapitálu společnosti. S ohledem na nedostatek prostředků na pracovní kapitál při současném splácení bankovního dluhu se akcionáři skupiny VEBA rozhodli na začátku roku 2018 vyhledat strategického či finančního investora, který by měl zájem o kapitálový vstup. Společnost tedy požádala bankovní věřitele o prodloužení standstill dohody do konce června 2018, resp. srpna 2018, za účelem přípravy tendru a realizace vstupu investora.

Čtyři z pěti bankovních věřitelů souhlasili s přípravou tendru na vyhledání investora a byli připraveni podepsat dodatek prodlužující standstill dohodu. Pátá banka však odmítla podepsat dodatek a vyjádřila pouze tichou podporu pro vstup investora. Příprava tendru vyžadovala delší čas vzhledem ke složité akcionářské struktuře skupiny vlastněné šesti majoritními akcionáři (každý se stejným nepřímým

¹ Tento případ vyhrál prestižní mezinárodní cenu Small Company Turnaround of the Year 2020 udělovanou organizací TMA (Turnaround Management Association), mezinárodním sdružením v oblasti insolvenční a záchrany firem. Advokátní kancelář Cerha Hempel Kališ & Partners s. r. o. zastupovala společnost VEBA jako dlužníka v insolvenčním řízení a také před jeho zahájením byla klíčovým partnerem ve všech krocích směřujících k záchraně podniku.

² Společnost VEBA, textilní závody, a. s., je tradiční česká společnost, která již přes 160 let vyrábí žakársky tkané bavlněné tkaniny. Patří k předním světovým výrobcům afrického brokátu, a především díky jeho exportu společnost VEBA zaznamenala v nedávné minulosti vynikající ekonomické výsledky. V letech 2012 až 2014 dosáhla tržeb přes 2 mld. Kč a ukazatele EBITDA přes 500 mil. Kč a zaměstnávala až 1 250 pracovníků v broumovském regionu.

podílem ve společnosti o velikosti necelé 1/6), kteří navíc měli odlišné názory na řešení nepříznivé hospodářské situace. Tender byl formálně zahájen na začátku března 2018. Přihlásilo se několik zájemců, kteří deklarovali vážný zájem o kapitálový vstup do společnosti a financování jejího provozu a chystali se podat indikativní nabídky na koupi majoritní části akcií.

Ukončení standstill dohody a hrozící úpadek

Jeden z bankovních věřitelů však krátce po zahájení tendru předčasně odstoupil od standstill dohody účinné do konce dubna 2018 z důvodu prodloužení společnosti s úhradou standstill splátek. V návaznosti na zrušení standstill dohody bankovní věřitelé začali zesplatňovat své úvěry a započítávat své pohledávky za společností proti zůstatkům společnosti na příslušných bankovních účtech, které byly zablokovány. V důsledku těchto kroků se společnost potýkala s akutním nedostatkem likvidity a hrozilo, že nebude schopna splácet své závazky vůči bankovním i ostatním věřitelům. Tlak na vedení společnosti se stupňoval i ze strany dodavatelů a zaměstnanců, kteří se obávali o zaplacení svých pohledávek a mezd. Společnosti tak hrozil úpadek a zastavení provozu podniku. Tím se výrazně zkomplikoval i proces hledání investora. Management společnosti musel najít rychlé řešení této složité situace. V úvahu připadalo několik možných postupů směřujících k zachování provozu podniku.

Vstup investora v rámci neformálního procesu mimo insolvenční řízení by byl velmi komplikovaný, neboť za situace hrozícího úpadku společnosti by muselo dojít k urychlenému vstupu investora, jenž by okamžitě poskytl prostředky na úhradu splátek bankovních dluhů a financování provozu. Jelikož vyjednávání mezi akcionáři, potenciálními investory a bankovními věřiteli byla teprve na začátku, uzavření alespoň rámcové dohody o vstupu investora vyžadovalo více času, který však společnost neměla s ohledem na akutní nedostatek likvidity. Neformální způsob řešení byl tak teoreticky možný pouze v případě, že by některý z investorů neprodleně odkoupil bankovní pohledávky, a to zejména od banky, která ukončila standstill dohodu, což se nestalo.

Diskutovalo se také o **možnosti tzv. předinsolvenčního moratoria** (moratoria zahájeného před podáním insolvenčního návrhu). Jeho účelem je dočasně ochránit dlužníka proti věřitelům vymáhajícím své pohledávky za dlužníkem mimo insolvenční řízení a před prohlášením úpadku, a tím zajistit dlužníkovi krátkodobou stabilitu pro odvrácení úpadku. Pro vyhlášení předinsolvenčního moratoria je nutný **souhlas nadpoloviční většiny všech věřitelů**, počítané podle výše jejich pohledávek, a to bez ohledu na to, zda se jedná o zajištěné, nebo nezajištěné věřitele. Soud musí o návrhu na vyhlášení moratoria rozhodnout do konce pracovního dne nejbližšího následujícího po dni, kdy mu takový návrh došel. Moratorium může trvat nejdéle tři měsíce a tuto dobu lze na návrh dlužníka prodloužit ještě o 30 dnů se souhlasem nadpoloviční většiny věřitelů počítané dle výše jejich pohledávek. V průběhu moratoria se odkládají účinky případných insolvenčních návrhů až na dobu po skončení moratoria, a není tedy možné, aby soud v období moratoria prohlásil úpadek dlužníka. Po dobu trvání moratoria rov-

něž není možné započtení vzájemných pohledávek dlužníka a věřitelů, ledaže by insolvenční soud určil jinak předběžným opatřením. Dlužník může během moratoria hradit své závazky bezprostředně související se zachováním provozu podniku, které vznikly v posledních 30 dnech před vyhlášením moratoria nebo po něm, přednostně před dříve splatnými pohledávkami. Tyto pohledávky (typicky nové dluhy z titulu dodávek surovin a energií) však mají povahu zapodstatovaných pohledávek v případě následného insolvenčního řízení. Současně s tím insolvenční zákon chrání dlužníka v moratoriu před jednostranným ukončením dlouhodobých smluv na dodávky energií, surovin, zboží či služeb anebo odepřením plnění dle těchto smluv.

Institut moratoria má smysl použít v distresové situaci, kdy lze s velkou pravděpodobností očekávat, že dlužník ještě před skončením moratoria takovou situaci konstruktivně vyřeší, a tím úpadek odvrátí. Moratorium poskytuje dlužníkovi čas např. pro vymáhání zásadní pohledávky nebo zajištění provozního financování, anebo vyjednávání podmínek transakce s investorem. Ovšem pokud dlužník svou nepříznivou situaci nevyřeší, riskuje tím ztrátu důvěry věřitelů, obchodních partnerů a potenciálních investorů. Zároveň po čas trvání moratoria může dojít k vygenerování nového dluhu společnosti, který bude nutné s ohledem na jeho zapodstatovaný charakter v následném insolvenčním řízení uspokojovat v plné výši. Podle našich zkušeností z praxe se tak dlužník může neúspěšným moratoriem připravit o eventuelní podporu věřitelů pro řešení jeho úpadku nebo hrozícího úpadku tzv. předbalenou reorganizací. Jelikož vyjednávání mezi akcionáři, investory a bankovními věřiteli byla s ohledem na pluralitu aktérů komplikovaná a v březnu 2018 nebylo jednoznačné, zda povedou v brzké době k dohodě, **bylo doporučeno vydat se cestou spíše předschválené (předbalené) reorganizace.**

Reorganizace může podle insolvenčního zákona proběhnout buď standardním způsobem, nebo formou tzv. předschválené reorganizace (*prepacked reorganization*) podle § 148 odst. 2 ins. zák., na které se dlužník a jeho významní věřitelé (většina zajištěných i většina nezajištěných) dohodnou před zahájením insolvenčního řízení. Pro „předschválení“ této reorganizace je totiž nutný souhlas s reorganizačním plánem přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, počítáno podle výše jejich pohledávek a s přihlédnutím k pravidlům o zákazu hlasování některých věřitelů (zejm. zákazu hlasovat o reorganizačním plánu předloženém dlužníkem pro věřitele, kteří s dlužníkem tvoří koncern nebo jsou osobou dlužníkovi blízkou). **Předschválená reorganizace umožňuje zrychlit a zefektivnit proces restrukturalizace tím, že insolvenční soud spojí rozhodnutí o úpadku dlužníka s rozhodnutím o způsobu jeho řešení.** Pokud by se totiž postupovalo standardní procedurou, tj. nejdříve rozhodnutím o úpadku a s několikaměsíčním odstupem rozhodnutím o způsobu řešení úpadku reorganizací, tak v období po rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu jeho řešení může vzniknout pro dlužníka vysoké riziko odlivu zákazníků a dodavatelů, propadu tržeb a zastavení výroby, což by mohlo vést k nežádoucímu likvidačnímu řešení úpadku dlužníka formou konkursu.

Zahájení insolvenčního řízení

V březnu a dubnu 2018 management společnosti intenzivně jednal s investory, bankovními věřiteli a klíčovými dodavateli o dalším postupu. Jednání se vyvíjela pozitivně a směřovala k nalezení společného řešení nepříznivé situace společnosti, nicméně banka, která odstoupila od standstill dohody, podala dne 4. 5. 2018 insolvenční návrh proti společnosti. V důsledku zahájení insolvenčního řízení došlo k určité ztrátě důvěry a většina dodavatelů začala po společnosti vyžadovat předplatby za dodávky surovin a služeb, což ještě prohloubilo problémy společnosti s nedostatkem likvidity. Tento nečekaný krok jednoho bankovního věřitele zásadně ovlivnil jednání s investory a ostatními věřiteli.

Nicméně managementu společnosti a jejím poradcům se podařilo přesvědčit klíčové věřitele a jednoho z investorů, že restrukturalizace v rámci insolvence má smysl, neboť ekonomické prognózy podnikání společnosti vykazovaly pozitivní trendy, zejména ve vztahu k zakázkové náplni a dalšímu vývoji na relevantních trzích. Současně si byli všichni zúčastnění vědomi toho, že společnost je významným zaměstnavatelem a odběratelem v broumovském regionu, pro který by znamenalo zastavení provozu podniku a hromadné propouštění velkou a nenávratnou ztrátu. Za těchto okolností tedy bylo s ostatními bankovními věřiteli a klíčovými nezajištěnými věřiteli a investorem vyjednáno, že se **společnost vydá cestou tzv. předschválené reorganizace**.

Jelikož insolvenční soud o úpadku ještě nerozhodl, tak v červnu 2018 společnost v souladu s § 316 odst. 5 ins. zák. přistoupila k insolvenčnímu návrhu bankovního věřitele a zároveň předložila soudu reorganizační plán přijatý (resp. „předschválený“) polovinou všech zajištěných věřitelů (tj. čtyřmi z pěti bankovních věřitelů) a polovinou všech nezajištěných věřitelů. Současně s tím se investor zavázal financovat provedení reorganizačního plánu, což je nezbytnou podmínkou reorganizace [§ 342 písm. b) ins. zák.]. Investor rovněž prostřednictvím svých společností odkoupil pohledávky od čtyř z pěti bankovních věřitelů a také od klíčového dodavatele materiálu.

Proces předschválené reorganizace má další výhodu oproti standardní reorganizaci v tom, že podle § 25 odst. 1 ins. zák. **umožňuje dlužníkovi a jeho věřitelům určit osobu insolvenčního správce**. Společnost této možnosti využila a soud jmenoval insolvenčním správcem zkušenou osobu, která má bohaté zkušenosti s reorganizacemi velkých podniků. Společnost rovněž navrhla insolvenčnímu soudu osobu znalce pro ocenění majetkové podstaty a prozatímní věřitelský výbor, a to zejména z důvodu nutnosti jeho souhlasu pro poskytnutí úvěrového financování, popř. tollingového financování.

Reorganizační plán a restrukturalizační opatření

Reorganizační plán předložený společností v červnu 2018 spolu s návrhem na povolení reorganizace předpokládal, že **reorganizace bude provedena kombinací těchto opatření:**

1. zachováním provozu podniku společnosti, zavedením

úsporných opatření a dosažením ziskovosti provozu podniku, vymáháním pohledávek společnosti za jejími dlužníky a případnými divesticemi neohrožujícími provoz podniku;

2. restrukturalizací pohledávek věřitelů společnosti spočívající v prominutí části odpovídajících dluhů včetně jejich příslušenství nebo odkladu jejich splatnosti;
3. zajištěním financování provozu podniku společnosti a
4. případně kapitálovým vstupem investora.

Pro úplnost, insolvenční zákon obsahuje demonstrativní výčet dalších reorganizačních opatření v ust. § 341 odst. 1 písm. f).

Insolvenční soud na základě tohoto reorganizačního plánu a návrhu společnosti prohlásil úpadek společnosti a povolil její reorganizaci v červenci 2018. Současně rozhodl o jmenování prozatímního věřitelského výboru a ustanovení insolvenčního správce a znalce pro ocenění majetkové podstaty.

Reorganizační plán společnosti dále předpokládal, že za účelem financování výroby a poskytnutí dodatečného pracovního kapitálu po dobu reorganizace bude uzavřena smlouva o mimobilančním financování výroby (**tzv. tolling**). Tuto smlouvu společnost vyjednala s tollingovým partnerem, kterým byla společnost ovládaná investorem, přičemž již v srpnu 2018 došlo k jejímu podpisu i schválení věřitelským výborem. Na základě tollingové smlouvy tollingový partner (toller) nakupuje pro společnost materiál potřebný pro výrobu zakázek. Výrobní společnost následně tyto výrobky prodává svým zákazníkům na účet tollingového partnera, který z plateb od zákazníků odvádí výrobní společnosti zpracovatelskou odměnu. Riziko tollera je přitom zajištěno vlastnickým právem k nakoupenému materiálu a rozpracované výrobě. **Vzhledem k úspěšné a rychlé implementaci tohoto tollingového schématu se společností podařilo udržet samofinancovatelnost provozu podniku**, a proto nebylo nutné využívat dalšího úvěrového financování z externích zdrojů.

Další průběh reorganizace zpomalily neshody věřitelů na osobě znalce a následné práce na vyhotovení znaleckého posudku, který znalec podal k insolvenčnímu soudu až v lednu 2019. Schůze věřitelů schválila znalecký posudek v březnu 2019 a insolvenční soud vzápětí dle § 155 odst. 4 ins. zák. rozhodl o tom, že cena majetkové podstaty činí téměř 294 milionů korun. Tato hodnota je významná z toho důvodu, že odpovídá výtěžku věřitelů v případném konkursu (resp. výši uspokojení pohledávek, které by věřitelé obdrželi v konkursu). Současně představuje minimální míru uspokojení pohledávek věřitelů, které musí být při reorganizaci vyšší, než by věřitelé obdrželi v případě řešení úpadku konkursem.

V návaznosti na znalecký posudek oceňující majetkovou podstatu a přezkum pohledávek bylo nutné aktualizovat reorganizační plán předložený v červnu 2018 tak, aby odpovídal aktuálnímu stavu a byl pro věřitele akceptovatelný. Aktualizovaný reorganizační plán vycházel z původního plánu, avšak byl rozpracován a doplněn o některá další restrukturalizační opatření.

Společnost a také investor deklarovali, že nejsou ochotni podílet se na financování okamžitého uspokojení všech po-

hledávek zajištěných věřitelů v hodnotách stanovených znaleckým posudkem, které byly podle jejich názoru zejména u nemovitých věcí poměrně vysoké a tržně nerealizovatelné. **Proto bylo v reorganizačním plánu připraveno inovativní řešení spočívající v uspokojení zajištěných pohledávek formou vydání nebo zpeněžení nemovitého majetku.** Zbytný nemovitý majetek (zejména areál hotelu a administrativní budova) byl nabídnut příslušným zajištěným věřitelům k vydání ve smyslu § 341 odst. 1 písm. c) ins. zák. Pokud by zajištěný věřitel své právo na vydání zbytných aktiv nevyužil, byl by uspokojen z výtěžku zpeněžení ve veřejné dražbě. Některé nemovité věci byly zajištěny sdíleným zástavním právem ve prospěch více věřitelů, a proto byl v případě vydávání sdílené zástavy navíc zvolen princip, že většinový věřitel v případě zájmu o vydání majetku nejprve vyplatí menšinového věřitele ve výši hodnoty stanovené znaleckým posudkem. Výrobní areály společnosti nezbytné k provozu podniku měly být vydány zajištěným věřitelům (ovládaným investorem), kteří byli dle reorganizačního plánu povinni přenechat tento majetek společnosti k užívání na základě nájemní či leasigové smlouvy za nájemné v obvyklé tržní výši.

Pohledávky věřitelů zajištěné movitým majetkem měly být uspokojovány z provozních výnosů společnosti ve čtvrtletních splátkách dle splátkového kalendáře, a to v období do dvou let od nabytí právní moci reorganizačního plánu u pohledávek zajištěných oběžným majetkem (zásobami a pohledávkami) a v období od třetího do pátého roku od nabytí právní moci plánu u pohledávek zajištěných movitým majetkem (textilními stroji a ostatními movitostmi). Dále reorganizační plán nabízel zajištěným věřitelům 5% peněžitě uspokojení jejich nezajištěných pohledávek vzniklých z titulu převisu nad hodnotu jejich zajištění, které tvořily samostatnou věřitelskou skupinu, a to ve splátkovém kalendáři do tří let od nabytí právní moci reorganizačního plánu. Pro nezajištěné věřitele stanovil reorganizační plán 5% okamžitě uspokojení jejich pohledávek z úvěru poskytnutého společností společností ovládanou investorem.

Investor prostřednictvím své společnosti dále poskytl společnosti úvěr ve výši 21 milionů korun za účelem posílení financování provozu podniku nebo eventuálně na úhradu prvních splátek restrukturalizovaných pohledávek dle splátkových kalendářů předjímaných reorganizačním plánem. Pohledávky investorovy společnosti z těchto nových úvěrů byly následně konvertovány do základního kapitálu společnosti, čímž investor nabyl 100 % akcií společnosti. **Celý proces kapitalizace se skládal z několika kroků podrobně popsanych v reorganizačním plánu.** Nejprve došlo ke snížení základního kapitálu společnosti VEBA na nulu (tím zároveň zanikly původní akcie všech stávajících akcionářů) a k současnému zvýšení základního kapitálu na částku 30 milionů korun emisí nových akcií, které byly upsány společností investora. V návaznosti na tyto změny byly upraveny také stanovy společnosti a nové údaje měly být zapsány do obchodního rejstříku dle § 353 odst. 3 ins. zák.

Komplexní a inovativní reorganizační plán společnosti získal konsenzus mezi společností, zajištěnými i nezajištěnými věřiteli a investorem. Podpořil ho dokonce i bankovní vě-

řitel, který inicioval insolvenční řízení a do této doby byl velmi zdrženlivý k řešení úpadku reorganizací. Na schůzi věřitelů konané v květnu 2019 hlasovaly pro přijetí reorganizačního plánu všechny relevantní skupiny věřitelů a insolvenční soud následně reorganizační plán schválil.

Kromě výše popsaných opatření uvedených v reorganizačním plánu společnost prováděla během reorganizace **další restrukturalizační opatření**, která se soustředila na zvýšení efektivity provozu a hospodaření podniku. Jednalo se např. o **úsporná opatření spojená se snížením výrobní kapacity a mzdových nákladů, dále divestice zbytného majetku, vyhledávání nových obchodních příležitostí na trhu a snížení dluhové expozice vůči africkým zákazníkům** (nastavením zálohových plateb na dodávky od společnosti).

Splnění reorganizačního plánu a záchrana společnosti

Ohledem na schválení reorganizačního plánu začali společnost a její poradci pracovat na splnění jeho podstatných částí, na které bylo vázáno formální ukončení reorganizace. Podstatné části reorganizačního plánu splnila společnost až v lednu 2020 s ohledem na rozsáhlou agendu související s vydáváním nemovitého majetku, kdy veškeré změny vlastnických a zástavních práv musely být zapsány do katastru nemovitostí. Na části vydávaného majetku vázly závazky vyplývající z dříve poskytnutých dotací, a bylo tak nutné vyčkat i na uplynutí dob udržitelnosti jednotlivých projektů. Insolvenční soud poté na návrh společnosti rozhodl o vzetí na vědomí splnění podstatných částí reorganizačního plánu, čímž formálně ukončil reorganizaci a insolvenční řízení vedené proti společnosti.

Díky přijatým restrukturalizačním opatřením byla společnost schopna hradit veškeré své závazky v průběhu reorganizace. Ve druhé polovině roku 2019 společnost začala nabývat zpět svoji pozici na trhu s africkým brokátem a navyšovat tržby, a dokonce dosáhla kladné EBITDA ještě za trvání reorganizace. Současně zachovala téměř 700 pracovních míst, která by v případě konkursního řešení úpadku s největší pravděpodobností zanikla, což by znamenalo velkou ránu pro region s dlouhodobě vyšší mírou nezaměstnanosti.

Ačkoliv se záchrana textilky VEBA zdála zpočátku jako velmi obtížný úkol s ohledem na mnohost aktérů a odlišnost jejich zájmů, nakonec se podařilo najít konsenzus mezi všemi zúčastněnými aktéry a s pokračováním této tradice a unikátní české firmy to vypadá nadějně. Celému procesu restrukturalizace společnosti významně napomohl konstruktivní přístup stran participujících na tomto případu.

Bohužel z insolvenční praxe známe i mnoho příkladů, kdy se firma dostala do několika let po skončení reorganizace znovu do úpadku. Pokud vedení dlužníka v rámci reorganizace neprovede opatření, která odstraní prvotní příčinu problémů podniku, životaschopnost podniku na trhu nemusí být ani po formálním splnění reorganizace dlouhodobě zaručena. Nicméně insolvenční příběh společnosti VEBA snad dokazuje, že úspěšná reorganizace a pokračování provozu podniku jsou možné za předpokladu, že management dlužníka realizuje skutečná a rychlá restrukturalizační opatření uvnitř podniku. ❀

Vydání dlužnickových aktiv věřitelům jako osvěžující alternativa ke zpeněžení v konkursu či klasické prodejní reorganizaci

Následující článek¹ pojednává o úspěšně realizovaném nuceném vyrovnání úpadce – státního podniku s jeho věřiteli, spočívajícím v tom, že věřitelé nabýli majetkovou účast v akciové společnosti, do níž byla vložena aktiva úpadce. Stať si klade za cíl představit nepříliš obvyklou formu reorganizačního řešení, která není nutně závislá na přílivu nového kapitálu a která umožňuje věřitelům převzít otěže nad provozováním závodu zkrachovalého dlužníka v rámci nové společnosti nezátížené starými dluhy, původní vlastnickou a kapitálovou strukturou a související historií dlužníka.

Mgr. Robert Klenka,
advokát, působí v advokátní kanceláři
BBH, advokátní kancelář, s. r. o.

JUDr. Petra Borkovcová,
advokátka, působí v advokátní
kanceláři BBH,
advokátní kancelář, s. r. o.

I nekonečné konkursy mohou vzít rychlý spád

Přestože platný insolvenční zákon č. 182/2006 Sb. (dále jen „ins. zák.“) nabyl účinnosti již 1. 1. 2008, **krajské soudy stále evidují desítky neskončených konkursních řízení vedených ještě v režimu zrušeného zák. č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání** (dále jen „zákon o konkursu a vyrovnání“). Z hlediska délky trvání je většina těchto řízení, obrazně řečeno, již dávno „za hranicí dospělosti“ a vstupuje do druhé dekády svého „života“. Rychlostí meteoru padajícího k Zemi opadá nadšení mladých ambiciózních soudců, natěšených na insolvenční agendu, kterým po odchodu seniorního kolegy dopadne na stůl takto „vyčpělá“ konkursní kauza, jejíž spisová agenda, z níž nemalá část vznikla ještě na psacím stroji, bez problému naplní několik nákupních košíků.

I v takto zdánlivě nekonečných řízeních **je však možné najít elegantní řešení, které povede k rychlému dokončení konkursního řízení ke spokojenosti všech věřitelů a dalších zúčastněných stran.** Takovým příkladem z poslední doby je konkursní říze-

ní státního podniku Mototechna, státní podnik „v likvidaci“ (dále jen „státní podnik“ nebo „úpadce“), které se po více než dvaceti letech podařilo úspěšně uzavřít na počátku roku 2020, a to **zcela unikátní variantou nuceného vyrovnání podle zákona o konkursu a vyrovnání, v jehož rámci byli věřitelé uspokojeni vydáním akcií ve společnosti, do níž byla vložena aktiva úpadce.**

Navzdory vysoké specifčnosti realizovaného řešení a jeho procesního zakotvení v režimu zákona o konkursu a vyrovnání lze stejný nebo obdobný postup a veškeré jeho výhody využít i při koncipování reorganizací podle insolvenčního zákona, čemuž se podrobněji věnuje závěrečná kapitola tohoto článku „*Využití nepeněžního uspokojení věřitelů v reorganizaci*“. Rovněž insolvenční zákon totiž výslovně předpokládá jako jedno z možných reorganizačních opatření vydání části dlužnickových aktiv věřitelům nebo jejich převod na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast, a vydání akcií nebo jiných cenných papírů dlužníkem nebo novou právnickou osobou.² V praxi se však dosud jedná o opatření využívané spíše ojediněle, přestože lze jeho vhodnou aplikací docílit značného zkrácení insolvenčního řízení, zachování hodnoty majetku dlužníka a zlevnění procesu jeho vypořádání, a v konečném důsledku tak dosáhnout vyššího uspokojení věřitelů v mnohem kratším čase.

Základem jsou – co jiného – zajímavá aktiva

Národní podnik Mototechna byl založen na konci 40. let minulého století a po dobu následujících čtyřiceti let se stal symbolem prodeje a oprav osobních automobilů, motocyklů a náhradních dílů v Československu. V roce 1988 byla Mototechna transformována na státní podnik a na počátku 90. let zprivatizována. Následně v roce 1996 vstoupil státní podnik Mototechna do likvidace a o tři roky později byl na jeho majetek prohlášen konkurs.

Navzdory privatizaci, ukončení původní činnosti a vyhasnutí slávy z doby minulé zůstala v konkursní podstatě úpadce bonitní aktiva – fungující závod sestávající zejména z rozsáhlého skladového areálu, vybudovaného původně v 70. letech minulého století. Klasické zpeněžování tohoto majetku však bylo dlouhé roky komplikováno spornými vlastnickými právy k jednotlivým nemovitostem a souvisejícími právními va-

¹ Jeho autoři se podíleli na přípravě a realizaci řešení popsaného v tomto článku.

² Viz ust. § 341 odst. 1 písm. c) a e) ins. zák.

dami. Tento stav zapříčinily především divoké porevoluční přesuny majetku z veřejného do soukromého nebo obecního vlastnictví. V důsledku toho byl ve vztahu k majetku, jenž byl obhospodařován státním podnikem (úpadcem), často zapsán jako jeho vlastník v katastru nemovitostí jiný subjekt. Majetek sepsaný do konkursní podstaty úpadce tak byl předmětem řady vylučovacích žalob, nebo duplicitních zápisů vlastnictví v katastru nemovitostí a předkupních práv. Současně se v majetku úpadce nacházely i další nemovitosti individuálně rozetuté po celé České republice, jejichž zpeněžitelnost v rozumném čase se jevila jako nadměru spekulativní.

Přestože se tedy v konkursní podstatě úpadce nacházel hodnotný a atraktivní majetek, klasická cesta zpeněžování tohoto majetku nezaručovala ani po téměř dvaceti letech trvání konkursního řízení definitivní skončení konkursu v dohledné době. I s ohledem na **zájem státu na co nejrychlejší dokončení likvidací státních podniků a jejich výmazu z obchodního rejstříku** proto bylo ze strany úpadce, za podpory Ministerstva průmyslu a obchodu vykonávajícího funkci jeho zakladatele, a v úzké kooperaci s největším konkursním věřitelem navrženo, aby byl konkurs ukončen nuceným vyrovnáním podle § 34 a násl. zákona o konkursu a vyrovnání. Na rozdíl od všech ostatních do té doby realizovaných nucených vyrovnání jiných úpadců, která byla založena na prostém peněžním vyrovnání pohledávek konkursních věřitelů, **bylo navrženo vyrovnání dosud neuspokojených pohledávek nepeněžní formou – vydáním akcií dceřině společnosti úpadce, do níž bude vložen veškerý jeho majetek.**

Tato varianta slibovala **rychlé a efektivní vypořádání veškerého majetku úpadce jedním procesem a skončení konkursu bezprostředně po realizaci nuceného vyrovnání.** Převzetí perspektivních nemovitostí úpadce a možnost dalšího provozování jeho funkčního a provozně ziskového závodu pod hlavičkou nové společnosti byly pro věřitele s ohledem na dosavadní vývoj konkursního řízení, jakož i aktuální vývoj nemovitostního trhu v České republice, vítaným řešením. Věřitelům se tím současně otevřela možnost, jak vystoupit z pozice pasivních „čekatelů“ na to, jestli, případně kdy a za kolik se správci konkursní podstaty podaří zpeněžit zbývající majetek úpadce, a aktivně ovlivnit jak výši svého uspokojení, tak zejména i okamžik, kdy k němu dojde.

Využití specifické věřitelské struktury

Nucené vyrovnání (stejně jako vyrovnání podle části třetí zákona o konkursu a vyrovnání) představuje, zjednodušeně řečeno, dohodu úpadce s konkursními věřiteli o tom, jakým způsobem budou „vyrovnány“ jejich pohledávky, a je jakýmsi méně propracovaným předchůdcem dnešní reorganizace. Na rozdíl od vyrovnacího řízení však nucené vyrovnání probíhá v rámci konkursního řízení, tedy po prohlášení konkursu, přičemž k jeho výhodnosti oproti pokračování v klasickém zpeněžování v konkursu se vyjadřuje správce konkursní podstaty. Příslušný návrh lze podat kdykoliv po přezkumném jednání, nedošlo-li ještě k vydání rozvrhového usnesení. Novela zákona o konkursu a vyrovnání č. 105/2000 Sb. pak postavila najisto (pro obě varianty vyrovnání), že úpadce může nabídnout vyrovnání rovněž formou nové emise akcií nebo ji-

ných cenných papírů emitovaných úpadcem nebo i nepeněžní formou vydáním úpadcových aktiv.

Pro schválení a úspěšnou realizaci nuceného vyrovnání podle zákona o konkursu a vyrovnání je stejně jako v případě reorganizace podle insolvenčního zákona esenciální především podpora ze strany věřitelů a poctivý záměr na straně úpadce. S nuceným vyrovnáním musí vyslovit souhlas většina konkursních věřitelů přítomných na jednání o nuceném vyrovnání, jejichž hlasy představují více než tři čtvrtiny všech přihlášených pohledávek. Vyžaduje se tedy dvojnásobná – podle hlasů i podle „hlav“. Absence poctivého záměru na straně úpadce je pak důvodem nepřijatelnosti nuceného vyrovnání, resp. důvodem pro zamítnutí návrhu na nucené vyrovnání soudem, obdobně jako při povolování reorganizace a schvalování reorganizačního plánu v režimu insolvenčního zákona.³

Realizace unikátního nuceného vyrovnání státního podniku Mototechna pak byla umožněna právě i díky specifické věřitelské struktuře, sestávající z majoritního věřitele a dalších necelých šesti desítek drobných konkursních věřitelů druhé třídy. **Ne příliš široká věřitelská základna umožnila aplikovat vůči všem věřitelům rovný přístup a stejný způsob (nepeněžního) vyrovnání, při zachování kontroly majoritního věřitele nad celým procesem.** Majetek úpadce byl nejprve v souladu s § 251 zákona o obchodních korporacích oceněn znaleckým posudkem a následně vložen několika nepeněžními vklady do úpadcem nově založené akciové společnosti (dále jen „nástupnická společnost“). Výše základního kapitálu nástupnické společnosti byla stanovena na úrovni souhrnné hodnoty vkladů určené znaleckým posudkem. Každému konkursnímu věřiteli byla následně vydána jedna kmenová akcie nástupnické společnosti, poměr jejíž jmenovité hodnoty k základnímu kapitálu společnosti odpovídal poměru neuspokojené pohledávky tohoto věřitele k celkovému objemu neuspokojených pohledávek všech věřitelů. **Věřitelé tedy nabyli účast v nástupnické společnosti přesně v poměru výše svých neuspokojených pohledávek přihlášených do konkursního řízení.**

Toto specifické řešení garantující maximální spravedlnost a rovnost všech věřitelů vyžadovalo, aby každá akcie na jméno byla vydána se specifickou jmenovitou hodnotou, zaokrouhlenou na jednotky haléřů. Taková emise by samozřejmě v případě širší věřitelské základny byla jen obtížně uskutečnitelná. Za účelem zjednodušení procesu vydání listinných akcií jednotlivým věřitelům byly všechny akcie složeny emitentem do hromadné úschovy u banky (imobilizovány) a následně zaevidovány na majetkové účty jednotlivých věřitelů v samostatné evidenci vedené bankou dle zvláštních právních předpisů. Při předání do úschovy nebylo na akciích v souladu s § 2413 odst. 1 větou druhou zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), vyznačeno jméno vlastníka akcie. Jméno (v dané době aktuálního) vlastníka akcie doplní až schovatel (banka) před vydáním akcií z hromadné úschovy za podmínek uvedených ve stanovách nástupnické společnosti. Do té doby budou veškeré převody vlastnických práv k akciím (jakož i zřízení zástavních práv apod.) realizovány pouze na základě pří-

³ Viz ust. § 35 a § 50 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání. Ve vztahu k reorganizacím viz zejména ust. § 326 odst. 1 písm. a) a § 348 odst. 1 písm. b) ins. zák.

slušných zápisů v samostatné evidenci, obdobně jako v případě zaknihovaných cenných papírů.⁴

Pro případ, že by některý z konkursních věřitelů z jakéhokoliv důvodu nenabyl (nemohl nabýt) vlastnické právo k akci, zavázal se mu majoritní věřitel úpadce, jakožto osoba ručící za splnění nuceného vyrovnání ve smyslu § 34 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání, poskytnout náhradní plnění v penězích ve výši jmenovité hodnoty akcie, která mu měla být vydána. Tím bylo garantováno, že realizace nuceného vyrovnání jako celku neztroskotá na eventuální individuální nemožnosti plnění. S ohledem na specifický procesní režim nuceného vyrovnání muselo být celé výše popsané řešení zahrnuto do petitu návrhu na nucené vyrovnání (který je, na rozdíl od reorganizačního plánu, procesním podáním) a následně do výrokové části usnesení o potvrzení nuceného vyrovnání.⁵

Zvýšení atraktivity pro minoritní věřitele

Znaleckými posudky bylo zjištěno, že takto koncipované nucené vyrovnání **přinese věřitelům státního podniku o více než 10 % vyšší uspokojení jejich pohledávek, než pokud by bylo pokračováno v klasickém zpeněžení majetku úpadce v konkursu** (a to ještě za předpokladu úspěšného zpeněžení), a současně výrazně vyšší uspokojení v mnohem kratším čase, než zákon stanoví jako podmínku pro potvrzení nuceného vyrovnání soudem.⁶ Přesto bylo jasné, že nepe něžní plnění ve formě nabytí minoritního podílu v nástupnické akciové společnosti (byť očekávaně ziskové s ohledem na vložení fungujícího závodu generujícího provozní zisk) nemusí být pro drobné konkursní věřitele, zejména nepodnikající fyzické osoby, dostatečně atraktivní.

V zájmu zatraktivnění nuceného vyrovnání i pro tuto skupinu věřitelů se proto majoritní věřitel (a současně majoritní akcionář nástupnické společnosti) zavázal učinit po skončení nuceného vyrovnání ostatním akcionářům závaznou nabídku na odkup jejich akcií, a to za cenu odpovídající výši jejich neuspokojené pohledávky před nuceným vyrovnáním. **Každý věřitel se proto mohl rozhodnout, zda si ponechá podíl v nástupnické společnosti získaný na základě nuceného vyrovnání, nebo zda svůj podíl následně výhodně prodá majoritnímu akcionáři, a tím dosáhne stejného výsledku, jako by byla jeho pohledávka přihlášená do konkursního řízení státního podniku uspokojena v plné výši v penězích.** Benefitem pro majoritního věřitele pak bylo zúžení akcionářské struktury nástupnické společnosti.

Po dvaceti letech trvání konkursu většina věřitelů státní-

ho podniku už ani neočekávala, že by mohla na své přihlášené pohledávky ještě vůbec něco obdržet, natožpak, že by mohla dosáhnout *de facto* sto procentního uspokojení. Není proto divu, že nucené vyrovnání navržené úpadcem a garantované majoritním věřitelem bylo přijato všemi konkursními věřiteli přítomnými na jednání o nuceném vyrovnání, podpořeno správcem konkursní podstaty a státním zastupitelstvím, dozorujícím dané řízení, a bezprostředně poté potvrzeno konkursním soudem.

Časové hledisko jako hlavní beneficium

Aby mohlo být nucené vyrovnání úpadcem realizováno, soud následně samostatným usnesením vydaným dle § 41 odst. 1 písm. a) zákona o konkursu a vyrovnání vrátil úpadci dispoziční oprávnění k majetku náležejícímu do konkursní podstaty. **Samotná realizace nuceného vyrovnání, zahrnující zejména založení nástupnické společnosti, vklad závodu a dalších nemovitostí úpadce do jejího základního kapitálu, zápis společnosti do obchodního rejstříku, imobilizaci akcií a jejich vydání jednotlivým věřitelům zápisem na jejich majetkové účty, proběhla bez jakýchkoliv komplikací a byla dokončena necelý měsíc poté, co usnesení o potvrzení nuceného vyrovnání nabylo právní moci.**

Za necelý další měsíc pak soud zrušil konkurs úpadce po splnění nuceného vyrovnání.⁷ **Celý proces nuceného vyrovnání od podání návrhu do jeho splnění tak trval jeden rok,** přičemž pokud by z důvodu změny v obsazení příslušného soudního senátu nedošlo k nařízení jednání o nuceném vyrovnání až po devíti měsících od podání návrhu, byl by celý proces realizován ještě v mnohem kratší době.

V důsledku úplného a včasného splnění nuceného vyrovnání byl úpadce zproštěn závazku nahradit konkursním věřitelům újmu, kterou vyrovnáním utrpěli, tj. uhradit jim rozdíl mezi celkovou výší jejich neuspokojených pohledávek a hodnotou obdrženého vyrovnání.⁸ S ohledem na to, že nuceným vyrovnáním došlo k vypořádání veškerého majetku sepsaného do konkursní podstaty a očištění úpadce od zbývajících dluhů, mohlo být bezodkladně po splnění nuceného vyrovnání a právní moci usnesení o zrušení konkursu přistoupeno k formálnímu dokončení procesu likvidace státního podniku.

Upevnění pozice nového majoritního akcionáře

Majoritní věřitel úpadce, který se stal po splnění nuceného vyrovnání majoritním akcionářem nástupnické společnosti, následně v souladu s dříve ohlášeným záměrem učinil ostatním akcionářům veřejnou nabídku na odkup jejich akcií, které obdrželi v důsledku nuceného vyrovnání. Těto nabídky dle předpokladu využila podstatná část akcionářů (tj. původně konkursních věřitelů úpadce) ze skupiny fyzických osob. Zhruba třetina minoritních akcionářů (převážně obchodní korporace) se rozhodla ponechat si podíl v nástupnické společnosti.

Administrace veřejné nabídky byla svěřena bance, v jejíž samostatné evidenci cenných papírů byly zaevidovány akcie nástupnické společnosti, což značně zefektivnilo a zlevnilo celý nabídkový proces. Banka tak organizačně zajišťovala veške-

4 Viz ust. § 1104 odst. 3 o. z.

5 Dle § 39 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání platilo, že o potvrzení nuceného vyrovnání rozhodne soud usnesením obsahujícím znění nuceného vyrovnání.

6 Dle ust. § 40 odst. 1 písm. e) zákona o konkursu a vyrovnání platilo, že konkursní soud návrh na nucené vyrovnání zamítne, vyjde-li najevo, že konkursní věřitelé pohledávek druhé třídy mají dostat nejpozději do jednoho roku od podání návrhu na nucené vyrovnání méně než 15 % svých pohledávek. V případě konkursu státního podniku Mototechna převyšovala hodnota navrženého vyrovnání 50 % výše pohledávek věřitelů, přičemž věřitelé obdrželi toto vyrovnání do dvou měsíců od potvrzení nuceného vyrovnání soudem.

7 Viz ust. § 44 odst. 3 zákona o konkursu a vyrovnání.

8 Viz ust. § 42 odst. 1 zákona o konkursu a vyrovnání. Obdobné pravidlo ve vztahu k reorganizačním obsahuje § 356 odst. 1 ins. zák.

ré činnosti a úkony související s veřejnou nabídkou, od odeslání nabídky akcionářům a zodpovídání jejich dotazů, přes posouzení a kontrolu řádné akceptace nabídky z hlediska splnění požadavků stanovených v nabídkovém dokumentu, zpracování oznámení o přijetí nabídky a uzavření smlouvy o převodu akcie, až po zajištění převodu vlastnického práva k akcií provedením příslušných zápisů v samostatné evidenci a vyplacení kupní ceny za převod akcie z prostředků majoritního akcionáře složených na vázaném účtu.

V důsledku nuceného vyrovnání a následné akceptace veřejné nabídky majoritního akcionáře na odkup akcií nástupnické společnosti tak většina bývalých konkursních věřitelů státního podniku po více než dvaceti letech obdržela finanční plnění ve výši, jako kdyby došlo k plnému uspokojení jejich pohledávky přihlášené do konkursního řízení. Majoritní akcionář naopak tímto způsobem upevnil svoji pozici ovládající osoby nástupnické společnosti.

Využití nepeněžního uspokojení věřitelů v reorganizaci

Výše popsaná koncepce nuceného vyrovnání byla velmi specifická s ohledem na zvláštní povahu subjektu úpadce jakožto státního podniku v likvidaci, který má co nejrychleji směřovat k zániku. Cílem zde bylo najít časově nenáročné řešení, které umožní skončení konkursu v co nejkratší době a které bude současně vůči všem věřitelům maximálně spravedlivé (a tedy jednotné). Všichni věřitelé proto v první fázi (v rámci konkursu) obdrželi stejné (nepeněžní) vyrovnání a diferenciaci jejich zájmů byla zohledněna až v druhé fázi (v procesu veřejné nabídky probíhající po skončení konkursu), která se odehrávala již plně na poli nástupnické společnosti bez nutnosti dalšího zapojení státního podniku.

V rámci koncipování (zejména předbalených) reorganizačních plánů obchodních korporací však mají jejich zpracovatelé obvykle mnohem „volnější ruce“. Mohou tak pružněji zohlednit zájmy jednotlivých skupin věřitelů a na základě toho jednotlivá reorganizační řešení vhodně modifikovat či nakombinovat.

Případ prezentovaný v tomto článku pak potvrzuje, že **nacházejí-li se ve vlastnictví dlužníka perspektivní aktiva (např. závod nebo nemovitosti), lze – za předpokladu vhodné a nepřilíš početné věřitelské struktury – dosáhnout vydáním těchto aktiv věřitelům nebo jejich převodem na novou společnost, v níž mají věřitelé majetkovou účast, vyššího a rychlejšího uspokojení věřitelů než v případě zpeněžování těchto aktiv v konkursu či v rámci prodejní reorganizace.** Hledání externího investora a vyjednávání prodeje komplexnějšího souboru majetku je vždy časově i finančně náročný proces. Kupní cena je stlačována dolů již jen díky aspektu probíhajícího insolvenčního řízení a související časové tísně způsobené poklesem hodnoty majetkové podstaty v čase. Výtěžek pro věřitele dále snižuje kontinuální nárůst zapodstatových pohledávek a náklady na zpeněžení (zejména náklady na právní a ekonomické poradce dlužníka či insolvenčního správce, v případě konkursu odměna insolvenčního správce atd.). V čase probíhajícího insolvenčního řízení navíc nemusejí na trhu panovat vhodné podmínky k prodeji (např. v důsledku nestabilní ekonomické situace

či nepředvídatelnosti jejího vývoje – pro příklad nemusíme v letošním roce chodit daleko, nebo nedostatku volného kapitálu či drahého cizího kapitálu atd.). Správné načasování prodeje je přitom pro maximalizaci výnosu klíčové.

Pro věřitele proto může být mnohem výhodnější – než spoléhat na nejistý výtěžek zpeněžení majetku dlužníka – tato aktiva (ať již přímo, či nepřímo) převzít a následně již ve **vlastní režii usilovat o co nejvyšší zhodnocení tohoto majetku, ať již jeho dalším využitím či provozem, nebo realizací jeho prodeje ve vhodném čase, mimo rámec insolvenčního řízení, a tedy za standardních obchodních podmínek a s výrazně nižšími transakčními náklady.** Způsobů, jak toto reorganizační opatření provést, je mnoho a volba toho nejvhodnějšího bude vždy záviset na konkrétních okolnostech případu. Lze si představit, že aktiva dlužníka nabude majoritní nebo zajištěný věřitel do svého výlučného vlastnictví, stejně jako že skupina věřitelů založí obchodní společnost, na niž budou následně předmětná aktiva převedena, či že budou tato aktiva vložena dlužníkem do jím založené společnosti a věřitelé následně nabudou podíly v této nové společnosti. Věřitelé případně nenabývající dlužníkovou aktiva mohou být v odpovídajícím poměru vyplaceni např. z předem vyčleněných peněžních prostředků, z výtěžku prodeje zbytných aktiv či z kupní ceny zaplacené za převod aktiv věřiteli nebo společností je nabývající.

Bez ohledu na konkrétní způsob provedení však lze toto opatření zásadně vždy **realizovat v krátkém časovém horizontu**, a tím zabránit poklesu hodnoty majetku dlužníka. Kromě toho nepeněžní způsob uspokojení věřitelů **snižuje finanční náročnost transakce z hlediska potřeby disponibilních peněžních prostředků.** Oproti prodeji majetku externímu investorovi (ať již v konkursu, či reorganizaci), který logicky vyžaduje kumulaci peněžních prostředků na úhradu kupní ceny, se dané řešení obejde bez financování zcela (lze-li pohledávky věřitelů nepodílejících se na nabytí dlužníkových aktiv vyplatit z peněžních prostředků v majetkové podstatě) nebo v podstatném rozsahu (je-li nutné vyplacení těchto věřitelů financovat z kupní ceny zaplacené věřiteli nabývajícími dlužníkovou aktiva nebo společností, v níž mají majetkovou účast, jejichž vlastní pohledávky lze vyřešit bez převodu finančních prostředků započtením oproti části kupní ceny na ně poměrně připadající). Výhodou oproti standardní ekvitní reorganizaci, kdy věřitelé přeměňují své pohledávky v majetkovou účast přímo v dlužníku, pak je, že **převodem aktiv do nové společnosti se lze zcela odстриhnout od původního dlužníka**, jeho historie, závazků a kapitálové i vlastnické struktury. V neposlední řadě je pak nutné poukázat také na zásadní **daňové zvýhodnění** předmětného mechanismu, neboť nabytí vlastnického práva k nemovité věci při provádění reorganizace v rámci insolvenčního řízení, jde-li právě o vydání části dlužníkových aktiv věřitelům nebo o převod dlužníkových aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast, je věcně osvobozeno od daně z nabytí nemovitých věcí.⁹

⁹ Viz ust. § 9 odst. 1 písm. a) zákonného opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí. Tato výhoda však pozbude obsahu, protože daň z nabytí nemovitých věcí byla zcela zrušena (předmětný zákon vyšel dne 25. 9. 2020 ve Sbírce zákonů pod č. 386/2020 Sb.).

Závěr

Na případu nuceného vyrovnání státního podniku Moto-techna, založeného na opatřeních vedoucích k nepeněžnímu uspokojení pohledávek věřitelů, která lze plně aplikovat i v případě reorganizací v režimu insolvenčního zákona, lze demonstrovat, jak řešení „ušité na míru“ konkrétnímu případu může zásadním způsobem jednak zvýšit uspokojení věřitelů v konkursním nebo insolvenčním řízení, jednak výrazně zkrátit jeho celkovou délku. Vystoupení ze zajatých kolejí klasického zpeněžování majetku v konkursu na straně jedné, a standardních variant prodejních či ekvivalentních reor-

ganizací na straně druhé, může v krátkém čase přinést nečekaný výsledek. Staré dobré rčení „čas jsou peníze“ přitom platí v případě aktiv postižených úpadkovým řízením dvojnásob.

Nacházejí-li se proto v majetku dlužníka aktiva s perspektivou budoucího výnosu, resp. následného prodeje, může být pro konkrétního věřitele či skupinu věřitelů výhodnější převzít a nadále rozvíjet tato aktiva než jen pasivně přihlížet a čekat na to, v jakém časovém horizontu a za jakých podmínek se podaří tento majetek zpeněžit v rámci insolvenčního řízení. Základem úspěchu bude ve většině případů dobře připravený a promyšlený reorganizační plán. ❀

Paralelní insolvenční řízení v České republice a v Hongkongu

Jedním z nejzajímavějších případů, který jsme řešili, byl případ dvou insolvenčních řízení vedených paralelně v České republice a v Hongkongu. Jednalo se o realitního developera působícího primárně v České republice a jeho dceřinou společností, z nichž každý vlastnil minoritní podíl v holdingové společnosti se sídlem v Hongkongu. Majoritní podíl byl vlastněn hongkongským investorem. Holdingová společnost nepřímo vlastnila komerční nemovitosti v Pekingu, hlavním městě Čínské lidové republiky. Jako mnohé jiné developery a společnosti podnikající v oblasti realit, i tyto dvě společnosti postihla globální finanční krize v letech 2008-2010 a následně se ocitly v úpadku, který byl řešen českým insolvenčním soudem.

Mgr. Martin Hrodek
působí v Baker & McKenzie s. r. o.,
advokátní kancelář.

Jeden z mezinárodních věřitelů, nespokojený s průběhem insolvenčního řízení v České republice (jeho pohledávka byla popřena), podal návrh na zahájení likvidačního řízení proti mateřské společnosti v Hongkongu a následně i proti dceřiné společnosti. Likvidační řízení v Hongkongu není likvidací společnosti, jak ji známe v České republice, ale obdobou našeho insolvenčního řízení. Jurisdikce hongkongského soudu byla založena na argumentu, že obě společnosti, i když nemají sídlo v Hongkongu a ani tam nepodnikají, tam mají majetek – podíly na akciích hongkongské holdingové společnosti.

Paralelně běžící insolvenční a likvidační řízení ohledně téže společnosti nám poskytlo jedinečnou možnost srovnávat jak jejich průběh, tak rozdílné právní instituty, rozdílné postavení insolvenčního správce (resp. likvidátora), odlišnou roli soudu a také věřitelů. Jak je asi obecně známo, hongkongské právo (stále ještě) vychází z anglického práva, ale od konce osmdesátých let se vyvíjí samostatně. Do jistě

míry tomu bylo obdobně jako v případě samostatného vývoje českého a slovenského práva po rozdělení Československa v roce 1993. Zlé jazyky nicméně tvrdí, že hongkongské právo je v současnosti asi tak rozvinuté, jako bylo anglické právo na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let.

K návrhu věřitele nespokojeného s průběhem insolvenčního řízení v České republice hongkongský insolvenční soud nejprve zjišťoval, zda obě společnosti mají v Hongkongu takový majetek, který by odůvodňoval zahájení likvidačního řízení. Jeho úvahy nebyly obtížné, protože obchodní partner, se kterým české společnosti spoluvlastnily hongkongskou holdingovou společnost, využil insolvenční situace českých společností a v Hongkongu zahájil soudní řízení o vydání jejich akcií za nominální (nižší než tržní) cenu, což mu akcionářská smlouva umožňovala.

Hongkongský soud po zjištění, že obě společnosti mají v Hongkongu majetek ve formě uvedených akcií, postupně rozhodl o likvidaci obou českých společností. Následně jmenoval likvidátorem společnost z velké čtyřky, resp. dva její partnery, kteří se likvidacími profesionálně zabývali. Tito likvidátoři byli po svém jmenování a prohlášení likvidace oprávněni nakládat s majetkem, který se nacházel v Hongkongu. Vzhledem k tomu, že vztahy mezi akcionáři předmětné hongkongské společnosti upravovala akcionářská smlouva, která obsahovala vzájemné kupní a prodejní opce, likvidátoři začali jednat se všemi zúčastněnými stranami, tedy i s hongkongským investorem, o tom, jak akcie v majetku obou českých společností co nejvýhodněji zpeněžit. Součástí jednání byla i prohlídka nemo-

vitostí a audit jejich hospodaření. Při tom likvidátoři plně respektovali, že za české společnosti jsou oprávněni jednat jejich insolvenční správci, a bez jejich souhlasu nehodlali jakýkoliv prodej uskutečnit. To nakonec vedlo k tomu, že **byla uzavřena dohoda o prodeji akcií majetku českých společností druhému akcionáři, který v holdingové společnosti držel majoritu.** Prodej byl uskutečněn za vyšší cenu, než kterou tento majoritní akcionář původně nabízel. **Následně byl výtěžek z prodeje akcií, po odečtu nákladů likvidace v Hongkongu, převeden do majetkové podstaty českých společností, kde jej insolvenční správci rozdělili mezi věřitele.** Tím byl hongkongský rozměr případu naplněn.

Základním rozdílem mezi českým a hongkongským insolvenčním řízením je rozdílné postavení procesních subjektů. V Hongkongu se soudci těší podstatně vyšší vážnosti než soudci v České republice. Může to být dáno jejich vyšší erudicí a zkušenostmi nebo podstatně vyšším respektem obyvatel Hongkongu k autoritám. **O rozhodnutí hongkongských soudců se proto tolik nepochybuje a nejsou tak často napadána opravnými prostředky** – průměrně jen 5% rozhodnutí je takto napadeno. Tento respekt k soudům mají hongkongští advokáti v sobě zakódován – získat od nich doporučení k podání odvolání je podstatně těžší než v České republice. Faktickým a pozitivním důsledkem je, že odpadá zdlouhavé projednávání odvolání a následně i dovolání soudy vyšších stupňů a likvidační řízení může promptně pokračovat. Odůvodnění rozhodnutí je přitom stručnější, než bývají odůvodnění rozhodnutí českých soudů, protože v Hongkongu odůvodnění obsahují podstatně méně balastu, méně popisu podání stran a jdou přímo k jádru věci, ke skutečným důvodům rozhodnutí.

Obdobně odlišné je i postavení likvidátorů. V Hongkongu jsou likvidátorem často jmenováni partneři z velkých auditorských firem (včetně velké čtyřky), čímž je zaručována jejich odbornost, nezávislost a nestrannost. Likvidátoři jsou v Hongkongu odměňováni na hodinové bázi, takže ani pro partnery velkých auditorských firem není problém mandát likvidátora přijmout. **Co je v České republice řešeno jmenováním insolvenčních správců se zvláštním oprávněním, kteří musí složit příslušné zkoušky, v Hongkongu řeší jmenováním profesionálů finančně zajištěných partnerskou pozicí ve velké auditorské firmě.** Naše zkušenost s likvidátory z velké čtyřky byla celkem pozitivní. Uvažovali a jednali racionálně, nikoliv formalisticky, a nebáli se uplatňovat své představy o tom, jak by řízení mělo pokračovat. Přestože likvidátoři byli odměňováni na základě svých poměrně vysokých hodinových sazeb, k průtahům v řízení nedocházelo.

Dohled hongkongského soudu působil také profesionálním dojmem – soud věci posuzoval s otevřeným hledím, nikoliv formalisticky, ale spíše z pohledu principů ovládajících řízení. Hongkongský soud zvažoval jak argumenty protistrany, tedy hongkongského investora, který chtěl získat akcie holdingové společnosti do svého majetku za nízkou cenu, avšak nedalo se říci, že by tohoto investora jakkoliv preferoval oproti likvidátorům českých společností. Soud místnímu investoru ukládal povinnosti, žádal o poskytnutí informací a hongkongský investor tyto požadavky plnil. Český soud nebo český insolvenční správce by v Hongkongu ničeho podobného nemohl dosáhnout, a to ani prostřednictvím me-

zinárodní právní pomoci, která je pochopitelně zdlouhavá.

Zajímavou zkušeností byla také spolupráce s kolegy, místními advokáty z naší hongkongské kanceláře. Měl jsem často dojem (podobně jako při spolupráci s anglickými právníky), že naše otázky vycházející z košaté české právní praxe zaměřené spíše na formality než na podstatu věci, byly poměrně překvapivě a nebyly dosud autoritativně řešeny. Odpověď proto často nebyla jednoznačná, což ale ve své podstatě příliš nevadilo, protože ani protistrany se takovými otázkami nezabývaly.

Z pohledu věřitelů, přes veškeré odlišnosti hongkongského práva a právní praxe, mohu uzavřít, že **likvidační řízení v Hongkongu splnilo svůj účel a skončilo pozitivně.** Majetek, který se v Hongkongu nacházel, byl prodán za přijatelnou cenu a hongkongští likvidátoři výtěžek z jeho zpeněžení, samozřejmě po úhradě nákladů hongkongského insolvenčního řízení, převedli insolvenčním správcům v České republice, kteří tento výtěžek poté mohli rozděliti věřitelům. Z tohoto pohledu se hongkongské insolvenční řízení pouze omezilo na prodej majetku, který se tam nacházel, a lze říci, že jak hongkongští likvidátoři, tak i hongkongský soud, respektovali české insolvenční řízení a rozhodnutí v něm vydaná, na základě principů *spolupráce a comity*, což lze přeložit nejen jako vzájemnost, ale také jako slušnost. **Proto často není důvodu se obávat paralelních insolvenčních řízení vedených ve vyspělých zemích, a to ani za situace, kdy jejich vzájemný vztah není upraven evropským právem – tato řízení umožní dosáhnout cílů, které nejsou v České republice dostupné.** ❖

LADISLAV DRHA
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Praha \ Paris \ Luxembourg

Právní služby ve Francii

Poskytujeme komplexní právní služby v českém jazyce na území Francie a Lucemburska.

Na poskytování právních služeb se podílí čeští advokáti, kteří jsou po celou dobu vaším partnerem pro jednání, a advokáti zapsaní u Pařížské advokátní komory vykonávající praxi přímo ve Francii.

Václavské nám. 56
Praha – Nové Město
www.ak-drha.cz

+420 776 578 488
+ 33 6 77 33 70 73
office@ak-drha.cz

Přebalená reorganizace v praxi

Nedávno skončila kauza předbalené reorganizace internetového prodejce oblečení ZOOT. Reorganizační plán obsahoval mimo jiné inovativní právní řešení transformace podřízených dluhopisů a jejich vypořádání v rámci první emise zaknihovaných dluhopisů na českém trhu vydaných v rámci plnění reorganizačního plánu. Unikátní bylo také právní řešení pohledávek z komisí a zachování zákaznické základny internetového prodejce díky implementaci právních opatření v reorganizačním plánu. Tyto dva prvky byly přitom nezbytným předpokladem zachování provozu a úspěšného dokončení procesu reorganizace internetového prodejce.

Mgr. Jiří Tomola

je partnerem a advokátem v Dentons Europe CS LLP, organizační složka.

Mgr. Václav Žalud

je advokátem na pozici counsel v Dentons Europe CS LLP, organizační složka.

Mgr. Diana Herdzinová

je advokátní koncipientkou v Dentons Europe CS LLP, organizační složka.

V roce 2015 se daná společnost zařadila mezi nejrychleji rostoucí společnosti v Evropě. Ekonomický růst umožnil také expanzi na trhy mimo Českou republiku. Expanze a provoz společnosti byly financovány mimo jiné prostřednictvím bankovního financování a emisí dluhopisů. V roce 2016 a následně v roce 2017 vydala společnost dvě emise dluhopisů v celkovém objemu 230 milionů korun, z nichž druhá emise byla nabízena na veřejném trhu a obchodována na Burze cenných papírů Praha. Dluhopisy byly vydány jako nezajištěné a podřízené pohledávkám bankovních věřitelů.

Úpadek nemusí znamenat dlužníkův konec

V roce 2018 bylo hospodaření společnosti postiženo nejen sezonním výpadkem, ale také nástupem silné zahraniční konkurence, která se zaměřovala na stejný segment internetového prodeje. V této nelehké situaci se společnosti nepodařilo dohodnout na pokračování financování s bankovními věřiteli a byla nucena hledat řešení, jak svůj podnik udržet.

Z důvodu zhoršující se hospodářské situace se, při pokračujících jednáních s věřiteli a obchodními partnery a vyjednání strategie zachování provozu závodu, rozhodla pro podání návrhu na vyhlášení moratoria. Tomuto návrhu Městský soud v Praze vyhověl a **moratorium bylo vyhlášeno na dobu tří měsíců**. Ačkoliv se společnost v době moratoria pokoušela dosáhnout stabilizace hospodaření, nedošlo k dostatečnému zlepšení, které by odvrátilo úpadek. Proto **dlužník využil moratorium k přípravě a vyjednání předbaleného reorganizačního plánu**. Společnosti se před koncem moratoria podařilo spolu s insolvenčním návrhem předložit

návrh na povolení reorganizace a reorganizační plán, se kterým vyjádřila souhlas většina zajištěných a nezajištěných věřitelů. **Městský soud v Praze následně povolil reorganizaci. Spolu s tím společnost zahájila důslednou restrukturalizaci provozu podniku a provedla obměnu vedení společnosti, když řízení podniku převzal v reorganizaci nový krizový management.** Díky tomu mohla pokračovat v provozu závodu, generovat příjmy z obchodní činnosti, které pokrývaly nezbytné náklady nutné k provozu a uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou a jim na roveň postavených.

Pohledávky věřitelů a jejich řešení v rámci reorganizačního plánu

Do insolvenčního řízení se přihlásili věřitelé 215 pohledávek v celkové výši 788 milionů korun. Struktura věřitelů byla složena ze zajištěných i nezajištěných věřitelů, z vlastníků dluhopisů a komitentů, kteří měli pohledávky vzniklé na základě komisionářských smluv.

Specifické postavení v rámci reorganizace měly obzvláště **pohledávky komitentů**, kteří prostřednictvím dlužníka a jeho internetové platformy prodávali vlastní zboží. Podle ust. § 2464 odst. 2 o. z. totiž platí, že na pohledávku ze smlouvy, kterou komisionář pro komitenta uzavřel, se v poměru komitenta ke komisionáři nebo jeho věřiteli hledí jako na komitentovu pohledávku. Z komentářové literatury také vyplývá, že pohledávka věřitele komisionáře (*pozn. – komisionářem byla daná společnost*) se nestane součástí insolvenční podstaty komisionáře v případě jeho úpadku.¹

Tyto pohledávky tak představovaly zcela specifické pohledávky jak z důvodu své právní povahy, tak z důvodu odlišných hospodářských zájmů komitentů. Z těchto důvodů a díky absenci výslovné právní úpravy proto **bylo s pohledávkami tohoto typu zacházeno analogicky jako s pohledávkami za majetkovou podstatou a pohledávkami jim postavenými na roveň**, což byl přístup, který insolvenční soud aproboval v rámci řízení. S prioritním postavením těchto pohledávek počítal také znalecký posudek při kalkulaci míry uspokojení v rámci hypotetického konkursu. Pohledávky komitentů tak byly pohledávkami reorganizačním plánem nedotčené a byly vypořádány na základě dohod o splátkovém kalendáři.

Další **specifickou skupinou věřitelů byli zákazníci** společnosti, kteří měli možnost přihlásit své případné pohledávky spočívající v právu z titulu vad zboží dodaného před rozhodnutím o úpadku (např. vrácení zboží, nárok slevu apod.), s čímž se popravdě příliš nepočítalo. Aby nebyla dotčena zákaznická základna (zákaznická základna byla provozním

¹ Srov. M. Hulmák a kol.: Občanský zákoník VI., Závazkové právo, Zvláštní část (§ 2464), Komentář, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2014.

předpokladem úspěšné reorganizace) a nebyly pochyby o tom, zda tato práva přezijí účinky reorganizačního plánu (§ 356 odst. 1 ins. zák.), **reorganizační plán pohledávky zákazníků společnosti zařadil do samostatné skupiny věřitelů nedotčených reorganizačním plánem.** Vzhledem k tomu, že společnost pokračovala v provozu svého závodu a veškeré nároky zákazníků byly řešeny v běžném režimu, potřeba domáhat se svých nároků prostřednictvím insolvenčního řízení zákazníkům nevznikla a žádný ze zákazníků pohledávku neuplatnil.

Reorganizační plán se vyjednával primárně se skupinou Natland a JS Credit, když dluhopisy byly vydány jako podřízené, a tedy bez hlasovacích práv (srov. § 51 odst. 4 ve spojení s § 172 ins. zák.). Tyto věřitelské skupiny disponovaly pohledávkami převyšujícími potřebné většiny ve smyslu § 148 odst. 2 ins. zák.

Zajištěnou pohledávku přihlásila společnost Company New, a. s., ze skupiny Natland, jejíž zajištění spočívalo v zástavních právech k pohledávkám, zásobám a ochranné známce ZOOT. **Společnost Company New, a. s., se na základě reorganizačního plánu stala také vlastníkem dané společnosti,** když došlo ke dni účinnosti reorganizačního plánu ke snížení základního kapitálu ZOOT, a. s., na nulu, a byl proveden standardní *debt/equity swap*.

Společnost Company New, a. s., dále poskytla společnosti příplatek mimo základní kapitál, který byl použit ke splacení načerpaného provozního úvěru, jenž byl poskytnut za účelem financování udržení provozu podniku po rozhodnutí o úpadku. Provozní úvěr byl uzavřen v souladu s § 41 ins. zák. formou úvěrového financování a prozatímní věřitelský výbor s uzavřením této smlouvy udělil souhlas podle § 58 odst. 2 písm. c) ins. zák.

Podstatnou část nezajištěných věřitelů tvořili **Dodavatelé společnosti,** z nichž největší objem držela skupina JS Credit, která rovněž reorganizační plán podpořila. V rámci restrukturalizace pohledávek nezajištěných věřitelů došlo k promínutí části dluhů společnosti, změně vlastností přihlášených pohledávek a odkladu jejich splatnosti. Aby společnost zajistila co nejvyšší možné uspokojení, **umožnila nezajištěným věřitelům zvolit, zda požadují okamžité uspokojení své pohledávky ve výši cca 2,42 % její přihlášené výše, nebo zda zvolí vyšší uspokojení s odloženou splatností na rok 2022, díky kterému mohou získat nejméně 9,68 % z výše přihlášené pohledávky.** Většina věřitelů upřednostnila výchozí variantu 2,42 % a uspokojení bylo věřitelům vyplaceno v souladu s reorganizačním plánem. Větší věřitelé však zvolili vyšší uspokojení odložené v čase.

Vlastníci dluhopisů si zvolili společného zástupce vlastníků dluhopisů, který do insolvenčního řízení přihlásil pohledávky ze dvou emisí dluhopisů v celkové výši jistiny 230 milionů korun. Pohledávky vlastníků dluhopisů co do jistiny byly pohledávkami podřízenými pohledávkám bank (§ 172 ins. zák.), které byly později postoupeny na skupinu Natland. Jakkoli z pohledu insolvenčního řízení nebyla s podřízenými pohledávkami z dluhopisů spojena žádná hlasovací práva (§ 51 odst. 4 ins. zák.), šlo nepochybně o významnou skupinu nezajištěných věřitelů. **Investor a zajištěný věřitel ze skupiny Natland souhlasil s tím, že i přes podřízenost dluhopisů**

a nesplnění právních předpokladů pro uspokojení věřitelů z dluhopisů v rámci insolvenčního řízení (neboť pohledávky nadřazených věřitelů nebyly zcela uspokojeny), **budou mít vlastníci podřízených dluhopisů nárok na plnění podle reorganizačního plánu.** V rámci reorganizačního plánu tak se souhlasem skupiny Natland došlo k zápočtu pohledávek z původních dvou emisí dluhopisů transformovaných reorganizačním plánem na běžné pohledávky proti emisnímu kursu nově vydaných dluhopisů. Nové dluhopisy byly vydány jako nezajištěné, nepodřízené, zaknihované dluhopisy s pevným ročním úrokovým výnosem ve výši 1,25 % p. a., s celkovou jmenovitou hodnotou emise 21 850 000 Kč a se splatností k 30. 9. 2022. S ohledem na výši emise nebyl vydáván prospekt v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1129 ze dne 14. 6. 2017 o prospektu (i přes ust. § 358 odst. 1 ins. zák. se totiž obecné regulatorní požadavky aplikují i na proces reorganizace). **Pro společnost bylo zajištěno zrušení i vydání nových dluhopisů ve spolupráci s administrátorem dluhopisů, a to přímým zápisem zrušení původních emisí a zápisem nové emise na účty vlastníků původních dluhopisů, což byl naprosto unikátní koncept řešení zvolený v součinnosti s Centrálním depozitářem cenných papírů.**

Reorganizační plán v čase

Reorganizační plán byl spolu s insolvenčním návrhem a zprávou o reorganizačním plánu insolvenčnímu soudu předložen dne 30. 4. 2019. Po přezkumném jednání a zohlednění znaleckého posudku byla dne 31. 10. 2019 předložena jeho aktualizovaná verze. Dne 13. 3. 2020 schůze věřitelů přijala reorganizační plán a soud vydal usnesení, kterým reorganizační plán schválil, a reorganizační plán následně nabyt účinnosti dne 23. 3. 2020. Dlužník splnil reorganizační plán do měsíce, a to i přes výrazný zásah do provozu, který způsobily dopady pandemie koronaviru COVID-19 a souvisejících restriktivních vládních opatření.

Podstatné náležitosti reorganizačního plánu byly splněny dne 22. 4. 2020, což potvrdil insolvenční správce i věřitelský výbor. V návaznosti na tyto skutečnosti insolvenční soud v souladu s § 364 odst. 3 ins. zák. vydal usnesení, kterým splnění reorganizačního plánu vzal na vědomí, a reorganizace tím skončila.

Závěr

Reorganizace dané společnosti je vůbec první reorganizací v České republice, v rámci které došlo k emisi zaknihovaných dluhopisů, a v tomto ji lze považovat z právního pohledu za unikátní. Reorganizace byla novinkou i z pohledu právního řešení vypořádání komisí a zacházení se zákazníky retailového internetového prodejce.

Reorganizace této společnosti je ukázkovým případem toho, že když dlužníci včas a profesionálně reagují na úpadkovou situaci, včetně přijetí aktivních a razantních opatření na úrovni restrukturalizace provozu podniku, může být předbalená reorganizace tím pravým řešením pro záchranu podniku, který čelí úpadku či hrozícímu úpadku. ❀

Specifika nabývání závodu z majetkové podstaty v konkursu

Tento článek má za cíl seznámit čtenáře s vybranými právně-insolvenčními tématy, souvisejícími s nabýváním souboru jmění ve formě obchodního závodu z majetkové podstaty v konkursu, a blíže rozebrat obvyklé problémy, s nimiž se kupující při těchto typech transakcí musí vypořádat.

Mgr. Tomáš Brožek, LL.M.,
působí jako advokát v Deloitte Legal
s. r. o., advokátní kancelář.

Mgr. Michal Buchta
působí jako advokát v Deloitte Legal
s. r. o., advokátní kancelář.

V naší právní praxi se zaměřujeme na restrukturalizační a insolvenční mandáty, v rámci nichž bývají službou *sui generis* investice do problémových aktiv, někdy označovaných jako distressed assets, a nabývání majetku z majetkových podstat dlužníků.

Nedávno jsme měli možnost se komplexně zabývat akvizicí obchodního závodu dlužníka SKD Bojkovice, s. r. o., dřívějšího významného výrobce součástí pro automobilový průmysl, jehož úpadek byl řešen konkursem. Tato akvizice byla specifická nejen svojí rychlostí v kontextu hrozícího narušení dodavatelského řetězce, ale především dobou, v níž se odehrála, neboť klíčová část transakce proběhla v době mimořádných opatření zavedených vládou České republiky v souvislosti s pandemií virové choroby, označované jako covid-19.

Přijali jsme mandát zahraničního investora, který dosud nebyl obchodně přítomen v České republice, s cílem nabýt obchodní závod z konkursu v enormně krátkém časovém termínu tří týdnů. Mandát byl komplexní a zahrnoval právní a technickou prověrku (*due diligence*), vyjednání podmínek transakce s insolvenčním správcem a zajištěnými věřiteli, revizi finanční a transakční dokumentace a převzetí závodu. Až v závěru našeho mandátu, během faktického

převzetí závodu, bylo možné díky rozvolnění protektivních opatření setkat se s klientem, jehož zastupovali cizí státní příslušníci, kterým do té doby nebyl umožněn vstup do České republiky.

Časový aspekt této akvizice byl zásadní, a proto bylo naprosto stěžejní zajistit paralelně chod několika činností, což je ostatně pro akvizice s problémovými aktivy typické. Klient byl nucen narychlo zakládat společnost v České republice a zajistit urgentní doručení originálních listin týkajících se zakládající společnosti ze zahraničí v době, kdy i mezinárodní letecká přeprava zásilek fungovala se značným prodlením.

Z naší praxe týkající se podobných akvizic je **vhodné upozornit na některé právní aspekty, které odlišují nabývání majetku z majetkové podstaty v konkursu (a insolvenčním řízení obecně) od standardních M&A transakcí.**

Právní a technická prověrka závodu

První specifikum akvizice závodu v konkursu se projevuje již na samotném počátku, a to v průběhu **provádění právní a technické prověrky závodu**. Její rozsah a zaměření se totiž v mnoha ohledech liší od běžné prověrky prováděné při akvizicích bez insolvenčního prvku.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), který se na prodej závodu dlužníka v konkursu použije přiměřeně,¹ totiž v § 502 definuje závod jako „[...] soubor jmění, které podnikatel vytvořil [...]“. Užitím termínu jmění dává o. z. jasně najevo, že součástí závodu tvoří nikoli pouze aktiva s ním spojená, ale také pasiva (tedy primárně dluhy).² Aplikace tohoto institutu v rovině konkursu by ovšem efektivně vedla k nemožnosti závod dlužníka zpeněžit, jelikož samotnou podstatou konkursu a insolvenčního řízení obecně je skutečnost, že aktiva dlužníka nepostačují k úhradě jeho dluhů. Pokud by tedy na nabyvatele závodu měly přejít veškeré dosavadní dluhy se závodem spojené, atraktivita závodu by se výrazně snížila a zájem o jeho nabytí by byl téměř nulový. Taková situace by byla neúnosná nejen pro investory do problémových aktiv, ale také pro věřitele dlužníka, kteří by přišli o možnost prodeje dlužníkovy závodu, jakožto jednotky pokračující ve stávající obchodní činnosti (tzv. *going concern principle*), který má často podstatně vyšší hodnotu, než pokud by byl majetek rozprodáván po jednotlivých částech, a v konečném důsledku tedy nezřídka přináší vyšší uspokojení jejich pohledávek.

¹ Viz ust. § 291 odst. 2 zák. č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ins. zák.“).

² Viz ust. § 495 o. z.

Insolvenční zákon na tento fenomén správně reaguje v § 283 a 285, když stanoví, že „Není-li dále staveno jinak, nepřecházejí zpeněžením majetkové podstaty na nabyvatele závazky vážnoucí na věci.“³ Ins. zák. pak dále upřesňuje, že zpeněžením majetkové podstaty (v tomto případě zpeněžením závodu) zanikají „[...] ostatní závazky vážnoucí na zpeněžovaném majetku, včetně neuplatněných předkupních práv [...] a včetně závad zapsaných ve veřejném seznamu, není-li dále stanoveno jinak. [...] Nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak, zpeněžením majetkové podstaty v rozsahu, v němž se týkají zpeněženého majetku, nezanikají služebnosti a reálná břemena, s výjimkou těch, které jsou v insolvenčním řízení neúčinné.“^{4, 5}

Ust. § 285 ins. zák. je dále rozvedeno § 291 ins. zák. pro případy prodeje dlužníkovy závodu jedinou smlouvou (což bude zpravidla nejčastější způsob jeho prodeje z majetkové podstaty insolvenčním správcem), když uvádí, že: „Zpeněžením dlužníkovy podniku jedinou smlouvou přecházejí na nabyvatele všechna práva a závazky, na které se prodej vztahuje, včetně práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů k zaměstnancům dlužníkovy podniku, s výjimkou pohledávek proti dlužníku vzniklých do účinnosti smlouvy.“ Konečně, dle § 283 odst. 1 ins. zák. není při prodeji závodu v konkursu insolvenční správce vázán smluvními ujednáními, která by bránila postoupení pohledávek dlužníka.

Výsledkem výše popsané právní úpravy tedy je, že na nabyvatele dlužníkovy závodu s tímto závodem nepřecházejí např. závady v podobě zajištění dle § 2 písm. g) ins. zák., podzástavní práva, budoucí zástavní práva, zákazy zřízení zástavního práva, předkupní práva, včetně neuplatněných zákonných předkupních práv, zákazy zřízení a zatížení, nebo vzdání se práva na náhradu újmy na pozemku.⁶ Z dluhů pak na nabyvatele nepřecházejí ty dluhy, které sice v souvislosti s provozem závodu vznikly, ovšem stalo se tak ještě před účinností smlouvy o převodu závodu. Minimálně v tomto ohledu nebude třeba detailní právní prověrku závodu provádět. S ohledem na § 283 odst. 1 ins. zák. není v pozici potenciálního nabyvatele závodu třeba řešit ani smluvní omezení postupitelnosti pohledávek,⁷ které k závodu náleží.

Pokud insolvenční správce závod sepíše do soupisu majetkové podstaty ve smyslu § 280 ins. zák., právní teorie⁸ i praxe⁹ se shodují, že **nabyvatel nabývá z insolvenčního řízení k závodu čistý právní titul bez ohledu na to, zda dlužník opravdu vlastníkem závodu byl, či nikoli.**¹⁰ Tato skutečnost tedy opět výrazně redukuje rozsah právní prověrky, která se touto otázkou nemusí zabývat. K tomu si dovoluujeme podotknout, že výše uvedená teze samozřejmě platí pouze za předpokladu, že se třetí osoba (domnělý vlastník) nebude domáhat žalobou dle § 225 ins. zák. vyloučení určité části závodu ze soupisu majetkové podstaty s tvrzením, že vlastnické právo k této věci nebo jiné majetkové hodnotě náleží jí. V takovém případě nebude, až na výjimku uvedenou v § 225 odst. 4 a 5 ins. zák.,¹¹ možné přistoupit ke zpeněžení majetku, který je předmětem této žaloby, dokud řízení o ní nebude pravomocně ukončeno v neprospěch žalobce (vylučovatele),¹² nebo pokud nedojde k některé z okolností dle § 225 odst. 4 ins. zák. Proto by si potenciální investor na druhou stranu měl v rámci právní prověrky případnou existenci předmětného incidenčního sporu nebo sporů ověřit.

Je tedy patrné, že při **akvizici závodu v rámci konkursu nebude třeba provádět natolik robustní právní prověrku, na jakou jsou investoři zvyklí u standardních M&A transakcí. Na druhou stranu, v případě nákupu z majetkové podstaty vystává do popředí potřeba prověrky technické.**

Je tomu tak proto, že insolvenční správce bude v zásadě vždy prodávat závod „jak stojí a leží“,¹³ tedy nebude odpovídat za případné faktické vady na věcech, které závod tvoří. Je tomu tak ze dvou důvodů. Za prvé, insolvenční správce sice je dle § 229 ins. zák. od prohlášení konkursu osobou s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě (tedy i k závodu), ovšem závod mnohdy provozuje pouze krátkou dobu a pouze v nezbytném rozsahu. S jeho kvalitou tedy mnohdy není zcela obeznámen. Za druhé, veškerý výtěžek zpeněžení závodu je distribuován věřitelům dlužníka, a insolvenčnímu správci by tedy nezbývaly prostředky, které by mohl na případnou úhradu nároků kupujícího z vad použít. Proto bude zpravidla insolvenční správce odmítat jakákoli smluvní ujednání, kterými by se zavazoval ručit za určitou jakost převáděného závodu. **Potenciální investor tedy bude muset toto specifikum kompenzovat důslednou faktickou prověrkou závodu, aby se včas seznámil s jeho technickým stavem a nastavil v tomto ohledu odpovídající kupní cenu.**

Časový rámec akvizice závodu z majetkové podstaty

Další specifickou otázkou, kterou je nezřídka třeba při akvizici závodu z majetkové podstaty v rámci konkursu ošetřit, je **otázka času.** Na první pohled se sice může jevit, že časové hledisko není v tomto ohledu tak zásadní jako při akvizici problémových aktiv před zahájením insolvenčního řízení, protože již bylo zahájeno insolvenční řízení (odpadá tedy fenomén časové tísně při snaze nabýt závod ještě před zahájením insolvenčního řízení), se kterým navíc § 109 a násl. ins. zák.¹⁴ spojuje účinky tzv. automatického

3 Viz § 283 ins. zák. *in fine*.

4 K neúčinnosti věcných břemen v insolvenčním řízení srov. § 248 odst. 3 ins. zák.

5 Viz § 285 ins. zák.

6 Viz P. Sprinz: Insolvenční zákon: komentář, C. H. Beck, Praha 2019, str. 735.

7 Např. dle § 1761 nebo § 1881 o. z.

8 T. Richter: Insolvenční právo, 2., doplněné a upravené vydání, Wolters Kluwer, Praha 2017, str. 437.

9 Usnesení NS ČR ze dne 25. 9. 2013, sp. zn. 28 Cdo 2982/2012, a rozsudek NS ČR ze dne 25. 3. 2002, sp. zn. 22 Cdo 2141/2001.

10 To dokonce i za situace, kdy např. u nemovitého majetku není dlužník zapsán jako jeho vlastník v katastru nemovitostí.

11 Dle § 225 odst. 4 ins. zák. platí: „Od počátku běhu lhůty k podání žaloby podle odst. 2 až do jejího skončení a po dobu řízení o podané žalobě až do jeho pravomocného skončení nesmí insolvenční správce zpeněžit majetek, který je předmětem žaloby, ani s ním jinak nakládat, ledaže tím odvrací újmu tomuto majetku bezprostředně hrozící nebo jestliže tak po podání žaloby činí se souhlasem žalobce. Ust. § 217 tím není dotčeno.“ Dle § 225 odst. 5 ins. zák. platí: „Před pravomocným skončením řízení o žalobě lze ke zpeněžení nebo jinému nakládání s majetkem podle odstavce 4 přistoupit, jestliže tak z důvodů hodných zvláštního zřetele určil insolvenční soud ve výroku rozhodnutí, jímž žalobu zamítl, řízení o ní zastavil nebo ji odmítl. Z výtěžku zpeněžení nebo jiného nakládání s takovým majetkem mohou být věřitelé uspokojeni až po pravomocném skončení řízení o žalobě.“

12 Usnesení NS ČR ze dne 16. 6. 1999, sp. zn. 31 Cdo 1908/98.

13 Tzv. úhrnkem ve smyslu § 1918 o. z.

14 A ostatně také § 140a a násl. ins. zák., který tak činí od momentu prohlášení úpadku.

moratoria – tedy stavu, kdy institut kolektivního uspokojení pohledávek věřitelů nahrazuje institut individuálního uspokojení. Nehrozí tak situace, že plánovanou akvizicí na poslední chvíli zmaří některý z věřitelů, který počne vymáhat své pohledávky za dlužníkem na majetku, který k závodu přísluší a který může být pro jeho další fungování zásadní, čímž celou akvizici zásadně zkomplikuje.

To však nutně neznamená, že čas v tomto případě nehraje roli. **Aby měla akvizice ze strany investora ekonomický smysl, je třeba, aby nabýval běžící závod, tedy závod, který nadále pokračuje v ekonomické činnosti.** Tato varianta bude jistě preferována také věřiteli dlužníka, jelikož insolvenční správce (a potažmo majetková podstata) zpravidla utřít za běžící závod vyšší plnění, než pokud by šlo o prodej jednotlivých aktiv. To však znamená, že insolvenční správce musí provoz předmětného závodu udržet a jeho fungování pak financovat z majetkové podstaty. Přitom valnou většinu pohledávek spojených se zachováním provozu závodu budou tvořit pohledávky zapodstatové,¹⁵ resp. pohledávky jim na roveň postavené,¹⁶ které se dle § 203 odst. 3 ins. zák. uspokojují průběžně v rámci insolvenčního řízení.¹⁷ Dlužno v tomto ohledu dodat, že je to mnohdy právě ztrátová ekonomická činnost dlužníka, která ho do úpadku (navíc řešeného konkursem) v první řadě přivedla, a nelze tedy očekávat, že by byl provoz dlužníkovy závodu schopen pokrýt náklady s ním spojené. Insolvenční správce tedy bude mnohdy nucen pro úhradu těchto pohledávek sáhnout do majetkové podstaty a ta se bude postupem času přirozeně ztenčovat.

Pokud se tedy akviziční proces protáhne, může se insolvenční správce dostat do nezáviděníhodné situace, kdy bude nucen řešit dilema, zda pokračovat v provozu závodu a riskovat absolutní „projedení“ majetkové podstaty, nebo zda provoz závodu dlužníka zastaví a uchýlí se k rozprodeji jednotlivých aktiv. Insolvenční správce by měl přitom tento krok učinit s dostatečným předstihem, aby byl schopen např. uspokojit veškeré pracovníprávní pohledávky zaměstnanců, se kterými bude ukončen pracovní poměr.¹⁸ Insolvenční správce je přitom dle § 36 odst. 1 ins. zák. povinen při celé situaci postupovat tak, aby věřitelé byli uspokojeni v co nejvyšší míře, a pokud tuto povinnost poruší, může věřitelům dle § 37 ins. zák. odpovídat za újmu, kterou jim způsobil.

Z naší praxe je patrné, že **insolvenční správci k této problematice přistupují spíše konzervativněji, a proto se nezrídka stává, že je akvizice závodu dlužníka v průběhu konkursu pro-**

váděna pod značným časovým tlakem, který klade nemalé požadavky na manažerské a komunikační dovednosti investora a jeho poradenského týmu, aby celou akvizicí uzavřeli včas, a nedošlo tak k excesivnímu „projedení“ majetkové podstaty, resp. ke krachu akvizičních snah před jejich dovršením.

Přechod pohledávek náležejících k závodu na nabyvatele a kolize se zajištěným věřitelem

Prohlášením konkursu přechází dle § 253 ins. zák. na insolvenčního správce právo rozhodnout, které vzájemné, dosud nesplněné smlouvy s dlužníkem místo něho splní a u kterých plnění odmítne. Má-li insolvenční správce zájem nadále provozovat závod dlužníka a zpeněžit ho jako běžící závod v konkursu, je nadmíru vhodné, aby práva odmítnout plnění u dosud nesplněných smluv s odběrateli dlužníka nevyužil. Pokud tohoto práva insolvenční správce nevyužije, pravděpodobně v budoucnu nastane situace, kdy v rámci akvizice závodu v konkursu tyto nesplněné smlouvy (resp. práva a povinnosti z nich) přejdou na investora.¹⁹

Situace se v tomto ohledu může zkomplikovat, pokud v insolvenčním řízení figuruje věřitel, který uplatňuje k pohledávkám z těchto smluv právo ze zajištění. Je sice pravda, že zahájením insolvenčního řízení pozbývají věřitelé dle § 109 ins. zák. práva „nové“ zajištění nabytí, k tomuto pravidlu však existují určité výjimky. Právní teorie²⁰ pak jako jednu z nich uvádí možnost nabytí práva na uspokojení ze zajištění v situaci, kdy příslušná zástavní smlouva k budoucím obchodním pohledávkám dlužníka, jako právní důvod vzniku práva na uspokojení ze zajištění, byla uzavřena ještě před nastoupením účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení a byl-li následně naplněn i způsob nabytí práva na uspokojení ze zajištění. Jelikož zástava existujících a budoucích obchodních pohledávek dlužníka patří mezi tradiční zajišťovací nástroje v rámci bankovního financování, může tato situace vznikat v realitách českého insolvenčního řízení poměrně často.

Pokud by pak tyto pohledávky dlužníka za jeho odběrateli, na kterých bude váznout zástavní právo, přešly spolu se závodem dlužníka na investora, aplikoval by se na ně režim § 283 a 285 ins. zák., což by vedlo k jejich očištění od zástavního práva. Pokud by se jednalo o pohledávky, které byly po splatnosti již před okamžikem převodu závodu a ze kterých se měl zajištěný věřitel uspokojovat, bude přirozeně jejich převodu na investora bez dalšího oponovat.

Vzniklou situaci je pak možné příkladmo řešit následujícími třemi způsoby, v závislosti na postavení všech zainteresovaných stran. První a nejvíce přímočarou variantou je samozřejmě zinkasovat již splatné pohledávky ještě před okamžikem převodu závodu, čímž celý problém odpadne – zajištěný věřitel se uspokojí ze zajištění na předmětných pohledávkách a na investora přejde smlouva s odběratelem, ze které mu budou v budoucnu vznikat další (od zástavního práva již očištěné) pohledávky, související s poskytováním plnění odběrateli. Druhou možností je, že si zajištěný věřitel vymíni, aby předmětné smlouvy, ze kterých vzešly pohledávky, ke kterým uplatňuje právo na uspokojení ze zajištění, se závodem na nabyvatele nepřešly a zů-

15 Typicky půjde např. o náklady spojené s údržbou závodu [§ 168 odst. 2 písm. b) ins. zák.] či pohledávky ze smluv s dodavateli [§ 168 odst. 2 písm. f) či g) ins. zák.].

16 Typicky půjde např. o náklady spojené s pracovníprávními vztahy [§ 169 odst. 1 písm. a) ins. zák.] a pohledávky státu [§ 169 odst. 1 písm. b) ins. zák.].

17 Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 5. 2009, sp. zn. 1 VSPH 42/2009-B-52.

18 Včetně případných nároků na odstupné dle § 52 písm. a) nebo c) zák. č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zák. práce“), ve spojitosti s § 67 a násl. zák. práce.

19 Viz ust. § 291 ins. zák.

20 Viz op. cit. sub 6, str. 292.

21 Ten opravňuje zajištěného věřitele udílet insolvenčnímu správci pokyny ohledně způsobu zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která slouží k zajištění pohledávky zajištěného věřitele.

staly nadále v majetkové podstatě dlužníka, a tyto následně zinkasovat, což mu umožňuje § 293 ins. zák.²¹ To samozřejmě může otevřít diskusi s investorem na téma přiměřeného snížení kupní ceny závodu, jelikož tímto přijde nejen o již splatné pohledávky za odběratelem, ale také o existující smluvní vztah s ním. Třetí variantou je umožnit přechod těchto smluv (a pohledávek z nich vzešlých) na investora a zahájit jednání o navýšení kupní ceny. Zde však může být obtížné nalézt rovnováhu mezi rizikem platební schopnosti odběratele na straně investora a zájmem zajištěného věřitele na maximálním uspokojení.

Ať už dojde k volbě jakéhokoli řešení této situace, je zjevné, že bude vždy třeba vzít v potaz spoustu externalit, jako je ekonomická situace odběratele dlužníka, doba, na kterou je smlouva uzavřena, vyjednávací pozice investora a v neposlední řadě také časové hledisko, které může prostor pro vyjednávání podstatně zúžit.

Nabytí závodu v kontextu nezbytných oprávnění k podnikání

Jak vyplývá z ust. § 2175 o. z., koupí závodu kupující sice nabývá vše, co k závodu jako celku náleží, to však v sobě nezahrnuje korporátní identitu dlužníka – společnosti jako došavladiho vlastnika obchodního závodu. Převod závodu spadá do tzv. kategorie převodu majetku (*assets deal*), jehož specifíkem je právě na rozdíl od převodu podílu či akcií na společnost (*share deal*) nepřevoditelnost korporátní „schránky“ podnikání, již právě společnost je.

Kupující je proto nucen předem zvážít, jakým způsobem bude závod nabývat. Obvykle se za tímto účelem zakládá tzv. SPV, což je společnost zvláštního určení (*special purpose vehicle*), která je zakládána za konkrétním účelem, jímž v daném případě bude nabytí obchodního závodu z konkursu. Založením společnosti však kupující ještě nemá vyhráno. Úskalím tohoto způsobu nabývání majetku je skutečnost, že se spolu se závodem nepřevádí veřejnoprávní licence vázané toliko na osobu dlužníka, tedy typicky přinejmenším živnostenská oprávnění. Kupující si proto nutně musí předem položit otázku, jaké činnosti bude po nabytí závodu vykonávat, a pokud to budou pouze činnosti, které vykonával dlužník, pak jistým návodem pro zajištění veřejnoprávních oprávnění může být přehled oprávnění, kterými disponuje dlužník samotný, a to samozřejmě následovano adekvátním posouzením, zda rozsah těchto oprávnění je dostatečný.

Většina živnostenských oprávnění spadá do kategorie živností ohlašovacích, jimiž jsou živnosti volné, vázané a řemeslné. Podle ust. §10 zák. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, vzniká oprávnění provozovat tyto živnosti až na výjimku a za předpokladu bezvadnosti žádosti a jejích podkladů již ke dni podání žádosti, tzn. v moment ohlášení záměru podnikat v konkrétní oblasti. Zvláštní režim pak mají pouze živnosti koncesované, jejichž vznik je vázán až na okamžik nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Ve většině případů proto lze obvyklá veřejnoprávní oprávnění získat před nabytím závodu či v době bezprostředně následující po jeho nabytí tak, aby byla zachována kontinuita výroby pro zachování statutu běžícího závodu, což může být relevantní mimo jiné i z daňového pohledu.

Specifika kupní smlouvy a způsob úhrady kupní ceny

Právní úprava prodeje obchodního závodu je řešena v ust. § 2175 až 2183 o. z. nadepsaných „zvláštní ustanovení o koupi závodu“, jež navazuje na obecnou právní úpravu koupě. Jak zmíněno v tomto článku výše, specifíkem nabývání závodu z majetkové podstaty v konkursu tkví v tom, že na nabyvatele závodu, až na výjimky, nepřecházejí závazky váznoucí na závodu, tedy typicky dluhy a jiné právní povinnosti.²²

Smlouva o koupi závodu proto z povahy věci nemusí být a ani nebývá tak robustní jako ve standardních M&A transakcích, kde se mimo jiné musí vyjednat kvalita prodávané věci, podmínky uplatnění nároků z vad nebo limity odpovědnosti prodávajícího. Nadto se již stalo obvyklou praxí, že návrh smlouvy o koupi závodu je připravován stranou prodávající, tedy typicky ze strany insolvenčního správce.

Nad rámec přesné a určité specifikace převáděného jmění²³ je vhodné se z pozice kupujícího zamyslet přinejmenším nad podmínkami způsobu úhrady kupní ceny, okamžikem účinnosti smlouvy a zejména pak účinnosti převodu závodu jako takového.

Nejprve však krátce ke způsobu a podmínkám zpeněžení dlužníka závodu. Ze všech zákonných možností, jak zpeněžit závod,²⁴ se v praxi nejčastěji používá prodej mimo dražbu. Tento způsob zpeněžení má však svá specifika, jejichž nenaplnění bude mít za následek neuskutečnění převodu. Jedná se zejména o nutný souhlas insolvenčního soudu a věřitelského orgánu²⁵ s převodem majetku způsobem mimo dražbu, a to při splnění případných podmínek prodeje definovaných ze strany insolvenčního soudu. Dokud není souhlas insolvenčním soudem a věřitelským orgánem udělen, nenabývá smlouva o prodeji mimo dražbu účinnosti. Výjimku zákon stanoví pouze pro prodej majetku bezprostředně ohroženého z kázou nebo znehodnocením. Příslušné ustanovení ins. zák.²⁶ je kogentní a ani samotná existence pokynu zajištěného věřitele, kterým je insolvenční správce vázán, nebude k uskutečnění prodeje dostačující.²⁷ Další podmínky prodeje může stanovit přímo insolvenční soud. Pokud se tak stane, podmínky se obvykle omezují na nutnost prodeje nejvyšší nabídky (pro případ uskutečňování výběrového řízení) a nutnost složení kupní ceny na účet majetkové podstaty, popř. zajištění její úhrady jiným vhodným způsobem.

22 Viz § 283, 285 a 291 ins. zák.

23 A tomu odpovídající kontroly soupisu majetkové podstaty zahrnující bezchybný výčet a popis všech převáděných částí závodu, obsahující zejména řádné označení všech nemovitostí.

24 Viz ust. § 286 ins. zák.

25 Ins. zák. sice v § 286 uvádí pojem věřitelský výbor, jsme ale přesvědčeni, že v případě např. nepatrného konkursu bude tuto kompetenci moci vykonávat také zástupce věřitelů dle § 315 ins. zák.

26 Viz ust. § 289 ins. zák.

27 Viz rozhodnutí Vrchního soudu v Praze SCB 26 INS 4392/2008 1 VSPH 194/2012-B-36, v jehož odůvodnění je uvedeno, že „pokyny zajištěného věřitele však nemohou nahradit souhlas insolvenčního soudu a věřitelského výboru vyžadovaný k účinnosti prodeje mimo dražbu“.

V praxi se pak setkáváme s případy, kdy insolvenční správci v návrhu kupní smlouvy způsob úhrady kupní ceny konstruují tak,²⁸ že kupující je povinen kupní cenu složit na účet majetkové podstaty ještě před podpisem smlouvy samotné, přičemž k podpisu smlouvy jsou ochotni přistoupit až po připsání peněžních prostředků na účet a obdržení souhlasu insolvenčního soudu a věřitelského orgánu. Je nutné zdůraznit, že tento postup přitom nemá oporu v zákoně a jen se stává jakousi praxí některých insolvenčních správců, což ve svém důsledku pro investora (kupujícího) představuje situaci, kdy je nucen plnou výší kupní ceny (což jsou někdy částky v řádech stovek milionů korun) hradit na účet soukromého subjektu, bez okamžité adekvátního protiplnění, a navíc ještě bez právního titulu – což může být investory vnímáno jako riskantní operace. Nelze se proto statutárním zástupcům kupujícího, kteří mají povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, a tedy nesou odpovědnost za takto poskytnuté finanční prostředky, divit, že takto navržený způsob úhrady kupní ceny bedlivě analyzují a po zvážení všech rizik v kontextu své vlastní odpovědnosti **obvykle požadují využít pro vypořádání kupní ceny mechanismus úschovy (escrow mechanism)** i za cenu úhrady všech nákladů s tím spojených, a to mimo jiné i v kontextu specifické odpovědnosti insolvenčních správců,²⁹ která se odlišuje např. od odpovědnosti notářů.

Užití úschovního účtu je navíc standardní požadavek strany kupující i v běžných M&A transakcích v situaci, kdy kupující z jakýchkoli důvodů neobdrží nabývaná aktiva oproti kupní ceně. Není proto podle nás důvodu, aby tomu mělo být v případech prodejů z majetkových podstat jinak. Je nepochybně i v zájmu prodávajícího, aby jim navržený způsob úhrady kupní ceny některého ze zájemců o koupi dokonce neodradil. Pokud je dostatek času a prodej se uskutečňuje formou výběrového řízení, pro vypořádání kupní ceny je možné využít úschovního účtu. Pokud se prodej uskutečňuje z jakéhokoli důvodu v omezeném časovém rámci, a není tak možné nad rámec kupní smlouvy dojednat také podmínky úschovního účtu, lze jako **bezpečný způsob zvolit úhradu kupní ceny následující po podpisu kupní smlouvy, jejíž účinnost je odložena na moment připsání peněžních prostředků, odpovídajících plné výši kupní ceny, na účet majetkové podstaty.** Tento způsob pro obě zainteresované strany zajistí, že budou v dostatečně komfortním a vyváženém postavení. Insolvenční správce majetek neprodá, aniž by měl prostředky na účtu, a kupující zis-

ká jistotu, že úhradou kupní ceny, což je úkon plně v jeho vlastní režii, *de facto* téměř automaticky nabude zamýšlený majetek.

Pokud se insolvenční správci pro výše navržený postup rozhodnou, lze jim jen doporučit, aby svůj záměr ohledně způsobu úhrady kupní ceny (např. případného využití úschovního účtu) předem sdělili insolvenčnímu soudu, a to nejpozději v žádosti o vyslovení souhlasu s prodejem mimo dražbu. Tím by se měli vyvarovat situace, kdy jim insolvenční soud stanoví (jiné) podmínky prodeje, které se plně nesetkávají s jejich záměrem či s očekávanými požadavky investora.

Aby to nebylo vše, **další podmínky týkající se účinnosti převodu závodu stanoví přímo občanský zákoník.** Oproti běžné koupi, kdy kupující nabývá vlastnické právo k závodu okamžikem účinnosti kupní smlouvy, **kupující (za podmínky zápisu ve veřejném rejstříku, což bývá typické) nabývá vlastnické právo k závodu jako celku zveřejněním údaje, že uložil doklad o koupi závodu do sbírky listin.** Dokladem o koupi závodu může být kupní smlouva samotná nebo jiné souhlasné prohlášení prodávajícího a kupujícího o tom, že smlouva byla uzavřena.³⁰ Zveřejněním se pak rozumí publikace oznámení v Obchodním věstníku nebo zveřejnění na portálu justice.cz. Jelikož okamžik zveřejnění, a tedy samotný moment převodu závodu, není plně v rukách smluvních stran a právní úprava zde není zcela ideální,³¹ mezi odbornou veřejností se rozproutila debata ohledně dispozitivnosti ust. § 2180 o. z. S ohledem na dosavadní nevyjasněnost této otázky cestou rozhodnutí vyšších soudů je vhodné preventivně počítat s nemožností odchýlení se od právní úpravy a vycházet z okamžiku účinnosti převodu ke dni zveřejnění.

Za tímto účelem a po dohodě s klientem je možné zajistit účast notáře pro vyhotovení příslušného notářského zápisu, který notář po předchozí dohodě v předem stanovený den uloží do sbírky listin společně s případným zápisem nových skutečností do obchodního rejstříku tak, aby tento zápis a uložení podkladů do sbírky listin připadal na den, v němž bude uveřejněno předem objednané oznámení v Obchodním věstníku o tom, že došlo k uložení dokladu o koupi závodu do sbírky listin. Organizací všech těchto kroků lze v řadě případů docílit toho, aby bylo předem čitelné datum, k němuž bude převod závodu účinný, resp. zajistí, aby byl převod účinný přesně v den, na kterém se smluvní strany dohodnou.

Závěr

Akvizice závodu z majetkové podstaty v konkursu může nepochybně představovat zajímavou investiční příležitost. Vyjma nesporných výhod, které tyto akvizice přináší, je ovšem nutné pamatovat na určitá specifika, daná zejména zvláštní úpravou ins. zák. a nutností v omezeném časovém rámci zajistit vše potřebné. Není tedy divu, že se na akvizice tohoto druhu specializují pouze kvalifikovaní investoři a poradci schopní zabezpečit komplexní službu. S ohledem na momentální vývoj ekonomické situace v České republice však očekáváme, že apetit po těchto transakcích rychle poroste. ❀

28 Je vhodné zdůraznit, že v některých případech tak insolvenční správci činí v důsledku takto stanovené podmínky v usnesení insolvenčního soudu, jímž je vysloven souhlas s prodejem.

29 Viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 3064/2000.

30 Toto bývá praktické ve standardních M&A transakcích, kde smluvní strany nemají zájem na zveřejnění podmínek transakce. V případech nabývání závodu z majetkové podstaty toto není relevantní, neboť kupní smlouva je předmětem zveřejnění v ISIR.

31 V tomto směru lze např. poukázat na skutečnost, že dle § 291 ins. zák. přechází na nabyvatele dluhy spojené se závodem (včetně těch plynoucích z pracovněprávních vztahů k zaměstnancům) již k momentu účinnosti smlouvy, který se ovšem neshoduje s momentem, kdy se dle § 2180 o. z. stává nabyvatel, zapsaný ve veřejném rejstříku, vlastníkem závodu. Nabyvatel se tak stává dlužníkem z těchto vztahů ještě předtím, než nabude závod a může z jeho provozu začít těžit prospěch.

Luboš Dörfl:

Znalec a znalecký posudek v civilním řízení

C. H. Beck, Praha 2020,
232 stran, 450 Kč.

Představuje-li pro advokáty určitá oblast aplikace procesního práva velmi zřetelnou problematiku, jedná se nepochybně o znalecké posudky jako důkaz, mající mezi důkazy jisté výsostné postavení. To, jak vyzní znalecký posudek, podávaný k určité odborné skutkové otázce, mnohdy rozhoduje o výsledku celého procesu. Všem kolegům a kolegyním z advokacie vřele doporučuji věnovat necelých 500 Kč („nekup to“) jako investici do vlastního vzdělávání v oblasti, kterou bych mohl označit souhrnně jako znalecké právo. Již osoba autora dává záruky obsahově zajímavého, komplexního, pečlivého a přesného zpracování odborné problematiky čtivým a současně srozumitelným způsobem. Publikace tento můj předpoklad a očekávání potvrdila.

Autor, t. č. předseda Vrchního soudu v Praze, se odbornou problematikou znalectví zabývá již dlouhodobě, viz jeho předchozí publikace u „Becků“ *Zákon o znalcích a tlumočnících*, 1. vydání, C. H. Beck 2009. Jde o praktikujícího civilního soudce na dvou stupních soudní soustavy, a navíc, v předposlední funkci předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem, jde o soudního funkcionáře, který měl na starost agendu znalců v působnosti „jeho“ krajského soudu. A aby nebyl opomenut i ještě jeden zdroj jeho znalostí a zkušeností, pak nelze opomenout jeho aktivní účast při zrodu nového znaleckého zákona.

Bude možná představovat prohřešek proti obvyklému způsobu recenzování odborné publikace tohoto druhu, když vyzdvihnu, jistě subjektivně, její **tři nejdůležitější kvality: za prvé metodologický přístup, kterým propojuje právní úpravu znalců a znalectví ve znaleckém zákoně s procesní úpravou (především v o. s. ř.) při provádění dokazování znaleckými posudky ve sporném civilním řízení, pohledem obousměrného ovlivňování.**

Za druhé – pro praktikujícího advokáta bude z publikace jistě nejzajímavější kapitola 4. *Znalecký posudek v civilním řízení*. Autor nás provádí jednotlivými dílčími body na cestě od zadání znaleckého posudku, jeho vypracování a předložení zadavateli, obhajobě před soudem, až k jeho hodnocení a jeho přezkoumávání. Z této části jasně vyplývá, že autor má velmi bohaté zkušenosti s tím, jaké četné předivo vzájemných vztahů s nejvyšší možnou citlivostí pro každého vzniká mezi soudem, účastníky řízení a znalcem. A že každá odchylka od stanovených nebo obvyklých postupů v těchto vztazích znamená, že se nad řízením vznáší hrozba námitky vady řízení, která mohla mít vliv na věcnou správnost rozhodnutí. Oceňuji, že se autor, byť zdrženlivě, vyjádřil i k takovému „vosímu hnízdu“ znalectví, jaké představují tzv. mimosoudní znalecké posudky s doložkou podle § 127a o. s. ř., které leží mnohým teoretickým i praktickým procesualistům v žaludku.

Za třetí – odborný text je průběžně doplňován **odkazy na judikáty Nejvyššího soudu i Ústavního soudu**, ty jsou pak komplexně shrnuty jako součást použitých zdrojů v bodě *Seznam použité judikatury*. Když už nic jiného, tak kvůli kapitole 4. a seznamu použité judikatury by si měl advokát tuto odbornou publikaci pořídit a přečíst, ne-li nastudovat.

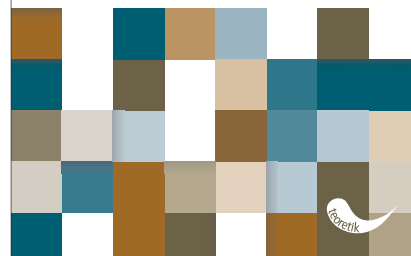
Možná poznámka na závěr: v jednom soudním řízení jsem namítl, že mnou navržený postup procesní práce soudu s různě vyznívajícíchmi znaleckými posudky doporučuje i Mgr. Luboš Dörfl ve svojí nejnovější publikaci – a chytil jsem se. A úplně poslední poznámka: profesně funguji „podobojí“ jako především advokát a vedle toho i jako soudní znalec. Mohu potvrdit, že autor má perfektně odpozorováno a vyhodnoceno, jak to v tom trojúhelníku vztahů soud – účastníci řízení – znalec v praxi obvykle chodí a jaké jsou Achillovy paty v těchto vztazích.

♣ JUDr. MARTIN MIKYSKA, advokát
a soudní znalec se sídlem v Malé Skále

Jiří Mulák

leges

Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces

Jiří Mulák:

Základní zásady trestního řízení a právo na spravedlivý proces

Leges, Praha 2019, 340 stran,
480 Kč.

Předkládaná recenze je věnována nové monografii, jejímž autorem je JUDr. Jiří Mulák, Ph.D. Již v rámci prvního dojmu nepochybně zaujme skutečnost, že tato monografie představuje rozšířenou a upravenou verzi disertační práce autora, avšak její kvalita z mého pohledu dalece přesahuje běžnou úroveň těchto prací.

Monografie pojednává o základních zásadách trestního řízení z pohledu práva na spravedlivý proces. Je nutné poznamenat, že se jedná o poměrně unikátní a neobvyklé uchopení této jinak publikačně velmi bohaté problematiky. **Celá publikace je totiž od začátku vztahena k problematice rekonstrukce českého trestního práva procesního, konkrétně k možnosti přijetí nového trestního řádu**, který by nahradil současný právní předpis platný již od roku 1961, když diskuse o jeho přijetí a případné podobě se již staly takovým „evergreenem“ českého trestního práva. S vědomím tohoto stavu autor zdůrazňuje, že jedním z hlavních důvodů, proč k přijetí nového předpisu stále nedošlo, je skutečnost, že se odborníci nemohou ujednotit na názoru, jaký by měl trestní řád být, což do značné míry určuje právě základní zásady trestního řízení. S ohledem na to, že nový trestní řád potřebuje koncepci, tak jako první krok je třeba vytesat základní stavební kameny, na kterých trestní právo procesní stojí – tedy základní zásady trestního řízení.

Na začátku publikace si proto autor pokládá tři stěžejní otázky, jaký současný trestní řád je, jaký by měl být a jaký může být, které se pak projevují u každé zásady, jež je zde rozebírána. Autor tedy určitým způsobem testuje, zda jednotlivé zásady zapadají do konceptu kontinentálního právního systému a zda mohou v kooperaci s dalšími zásadami tvořit kompaktní a bezrozporný celek.

V publikaci jsou tak vytvořeny velice kvalitní základy pro hlubší pochopení každé dílčí zásady, konkrétně jaké jsou její historické kořeny, jaký byl její vývoj, jaký je její smysl a účel, rozsah jejího současného uplatnění i možné limitace, a to včetně vymezení vztahu k ostatním zásadám. Na pozadí této analýzy se pak autor zabývá otázkou, zda systém základních zásad v českém trestním řízení zajišťuje právo na spravedlivý proces.

Asi i čtenářům této recenze je již zřetelný autorův ambiciózní cíl, kdy se pokouší nalézt odpověď na otázku, jaký by měl trestněprocesní předpis v podmínkách českého trestního práva být, resp. v jakých mantinelech bychom se měli a můžeme pohybovat. To je nepochybně zcela zásadní předpoklad pro to, abychom se posunuli ke konkrétním konstruktivním diskusím týkajícím se nového trestního řádu a jeho institutů. Tato publikace tedy představuje pro takovou diskusi nepochybně kvalitní podklad.

Co se týče konkrétního rozčlenění publikace, tak obsahuje celkem pět částí (kapitol), po úvodu a introdukčních úvahách, kde se autor zabývá pojmem demokratického právního státu, právními principy, jejich funkcemi a základními modely trestního procesu, následují dvě velmi obsáhlé kapitoly zasvěcené již přímo základním zásadám trestního řízení, pátou kapitolu pak tvoří závěr.

Co bych si přála, aby zůstalo neopomenuto, a co na této publikaci shledávám také mimořádně pozitivní, je skutečnost, že autor zde **obsáhle rekapituluje odbornou literaturu** týkající se této široké problematiky, s čímž se lze v odborných publikacích setkat spíše zřídka. Jeho počín je však třeba skutečně ocenit, neboť vzhledem k tomu, o co prostřednictvím své publikace usiluje, je snaha co nejpodrobněji nastínit názorovou situaci, jaká ohledně dané problematiky panuje, a vypořádat se s různými názory zcela zásadní, takovýto přístup lze považovat za nanejvýš profesionální.

Tuto recenzi bych chtěla uzavřít myšlenkou, že znalostmi obsaženými v této publi-

kaci by měl primárně disponovat přinejmenším každý, kdo se bude na tvorbě nového trestního řádu podílet. Se stejným entuziasmem bych ji však doporučila v podstatě každému, komu je trestní právo procesní blízké – teoretikovi, praktikovi nebo i studentovi, který má zájem se s touto problematikou blíže a více dopodrobna seznámit, zejména pak pochopit její souvislosti. Ostatně i mně přinesla spoustu nových poznatků.

❖ JUDr. MARIKA ZAHRADNÍČKOVÁ,
asistentka soudce Nejvyššího soudu

**Lukáš Slanina, Michal Pazdera,
Tomáš Grygar:**

Zákon o realitním zprostředkování. Praktický komentář realitního zákona

Leges, Praha 2020, 164 stran, 392 Kč.

Nakladatelství Leges vydalo další ze série komentářů, a to komentář k novému zákonu č. 39/2020 Sb., o realitním zprostředkování, autorů Lukáše Slaniny, Michala Pazdery a Tomáše Grygara.

Zákon o realitním zprostředkování reaguje na oblast, která nebyla doposud právními předpisy příliš regulována, a strany, které realizují realitní obchod, neměly doposud jasně definovaná práva a povinnosti. Nový zákon má přinést zejména zvýšenou ochranu spotřebitele a dalších osob vstupujících do smluvního vztahu v rámci tzv. realitního zprostředkování, a dále regulovat praktické problémy spojené s pojištěním odpovědnosti realitního zprostředkovatele v případě způsobené újmy. Cílem nového zákona je rovněž zvýšení kvality a obsahu realitního zprostředkování a profesionální úrovně této služby. Dle důvodové zprávy k zákonu patří mezi nedostatky stávajícího stavu zejména chybějící pravidla pro výkon realitního zprostředkování a nízká či zcela chybějící odborná kvalifikace osob vykonávajících tuto činnost, nevyhovující ochrana klientů a neúčinná kontrola realitních zprostředkovatelů, chybějící definice realitního zprostředkování a úpravy specifik zprostředkovatelské smlouvy v této oblasti a nedůvěra v realitní služby.

Všech těchto skutečností jsou si vědomi autoři komentáře k tomuto zákonu, kteří postupně rozebírají a interpretují jednotlivá usta-

novení zákona o realitním zprostředkování.

Komentář je určen pro praktické využití zejména profesionály, kteří se pohybují na realitním trhu. Tomu odpovídá i složení autorského kolektivu, který tvoří advokát zabývající se realitním právem, realitní makléř, který do komentáře přidává zejména laický pohled a praktické problémy, které se v praxi vyskytují, a akademik se zaměřením na správní právo.

Komentář je uveden stručným shrnutím důvodů přijetí zákona o realitním zprostředkování a jeho krátkým historickým legislativním vývojem. Jednotlivá ustanovení obsahují znění právní úpravy včetně příslušné důvodové zprávy, na kterou navazuje komentář autorů k danému ustanovení. Vzhledem k tomu, že se jedná o novou právní úpravu, ke které neexistují ani rozhodnutí soudu, ani publikované odborné názory, využívají autoři často analogii k jiným právním předpisům (zejména občanskému zákoníku) a soudním rozhodnutím v této oblasti. Každé ustanovení je zakončeno laickým shrnutím pro potřeby neprávnických profesí, kterými jsou v tomto případě zejména realitní zprostředkovatelé.

Tento komentář patří mezi díla, která se snaží co nejrychleji reagovat na přijatou právní úpravu a předložit praxi její co nejpresnější interpretaci tak, aby byla dobře využitelná při činnosti realitních zprostředkovatelů a působila co nejméně aplikačních problémů.

Můžeme shrnout, že tento komentář bude zajisté přínosem pro odbornou i laickou veřejnost, neboť přináší nejen interpretaci daných ustanovení, ale rovněž rozbor praktických problémů a vzorových řešení v jednotlivých situacích.

❖ doc. JUDr. BLANKA VÍTOVÁ, LL.M., Ph.D.,
Katedra soukromého práva a civilního procesu
Právnické fakulty Univerzity Palackého
v Olomouci

Oprávnění advokáta vyhledávat, prověřovat, předkládat a navrhopvat důkazy v trestním řízení

V polovině roku 2020 obdržel Výbor pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů (dále jen „výbor“) upozornění advokáta Mgr. M. K. (dále jen „advokát“) na nevhodný postup soudů ve věci týkající se prověřování skutečností vztahujících se k obsahu výpovědi svědků již vyslechnutých v průběhu trestního řízení, jejichž výsledek v dalších stádiích trestního řízení byl očekáván.

Advokát ve svém upozornění uvedl, že soudy v trestním řízení zaujmají negativní postoj k postupu advokátů, ke kterému advokát přistoupil v souladu s usnesením představenstva České advokátní komory ze dne 12. 10. 2004 (dále jen „usnesení“), které se vztahuje k výkonu oprávnění advokáta vyhledávat, předkládat a navrhopvat důkazy v trestním řízení.¹

Advokát popisoval případ, kdy v trestní věci bylo ze spisu v přípravném řízení zřejmé, že dvě osoby vyslechnuté jako svědci měly popisovat skutečnosti, které byly předmětem dokazování v trestním řízení, a ve věci byly s těmito svědky provedeny rekognice. Advokát dospěl k závěru, že výpovědi těchto svědků obsahují vnitřní rozpory, a poté, co se dozvěděl od obviněného klienta podstatné skutečnosti vztahující se k předmětu dokazování, chtěl ověřit skutečnosti, které mohly mít za následek nezákonnost provedených rekognic. V souladu s usnesením oslovil tyto svědky, pozval je do své kanceláře, aby zjistil okolnosti provedených rekognic a mohl posoudit jejich zákonnost, a dále aby zjistil, jak si svědci udávají, ke které se vztahuje jejich svědecká výpověď, pamatují. Cílem tohoto postupu advokáta bylo, aby byl učiněn případně návrh na jejich osobní výslech při nařízeném hlavním líčení, a dále to, aby mohl rozporovat zákonnost provedených rekognic. Advokát oslovil svědky doporučeným dopisem, který v anonymizované podobě přiložil k upozornění. Jeden ze svědků telefonicky kontaktoval advokáta a uvedl, že se s druhým svědkem k advokátovi nedostaví. Advokát toto sdělení akceptoval a se svědky dále již nekomunikoval.

Po zahájení hlavního líčení předložila státní zástupkyně samosoudci text doporučeného dopisu advokáta a ten byl tázan samosoudcem, zda ví, že se může jednat o ovlivňování svědků, což odmítl a odkázal na usnesení. Advokát poukázal na to, že komunikace samosoudce s ním v průběhu hlavního líčení byla touto skutečností negativně poznamenána. Z pohledu advokáta se jednalo o nepříjemnou situaci, kdy byl samosoudcem nařčen z ovlivňování svědků, ačkoliv podle jeho názoru jednal v souladu s usnesením. Advokát dále poukázal i na průběh veřejného zasedání u odvolacího soudu a ve svém upozornění uvedl citaci části odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, který dovedl, že ze strany advokáta se jednalo o zcela nevhodný postup, pokud osobně kontaktoval svědky a požadoval soukromé setkání ve své advokátní kanceláři s poukazem

mimo jiné na to, že svědci již byli vyslechnuti v trestním řízení předtím, než byli kontaktováni advokátem. Odvolací soud považoval jednání advokáta v souladu s usnesením za nestandardní a zcela nevhodné. Advokát dospěl k závěru, že neexistuje náležitá povědomost trestních soudů o existenci usnesení.

Tento článek se bude v návaznosti na shora uvedenou problematiku zabývat tím, **jaká oprávnění má advokát s přihlednutím k obsahu usnesení při vyhledávání důkazů a na to navazujícím prověřování důkazů v trestním řízení**, a to i ve vztahu k specifické situaci popisované advokátem, která spočívá v daném případě v tom, že **advokát již nevyhledával důkazy, ale snažil se prověřovat obsah již vyhledaných, a dokonce i provedených důkazů orgány činnými v trestním řízení v průběhu trestního řízení**.

Vývoj právní úpravy

Do trestního řádu² bylo vloženo tzv. velkou novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb., účinnou od 1. 1. 2002, nové znění ust. § 89 odst. 2 věty druhé, upravující, že každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Důvodem, proč byla provedena tato zákonná změna, byly četné problémy v praxi spočívající v tom, zda i strana obhajoby má právo vyhledávat, předkládat a navrhopvat důkazy v trestním řízení, když z tohoto důvodu došlo k zakotvení výslovně tohoto oprávnění stran přímo do trestního řádu.³

Důvodem přijetí této novely bylo zavedení větší součinnosti stran při dokazování, což se promítlo mj. i ve změně a rozšíření dikce ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu. Ve smyslu tohoto ustanovení je nutné zdůraznit, že orgány činné v trestním řízení postupují v trestním řízení způsobem upraveným v trestním řádu a za **součinnosti stran** tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí.

Změna v přístupu chápání této zásady spočívala v tom, že

- 1 Usnesení představenstva ČAK ze dne 12. 10. 2004 je uveřejněno ve Věstníku ČAK č. 13/2004.
- 2 Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), dále „tr. řád“ či „trestní řád“.
- 3 P. Vantuch: K možnostem obhajoby před navržením výslechu svědka v trestním řízení, Právní rozhledy č. 4/1998, str. 171.

se prohloubí „rovnost zbrani“ jednotlivých stran trestního řízení, s tím, že **jednotlivé změny v trestním řádu budou umožňovat plnohodnotnou aktivitu stran, to je mj. i obhajoby, při vyhledávání, předložení jednotlivých důkazů, s možností navrhnout provedení vyhledaných a předložených důkazů.** Změna zásady trestního řízení zajišťující větší součinnost stran při dokazování se promítla mj. i v novelizovaném ustanovení § 89 odst. 2 tr. řádu, kde v návaznosti na oprávnění mj. obhajoby při vyhledávání, předložení jednotlivých důkazů, s možností navrhnout provedení těchto důkazů, je dále jednoznačně konstatováno, že skutečnost, že důkaz nevyhledal nebo nevyžádal orgán činný v trestním řízení, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.⁴

K zásadní změně v textu ustanovení § 89 odst. 2 tr. řádu došlo však již novelou provedenou zákonem č. 292/1993 Sb. V této novele byla nově formulována věta druhá, která je po tzv. velké novele třetí větou, která zněla, že pokud důkaz nevyžádal orgán činný v trestním řízení, ale předložila jej některá ze stran, není tato skutečnost důvodem k odmítnutí takového důkazu.⁵ Po přijetí této novely nevznikaly v aplikační praxi pochybnosti o tom, že obviněný a obhájce si mohou obstarávat různé důkazy a činit dotazy o existenci nebo neexistenci určitých skutečností. **Pochybnosti však vznikaly ve vztahu k možnosti vyhledávat a prověřovat svědecké výpovědi.** Ve vztahu k této skutečnosti vznikala celá řada otázek, zda vyhledávání a prověřování zdrojů důkazů ve vztahu ke svědecké výpovědi není vybočením z oprávnění obhajoby.

Po přijetí velké novely trestního řádu, která ustanovením § 89 odst. 2 věty druhé upravila výslovně oprávnění stran důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout, však stále zůstalo spornou a citlivou otázkou pro obhajobu to, zda advokát je oprávněn prověřovat důkaz po jeho vyhledání. **Orgány činné v trestním řízení považovaly velice dlouho za nepřipustné, aby advokát mluvil se svědkem před jeho výslechem.** Naproti tomu však stála **povinnost advokáta navrhnout k provedení jen takové důkazy, jejichž důsledek může natolik předvidat, aby si byl jist, že provedení takového důkazu nepoškodí klienta.** Proto je někdy vhodné a i nutné, aby dříve, než obhájce navrhne výslech určitého svědka, rozmluvou s ním se předem informoval o tom, co svědek ví a může vypovědět.⁶

Usnesení České advokátní komory a stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství

Po účinnosti přijaté velké novely se s ohledem na skutečnosti popisované v předchozí části tohoto článku obrátila Česká advokátní komora (dále jen „ČAK“) na Nejvyšší státní zastupitelství (dále jen „NSZ“) s podnětem k zaujetí stanoviska k rozsahu

4 Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. je dostupná na <http://www.psp.cz> – sněmovní tisk 785 – Poslanecké sněmovny – volební období 1998-2002.

5 Důvodová zpráva k vládnímu návrhu novely trestního řádu provedené zákonem č. 292/1993 Sb. je dostupná na <http://www.psp.cz> – sněmovní tisk 535 – Poslanecké sněmovny – volební období 1992-1996.

6 J. Štěpán: Poznámky k práci obhájce o novele trestního řádu, Bulletin advokacie č. 11-12/2001 str. 58.

7 Stanovisko Nejvyššího státního zastupitelství SL 766/2004 ze dne 14. 10. 2004, poř. č. 9/2004 ke sjednocení výkladu zákonů a jiných právních předpisů k postupu státních zástupců ohledně výkonů práva obhájce (advokáta) postupem podle § 89 odst. 2 věty druhé trestního řádu vyhledávat a předkládat důkazy nebo navrhnout provedení důkazů.

8 Čl. 3 první věta usnesení: „Přichází-li v úvahu jako pramen důkazu výpověď svědka, a zjistí-li advokát osobu, která by mohla uvést okolnosti důležité pro trestní řízení, může takovou osobu (dále jen „dožádaná osoba“) vhodnou formou požádat o sdělení informací (například písemně, telefonicky či osobně), které jsou jí o věci známy.“

oprávnění advokáta (vystupujícího zejména v postavení obhájce, případně jako zmocněnec osoby podávající vysvětlení nebo poškozeného) postupem podle § 89 odst. 2 věty druhé tr. řádu vyhledávat a předkládat důkazy nebo navrhnout provedení důkazů.

ČAK poukázala zejména na to, že ke zmiňované problematice fakticky neexistuje žádná judikatura ani výkladová stanoviska NSZ, a přitom se jedná o tematiku značně závažnou, a to jak z hlediska zajištění řádné obhajoby obviněnému, tak i z hlediska limitů této obhajoby. NSZ podnětu ČAK vyhovělo a k požadované problematice zaujalo velmi rozsáhlé stanovisko.⁷

NSZ se v tomto stanovisku podrobně zabývalo možnostmi obhajoby vyhledávat, ale i prověřovat důkazy mimo jiné i ve vztahu ke svědeckým výpovědím. Obsah stanoviska NSZ je ve vztahu k posuzovaným sporným otázkám velmi příznivý pro oprávnění obhajoby a limity pro činnost obhájce při výkonu obhajoby. NSZ konstatuje mimo jiné, že **obhájce je zejména oprávněn pátrat po pramenech důkazů a identifikovat nositele příslušného důkazu, stejně tak jako ověřovat využitelnost takového důkazu z hlediska obhajoby v dalším řízení,** a to však za splnění podmínky, že tato činnost obhájce je vedena pouze úsilím o zajištění informací potřebných pro účely řádného výkonu právní služby. Činnost obhájce nesmí směřovat k nepřipustnému ovlivňování ve prospěch obviněného, kterého obhájce obhajuje. NSZ konstatuje, že výše uvedené zásady se přiměřeně použijí i v případech, kdy advokát vystupuje jako zmocněnec zúčastněné osoby, zmocněnec poškozeného nebo zastupuje osobu podávající vysvětlení.

Ze stanoviska NSZ je zřejmé, že obhájci nic nebrání v tom, aby kteréhokoliv občana požádal o sepsání prohlášení nebo o sdělení, a to včetně sdělení osobního, o tom, co viděl, slyšel či jinak zaregistroval, když ze strany obhájce by mělo jít spíše o jistou „sondáž“, na jejímž základě se rozhodne, zda navrhne provedení určitého důkazu a s jakým odůvodněním. Na druhou stranu NSZ zcela logicky dovozuje, že **případně zachycení obsahu prohlášení, sdělení apod. není důkazem předloženým stranou,** neboť se nejedná o procesní činnost obhájce, ale pouze o přípravu obhajoby klienta. **Stanovisko také formuluje limity pro takovou činnost obhájce,** když poukazuje na to, že **oprávnění obhájce k vyhledávání a prověřování důkazů nejsou zcela neomezená.**

Prakticky ve stejnou dobu, co bylo vydáno stanovisko NSZ, přijalo představenstvo ČAK výše zmíněné usnesení, které je na rozdíl od stanoviska NSZ obsahově poměrně stručné, ale uvedené usnesení je v naprosté obsahové shodě se stanoviskem NSZ. V usnesení je mimo jiné v čl. 2 je uvedeno, že vyhledáváním důkazů se rozumí jak případy, kdy pramen důkazu není advokátovi znám, a proto je třeba po něm pátrat, tak i případy, kdy mu je sice znám, ale jeho předpokládaný výsledek je třeba pro procesní účely ověřit, to se vztahuje na důkazy jakéhokoliv druhu. V čl. 3 je potom řešena situace, pokud přichází v úvahu jako pramen důkazu výpověď svědka, jakým formálním skutečností je nutné věnovat zvýšenou pozornost v sepsu obsahu sdělení informací ze strany potenciálního svědka.⁸ Usnesení také poukazuje na to, v čl. 8, že advokát je při vyhledávání, předkládání a navrhování důkazů povinen postupovat v souladu s právními a stavovskými předpisy.

Závěr

Výbor se zabýval na svém zasedání, které se konalo ve dnech 17. 9. až 18. 9. 2020, obsahem uvedeného upozornění advokáta,

když se seznámil i s relevantními skutečnostmi, které se vztahují k tomuto upozornění, a to zejména s obsahem písemných žádostí advokáta o sdělení informací, které byly advokátem doručeny již vyslechnutým svědkům v průběhu přípravného řízení.

Výbor po rozsáhlé diskusi dospěl s přihlédnutím k argumentům, které jsou popisovány ve shora uvedené části tohoto článku, k názoru, že **advokát je oprávněn kontaktovat za účelem zjištění informací sloužících k obhajobě klienta též svědka již vyslechnutého v přípravném řízení, jehož výsledek přichází v úvahu v dalších stádiích trestního řízení, zejména v hlavním líčení. Advokát je však povinen důsledně dbát na to, aby postupoval v souladu s právními a stavovskými předpisy a aby při vý-**

konu tohoto oprávnění vycházel z obsahu usnesení a stanoviska.

Výbor také dospěl k závěru, že oprávnění vyhledávat a prověřovat důkazy má nejen advokát v postavení obhájce obviněného v trestním řízení, zmocněnce poškozeného či zúčastněné osoby a poskytovatele právní pomoci osobě podávající vysvětlení, ale i **advokát zastupující stranu v občanském soudním řízení.**

❖ doc. JUDr. JAN KOCINA, Ph.D., advokát,

člen Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů a pedagog Fakulty právnické ZČU v Plzni

❖ Mgr. JAKUB VEPŘEK, advokát a člen Výboru pro odbornou pomoc a ochranu zájmů advokátů

Asertivní advokacie

Psát do Bulletinu advokacie o advokátním vzdělávání je jako nosit sovy do Atén nebo vodu do řek. Kdo chce poskytovat právní pomoc kvalitně, stejně si po večerech listuje úzetky a klopotně se snaží neztratit kontakt s rychle se měnícím právem své specializace. Jenomže vedle právních a advokátních znalostí a dovedností existuje ještě jiná dimenze.

Unie rodinných advokátů vznikla v lednu 2018, brzy tedy oslaví své třetí narozeniny. Od počátku věnovala vzdělávání většinu své pozornosti, leč velmi brzy si uvědomila, že největší nedostatky musí dohnat právě v oné třetí dimenzi. Tak jsme se dostali až k **asertivitě**, kterou nás učí osvojit si psycholog PhDr. Oswald Schorm. Možná vás napadne – kdo jiný než advokáti ovládá asertivitu? Odpověď ale není vůbec jednoduchá. Advokacie je pomáhající profese a jako taková přitahuje zvláště nastavené jedince, podobně jako medicína, sociální práce nebo pedagogika. Lidé, kteří chtějí jiným pomáhat, mají problém s odmítáním jiných, obtížně dokážou nastavovat hranice. Odmítnout klienta se rovná smrtelnému hříchu. Advokát zkroušeně sedí v kanceláři a s hlavou v dlaních přemýšlí, zda se neunáhlil a jak to klient zvládne bez jeho pomoci.

Nastavování hranic je ovšem celoživotní perná práce, které se většina advokátů musí klopotně učit. V první fázi jsme schopni si za klienta lehnout pod vlak a nastavit vlastní tělo, aby on sám nepřišel k úhoně. Posléze advokát v nejlepším věku zjistí, že klienti, za které se pral nejvíce, si jeho nasazení váží mnohem méně, než by se slušelo a patřilo. Objeví také, že mezi klienty se najdou zruční manipulátoři, kteří ho obalamutí tu slzami, tu přehráváním vlastního neštěstí, ba dokonce i vydíráním („Kdo jiný než vy, pane doktore...!“). Advokát bývá bytostí, kterou lidské neštěstí nenechá chladnou, proto rád kvůli klientovi oželí oběd, ukrojí čas vyhrazený spánku, pracuje o víkend a v době své dovolené, o kauze přemýšlí na tenise či golfu a problémy klientů si s sebou nosí jako virtuální břemeno všude, kudy chodí.

Slýcháme to od kolegů ze všech stran. Jak je máme odmít-

nout, když je jim ouvej? Jak jim říct, že čas není natahovací a práci je možné věnovat jen 8 – 10 – 12 – 16 hodin denně? Jenomže kvalitní právní pomoc neposkytne advokát nervózní a nevyspalý, hladový a žízňivý, s kolabujícím soukromým životem a odcházejícím zdravím. Ale nejen proto je třeba občas říci klientovi jasné NE. Kolegové, kteří se to nenaucí, se dříve či později dostanou kvůli klientovi do pekelné šlamastyky, kárného řízení a občas i před trestní soud a do vězení.

Příběhy klientů se nás často emocionálně dotknou, ale odstup a strážlivé vyhodnocení reality je v právní branži žádoucí mnohem víc. Po odmítnutí máme někdy pocit viny. I to je třeba si přiznat a rozebrat, uvědomit si, jaké emoce a potřeby v nás jsou za ten pocit odpovědné. Pochopitelně že mnohem lehčí to mají sociopaté. Ti od kolébky dokážou všem kolem sebe říkat ne, jako když bičem mrská, a žádný pocit viny je netrápí, neboť problém spatřují vždycky u ostatních. Ale netřeba smutnit. Být advokátem je pracovní role, která se dá časem naučit.

Podobným neuralgickým bodem advokacie je **schopnost unést klientovu prohru**. Čas od času se to každému z nás stane, ale než plakat, kolabovat, smutnit a probdít několik následujících nocí, je lepší osvojit si jiný přístup k věci: snažili jsme se, udělali jsme vše, co bylo v našich silách. Možná s prohrou získáme i poučení do budoucích časů. Ne, neděláme chyby, ale sbíráme zkušenosti. Každým prohraným sporem se učíme.

Minulost přece nijak nezměníme. Namísto je sednout si s klientem a rozebrat s ním, jak soud rozhodl a proč. Pomoci i jemu prohru přijmout a jít dál. Možná to není prohra definitivní. Výborným nástrojem ke zvládnutí klientovy prohry je supervize, což je technika, o níž si řekneme něco zase příště. Naše práce je plná emocí, proto každý advokát potřebuje ventil, jímž může být právě supervize, relaxace, sport, jiná aktivita, jež mu dovolí se odreagovat a odpočinout.

Další podrobnosti o činnosti Unie rodinných advokátů, stanovy, přihlášky a kompletní seznam členů najdete na webových stránkách naší unie (www.uracr.cz).

❖ JUDr. DANIELA KOVÁŘOVÁ,

prezidentka Unie rodinných advokátů

Obnova pojištění profesní odpovědnosti advokátů dle rámcové pojistné smlouvy (hromadné pojištění) a navazujících individuálních připojištění pro rok 2021

V souvislosti s blížícím se výročním rámcové pojistné smlouvy pro profesní pojištění advokátů sjednané prostřednictvím společnosti WI-ASS ČR u Generali České pojišťovny a. s. (č. 2904309313) – dále také jen „hromadné pojištění“, a případně navazujících individuálních připojištění si vás dovolujeme informovat o postupu prolongace těchto pojistných smluv a rozsahu pojistného krytí pro rok 2021.

1. Hromadné pojištění advokátů

Rámcová pojistná smlouva pro tzv. hromadné pojištění advokátů uzavřená mezi ČAK a Generali Českou pojišťovnou a. s., kterou jsou pojišťováni samostatní advokáti a advokáti vykonávající advokacii ve sdružení, má výročí k 1. 1. 2021. Tito advokáti se stávají účastníky hromadného pojištění automaticky při zápisu do seznamu ČAK, s výjimkou těch, kteří tohoto pojištění účastni být nechtějí.

Rádi tímto informujeme, že **základní cenové i rozsahové podmínky pro hromadné pojištění zůstávají totožné s rokem 2020**, a to i přes ne zcela příznivý škodní průběh. (Podrobnosti najdete v Aktualitách na str. 8-10 v příspěvku „Sdělení ČAK o povinných platbách a pojistném“ – pozn. red.).

Z pohledu rozsahu pojistného krytí došlo k vylepšení v podobě nulové spoluúčasti v případech smrti pojištěného.

2. Obnova pojistných smluv pro individuální připojištění navazujících na hromadné pojištění a podmínky sjednávání těchto připojištění v roce 2021

V souladu s ustanoveními výše uvedené rámcové pojistné smlouvy je každý advokát pojištěný v hromadném pojištění oprávněn sjednat si individuálně pojistnou smlouvu pro navýšení limitu pojistného plnění nad limit dostupný v rámci hromadného pojištění či si rozšířit rozsah pojistného krytí o některé z možných připojištění. Tyto pojistné smlouvy jsou

sjednány na dobu neurčitou, s výročním dnem 1. 1. 2021. **Sazby a podmínky pojištění se u těchto již uzavřených individuálních pojistných smluv rovněž nemění.**

Protože však, jak již bylo uvedeno výše, není škodní průběh (poměr mezi uhrazeným pojistným a vyplaceným pojistným plněním, včetně rezerv na pojistná plnění) u hromadného pojištění a navazujících připojištění příznivý, byl pojistitel nucen přistoupit k určitým opatřením. Analýza pojistitele zaznamenala nové příčiny/pochybení advokátů vedoucí ke vzniku některých škod.

Jednou z takových oblastí je výkon advokacie v oblasti veřejných zakázek. Více k tomuto tématu si můžete přečíst na stránkách Advokátního deníku – příspěvek právních specialistů Generali Čes-

ké pojišťovny nazvaný „Pojištění odpovědnosti advokáta za škodu aneb Promiňte, stala se chyba...“, kteří v něm přibližují aktuální vývoj v uplatňovaných nárocích na pojistná plnění advokátů.

Z tohoto důvodu pojistitel bude pro rok 2021 aplikovat určitá opatření v této oblasti u nově uzavíraných pojistných smluv o připojištění navazujících na hromadné pojištění a u požadavků na zásadnější navýšení limitů pojistného plnění u již existujících pojistných smluv na taková navazující připojištění. V těchto popsaných případech bude pojistitel aplikovat výluky výkonu advokacie v oblasti veřejných zakázek a v případě zájmu o pojištění tohoto rizika bude pojistná ochrana pro tuto konkrétní činnost poskytnuta na základě doložení bližších informací o činnosti a po individuálním posouzení každého klienta pojistitelem. Věříme, že tato úprava pro vás nebude, v případě zájmu o uzavření nového připojištění či

při podstatnější změně vaší stávající pojistné smlouvy, zásadnějším problémem. Specialisté WI-ASS ČR vám budou v tomto procesu maximálně nápomocni v hledání optimálního řešení. V případě zájmu jsme samozřejmě připraveni prověřit i podmínky napříč pojistným trhem.

S těmi z vás, kteří již individuální pojistnou smlouvu uzavřeli, jsme se spojili na začátku října tohoto roku s instrukcemi k postupu obnovy. Na tomto místě si dovoluujeme tedy jen zrekapitulovat postup v této věci. Pro ty, kteří možnost připojištění zvažují, jsme plně k dispozici pro případnou konzultaci a realizaci připojištění na níže uvedených kontaktech.

Prodloužení pojistné smlouvy SE ZMĚNOU:

Budete-li požadovat ve sjednaném pojištění pro příští rok **změnu**, např. ve výši limitu pojistného plnění, rozšíření pojistného krytí o některá připojištění (jejich přehled naleznete na www.wiass.cz), obraťte se prosím se svými požadavky k provedení změny **co nejdříve, nejpozději však do 6. 11. 2020, na kolegy, kteří mají vaši pojistnou smlouvu ve správě.**

S dostatečným časovým předstihem vám připravíme aktualizaci pojistné smlouvy dle vašeho požadavku a bude vypracován dodatek s požadovanou změnou, který obdržíte k podpisu spolu s vyúčtováním pojistného pro rok 2021.

V případě požadavku na změnu považujte prosím případně zaslané vyúčtování pojistného pro rok 2021 za bezpředmětné. Po zpracování dodatku k vaší pojistné smlouvě bude vyhotoveno a vám doručeno i nové vyúčtování pojistného.

Prodloužení pojistné smlouvy BEZE ZMĚNY:

Pokud budete chtít pojištění prodloužit **beze změny, očekávejte dopis s předpisem pojistného pro rok 2021.**

UKONČENÍ pojistné smlouvy:

Nebudete-li mít o prodloužení pojistné smlouvy pro připojištění na rok 2021 zájem, zašlete prosím písemnou výpověď na adresu WI-ASS ČR nebo elektronicky s ověřeným elektronickým podpisem, a to **minimálně 6 týdnů před výročním dnem.**

3. Ostatní pojistné produkty

Advokáti, kteří vykonávají advokacii v jiné právní formě než samostatně či ve sdružení a mají uzavřeno pojištění profesní odpovědnosti naším prostřednictvím, budou jako vždy kontaktováni individuálně dle data výročí pojistných smluv.

Máte-li jakékoli další požadavky v oblasti profesního pojištění (např. změna právní formy na s. r. o., nestandardní požadavky na rozsah krytí, limity plnění apod.), neváhejte nás prosím kdykoli kontaktovat. Např. pro s. r. o. můžeme nabídnout exkluzivní pojistné podmínky při aplikaci velmi výhodného principu příčiny.

Neváhejte se prosím na nás obrátit i pro informace o dalších exkluzivních pojistných produktech pro advokáty, jejich rodinné příslušníky a zaměstnance, vyjednané výlučně pro vaši profesní skupinu, např.

- Pojištění majetku k výkonu funkce i majetku soukromého
- Pojištění vozidel
- Pojištění přerušení provozu
- Pojištění kybernetických rizik
- Pojištění členů orgánů společnosti (D&O) či pojištění činnosti DPO
- Pojištění denní dávky při pracovní neschopnosti
- Cestovní pojištění
- Životní pojištění
- Pojištění odpovědnosti zaměstnance za škody způsobené zaměstnavateli

...a mnoho dalších.

Budeme se těšit na další spolupráci.

✿ Mgr. TEREZA POLÁKOVÁ,
jednatelka WI-ASS ČR

V případě zájmu o další informace kontaktuje specialisty na našich pobočkách:

Pobočka Praha, Florentinum, vstup C, Na Florenci 15, 110 00 Praha				Sídlo Olomouc, Ostružnická 362/3, 779 00 Olomouc	
Zdeněk Chovanec	Mgr. Martina Ludwig	Ing. Stanislav Pažout	Mgr. David Kovařík	Libor Karný	
+420 274 812 921	+420 222 390 870	+420 221 421 733	+420 226 231 901	+420 585 230 256	
+420 605 298 336	+420 739 524 298	+420 734 166 829	+420 730 598 131	+420 730 522 520	
chovanec@wiass.cz	ludwig@wiass.cz	pazout@wiass.cz	kovarik@wiass.cz	karny@wiass.cz	

Z kárné praxe

Úschova – jednání v rozporu s úschovní smlouvou, nenahlášení do EKU

§ 16 odst. 1, 2 zákona o advokacii

§ 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9a Etického kodexu, ve spojení s čl. 2 odst. 4 a čl. 2a, 2b usnesení představenstva ČAK č. 7/2004 Věstníku

Kárný příkaz kárného senátu ČAK ze dne 12. 6. 2020, sp. zn. K 29/2020

Advokát se dopustil kárného provinění tím, že poté, co uzavřel jako schovatel smlouvu o úschově peněz a listin s manželi D. jako složiteli a s Ing. L. a Mgr. J. jako oprávněnými, na základě níž nejpozději dne 12. 8. 2019 převzal do úschovy od složitelů finanční prostředky ve výši 1 500 000 Kč, které se zavázal po splnění dohodnutých podmínek vyplatit oprávněným, a to každému ve výši 750 000 Kč, a poté, co byly dohodnuté podmínky pro výplatu úschovy splněny a každému z oprávněných měl vyplatit částku 750 000 Kč nejpozději dne 26. 9. 2019, tyto částky vyplatil oprávněným přes jejich opakované výzvy a přes své opakované sliby až po uplynutí dohodnuté lhůty, a to Mgr. J. dne 2. 10. 2019 a Ing. L. až dne 3. 12. 2019, přičemž tuto provedenou úschovu finančních prostředků do současné doby nenahlásil do elektronické knihy úschov zřízené Českou advokátní komorou.

Kárné opatření – pokuta 100 000 Kč.

Důstojnost a vážnost advokátního stavu

§ 16 odst. 1, 2, zákona o advokacii

§ 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 Etického kodexu

Rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 29. 6. 2019 ve spojení s rozhodnutím odvolacího kárného senátu ze dne 7. 2. 2020, sp. zn. K 45/2019

Advokát se kárného provinění dopustil tím, že jako právní zástupce J. R. v její právní věci o ukončení nájmu bytu a vypořádání vzájemných práv a povinností mezi klientkou jako nájemcem a Ing. K. jako pronajímatelem, zaslal Ing. K., který je starostou města M., na jeho e-mailovou adresu veřejného funkcionáře a v kopii dalším osobám, a to zaměstnancům Městského úřadu M. na jejich úřední e-mailové adresy, dopis obsahující předžalobní výzvu v uvedené právní věci, ačkoliv se jednalo o soukromou věc J. R. a Ing. K. a ačkoliv zaměstnanci Městského úřadu M. neměli s uvedenou věcí nic společného.

Kárné opatření – pokuta 13 000 Kč.

Povaha skutku, tj. veřejné ventilování záležitostí týkajících se soukromého sporu klientky kárně obviněného a stěžovatele je jednáním poškozujícím vážnost advokátního stavu.

Zavinění ve formě úmyslu svědčí pro uložení nikoliv bagatelního kárného opatření. Úmysl je v tomto případě patrný zejména z jednání kárně obviněného, který i přesto, že se jednalo o soukromou věc jeho klientky a Ing. K. jako soukromé osoby, adresoval předžalobní upomínku zcela úmyslně na e-mailovou adresu Ing. K. jako veřejného funkcionáře a dále pak v kopii i dalším zaměstnancům Městského úřadu M., i přesto, že tyto osoby neměly s danou věcí nic společného. Jak již výše kárný žalobce uvedl, je zřejmé, že řešení otázky ukončení nájmu a s tím související vypořádání práv a povinností nijak nesouviselo s výkonem funkce starosty, ale i přesto kárně obviněný výše uvedený dopis neodeslal stěžovateli na jeho soukromou adresu, nýbrž elektronicky na adresu veřejného funkcionáře a v kopii pak i několika zaměstnancům Městského úřadu a na e-podatelnu tohoto úřadu určenou k přijímání elektronických podání. Toto pochybení nelze v žádném případě považovat za pochybení technického rázu, jak na svou obhajobu kárně obviněný uvádí.

Úschova – jednání v rozporu s úschovní smlouvou

§ 16 odst. 2 zákona o advokacii

§ 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 9a Etického kodexu, ve spojení s čl. 1 odst. 3 a čl. 2 odst. 4 usnesení č. 7/2004 Věstníku o úschovách

Rozhodnutí kárného senátu ČAK ze dne 23. 5. 2019 ve spojení s rozhodnutím odvolacího kárného senátu ze dne 1. 6. 2020, sp. zn. K 39/2019

Advokát se dopustil kárného provinění tím, že poté, co advokátka Mgr. B. uzavřela jako schovatel s D. P. jako příjemcem

úschovy a s E. G. jako složitelkou svěřeneckou smlouvu o advokátní úschově peněz, v níž uvedla číslo jeho účtu úschov, podle níž měl složitel z vlastních zdrojů složit částku 1 220 000 Kč na tento účet úschov a podle níž, po splnění dohodnutých podmínek, měla být částka 1 220 000 Kč vyplacena D. P., a poté, co svým jménem nahlásil záznam o úschově do elektronické knihy úschov,

- uzavřel s Mgr. B. dohodu o zapůjčení svého bankovního účtu úschov za účelem realizace uvedené úschovy, kterou antedatoval,
- uzavřením dohody o zapůjčení bankovního účtu jednal v rozporu s touto svěřeneckou smlouvou, když dohoda o zapůjčení bankovního účtu nebyla opatřena podpisy všech smluvních stran,

- ačkoliv nebyl oprávněn poskytnout právní služby týkající se uvedené úschovy finančních prostředků, přijal na uvedený účet úschov částku 1 223 000 Kč, a to od osoby, která nebyla účastníkem uvedené svěrečné smlouvy a nebyla v této smlouvě jednoznačně identifikována jako osoba svěřující mu peníze do úschovy,
- po splnění dohodnutých podmínek pro výplatu úschovy D. P. uvedených ve svěrečné smlouvě v rozporu s touto smlouvou vyplatil úschovu ve výši 1 220 000 Kč neoprávněné osobě.

Kárné opatření – pokuta 15 000 Kč.

Antedatování jakékoliv smlouvy, navíc v případě, kdy se jedná o smlouvu mezi advokáty vztahující se k úschově, nelze v žádném případě považovat za jednání souladné s právním řádem, tedy ani se zákonem o advokacii a Etickým kodexem. Kárně obviněný, byť antedatování ve svém odvolání potvrzuje, je názoru, že ačkoliv se nejednalo o šťastné řešení, neví, v čem by takovéto jednání bylo nečestné či nesvědomitě. Ohledně antedatování obecně platí, že představuje *de facto* zastření skutečného stavu, resp. že uvádí ohledně data uzavření (v daném případě dohody) nepravdivé údaje – jednoduše řečeno, někdo tvrdí, že se o něčem dohodl v době, kdy smlouva (ani dohoda) ještě neexistovala. Každý pochopí, že advokát by se měl takového jednání vyvarovat, neboť uvádění nepravdivých údajů jistě nesvědčí o čestném či svědomitém jednání – naopak, takovéto jednání jednoznačně snižuje důstojnost advokátního stavu. Omluva kárně obviněného, že antedatování dohody a zvolené řešení uspokojilo klienty a že si je vědom, že řešení nebylo správné, nemůže uvedené neetické jednání zcela ospravedlnit. Může samozřejmě přispět k úvaze o formě kárného opatření a, v případě pokuty, její výši, což se i v daném případě stalo.

Není myslitelné (a souladné s právními předpisy, natož s usnesením o úschovách), aby smlouvu o úschově uzavřel

advokát A se svými klienty, ale úschova byla fakticky realizována advokátem B, aniž by došlo ke změně, resp. dodatkování smlouvy o úschově. Uzavření dohody bez toho, aniž by jejím účastníkem byly všechny strany původní smlouvy o úschově, je tudíž v rozporu s právními předpisy i s Etickým kodexem.

Jestliže advokát, který ani není stranou smlouvy o úschově, antedatuje dohodu a, přestože dle dohody „zapůjčí“ svůj účet kolegyni, následně s takovýmto účtem disponuje a složené prostředky uhradí, v rozporu se smlouvou o úschově a dohodou, jiné než oprávněné osobě, pak (přestože se nakonec prostředky dostanou ke správnému příjemci a přestože je advokát pojištěn) není možné takováto pochybení považovat za omluvitelnou chybu. Striktní dodržování pravidel ohledně úschov peněz advokátem je nezbytné, neboť jakékoliv pochybení ve vztahu k nim znamená závažné porušení povinností advokáta, které nelze tolerovat. Konkrétní okolnosti při porušení takovýchto pravidel je možné, jak již uvedeno výše, vzít v úvahu při rozhodování o formě a podobě kárného opatření, ale nikoliv při úvaze, zda se jedná o závažné pochybení advokáta, a tedy kárné provinění, či nikoliv.

Mgr. PETRA VRÁBLIKOVÁ,
vedoucí Oddělení pro věci kárné ČAK

Christian Bibelriether

Advokát • Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

inzerce

TaylorWessing

Challenge expectation, together

Advokát/ka v Taylor Wessing Brno

- Jsme globální advokátní kancelář s 1000+ právníky a 28 pobočkami po celém světě
- Jsme tým, který spojuje společné hodnoty, neustálá touha rozvíjet se, pomáhat klientům dosahovat těch nejlepších výsledků
- Nikdy se nespokojíme s průměrem, vynikáme v tom, co děláme
- Rádi přivítáme advokáta/tku s alespoň roční zkušeností a právní angličtinou (němčina výhodou) do našeho brněnského týmu
- Více informací naleznete na taylorwessing.com, případně nás kontaktujte na career-cz@taylorwessing.com

Brno

spojte se s námi →

Výroční kongres AIJA 2020 ONLINE

Ve dnech 24. 8. až 28. 8. 2020 se konal 58. výroční kongres AIJA, Mezinárodní asociace mladých právníků do 45 let. V důsledku mezinárodní situace spojené s pandemií COVID-19 se však akce neuskutečnila dle původního plánu v Rio de Janeiru, nýbrž probíhala virtuálně přes speciálně vytvořenou online platformu. I přes netradiční koncept se kongresu zúčastnilo přes 350 advokátů a podnikových právníků z 50 zemí celého světa.

INTERNATIONAL ASSOCIATION OF YOUNG LAWYERS

Přestože organizátoři mohli pro online formu kongresu využít již dobře zavedenou novinku z posledních dvou kongresů, tedy elektronický systém hlasování, letošní akce byla v mnoha ohledech skutečnou výzvou, vyžádala si velkou míru flexibility organizačního týmu a nesla se v duchu značných inovací. Zpětně lze konstatovat, že se v rámci kongresu i přes absenci face-to-face setkání podařilo nabídnout velmi rozmanitý a zajímavý program, a to včetně klasického společenského programu, byť pojatého netradiční formou.

Jako základní téma letošního kongresu bylo již před dvěma lety zvoleno heslo „United in Diversity: Empowering our Future“ („Propojení skrze rozmanitost: posílení naší budoucnosti“). Toto téma se prolínalo veškerými webináři, které bylo možné zhlédnout v reálném čase za použití obecně dostupné aplikace ZOOM, ale i později ze záznamu.

Této velmi aktuální problematice byl však věnován i samostatný speciální úvodní webinář kongresu s názvem „Proč je diverzita, inkluze a sociální justice důležité?“ O tom, že je pro AIJA toto téma zásadní, svědčí nejen její různorodá členská základna (4 000 členů z 90 různých zemí), tedy zahrnující zeměpisnou rozmanitost, ale i široké zastoupení žen ve vrcholných funkcích AIJA, podpora LGBT komunity např. prostřednictvím nedávne mezinárodní charitativní akce AIJA, díky které se vybralo přes 5 000 eur a jejíž výtěžek byl předán mezinárodní asociaci ILGA (www.ilga.org), ale i obsazení nové funkce, tzv. „Diversity officer“.

Novinkou letošního kongresu bylo i spuštění AIJA Women network, což je platforma, která má sloužit k otevřené výměně názorů a zkušeností žen právníček a advokátek, ať už se jedná o konfrontaci

se stereotypy, integraci mateřství a péče o dítě v rámci kariéry, nebo otázky možnosti kariérního růstu v povětšinou mužském právním prostředí. Platforma je přístupná všem, tj. nejen ženám, a naopak nabádá k účasti mužů jako spojenců.

Samotný kongres byl zahájen poupatým slovem prezidentky AIJA Paoly Fudakowské z Velké Británie, která ve svých úvahách o pozitivěch různorodosti, potřebě inkluze a sociální spravedlnosti nastínila i příběh své rodiny s polskými kořeny.

Po dobu pěti dnů si mohli účastníci vybírat z řady zajímavých webinářů, ať už z oblastí M&A, insolvence, sportovního práva, daní, dopravního práva, projednávaly se však i otázky korupce, digitalizace či arbitráží. Paralelně probíhalo i zasedání jednotlivých výborů AIJA a po každém pracovním dni následoval zajímavý společenský program.

Organizátoři vyvinuli velké úsilí, aby účastníkům kongresu zprostředkovali v největší možné míře příležitost networkingu a navázání užitečných pracovních kontaktů, jak již neodmyslitelně patří ke standardům všech akcí AIJA. První dva dny konference tak proběhl online speed-dating. Ve vymezeném čase byl

každý z účastníků několikrát přiřazen k online debatující skupince 4-6 dalších účastníků kongresu. Proběhla i oblíbená home hospitality. Byl by tentokrát účastníci ochuzeni o ochutnávku místní kuchyně, v rámci virtuálního spojení bylo *de facto* možné nahlédnout do různorodých prostředí všech zúčastněných. Jak se u některých bodů programu zdála forma online být dokonce spíše výhodou (např. hodina relaxační jógy, kterou vedla členka AIJA a nově národní zástupkyně AIJA pro ČR JUDr. Eva Indruchová), je pravda, že z nostalgické nálady tradiční after party následující po večeru home hospitality bylo možné vnímat, že reálný kontakt obzvláště dlouholetých AIJA přátel je přece jen nenahraditelný.

Poslední den kongresu byl věnován výročnímu **valnému shromáždění**, kde došlo k (elektronickým) volbám, konkrétně k volbě nového vedení AIJA, nových členů řídicího výboru i nových národních zástupců AIJA. Pomyslné prezidentské žezlo převzal z rukou odcházející prezidentky AIJA Paoly Fudakowské **nový prezident pro nadcházející období, François Barré z Francie**. První viceprezidentkou (a tedy budoucí prezidentkou) se stala **Ana Wyrzykowska z Polska**.

Během zasedání vystoupila též řada představitelů ostatních významných mezinárodních organizací, pro které není téma diverzity lhostejné, jako je např. Mezinárodní advokátní komora (IBA), jejímž aktuálním prezidentem je Horacio Bernardes – bývalý prezident AIJA, Joseph Raia zastupující Americkou advokátní komoru (ABA) či Jerome Roth, prezident Mezinárodní unie advokátů (UIA), „historicky první LGBT prezident UIA“.

Online platforma, na které kongres virtuálně probíhal, byla přehledná, uživatelsky nenáročná, a přesto nabitá informacemi a dalšími variacemi užití (viz foto). Bylo přes ní možné vstoupit do auly, kde probíhaly přednášky, do foyer, kde bylo možné kontaktovat ostatní čle-

ny, do výstavního prostoru s možností kontaktu konkrétních institucí a společností, které nabízely v rámci „online veletrhu“ své produkty a služby. Nechyběl ani stálý přístup k nápovědě a možnost kontaktu s organizačním týmem.

První výroční online kongres AIJA se setkal s velkým úspěchem, a AIJA se proto rozhodla, že až do konce roku 2020 své akce bude nabízet pouze v této formě. První reálné akce plánuje až od začátku roku 2021. Nejbližší větší událost – jarní půlroční konference – by se tak měla konat v Göteborgu ve Švédsku na téma budoucnost mobility „The Future of Mobility – Navigating a revolution“.

Pokud to situace dovolí, **příští výroční kongres se uskuteční ve dnech**

24. až 28. 8. 2021 ve švýcarském Curychu a ponese název „Innovation: Exploring tomorrow’s legal world“, se zaměřením na inovace v právním světě.

Další podrobnosti o organizaci AIJA, možnostech členství a akcích lze zjistit přímo na webových stránkách organizace www.aija.org, nebo se lze obrátit na národní zástupkyni AIJA pro Českou republiku JUDr. Evu Indruchovou (kontakt: eva.indruchova@seznam.cz).

- ✿ JUDr. EVA INDRUCHOVÁ, LL.M., Ph.D.,
národní zástupkyně AIJA
pro Českou republiku, vedoucí
Odboru mezinárodních vztahů ČAK
- ✿ JUDr. EVA ROPKOVÁ, LL.M.,
členka AIJA, samostatná advokátka

Evropský den advokátů 2020

Posledních sedm let se Česká advokátní komora pravidelně zapojuje do oslav Evropského dne advokátů, které iniciovala Rada Evropských advokátních komor (CCBE). Téma Evropského dne advokátů se vždy snaží reflektovat aktuální situaci v advokacii. Proto ani téma letošního ročníku Evropského dne advokátů není náhodné a reaguje na pandemii onemocnění COVID-19 a s ní související epidemiologická opatření, která zasáhla do různé míry všechny profese, včetně advokátní.

Letošní 7. ročník Evropského dne advokátů, který si nejen advokátní veřejnost připomíná **25. října 2020**, proto nese téma „*Kontinuita řádného výkonu spravedlnosti a respektování lidských práv v době pandemie*“.

V krizové situaci tohoto typu je ohroženo primárně nejen lidské zdraví, ale dochází také k omezování občanských a demokratických práv, a to prostřednictvím opatření „dočasných“, přijatých mocí výkonnou či zákonodárnou, která mohou lidská práva nepřiměřeně omezovat, anebo naopak „opomenutím“ přijetí vhodných opatření, která právě zásahům do lidských práv zabrání.

Evropská advokacie je svědkem přijímání těchto opatření omezujících demokracii v době krize COVID-19 a hlavní činností CCBE a jejich členů – advokátních komor, je zajišťovat pro advokáty řádné prostředí pro výkon advokacie, a tedy možnost řádně hájit práva jednotlivců i společností. Proto v reakci na krizi COVID-19 podniká CCBE kroky, které mají za cíl podpořit kontinuitu řádného výkonu spravedlnosti a respektování lidských práv v době pandemie.

Více informací k Evropskému dni advokátů a iniciativám CCBE na uvedené téma bude zveřejněno v Advokátním deníku dne 25. října 2020.

✿ Mgr. LENKA VOJÍŘOVÁ,
právnička Odboru mezinárodních vztahů ČAK

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty na nové adrese Vzdělávacího a školicího střediska ČAK: Myslíkova 258/8, Praha 2 – Nové Město

ve čtvrtek 5. listopadu 2020

Povinnosti advokátů dle AML předpisů

Lektorka: Mgr. Petra Vrábliková, vedoucí Oddělení pro věci kárné ČAK

ve čtvrtek 12. listopadu 2020

Odčinění újmy na přirozených právech člověka a jiné nemateriální újmy z pohledu soudce ÚS

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, soudce Ústavního soudu

ve čtvrtek 19. listopadu 2020

Nájemní vztahy, obecná a zvláštní úprava, rozbor některých diskutovaných ustanovení nájmu bytu, aktuální judikatura k nájemním vztahům

Lektorka: JUDr. Pavla Schödelbauerová, vedoucí oddělení bytových agend v Odboru politiky bydlení MMR ČR

ve středu 2. prosince 2020

Procesní souvislosti, povinnosti tvrzení a povinnosti důkazní ve vybraných řízeních v oblasti věcných práv

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno u Veřejného ochránce práv

ve čtvrtek 12. listopadu 2020

Vypořádání podílového spoluvlastnictví a společného jmění manželů z pohledu aktuální rozhodovací praxe Nejvyššího soudu

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve čtvrtek 19. listopadu 2020

Žaloby v oblasti věcných práv a jejich hmotněprávní a procesní souvislosti (vybrané typy žalob)

Lektor: Mgr. Michal Králík, Ph.D., soudce Nejvyššího soudu

ve středu 9. prosince 2020

Aktuální otázky exekučního řízení

Lektorka: JUDr. Martina Kasiková, soudkyně Krajského soudu v Praze

ve čtvrtek 17. prosince 2020

Výběr z obchodněprávní judikatury za rok 2020

Lektor: JUDr. Petr Čech, Ph.D., LL.M., odborný asistent na Katedře obchodního práva PF UK

Seminář pro advokáty pořádané na pobočce ČAK Brno

ve čtvrtek 5. listopadu 2020

Zadávání veřejných zakázek

Lektor: JUDr. Michal Krenk, Ph.D., soudce Vrchního soudu v Praze, externí člen Katedry občanského práva PF UK

ve čtvrtek 26. listopadu 2020

Pojištění profesní odpovědnosti – příklady z praxe

Lektoři: Mgr. Tereza Poláková, jednatelka společnosti WI-ASS ČR
Zdeněk Chovanec, pojišťovací makléř senior společnosti WI-ASS ČR, zástupce oddělení likvidace pojistných událostí WI-ASS ČR

Seminář pro advokáty pořádaný regionem Severní Čechy v Ústí nad Labem

ve čtvrtek 12. listopadu 2020

Otec, matka, dítě jako klienti rodinného advokáta

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a prezidentka Unie rodinných advokátů

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace pro pražské semináře na čísle 273 193 251 – pí Marie Knižová, pro všechny ostatní semináře na čísle 513 030 115 – Mgr. Lenka Danilišín.

**Vzhledem k možným opatřením vlády
kvůli epidemii koronaviru, sledujte web ČAK
a Advokátní deník, kde najdete aktuální informace!**

Pozvánka na 14. ročník turnaje

„O šachového krále České advokátní komory 2020“,

který by se měl konat v pátek a v sobotu 13. a 14. 11. 2020
v brněnském Bobycentru.

Přihlášky s objednávkou noclehů a večerí zašlete prosím nejpozději **do 5. 11. 2020** na adresu:
ave-kontakt@outlook.cz, mobil **777 902 870** (Petr Laušman).

Podrobné informace najdete na webu ČAK www.cak.cz v Kalendáři akcí;
sledujte web ČAK i Advokátní deník kvůli případným změnám!

Za Stanislavem Kadečkou

JUDr. Stanislav Kadečka, PhD., se narodil 1. října 1975 v Hradci Králové. Po dokončení základní školy a gymnázia absolvoval v roce 1999 studium na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Následně se vydal hned dvěma profesními směry – do advokacie a akademického prostředí –, jež ho pak provázely po celý život. Pod vedením svého školitele Petra Průchy složil v roce 2000 jako prezenční doktorand rigorózní zkoušku, následně v roce 2003 obhájil disertační práci a absolvoval doktorské studium s vynikajícími výsledky (za což byl i oceněn rektorem MU).

Od roku 1999 se Stanislav Kadečka začal s nasazením sobě vlastním věnovat advokátní praxi, nejprve jako advokátní koncipient a po složení advokátní zkoušky s vyznamenáním jako samostatný advokát. Ač byla jeho advokátní praxe v počátcích barvitá a spíše generální než specializovaná, již jako koncipient se začal zaměřovat zejména na problematiku správního práva a práva územních samosprávných celků. Postupem času se stal uznávaným a vyhledávaným advokátem s tímto poměrně úzkoprofilovým zaměřením. V roce 2013 pak navázal na svoji úspěšnou, dynamicky se rozvíjející advokátní praxi, a stal se spoluzakladatelem KVB advokátní kanceláře. Díky jeho značnému nasazení, školitelským a odborným schopnostem se tato advokátní kancelář rozrostla ve společenství, kteréž dnes čítá více než patnáct právníků. Jeho nasazení bylo oceněno *inter alia* titulem Právník roku 2015 v oboru „správní právo“, které získal jako první advokát v historii.

Ač se advokacii věnoval naplno, stejně intenzivně působil jako akademik. Od absolvování doktorského studia působil jako odborný asistent na Katedře správního práva a správní vědy Právnické fakulty MU, mezi lety 2008 a 2010 jako zástupce vedoucí katedry a v období 2010 až 2014 pak katedru jako pověřený vedoucí též sám vedl. Jako člen katedry vystupoval nejen na českých a slovenských, ale i na zahraničních konferencích (příkladmo pořádaných European Group for Public Administration). Po roce 2000 participoval na přípravě odborných konferencí v Kroměříži společně s Kanceláří veřejného ochránce práv. Od roku 2007 se stal odborným garantem každoroční konference *Správní řád v praxi krajských úřadů*, která je pořádána Krajem Vysočina.

Stanislav Kadečka zanechal neméně významnou stopu v oblasti legislativy. Od roku 2007 působil jako člen Pracovní komise Legislativní rady vlády pro veřejné právo – správní právo č. 1, v níž působil od roku 2008 jako její místopředseda. V roce 2014 se stal výrazným a kolegy uznávaným členem Legislativní rady vlády. Jeho aktivita a nasazení byly oceněny Pamětní čestnou medailí předsedkyně Legislativní rady vlády České republiky za přínos při tvorbě českého právního řádu v roce 2019.

Nelze nezmínit též jeho působení v rozkladových komisích – Ministerstva spravedlnosti, České národní banky a Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. V roce 2019 bylo jeho mnoholeté působení v rozkladové komisi oceněno plaketou ministra spravedlnosti „BENE MERITUS“. Stejně tak byl členem Přezkumné komise Národního akreditačního úřadu pro vysoké školství či členem Group of Independent Experts on the European Charter of Local Self-Government.

Stanislav Kadečka zemřel náhle dne 17. srpna 2020 na srdeční slabost. Nejen advokacie, ale celé právní prostředí přišlo o unikátního odborníka, jenž se vždy snažil o rozvoj českého práva (od roku 2018 především stavebního práva, když se v roce 2020 stal i poradcem ministryně pro místní rozvoj). Byl vzorem jak pro své doktorandy (jichž úspěšně absolvovalo studium pět a šestý by měl končit již brzy), advokátní koncipienty (kterých úspěšně k advokátním zkouškám dovedl řadu), své kolegy a celé široké okolí.

Byl člověkem, který všem dokazoval, že poctivou prací a patřičným úsilím lze dosáhnout velkých úspěchů; byl prostě vzorem pro své okolí a tímto vzorem též zůstane.

S tímto „Velkým Hradečákem“ se jeho rodina, kolegové, přátelé, kamarádi a známí naposledy rozloučili dne 28. srpna 2020 v jeho rodném městě.

Čest jeho památce.

Mgr. Jan Brož, advokát a doktorand

O neutajených zápisnících

Připravoval jsem přednášku o tvůrčím psaní, kterou pravidelně konám pro doktorandy na brněnské právnické fakultě. Autorům kvalifikačních prací a jiných tvůrčích výkonů obvykle doporučuji, aby měli k dispozici záznamník, do kterého budou zanášet postřehy či nápady, které i vzdáleně souvisejí s tématem jejich díla. (Takové doporučení ostatně platí i pro právníky z praxe, kteří koncipují podání k soudům, vyhlašují rozsudky či se podílejí na tvorbě normativních aktů.) Svou radu obvykle doplňuji zjištěním, že myšlenky k nám přicházejí nepředvídaně a stejně snadno upadají v zapomnění.

Při přípravě chystané výukové lekce (pravděpodobně se uskuteční elektronickou formou) jsem se vrátil k poznatkům, které jsem čerpal z knihy „Kompletní utajené zápisníky Agathy Christie – Zákulisí promyšlených vražd“ (napsal John Curran, do češtiny přeložil Jan Čermák, v roce 2017 vydala Euromedia Group, a. s. – Knižní klub). Původně jsem předpokládal, že v této knize objevím mnohé podněty pro aktuální výzkumný směr „právo v krásné literatuře“. Jak už to bývá, našel jsem cosi jiného, než jsem hledal.

Tvůrce uvedeného, mimořádně rozsáhlého knižního díla (832 stran) prostudoval a komentoval mimo jiné 73 zápisníků, v nichž proslulá autorka detektivek „praktikovala jakýsi brainstorming na papíře a pak oddělovala potenciálně použitelné myšlenky od těch pravděpodobně nepoužitelných“ (str. 50). Metodu svého psaní naznačovala Agatha Christie v detektivce „Hra na vraždu“, v níž hrdinka paní Oliverová mávne rukou nad chválou svého důvtipu a uvádí: „Ono nikdy není těžké něco vymyslet... Problém je spíš v tom, že toho vymyslíte moc a pak je to všechno příliš složité, takže něco z toho musíte vynechat. A to jsou pak muka.“ (str. 56). Řekl bych, že to platí nejen pro tvorbu detektivek, ale i pro jiné duševní výkony, jaké patří k právníkům i dalším intelektuálním profesím.

Netvrdím ovšem, že by například advokát či doktorand připravující kvalifikační práci nebo český autor detektivek musel ve všem napodobovat postup Agathy Christie. Ta ve svých pamětech přiznávala, že soustavně ztrácela některý ze zápisníků a obvykle jich měla po ruce asi půl tuctu. Marně se prý také snažila, aby své poznámky pěkně roztříдила. K tomu autor zmíněné knihy dodává: „Nakonec dojdeme ke zjištění, že právě tato nahodilost byla její metodou... Chaos svědčil jejímu úsudku, podněcoval ji více než úhledný pořádek. Strnulost dusila její kreativní proces. Vysvětluje to, proč jsou zápisníky popsány z obou stran, proč na jedné stránce skáče z jednoho titulu na druhý, proč se stejná myšlenka objevuje a opakovaně rozvíjí v různých sešitech... Její síla se skrývala v nespoutané duševní plodnosti a absenci systému.“ (str. 79). Taková zjištění mohou snad být útěšná či nadějná pro každého, kdo s informačními zdroji zachází podobným způsobem jako světově proslulá autorka, i když zatím zdaleka nemá takové výsledky.

V knize Johna Currana jsem však přece jen našel partii, kterou lze využít při úvahách o právní problematice v beletrii.

Především jsem se tam setkal se jménem Dorothy Sayersové, která napsala detektivku „Vražda potřebuje reklamu“. Tu jsem si přečetl v době studia na právnické fakultě a byla pak jedním ze zdrojů poznání o reklamní branži, kterou jsem se zabýval, když jsem se výzkumně, pedagogicky i prakticky věnoval právu proti nekalé soutěži.

Velmi mě zaujalo i vyprávění o tom, jak se Agatha Christie prosazovala na knižním trhu. I to jsou účelné informace pro doktorandy a možná i budoucí autory publikovaných literárních děl. Na straně 22 Curranovy knihy čteme: „Ačkoli s psaním románu ‚Záhada na zámku Styles‘ začala Agatha Christie v roce 1917, dočkala se jeho vydání až po dalších čtyřech letech. A bylo k tomu potřeba autorčina neutuchajícího nasazení, jelikož několik vydavatelů její rukopis odmítlo. Teprve v roce 1919 ji John Lane z vydavatelství The Bodley Head požádal o schůzku stran vydání románu. Ale ani tehdy nebyla bitva zdaleka u konce.“

Smlouva z 1. ledna 1920, kterou John Lane autorce nabídl, těžila z Agathiny nezkušenosti v této oblasti. Měla dostat deset procent až poté, kdy se v Británii prodá více než dva tisíce výtisků. Zároveň se upsala k dalším pěti knihám. Tato klauzule se stala tématem hojné korespondence v několika následujících letech. Ať už proto, že byla tak nadšená z toho, že jí knížka nakonec vyjde, nebo proto, že neměla v úmyslu pokračovat ve spisovatelské dráze, je dost pravděpodobné, že nevěnovala chytákům ve smlouvě náležitou pozornost.

Jakmile si uvědomila, co vlastně podepsala, trvala na tom, že pouhou nabídkou knihy svou povinnost vyplývající ze smlouvy splní, bez ohledu na to, zda ji John Lane přijme k vydání, či nikoli. Když John Lane vyslovil pochybnost, jestli se dá sbírka povídek ‚Poirotova pátrání‘ považovat za plnohodnotnou součást plnění závazku šesti titulů, oponovala v té době již sebevědomější autorka, že jim přece jako svůj třetí počín nabídl zcela nedetektivní román ‚Zjevení (Vision)‘. To, že ho majitelé odmítli vydat, byl podle jejího názoru jejich problém. Je dost dobře možné, že pokud by se John Lane nesnažil svůj literární objev zneužít, vydržela by Agatha Christie pod jeho značkou zřejmě déle. Dochovaná vyhrocená korespondence ale jasně ukazuje, že během prvních let své spisovatelské dráhy zaznamenala autorka výrazné pokroky v oblasti jednání s vydavateli. Agatha Christie byla v tomto ohledu skvělým žákem. Během poměrně krátkého časového období se proměnila z bázlivé a nezkušené novicky, která nervózně poposedávala na hraně židle v kanceláři Johna Lanea, v sebevědomou a schopnou profesionálku s rozhodným zájmem o všechny stránky svého díla – návrhy obálek, marketing, podíl na zisku, vydávání na pokračování, překlady, práva k filmům, a dokonce i pravopis.“

Přál bych si, aby alespoň někteří z mých posluchačů se stali kvalifikovanými profesionály při tvorbě publikací i při vyjednávání o podmínkách autorské smlouvy, kdy nebudou jen nadšeni, že jim kniha vyjde...

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- při příležitosti návštěvy císaře Františka Josefa I. v Karlových Varech a v Mariánských Lázních v srpnu roku 1904 došlo i na výběr kandidátů na udělení řádů a vyznamenání? Po návratu do Vídně udělil mocnář Rytířský kříž řádu Františka Josefa mimo jiné advokátovi a okresnímu starostovi v Karlových Varech Josefu Pfeiferovi a advokátovi a purkmistru v Mariánských Lázních Františku Nadlerovi. Císařovu návštěvu připomíná i dobová pohlednice Karlových Varů s nápisem: „Zum Alterhöchsten Besuch Sr. Maj. Kaiser Franz Josef I. am 19 17./8. 04“. Není pak divu, že Karlovy Vary byly zařazeny vedle sídel zemských soudů a dalších lázeňských měst do II. třídy v advokátním tarifu.

- ekvádorským prezidentem v letech 1861-1865 a 1869-1875 byl advokát? Gabriel García Moreno (1821-1875) kromě výkonu advokacie zároveň vydával list *El Zurriago* (Bič) a záhy vstoupil na politickou scénu. V době jeho prezidentství se rozvíjelo školství a vzdělanost, Morena podporovala

církev, a to i proto, že podle ústavy z r. 1869 se katolické náboženství stalo státním náboženstvím. Před svým předvídaným třetím zvolením se Moreno stal obětí atentátu, již těžce zraněný stihl na schodech prezidentského paláce svému vrahovi Rayovi říci slova: „*Bůh neumírá!*“

- pražští advokáti měli v roce 1932 problémy s telefonováním od soudů? Podle noticky *Jak telefonovati od soudů?* publikované v časopise *Právník* „*je neuvěřitelné, že jsou v Praze soudy, jež dosud nemají telefonu pro strany. Jsou to: vrchní soud, okr. soud civilní Praha-sever, Praha-západ a okresní soud obchodní (!); tento soud sice je spojen s krajským soudem obchodním, jenž sám má jediný telefonní automat (ovšem bez světla), který potřebám tohoto soudu ovšem vůbec nestačí.*“ Neznámý autor dále kritizoval i nepohodlnost kabin a dodal, že „*poplatek za jeden hovor (1 Kč) je se zřetelem na toto nepohodlí dosti vysoký.*“

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK, Ph.D.

Leitartikel	
Michal Žižlavský: Kleine Trilobiten-Sammlung	3
Aktuelles	
Umzug der Ausstellung Anwälte gegen Totalität ins ehemalige Brüner Zuchthaus Red.	5
Mitteilung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer über Pflichtzahlungen und Versicherungsbeitrag	8
16. Jahrgang des Justizwettbewerbs Jurist des Jahres 2020 ausgerufen	12
Aktuell im Recht Hana Rýdlová	13
Aus der Rechtstheorie und Praxis	
Artikel	
Rechtschaffenheit – Grundprinzip der Reorganisation, Erfahrungen aus einem Insolvenzverfahren František Kučera	17
Was über den Erfolg des Gläubigers im Insolvenzverfahren der Firma entscheidet Michal Žižlavský	21
Zur möglichen Haftung für die fehlerhafte Durchführung von Zwangsvollstreckung oder Insolvenzverfahren Tomáš Sokol, Iveta Jančová	26
Dem Schuldner bemessene Geldstrafe für Verzug mit der Abgabe für die Verletzung der Haushaltsdisziplin und das Insolvenzverfahren – harte Nuss für den Erweiterten Senat des Obersten Verwaltungsgerichts Karel Šimka	31
Schranken des Schutzes des Pfandgläubigers nach Eröffnung des Insolvenzverfahrens Monika Novotná	36
Prozessmanagement der Anmeldungen von Gläubigern und abgetretenen Forderungen im Insolvenzverfahren Jiří Grygar	39
Reorganisation von Firmen in der Tschechischen Republik – wie Dornröschen aus dem Schlaf erwecken Adam Sigmund	43
Konsensuelle (informale) Restrukturierung Bohumil Havel, Václav Bílý	48
Reorganisation des Schuldners und Aufrechterhaltung seines Betriebs Petr Kališ, Jiří Prouza	52
Herausgabe von Vermögenswerten des Schuldners an die Gläubiger als erfrischende Alternative zur Veräußerung im Konkurs oder zur klassischen Reorganisation durch Verkauf Robert Klenka, Petra Borkovcová	56
Parallele Insolvenzverfahren in der Tschechischen Republik und in Hongkong Martin Hrodek	60
Vorgefertigte Reorganisation in der Praxis Jiří Tomola, Václav Žalud, Diana Herdžinová	62
Besonderheiten des Erwerbs eines Betriebs aus Vermögensmasse im Konkurs Tomáš Brožek, Michal Buchta	64
Aus der Judikatur	
Luboš Dörfel: Sachverständiger und Gutachten im Zivilverfahren (Martin Mikyska)	69
Jiří Mulák: Grundsätze des Strafverfahrens und Recht auf einen gerechten Prozess (Marika Zahradníčková)	69
Lukáš Slanina, Michal Pazdera, Tomáš Grygar: Immobilienvermittlungsgesetz. Praktischer Kommentar zum Immobilien Gesetz (Blanka Vítová)	70
Aus der Rechtsanwaltschaft	
Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft	
Berechtigung des Rechtsanwalts, im Strafverfahren Beweise ausfindig zu machen, zu überprüfen, vorzulegen und zu beantragen Jan Kocina, Jakub Vepřek	71
Assertive Advokatur Daniela Kovářová	73
Erneuerung der Berufshaftpflichtversicherung für Rechtsanwälte gemäß dem Rahmenversicherungsvertrag (Sammelversicherung) und den anknüpfenden individuellen Zusatzversicherungen für 2021 Tereza Poláková	74
Aus der Disziplinarpraxis Petra Vrábliková	76
Aus Europa und der Welt	
Jahreskongress AIJA 2020 ONLINE Eva Indruchová, Eva Ropková	78
Europäischer Anwaltstag 2020 Lenka Vojřová	79
Informationen und Interessantes	
Wissenswertes	
Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltskonzipienten in Weiterbildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	80
Einladung zum XIV. Jahrgang des Turniers „Schachkönig der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 2020“	81
Aus der Juristengemeinschaft	
Erinnerung an Stanislav Kadečka Jan Brož	82
Zum Schluss	
Über unverborgene Notizbücher Petr Hajn	83
Zeichnung von Lubomír Lichý	84
Wussten Sie, dass... Stanislav Balík	84
Inhaltsverzeichnis	85
Zusammenfassung	86
Summary	87
Table of Contents	88

František Kučera: Rechtschaffenheit – Grundprinzip der Reorganisation, Erfahrungen aus einem Insolvenzverfahren

Der Artikel summiert die Erfahrungen aus einem beim Obergericht in Prag anhängigen Insolvenzverfahren. Er akzentuiert, dass eines der Hauptprinzipien der Reorganisation Rechtschaffenheit ist. Sie äußert sich vor allem darin, dass die Person, welche die Lösung der Insolvenz in dieser Weise durchsetzt, bemüht sein wird, dabei die berechtigten Interessen der Gläubiger zu berücksichtigen, insbesondere eine schnellstmögliche, höchstmögliche und prinzipiell verhältnismäßige Befriedigung ihrer Forderungen bei Einhaltung der durch das Insolvenzgesetz vorgesehenen Verfahrensweisen.

Michal Žižlavský: Was über den Erfolg des Gläubigers im Insolvenzverfahren der Firma entscheidet

Der Autor analysiert und benennt in seinem Beitrag am Beispiel des Insolvenzverfahrens mit dem tschechischen Kohleförderer OKD Faktoren, die grundlegenden Einfluss auf den Erfolg kommerzieller Gläubiger in Insolvenzverfahren haben. Dazu zählen seiner Meinung nach: die Fähigkeit des Gläubigers, sich zu wehren gegen die Forderung des Insolvenzverwalters nach Rückzahlung von Leistungen aus Geschäften, die er in der kritischen Zeit des materiellen Niedergangs, d. h. noch vor Eröffnung des Insolvenzverfahrens, mit dem Schuldner abgewickelt hat; im Weiteren die Fähigkeit des Gläubigers, im Überprüfungsverfahren die Feststellung der eigenen Forderung und gleichzeitig die Anfechtung unbegründeter Forderungen anderer Gläubiger, die seinen Anteil am gemeinsamen Kuchen der Vermögenswerte des Schuldners schmälern, zu erreichen; und zum Dritten die Fähigkeit des Gläubigers, geeignete Mitspieler im Insolvenzverfahren zu identifizieren, eine siegreiche Koalition zu bilden und zusätzliche Vorteile auszuschöpfen.

Tomáš Sokol: Zur möglichen Haftung für die fehlerhafte Durchführung von Zwangsvollstreckung oder Insolvenzverfahren

Der Artikel geht von einem konkreten Beispiel aus, in welchem der Gerichtsvollzieher zunächst ins Vermögen des Schuldners vollstrecken sollte, der Schuldner aber später in die Insolvenz ging, weshalb der Verkauf des Vermögens erst durch den Insolvenzverwalter realisiert wurde. Der Gerichtsvollzieher schaffte es, die Immobilien mit Hilfe eines Gutachters zu bewerten, der Insolvenzverwalter stellte aber anschließend fest, dass diese Bewertung völlig unangemessen war. Wie sich später herausstellte, wurde sie viermal niedriger angesetzt als der im Rahmen der Insolvenz tatsächlich erzielte Endpreis. Der Veräußerungserlös war sogar so hoch, dass auch für den Gemeinschuldner etwas übrig blieb, d. h. eine Hyperocha entstand. Auf dieser Tatsachengrundlage wird die mögliche rechtliche Haftung des Gerichtsvollziehers oder Insolvenzverwalters dafür analysiert, dass er das Vermögen des Verpflichteten oder Gemeinschuldners, welches er so vorteilhaft wie möglich für die Gläubiger verkaufen soll, zu einem unangemessen niedrigen Preis verwertet. Betrachtet werden beide Haftungsalternativen, d. h. die zivilrechtliche und die strafrechtliche Haftung.

Karel Šimka: Dem Schuldner bemessene Geldstrafe für Verzug mit der Abgabe für die Verletzung der Haushaltsdisziplin und das Insolvenzverfahren – harte Nuss für den Erweiterten Senat des Obersten Verwaltungsgerichts

Der Dritte Senat des Obersten Verwaltungsgericht schlug dem Erweiterten Senat vor, von der bisherigen Judikatur betreffend die Möglichkeit des Steuerverwalters abzuweichen, Steuerüberzahlungen eines insolventen Schuldners, die nach der Entscheidung des Insolvenzverwalters über die Insolvenz entstanden, gegen eine Forderung des Steuerverwalters betreffend eine Geldstrafe wegen Nichtbezahlung der Abgabe für die Verletzung der Haushaltsdisziplin, sofern die Abgabe nach der Insolvenzentscheidung bemessen wurde, „aufzurechnen“. Die bisherige Judikatur wird durch zwei Urteile des Zehnten Senats

des Obersten Verwaltungsgerichts vom 28. 3. 2019, Gz. 10 Afs 4/2018-48 und 10 Afs 49/2018-46, repräsentiert. Diese sind im Artikel ebenso wie die Auffassungen des Dritten Senats des obersten Verwaltungsgerichts detailliert beschrieben. Der Erweiterte Senat wird voraussichtlich in den nächsten Monaten über die Sache entscheiden.

Monika Novotná: Schranken des Schutzes des Pfandgläubigers nach Eröffnung des Insolvenzverfahrens

Der Beitrag dokumentiert an einem konkreten Beispiel den Rechtskonflikt des Schutzes der Rechte des Pfandgläubigers in dem Fall, dass die verpfändete Sache vor Eröffnung des Insolvenzverfahrens im Rahmen eines Zwangsvollstreckungsverfahrens veräußert wurde. Er befasst sich mit der rechtlichen Sicht auf zwei Varianten von Konsequenzen: ob das Pfandrecht im vorliegenden Fall infolge des Verkaufs des Pfands in einer Versteigerung erlischt oder ob das Recht des Pfandgläubigers in Herausgabe des Veräußerungserlöses transformiert wird. Er befasst sich vor allem mit den Risiken der Verfahrensweise gemäß § 336i Abs. 3 Zivilprozessordnung in dem Fall, dass es vor Erlass des Aufteilungsbeschlusses gemäß § 337g Abs. 1 Zivilprozessordnung zur Feststellung der Insolvenz und Konkurseröffnung betreffend den Schuldner kommt.

Jiří Grygar: Prozessmanagement der Anmeldungen von Gläubigern und abgetretenen Forderungen im Insolvenzverfahren

Der Beitrag summiert und analysiert auf Grundlage statistischer Daten der Insolvenzabteilung des Bezirksgerichts in Prag die Entwicklung des Anfalls von Insolvenzsachen nach der Art und Weise der Lösung der Insolvenz ab Beginn der Wirksamkeit des Insolvenzgesetzes im Jahr 2008 bis zur Gegenwart. Er konzentriert sich dabei speziell auf die Problematik der Anmeldungen von Gläubigern im Insolvenzverfahren und anschließende Änderungen in der Person des Gläubigers in Verbindung mit der Abtretung von Forderungen unter den Gläubigern. Dabei kommentiert er den Einfluss bzw. die Auswirkungen großer Novellen des Insolvenzgesetzes aus den letzten drei Jahren und demonstriert sie anhand der Entwicklung der Anzahl gestellter Entschuldungsanträge, der Anzahl angemeldeter Forderungen sowie der Anzahl von Anträgen auf Änderung des Gläubigers. Somit werden Entwicklungstrends im Bereich der Entschuldung, technische und personelle Limits für die Bearbeitung der betreffenden Agenden aufgezeigt und gleichzeitig ihre künftige Entwicklung prognostiziert.

Adam Sigmund: Reorganisation von Firmen in der Tschechischen Republik – wie Dornröschen aus dem Schlaf erwecken

Der Autor befasst sich mit der Reorganisation als vorteilhafte Sanierungslösung für insolvente Unternehmen und analysiert ihre Bedingungen, und zwar auch anhand von Beispielen erfolgreicher Reorganisationen mehrerer tschechischer Firmen. Er verweist gleichzeitig auf die Novelle des Gesetzes über Handwerkskorporationen Nr. 33/2020 Ges.-Slg. mit Wirksamkeit ab 1. 1. 2021, wonach in dem Fall, dass ein Mitglied des satzungsmäßigen Organs durch Verletzung seiner Pflichten zur Konkurseröffnung betreffend die Firma beigetragen hat, ihm gegenüber eine Leistung bis in Höhe der Differenz zwischen der Summe der Schulden und dem Wert des Vermögens der Firma eingefordert werden kann, während dies bei Reorganisation der Firma nicht möglich ist.

Bohumil Havel, Václav Bílý: Konsensuelle (informale) Restrukturierung

Der Artikel beschreibt die informale Restrukturierung eines Maschinenbaubetriebs, der in wirtschaftliche Schwierigkeiten geriet, wobei das Management und der Eigentümer die Situation nicht unterschätzen, die Probleme rechtzeitig analysierten und den maßgebenden Gläubigern eine mögliche Lösung unterbreiteten. Die Gläubiger (Finanzinstitute) beurteilten die Angelegenheit und nahmen in Anbetracht der Plau-

sibilität der vorgeschlagenen Lösung Verhandlungen mit dem Schuldner und seinem Eigentümer auf.

Petr Kališ, Jiří Prouza: Reorganisation des Schuldners und Aufrechterhaltung seines Betriebs

Der Artikel beschreibt am Beispiel der Reorganisation der Firma VEBA, textilní závody a. s. wie sich die Restrukturierung eines Unternehmens erfolgreich durchführen lässt. Dank des Exports von afrikanischem Premium-Brokat erzielte die Firma in den vergangenen Jahren bemerkenswerte Geschäftsergebnisse. Infolge politischer und sozialer Unruhen auf den afrikanischen Schlüsselmärkten geriet die Firma in Schwierigkeiten, was letztendlich dazu führte, dass einer der Bankgläubiger Insolvenzantrag gegen sie stellte. Es wurde ein Reorganisationsplan aufgestellt, der die Zustimmung des Unternehmens, der besicherten und unbesicherten Gläubiger sowie des Investors fand und vom Gericht bewilligt wurde. Die Firma implementierte auf Grundlage dieses Plans Restrukturierungsmaßnahmen, welche die Fortführung des Betriebs dieses traditionellen tschechischen Unternehmens ermöglichten und fast 700 Arbeitsplätze retteten.

Robert Klenka, Petra Borkovcová: Herausgabe von Vermögenswerten des Schuldners an die Gläubiger als erfrischende Alternative zur Veräußerung im Konkurs oder zur klassischen Reorganisation durch Verkauf

Der Artikel behandelt den erfolgreich umgesetzten Zwangsvergleich eines Gemeinschuldners (Staatsbetrieb) mit seinen Gläubigern, der darin bestand, dass die Gläubiger eine Vermögensbeteiligung an einer Aktiengesellschaft erwarben, in welche die Vermögenswerte des Gemeinschuldners eingebracht wurden. Der Aufsatz setzt sich zum Ziel, eine eher unübliche Form der Reorganisation vorzustellen, die nicht notwendig vom Zustrom neuen Kapitals abhängig ist und den Gläubigern ermöglicht, die Zügel über den Betrieb des insolventen Schuldners im Rahmen einer neuen Firma zu übernehmen, die nicht mit Altschulden, der ursprünglichen Eigentums- und Kapitalstruktur und damit verbundenen Schuldnerhistorie belastet ist.

Martin Hrodek: Parallele Insolvenzverfahren in der Tschechischen Republik und in Hongkong

Parallel in der Tschechischen Republik und in Gerichtsbarkeiten außerhalb der Europäischen Union anhängige Strafverfahren können Gläubigern Möglichkeiten der Befriedigung ihrer Forderungen geben, die in der Tschechischen Republik nicht verfügbar sind. Der Artikel beschreibt den Verlauf eines parallelen Insolvenzverfahrens in der Tschechischen Republik und in Hongkong, bei dem eine Vereinbarung über den Verkauf von Aktienvermögen tschechischer Gesellschaften in Hongkong an den zweiten Mehrheitsaktionär geschlossen wurde, und vergleicht das Insolvenzverfahren in Tschechien und in Hongkong.

Jiří Tomola, Václav Žalud, Diana Herdžinová: Vorgefertigte Reorganisation in der Praxis

Der Artikel beschreibt die praktische Fallstudie einer vorgefertigten Reorganisation eines Internethändlers mit innovativer Lösung der Begleichung nachrangiger Schuldpapiere und Ausgabe einer Neuemission von Schuldpapieren im Rahmen des Reorganisationsplans. Die vorgefertigte Reorganisation stellt eine geeignete Lösung für eine Insolvenzsituation dar, wenn die Schuldner rechtzeitig und professionell auf ihre Lage reagieren und Gesundungsmaßnahmen einleiten.

Tomáš Brožek, Michal Buchta: Besonderheiten der Erwerbs eines Betriebs aus Vermögensmasse im Konkurs

Der Artikel hat zum Ziel, die Leser mit ausgewählten insolvenzrechtlichen Themen in Verbindung mit dem Erwerb eines Vermögenskomplexes in Form eines Geschäftsbetriebs aus einer Konkursmasse bekannt zu machen und übliche Probleme, die der Käufer bei dieser Art von Transaktion lösen muss, eingehender zu beleuchten.

František Kučera: Honesty as the fundamental principle of reorganisation – lessons learned from a specific insolvency case

The article summarises the experience from an insolvency case heard by the Superior Court in Prague and stresses the importance of honesty as one of the basic principles of reorganisation. Honesty means in particular that the person who has opted for this manner of solving his insolvency will attempt to proceed in consideration of the justified interests of the creditors, and especially to satisfy their receivables as swiftly and fully as possible, while adhering to the principle of proportionality and the procedures stipulated by the Insolvency Act.

Michal Žižlavský: Factors determining a creditor's success in insolvency management of a company

The author, referring to the insolvency proceedings against the mining company OKD as an example, analyses and identifies the factors that fundamentally determine the success of corporate creditors in insolvency proceedings. He presents the following factors: first, the creditor's ability to defend against the insolvency trustee's requirement for a refund of payments received from transactions concluded with the debtor in the critical period of factual insolvency, i.e. before initiation of the insolvency proceedings; second, the creditor's ability to have its own receivable acknowledged and other creditors' unjustified receivables denied at the review hearing (as the latter receivables diminish his share of the debtor's total assets), and third, the creditor's ability to identify and join with suitable partners in the insolvency proceedings in order to succeed and enjoy additional sources of benefit.

Tomáš Sokol: On possible liability for erroneous conduct of enforcement or insolvency proceedings

The article is based on a specific case where enforcement was ordered against a debtor, who, however, subsequently entered into insolvency and the debtor's assets were thus sold by the insolvency trustee, rather than the initially appointed enforcement officer. The enforcement officer had the real estate appraised by an expert report, but the insolvency trustee later found out that the appraisal was absolutely inadequate as the value thus determined was four times lower than the resulting price achieved in the insolvency proceedings. The yield of the sale was so high that it even generated an excess that could be paid to the insolvent debtor. On this factual background, the author analyses the possible legal liability of an enforcement officer or insolvency trustee who, despite his duty to achieve the most advantageous possible terms of sale for the creditors, sells the insolvent debtor's assets for an unreasonably low price. The analysis covers both conceivable types of liability, i.e. civil and penal liability.

Karel Šimka: Penalties imposed on a debtor for delay in payment of a levy for a breach of budgetary discipline and insolvency proceedings – a problem to be solved by the extended chamber of the Supreme Administrative Court

The third chamber of the Supreme Administrative Court proposed that the extended chamber deviate from the existing case-law concerning the right of the tax administrator to "set-off" an insolvent debtor's tax overpayments that arose after the court declaration of insolvency against the tax administrator's claim for penalties for delay in payment of a levy for breach of budgetary discipline if the levy was assessed after the declaration of insolvency. The existing case-law consists of two judgements of the tenth cham-

ber of the Supreme Administrative Court of 28 March 2019, Ref. Nos. 10 Afs 4/2018-48 and 10 Afs 49/2018-46, which are described in detail in the article, as well as the opinions of the third chamber of the Supreme Administrative Court. The extended chamber is expected to render its decision in the case in the following months.

Monika Novotná: Limits of the mortgagee's protection after initiation of insolvency proceedings

The article follows from a specific case to document the legal conflict of interests in the protection of the mortgagee's rights in case the mortgaged property has been sold in enforcement proceedings prior to the initiation of the insolvency proceedings. The author presents the legal view on the two possible results, i.e. whether, under such circumstances, the mortgage terminates as a result of the auction sale, or whether the mortgagee's right rather transforms into a claim for surrendering of the yield from the sale. The focus is primarily placed on the risks associated with the procedure pursuant to Section 336l (3) of the Code of Civil Procedure in cases where insolvency is ascertained and bankruptcy declared against the debtor prior to the issue of the resolution on distribution of assets pursuant to Section 337g (1) of the Code of Civil Procedure.

Jiří Grygar: Process management of creditors' registered receivables and assigned debts in insolvency proceedings

The article takes the statistical data provided by the insolvency department of the Regional Court in Prague as the basis for a summary and analysis of the historical workload of insolvency cases in the period from the adoption of the Insolvency Act in 2008 to date, broken down by the method of solution of insolvency. The author primarily deals with the issue of registration of the creditors' receivables in insolvency proceedings and subsequent changes of creditors following from assignment of receivables among creditors. He comments on the impact and consequences of the major amendments to the Insolvency Act adopted in the last three years, as reflected in the development of the numbers of submitted applications for debt relief, registered receivables and applications to change the creditor respectively. This reveals the development trends in the area of debt relief and the limits of technical and human resources for processing the given agendas, and also predicts the future developments.

Adam Sigmund: Reorganisation of Czech companies – awakening of the Sleeping Beauty

The author explores a corporate reorganisation as an advantageous solution for recovery of an insolvent company and analyses the conditions for application of this method, referring to the examples of successful reorganisation of several Czech companies. He further notes the amendment to the Corporations Act No. 33/2020 Coll., effective from 1 January 2021, which stipulates that a director who partly caused declaration of bankruptcy of the company by breach of his/her duties may be liable for payment of an amount of up to twice the difference between the sum of the company's debts and the value of the company's assets; this, however, will not apply in case of the company's reorganisation.

Bohumil Havel, Václav Bílý: Consensual (informal) restructuring

The article describes the example of an informal restructuring of a machine engineering enterprise in dire financial straits, whose management and owner, acting with due diligence, identified

the problems in due time and proposed a viable solution to the relevant creditors. The creditors – financial institutions – concluded that the solution was plausible and entered into negotiations with the debtor and its owner.

Petr Kališ, Jiří Prouza: Debtor's reorganisation and continued operation of its enterprise

The article describes the reorganisation of a textile manufacturer, VEBA, textilní závody a. s., to illustrate a successful restructuring of a company. The export of a top quality African brocades generated remarkable profits for the company in recent years. However, the company's financial situation deteriorated due to political and social unrest on key African markets, and ultimately one of the creditors – a bank – filed an insolvency petition against the company. A reorganisation plan was prepared, approved as a consensus among the company, secured and unsecured creditors and an investor, and sanctioned by the insolvency court. Based on the plan, the Company implemented certain restructuring measures which ensured continued operation of the traditional Czech enterprise and saved almost 700 jobs.

Robert Klenka, Petra Borkovcová: Surrendering of the debtor's assets to creditors as a compelling alternative to bankruptcy sale or the typical sale and reorganisation process

The authors describe a successful forced settlement between a bankrupt debtor – a state enterprise – and its creditors, under which the creditors acquired an ownership interest in a joint-stock company into which the bankrupt's assets had been contributed. The paper aims to present a rather unusual form of reorganisation that is not necessarily dependent on the input of new capital and allows the creditors to take over the management of a bankrupt debtor's enterprise in the framework of a newly established company not burdened by old debts, the original ownership and capital structure, and the debtor's history.

Martin Hrodek: Parallel insolvency proceedings in the Czech Republic and in Hong Kong

Parallel insolvency proceedings held in the Czech Republic and in jurisdictions outside the European Union can offer to creditors certain possibilities to satisfy their receivables that are not available in the Czech Republic. The article describes the course of parallel insolvency proceedings held in the Czech Republic and Hong Kong which led to conclusion of an agreement on sale of shares held by Czech companies in Hong Kong to another – majority – shareholder, and compares the rules of insolvency proceedings in the Czech Republic and Hong Kong.

Jiří Tomola, Václav Žalud, Diana Herdžinová: A reorganisation package in practice

The article describes a practical case study of a reorganisation package concerning an internet dealer, which involved an innovative solution consisting in settlement of subordinated bonds and a new issue of bonds under the reorganisation plan. A reorganisation package provides a suitable solution in cases where the insolvent debtors respond promptly and professionally to their insolvency and adopt recovery measures.

Tomáš Brožek, Michal Buchta: Specificities of acquisition of an enterprise included in bankruptcy estate

The article aims to familiarise the readers with certain aspects of acquisition of an enterprise (as a set of assets) included in the insolvency estate from the viewpoint of insolvency law, and to discuss in more detail the common issues the buyers encounter in these types of transactions.

Leading Article

Michal Žižlavský: **A small collection of trilobites** 3

Current News

The exhibition “Lawyers against totalitarianism” moved to the Brno penitentiary Red 5
 Communication of the Czech Bar Association on mandatory payments and premiums 8
 16th annual justice competition Lawyer of the Year has been announced for 2020 12
 Legal updates Hana Rýdlová 13

Legal Theory and Practice

Articles

Honesty as the fundamental principle of reorganisation – lessons learned from a specific insolvency case
 František Kučera 17
Factors determining a creditor’s success in insolvency management of a company Michal Žižlavský 21
On possible liability for erroneous conduct of enforcement or insolvency proceedings Tomáš Sokol, Iveta Jančová 26
Penalties imposed on a debtor for delay in payment of a levy for a breach of budgetary discipline and insolvency proceedings – a problem to be solved by the extended chamber of the Supreme Administrative Court
 Karel Šimka 31
Limits of the mortgagee’s protection after initiation of insolvency proceedings Monika Novotná 36
Process management of creditors’ registered receivables and assigned debts in insolvency proceedings Jiří Grygar 39
Reorganisation of Czech companies – awakening of the Sleeping Beauty Adam Sigmund 43
Consensual (informal) restructuring Bohumil Havel, Václav Bílý 48
Debtor’s reorganisation and continued operation of its enterprise Petr Kališ, Jiří Prouza 52
Surrendering of the debtor’s assets to creditors as a compelling alternative to bankruptcy sale or the typical sale and reorganisation process Robert Klenka, Petra Borkovcová 56
Parallel insolvency proceedings in the Czech Republic and in Hong Kong Martin Hrodek 60
A reorganisation package in practice Jiří Tomola, Václav Žalud, Diana Herdžinová 62
Specificities of acquisition of an enterprise included in bankruptcy estate Tomáš Brožek, Michal Buchta 64

Professional Literature

Luboš Dörfel: **Expert and expert report in civil proceedings** (Martin Mikyska) 69
 Jiří Mulák: **Basic principles of criminal proceedings and the right to fair trial** (Marika Zahradníčková) 69
 Lukáš Slanina, Michal Pazdera, Tomáš Grygar: **Act on the Real Estate Procurement. Practical commentary on the real estate law** (Blanka Vítová) 70

Legal Profession

Czech Legal Profession

The lawyer’s right to search for, review, submit and propose evidence in criminal proceedings Jan Kocina, Jakub Vepřek 71
Assertive lawyer Daniela Kovářová 73
Renewal of lawyer’s professional insurance under the master contract (collective insurance) and the related individual additional insurance for 2021 Tereza Poláková 74
Disciplinary decisions Petra Vrábliková 76

From Europe and from the world

AJIA 2020 ONLINE annual congress Eva Indruchová, Eva Ropková 78
European Lawyers Day 2020 Lenka Vojřívová 79

Information and Points of Interest

You Should Know

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association 80
Invitation to the XIV year of the tournament “Czech Bar Association Chess Master 2020” 81

Law Society

Remembering Stanislav Kadečka Jan Brož 82

Finally

Not so secret diaries Petr Hajn 83
Drawing by Lubomír Lichý 84
Do you know that ... Stanislav Balík 84

Inhaltsverzeichnis 85
Zusammenfassung 86
Summary 87
Table of Contents 88

legal **tv** cz

Využijte sociální sítě k propagaci svých služeb.
Přiblížte své právní znalosti potenciálním klientům.
Natočte své profesionální video.

legalwebcast.online

Štenglová • Havel
Cileček • Kuhn • Šuk

Zákon o obchodních korporacích

Komentář. 3. vydání

2020 | vázané s přebalem | 1 336 | 3 190 Kč

obj. číslo EVK23

NOVINKA
s 15%
SLEVOU!

Nejnovější aktualizované vydání

Třetí, podstatně změněné a přepracované vydání velkého komentáře k ZOK reaguje na dvě velké novely zmíněného zákona. Publikace obsahuje názory autorů na výklad nových či změněných ustanovení, které do zákona o obchodních korporacích přinesly již zmíněné novely (zákon č. 163/2000 Sb., s účinností od 1. července 2020, a zákon č. 33/2020 Sb. s účinností od 1. ledna 2021). Autoři pod vedením doc. JUDr. Ivany Štenglové doplnili a přepracovali výklad k novelou nedotčeným ustanovením.

Využijte zvýhodněnou cenu

Pouze na www.beck.cz můžete komentář nakoupit s 15% slevou. Akce se vztahuje na předprodej a platí dalších 14 dní od naskladnění titulu.

objednávejte pouze na

www.beck.cz

a získejte 15% slevu na novinky